

BEVEZETÉS A LÚD NYELV ISMERETEIBE

*Minun atkalad oldah sinižed,
minun toivehed – vihandad,
oldah ruskedad minun iložed.
Lüüdín mujuižed, armahad!*

MIIKUL PAHOMOV

*(Szomorúságim, mint az ég, kékek,
reményim zöldek, mint a rét,
örömim vöröslő tűzben égnek.
Lúd színek csokra, drága szép!)*

SAY ISTVÁN

BEVEZETÉS
A LŰD NYELV
ISMERETEIBE

KÉZIRAT
BELSŐ HASZNÁLATRA

MAGÁNKIADÁS
KORLÁTOZOTT PÉLDÁNYSZÁMBAN

LEKTORÁLTA: MATICSÁK SÁNDOR

ISBN 978-615-00-8127-4

*APU ÉS MAMI,
KINCS LAJOS SP ÉS MAGYAR ISTVÁN SP
EMLÉKÉRE*

*KÖSZÖNETTEL
PUSZTAY JÁNOS ÉS MATICSÁK SÁNDOR
BIZTATÁSÁÉRT ÉS SEGÍTSÉGÉÉRT*

Tartalomjegyzék

Borítóábrák

*A lúd nemzetiségi zászló – A lüdek helye
a nagyvilágban – A lúd női népviselet –
A lúd nemzetiségi címer*

Térképek

*Európa finnugor nyelvű népeinek lakó-
területe – A balti finn népek lakóterülete –
Az oroszországi kis balti finn népek Szent-
pétervár térségében – A lüdek helye a
karjalai balti finnek között – A lúd központi
falu az Olonyeci Nemzetiségi Járásban –
Kuujärvi’ – A lúd nyelvjárásszigetek*

7

Előszó

10

Bibliográfia

12

Rövidítések

14

I. RÖVID LÚD NÉPISMERET

15

A lúd nemzetiségi himnusz

16

A lüdek kibenléte

17

A lüdek története

18

A lüdek jelene

20

A lúd kultúra

21

A lúd nyelv

22

II. VÁZLATOS LÚD NYELVTAN

25

Hangtan

26

A szótövek alaktana

30

A névszók alaktana

32

Az igék alaktana

37

Rövid mondattani tallózás

41

III. KIS LÚD–MAGYAR SZÖVEGTÁR

43

IV. LÚD–MAGYAR MINISZÓTÁR

53

A lúd–magyar miniszótár használatához

54

A – Ö

55

V. MAGYAR–LÚD MINISZÓTÁR

75

A magyar–lúd miniszótár használatához

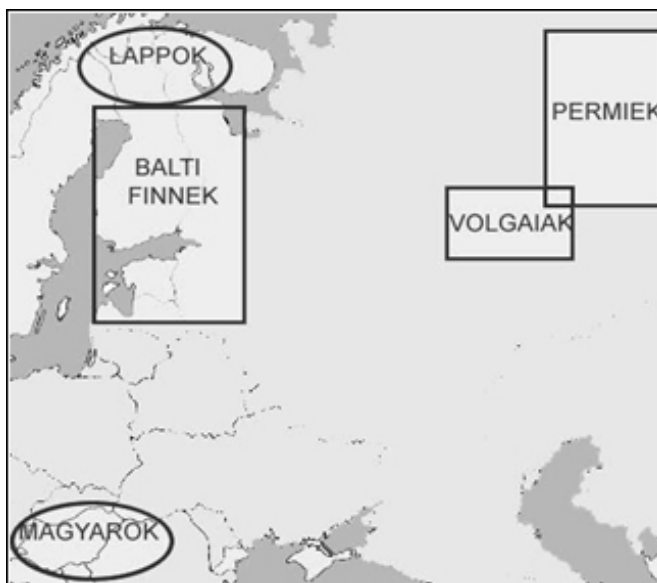
76

A – ZS

79

FÜGGELÉK: BALTI FINN ÖSSZEHASONLÍTÓ PÉLDATÁR

103

Európa finnugor nyelvű népeinek lakóterülete

A balti finn népek lakóterülete

Az oroszországi kis balti finn népek Szentpétervár térségében

A lüdük helye a karjalai balti finnnek között

A lúd központi falu (Kuujärvi) az Olonyeci Nemzetiségi Járásban

Kuujärvi

A lüd nyelvjárásszigetek

Előszó

A közelmúltban korlátozott példányszámban belső használatra nyomtatásban is kiadott *Bevezetés az izsor nyelv ismereteibe*¹, *Bevezetés a vót nyelv ismereteibe*² és *Bevezetés a vepsze nyelv ismereteibe*³ című munkámnak a tekintélyes szakemberek részéről is érkező elismerése arra ösztönzött, hogy az oroszországi kis balti finn nyelvek közül most a lúd nyelv ismereteinek is szánjak egy vázlatos, de kiadásra alkalmas összefoglaló munkát. Ennek a munkának a nyelvtani része rövidebb, mint a korábbiaké, a mű szemlélete és szerkezete azonban többé-kevésbé azoknak a köteteknek a mintáját követi.

Ez a kötet is magyar tisztelgés egy olyan távoli kis nyelvi rokon nép előtt, amelyhez tartozónak már csak egy-kétezeren vallják magukat, s ők is csak kisebb részükben beszélik az őseik anyanyelvét, és ezek a beszélők is már javarészt idősebb korúak. Hivatalos minősítése szerint nyelvük a kihalás küszöbére érkezett, de reménykedésre ad okot, hogy gyarapodó számban akad a leszármazottak között, aki nemzetiségi becsületből az alapismeretek szintjén „visszatanulja” az elődök által beszélt szavakat, fontosabb nyelvi fordulatokat.

A lúd nyelvvel és néppel a magyarországi finnugor nyelvészeti kutatások a lehetőségekhez mérten is eléggé mostohán bántak és bánnak. Összefügghet ez a kis balti finnek iránti eleve csökkent érdeklődéssel, illetve azzal a zavarral, amely a karjalai, a livvi és a lúd nyelvek, nyelvváltozatok egymáshoz való viszonyával és egyenkénti jelentőségével kapcsolatban kialakult. Jőmagam a lüdek nyelvét önálló balti finn nyelvnek tekintem, és leírásakor, ismereteinek rövid összefoglalásakor ennek megfelelően járok el.

A mai lúd nyelv leírását némiképpen megnehezíti, hogy míg a Karjalában használt három másik balti finn irodalmi nyelv – a voltaképpen avagy északi karjalai, a livvi avagy olonyeci, valamint a vepsze – megerősödése mögött a hazai környezet tudományos akadémiai nyelvész műhelyei állnak, addig a lúd irodalmi nyelvtörténet mozgalom Karjalában értelmiségi ifjak, Helsinkiben pedig főleg a lelkész-irodalmár-nyelvpolitikus MIKKUL PAHOMOV tevékenységére épül, és nem mindig csak nyelvészeti szemléletű.

A lúd hozzáértésem erősen töredékes, a kis balti finn népek iránti érdeklődésem kedvtelésből fakad. A szótárszerkesztésben alapvető forrásom internetes eredetű, orosz–finn–lúd online szótárra⁴ épül. Más forrásokat csak segédanyagként használtam, tekintettel arra, hogy azok többször eltérnek az alapul vett anyag nyelvstandardizáló szándékaitól.

A rövid nyelvtani összefoglalót követő rész kis lúd szövegmintákat nyújt, amelyek közül több is a kötet alaktani kifejtéseitől vagy írásmódjától eltérő formát mutat, de ezeket érintetlenül hagytam, ugyanis ebben a formájukban is egyértelműek. Többször előfordul, hogy ugyanannak a szerzőnek a néhány év különbséggel leírt szövegei is mutatnak helyesírási és toldalékolási eltéréseket. Több szerző írásműveinek összevetésekor ez még sokkal szembeszökőbb. A szövegek magyarításában mérlegelnem kellett, hogy 1. a nyelv iránt érdeklődő számára a viszonylag legpontosabb megfelelőt adjam vissza; 2. ugyanakkor az eredeti felületességeivel a magyar fordítás élvezhetőségét ne rontsam; 3. verses szöveg esetében a magyar szöveg is versszerű legyen. Az evangéliumrészlet esetében a Szent István Társulat legújabb fordítású magyar szövegét változtatás nélkül állítottam párhuzamba a nagyfokú érthetőségre és ezért viszonylagos egyszerűsége, esetenként többlet magyarázatra is törekvő lúd nyelvvel.

Mivel a nyelvet még egyáltalán beszélő és azt a nemzetközi figyelem kereszttüzében is ápoló lüdek fő élettere a déli nyelvjáróterületük, értelemszerűen ebben a kötetben ezt tekintem a lúd nyelv fennmaradó alakjának, bár az internetes források abban is mutatnak zavart, hogy a déli nyelvjárás leginkább a kuujärvi lúd változattal jellemezhető-e.

Az itt közreadott munka nem épülhetett anyanyelvi közegben szerzett tapasztalatokra. Olyan magyarországi nyelvészeti anyag pedig, amelynek a segítségével nöhetett volna a feldolgozás minősége, gyakorlatilag még nincs. Ebben a kezdetleges formájában is legyen azonban ez a kis kötet őszinte tisztelgés a lúd nyelv előtt! S legyen mindenképpen a magyarországi hivatásos finnugor nyelvészetet – netán annak a hazai felsőfokú képzésben éppen most felnövekvő új nemzedékét – sarkalló kísérlet, amelynek nyomán egy bőven javított és főleg kiegészített változatot egyszer majd biztonsággal hasznosíthassanak a lúd nyelv iránt érdeklődők!

¹ SAY ISTVÁN: *Bevezetés az izsor nyelv ismereteibe*. Sióagárd–Kaposvár 2018.

² SAY ISTVÁN: *Bevezetés a vót nyelv ismereteibe*. Sióagárd–Kaposvár 2019.

³ SAY ISTVÁN: *Bevezetés a vepsze nyelv ismereteibe*. Sióagárd–Kaposvár 2019.

⁴ <https://sanat.csc.fi/wiki/Lud>

A kis nyelvekkel – főleg a kihalás szélére sodródottakkal – való foglalkozás sokakból vált ki értetlenkedést. Ugyanakkor ha ritka növények vagy állatok – megállapítva azoknak tekintélyes eszmei értékét is – fokozott jogszabályi védelemben részesülnek, azt szinte minden ember természetesnek és illőnek találja. Ezzel ellentétben, ha kis népek kiveszőfélben lévő nyelveinek hasonló védelmet követel az érte aggódó ember, azt nagyon sokan csak fölösleges idő- és erőpazarlásnak tartják, hiszen éppen saját nyelvük kárára is fontosabbnak tartanak sokszor egy-egy világnyelvet, legfőképpen az angolt. A nyelvvédelmet – főleg a kis és veszélyeztetett nyelvek védelmét – fölöslegesnek tartók megelégedkeznek arról, hogy a nyelvi (és ezáltal kulturális) sokféleség általánosságban gazdagítja az emberi gondolkodást.

Számomra BABITS MIHÁLY szellemisége a mérvadó: „*Magyar vagyok: lelkelem, érzésem örökséget kapott, melyet nem dobok el: a világot nem szegényíteni kell, hanem gazdagítani. Hogy szolgálhatom az emberiséget, ha meg nem örök magamban minden színt, minden kincset, ami az emberiséget gazdagíthatja? A magyarság színét, a magyarság kincsét! De mily balga volnék, ha ugyanakkor más színt, más kincset el akarnék venni vagy meggyengíteni!*” (Részlet az *Örökké ég a felhők mögött* című írásból.⁵)

A nyelvek tisztelete anyai örökségem, ő négy (német, angol, francia, spanyol) nyelven is fordított. A nyelvtani rendszerek logikája iránti érdeklődés apai indíttatás volt. Budapesten a piaristáknál érettségiztem. Ott KINCSE LAJOS és MAGYAR ISTVÁN atyák gyarapították és gazdagították bennem minőségge a hazuról hozottakat. Magyar nyelv és irodalom–népművelés szakos diplomát az ELTE Bölcsészettudományi Karán szereztem. Itt párhuzamosan tanulmányokat folytattam az akkor újként induló afrikanisztika szakon is. Ugyanitt nyertem el a bölcsészdoktori fokozatot (művelődés-szociológiai témával). Már a 21. századba ért át a nemzetközi kapcsolatok szak elvégzése a győri közgazdasági-jogi karon. 2011 novemberétől nyugdíjas vagyok.

Mindig is érdekelt az idegen nyelvek, utóbb azok közül is a kicsik és a különlegesek. Gyermekekoromtól a családban kaptam a németet, nyolc éven át kötelezően az iskolai orosz. Latinból érettségiztem, tanulgattam rövid ideig franciául és olaszul is. Angol szöveget szótárral olvasok. Az afrikanisztika szakon a szuahélivel ismerkedtem. A magyar szakon szükségszerűen a finnel. Édesanyám fordítóirodai lett származású kollegánője vezetett be a lett nyelvbe. Utóbbi jóvoltából – a vepsze–lett szótár internetes felfedezésekor – jutottam el a vepszéhez. Ez az ezredforduló táján történt. Egy évtizeden át kutattam utána. Majd továbblépve egyre nőtt az érdeklődésem a kis balti finn nyelvek iránt. Isten óvjon attól, hogy nyelvésznek és szakértőnek képzeljem magam! A jelen kötet számos kérdésében maguk a szakemberek sem jutottak még egységes álláspontra, én viszont legtöbbször a magam ízlése szerint köteleződttem el az egyik vagy a másik felfogás mellett.

E helyütt külön is köszönetemet fejezem ki MATICSÁK SÁNDORNAK aki több észrevétellel, tanáccsal segített abban, hogy ez a kötet eredeti változatához képest jóval kevesebb tévedéssel és hibával láthat napvilágot, és otthonosabban megtalálhatja a helyét a finnugrisztikai szakirodalomban.

A vizsgált nyelv irodalmi nyelvének kialakítására való törekvés egészen újkeletű, már a mostani évezredbe is átnyúló szándék. Ennek megfelelően a lúd nyelv esetében is zajlik egy – bár az eddig vizsgáltakhoz és leírtakhoz képest jóval szerényebb – olyan típusú nyelvújítás, amelynek sok eredménye még kétséges és bizonytalan sorsú. Az itt tükröződő nyelvi állapotok még az elenyésző lélekszámú anyanyelvi közösség körében sem általánosak. A nyelv valóságos életszerű napi használata már nagyon korlátozott. Vitatható még a helyesírási stabilitás is. A zavart okozhatja az is, hogy a finnországi, a karjalai köztársasági és a saját belső elképzelések sokszor eltérnek egymástól, a lúdnek más és más nyelvjárását, nyelvhasználatát részesítik előnyben, ami gyakran egyetlen írásos vagy elektronikus dokumentumon belül is megjelenik. Az itt bemutatandó „legvepszebb” déli lúd kevésbé találkozhat a karjalaihoz közelítő szándékokkal.

Egy olyan kis nyelv esetében, amelynek egyfelől a pontos nyelvi státusza – nyelv- vagy nyelvátalakítási, esetleg pusztai nyelvjárásként való kezelése – is bizonytalanságra ad okot, és amely másfelől nagy területen maga is kis szórványokban szétszóródó több nyelvjárású, a standardizálási szándék sikertelenné válhat, hiszen a nyelvet még használók sokféle egyéni nyelvsvokásuk miatt idegenkedhetnek a nyelvújítási törekvésektől. Az azonban eldőlő látszik, hogy minden külső nyomás nélkül – vagy annak ellenére – nem látszik a karjalai–lívvi–lúd nyelvi hármast egy közös modern irodalmi nyelvbe egységesítés esélye, még ha ez elvben a többség „oszd meg és uralkodj” szándékát is erősítheti. Egyet kell érteni az előző gondolatok zárásaként PUSZTAY JÁNOS⁶ véleményével abban is, hogy a kisebbségi nyelvi remények fő táplálói az adott kis népekből származó fiatal értelmiségiek lehetnek, összhangban a saját lúd nemzetiségi himnusz befűző soraival (→ 45. oldal).

⁵ BABITS MIHÁLY összegyűjtött versei. Budapest 1974. 264.

⁶ Vö.: PUSZTAY JÁNOS: Nyelvével hal a nemzet. Budapest 2006. 48., 77–78., 102., 116., 199., 269–271.

Bibliográfia

- BAKRÓ-NAGY MARIANNE: Kell-e beszélünk a nyelvi veszélyeztetettségéről? <http://slideplayer.hu/slide/1908668/>
- BERECZKI ANDRÁS: A karjalaiak története. In: *Nyelvrokonaink*. Szerk. NANOVFSZKY GYÖRGY. Budapest 2000. 49–53.
- BERECZKI ANDRÁS: Ütközőzónában. In: *Kisebbségkutatás* 2001/1: 95–101.
- BERECZKI GÁBOR: Bevezetés a balti finn nyelvészetbe. Budapest 2000.
- CSEPREGI MÁRTA: Balti finn népek Oroszországban. In: *Finnugor kalauz*. Szerk. CSEPREGI MÁRTA. Budapest 1998. 197–207.
- DOMOKOS PÉTER: A kis balti finn népek irodalma. In: *Filológiai Közlöny* 1982/4: 457–458.
- DUBROVINA, ZINAJDA – SZUVIZSENKO, LEONYID: A finnugristák kölcsönös segítségnyújtásának és együttműködésének eredményei – mindannyiunk közös tulajdona. In: *Urálsztikai tanulmányok* 9. 1998. 44–48.
- ERDŐDI JÓZSEF: Az uráli népek ismertetése. Budapest 1967.
- Erős mackó. A finnugor népek meséi, dalai. Szerk. DORNBACH MÁRIA. Budapest 1984.
- Evangelij Ioannad müöti. In: *Lüüdilaine* 2006. 40–41., *Lüüdilaine* 2007. 26.
- Finnugor regék és mondák. Szerk. DOMOKOS PÉTER. Budapest 2012.
- Finnugor-szamojéd (uráli) regék és mondák I. Szerk. DOMOKOS PÉTER. Budapest 1984.
- Földisten lánykérőben. Finnugor mitológiai és történeti énekek. Szerk. BERECZKI GÁBOR. Budapest 1982.
- HAJDÚ PÉTER – DOMOKOS PÉTER: Urali nyelvrokonaink. Budapest 1978.
- HAJDÚ PÉTER: Az uráli nyelvészet alapkérdései. Budapest 1991.
- HAARMANN, HARALD: *Language in Ethnicity*. Berlin–New York–Amsterdam 1986.
- HAARMANN, HARALD: *Elementare Wortordnung in den Sprachen der Welt*. Hamburg 2004.
- HAARMANN, HARALD: *Weltgeschichte der Sprachen*. München 2006.
- Hét határon hallik húros daru hangja. Szerk. NAGY KATALIN. Budapest 1994.
- Hozott isten, holdacska! Finnugor varázsigék, imádságok, siratók. Szerk. BERECZKI GÁBOR. Budapest 1979.
- IBN FADLÁN: Beszámoló a volgai bolgárok földjén tett utazásról. Budapest 2007.
- KLEMENTYEV, JEVGENYIJ – KOVALJEVA, SZVETLANA – ZAMJATYIN, KONSZTANTYIN: The Karelian language in Russia: An Overview of a Language in Context. <https://fedora.phaidra.univie.ac.at/fedora/get/o:105164/bdef:Content/get>
- KLIMA LÁSZLÓ: Finnugor történeti chrestomathia I. Budapesti Finnugor Füzetek 12. 1999.
- KLIMA LÁSZLÓ: Finnugor történeti chrestomathia II. Budapesti Finnugor Füzetek 18. 2002.
- KUBINYI KATA: Bibliafordítások a kis balti finn nyelvekben. in: *A Biblia finnugor nyelveken*. Szerk. PUSZTAY JÁNOS. Budapest 2019. 63–102.
- KUBINYI KATA: Irodalom a kisebb balti finn népekről. <http://finnugor.elte.hu/index.php?q=baltifinnbiblio>
- LAAKSO, JOHANNA: Kleine ostfi. Sprachen. 2. Karelisch, Lüdisch, Wepsisch. <http://homepage.univie.ac.at/johanna.laakso/hbg04/2.%20Karelisch.pdf>
- LAANEST, ARVO: *Einführung in die ostseefinnischen Sprachen*. Hamburg 1982.
- Lud. <https://sanat.csc.fi/wiki/Lud>
- Lüd nyelv. https://hu.wikipedia.org/wiki/Lüd_nyelv
- Lüüdi. <http://lyydi.net/>
- Lüüdilaine 2006. http://web122.webhotelli.fi/~lyydi748/wp-content/uploads/2013/06/Luudilaine_2006.pdf
- Lüüdilaine 2007. <http://docplayer.fi/3254264-Luudilaine-lyydilaisen-seuran.html>
- Lüüdilaine 2015. <http://lyydi.net/wp-content/uploads/2016/08/Luudilaine-2015.pdf>
- Lüüdilaine 2017. <http://lyydi.net/wp-content/uploads/2018/05/Luudilaine-2017.pdf>
- Lüüdilaine Siebr. <http://lyydi.net/>
- Lyydi people (Russia). <http://www.crwflags.com/fotw/flags/ru-lyyd.html>
- Lyydilaine No. 1. 2008. <http://fulib.ru/books/pereodika/Lyydilaine/Lyydilaine-1.pdf>
- Lyydilaine No. 2. 2008. <http://fulib.ru/books/pereodika/Lyydilaine/Lyydilaine-2.pdf>
- Lyydilaine No. 3. 2008. <http://fulib.ru/books/pereodika/Lyydilaine/Lyydilaine-3.pdf>
- Lyydilaine No. 4. 2008. <http://fulib.ru/books/pereodika/Lyydilaine/Lyydilaine-4.pdf>
- Lyydilaine No. 5. 2009. <http://fulib.ru/books/pereodika/Lyydilaine/Lyydilaine-5.pdf>
- Lyydilaine No. 6. 2009. <http://fulib.ru/books/pereodika/Lyydilaine/Lyydilaine-6.pdf>
- Lyydilaine No. 7. 2009. <http://fulib.ru/books/pereodika/Lyydilaine/Lyydilaine-7.pdf>

- Lydiläiset ja lyydin kieli. Bibliografia. <http://webbisivu.com/Karjalantutkimusseura/Lyydi/Lyydi-biblio>
- MATICSÁK SÁNDOR: Az Oroszországban élő finnugor népek identitásáról. In: Debreceni Disputa 2007/5: 65–70.
- MATICSÁK SÁNDOR: A finnugor (uráli) népek helyzete Oroszországban. In: Debreceni Szemle 2011/2: 160–169.
- Mentem eprészni erdőre, áfonyázni rengetegbe. Karjalai, inkeri és finn balladák. Szerk: KÁDÁR GYÖRGY; KELLOSALO, JAAKKO; KUKKURAINEN, EIJ. Szombathely 2000.
- MÉSZÖLY GEDEON: Finnugor népek és nyelvek. Szeged 1951.
- Napfél és éjfél. Finnugor rokonaink népköltészete. Szerk: KARIG SÁRA. Budapest 1972.
- Ösvények finnugor témájú honlapokhoz. <http://fu.nytud.hu/osvenyek.htm>
- PAHOMOV, MIKUL: Lydiläiset ja lyydin kieli. http://lyydi.net/?page_id=216
- PAHOMOV, MIKUL: Lüüdiland. Kuopio 2000.
- PAHOMOV, MIKUL: Kuujärven lydiläistekstejä. SUST 263. Helsinki 2011.
- PAHOMOV, MIKUL: Непризнанный народ. In: Lüüdilaine 2013. 22–26.
- PAHOMOV, MIKUL: Lydiläiskysymys: kansa vai heimo, kieli vai murre? Helsinki 2017.
- PUSZTAY JÁNOS: Jegyzetek a balti finnekről és a népköltészetükről. In: Forrás 1976/9: 61–64.
- PUSZTAY JÁNOS: Ha én szólok, Észak beszél. Pécs 1988.
- PUSZTAY JÁNOS: Nyelvével hal a nemzet. Az oroszországi finnugor népek jelene és jövője 11 pontban. Budapest 2006.
- PUSZTAY JÁNOS: Gyökereink. Budapest 2011.
- PUSZTAY JÁNOS: Nyelv? Politika? – Esszék a nyelvi kulturális sokszínűség érdekében. Dunaszerdahely 2016.
- PUSZTAY JÁNOS: Párhuzamok a magyar és balti finn népi imádságokban. In: Pusztay János válogatott írásai hetvenedik születésnapjára. Szerk: POMOZI PÉTER. Budapest 2018. 93–107.
- Red Book of Endangered Languages: Europe. http://www.helsinki.fi/~tasalmin/europe_index.html
- Red Book of the Peoples of the Russian Empire: The Karelians. <https://www.eki.ee/books/redbook/karelians.shtml>
- SAMMALLAHTI, PEKKA: Suomalaisten esihistorian kysymyksiä. In: Virittäjä 1977/2: 119–135.
- SCHWARZ, CHRISTIAN: Die ostseefinnischen Minderheitssprachen in Russland seit dem Ende des 19. Jahrhunderts. http://othes.univie.ac.at/7764/1/2009-11-26_9508614.pdf
- SZÍJ ENIKŐ: Finnugor hol-mi I. Budapest 1990.
- TAAGEPERA, REIN: A finnugor népek az orosz államban. Budapest 2000.
- TÓTH ANIKÓ NIKOLETT: A kisebb balti finn nyelvek szótárai. In: MATICSÁK SÁNDOR – TÓTH ANIKÓ NIKOLETT – PETTERI LAIHONEN: Rokonságunk szótárai. Budapest 2014. 159–180.
- VARGA KINGA ANIKÓ: A finnugor népek politikai helyzete. Budapest 2010.
- VIRTARANTA, PERTTI: Lydiläisiä tekstejä I. SUST 129. Suomalais-Ugrilainen Seura, Helsinki 1963.
- VIRTARANTA, PERTTI: Lydiläisiä tekstejä II. SUST 130. Suomalais-Ugrilainen Seura, Helsinki 1963.
- VIRTARANTA, PERTTI: Lydiläisiä tekstejä III. SUST 131. Suomalais-Ugrilainen Seura, Helsinki 1964.
- VIRTARANTA, PERTTI: Lydiläisiä tekstejä IV. SUST 132. Suomalais-Ugrilainen Seura, Helsinki 1976.
- VIRTARANTA, PERTTI: Lydiläisiä tekstejä V. SUST 165. Suomalais-Ugrilainen Seura, Helsinki 1984.
- VIRTARANTA, PERTTI: Lydiläisiä tekstejä VI. SUST 218. Suomalais-Ugrilainen Seura, Helsinki 1994.
- VOIGT VILMOS: Irodalom és nép Északon. A balti finn népek folklórja mint az európai folklór része. Budapest 1998.
- ZSIRAI MIKLÓS: Finnugor rokonságunk. Budapest, 1994. 418–419.

*

- ГРИГОРЬЕВА, ОЛЬГА: Людиковский этнокультурный инкубатор. <http://www.shkolaiskusstv.ru/o-nas/stati/86-lyudikovskij-etnokulturnyj-inkubator>
- Диалекты карельского языка. https://ru.wikipedia.org/wiki/Диалекты_карельского_языка
- Карельский язык. <http://lang.fotocrimea.com/?page=karelskiy-yazyk>
- Карельский язык. https://ru.wikipedia.org/wiki/Карельский_язык
- Карельский язык. http://syamozero.ru/index.php/Карельский_язык
- Национальный состав населения России в 2010 году. http://www.gks.ru/free_doc/new_site/population/demo/per-itog/tab5.xls
- РОДИОНОВА А. П. – КОВАЛЕВА С. В.: Людики: проблемы сохранения языка и культуры. http://knk.karelia.ru/site/lud/rod_kov.pdf

Rövidítések

<i>ablat</i>	ablativus
<i>acc</i>	accusativus
<i>adess</i>	adessivus
<i>allat</i>	allativus
<i>appr</i>	approximativus
<i>átv</i>	átvitt értelemben
<i>com</i>	comitativus
<i>dat</i>	dativus
<i>elat</i>	elativus
<i>ess</i>	essivus
<i>et</i>	előtag
<i>fn</i>	főnév
<i>gen</i>	genitivus
<i>hsz</i>	határozószó
<i>illat</i>	illativus
<i>iness</i>	inessivus
<i>inf</i>	főnévi igenév
<i>isz</i>	indulatszó / mondatzó
<i>kf</i>	középfokú
<i>ksz</i>	kötőszó
<i>mn</i>	melléknév
<i>msz</i>	módosítószó
<i>nm</i>	névmás
<i>nom</i>	nominativus
<i>nu</i>	névutó
<i>part</i>	partitivus
<i>plur</i>	többes szám
<i>prep</i>	előljáró
<i>refl</i>	visszaható
<i>rtlan</i>	ragozhatatlan
<i>sing</i>	egyes szám
<i>szn</i>	számnév
<i>trsl</i>	translativus
<i>ut</i>	utótag
<i>verb</i>	ige

I.
RÖVID LÚD NÉPISMERET

A lűd nemzetiségi himnusz

Szöveg⁷: MIHKUL PAHOMOV

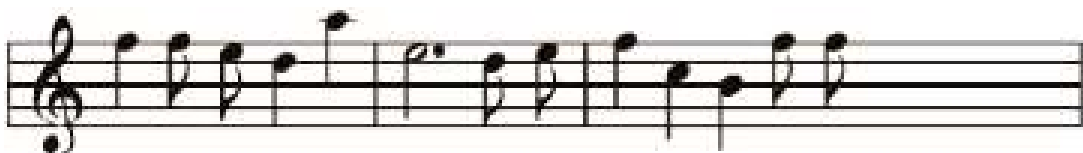
Dallam: ARVI KEMPPİ

1. Mi- nun at- ka- lad ol- dah si- ni- žed, mi- nun

2. Mi- nun hei-mo-ni, ko- di- kon- dui- žil nos- ta

3. Mi- nun at- ka- lad ol- dah si- ni- žed, mi- nun

1. toi- ve- hed vi- han- dad, ol- dah rus- ke- dad mi- nun

2. o- ma kiel' kor- ge- dah! Čo-ma Lüü- din rand, nou- ze

3. toi- ve- hed vi- han- dad. O- ma Lüü- din rand, nou- ze

1. il- oi- žed Lüü- din mu- jui- žed, ar- ma- had.

2. pol- vu- zil nuo- red lüü- di- koid kaz- ve- tah.

3. pol- vu- zil Sin- dai vuot- ta- u suu- ri ruad.

⁷ Forrás: Lüüdilaine 2006. 34. http://web122.webhotelli.fi/~lyydi748/wp-content/uploads/2013/06/luudilaine_2006.pdf. A szöveg a kötet alaktani kifejtéseitől vagy írásmódjától eltérő formákat is használ, de ezeket érintetlenül hagytam, ugyanis ebben a formájukban is egyértelműek. Megközelítő magyar műfordítással együtt lásd a szövegtárban, a 45. oldalon!

A lüdük kiblenléte

A lüd nyelv önállóságát több finnugor nyelvész kétségbe vonja. Nagyobb részük a lüdüket a karjalai nyelv egyik nyelvjárásának, nyelvváltozatának tekinti. Kisebb részük pedig a vepsze nyelv variánsaként említi.⁸

Tény, hogy a lüd nyelv egyféle átmenetet képez a karjalai és a vepsze nyelv között. Hasonlóan írható le a livvi/olonyeci nyelv (más nézet szerint karjalai nyelvjárás) is, azzal a különbséggel, hogy az a lüdüknél kevésbé „vepszés”. A lüdüket a fejlődésében mutatkozó erősebb orosz hatás is inkább a vepszéhez közelíti.

A Ladoga- és az Onyega-tó közötti széles sáv keleti alsó peremén élnek azok a vepszék, akik anyanyelvüket a leg tudatosabban őrzik. Egy széles nyugati sávban laknak a magukat livvinek nevezők, akiket olonyeci nemzetiségi központjuk alapján olonyecinek is hívnak. A két népcsoportot keskeny sávban a lüdük választják szét. A három kis nép falvainak esetében hasonló figyelhető meg, mint a balkáni szláv falvak körében. Faluról falura haladva apró eltérésekkel jellemezhető nyelváncolatot képeznek, amelyen belül a szomszédosak közötti különbségek elenyészőek. Így egy-egy kis nyelvnek sokszor szinte falvankénti nyelvjárása írható le.

Az UNESCO fokozottan veszélyeztetett nyelvekről készült *Vörös Könyv*e a lüdüket önálló nyelvként választja el a livvitől/olonyecitől és a karjalaitól.⁹ Viszont letagadhatatlan tény az is, hogy a szűkebb, csak Oroszország nyelveiről szerkesztett *Vörös Könyv*¹⁰ már nem így tesz, hanem a hármat egy nyelvként tárgyalja. Az a putyini rendelet pedig, mely Oroszország őshonos nyelveit sorolja fel, a sok tucatnyi nyelv között a karjalaitól külön már nem említi sem a lüdüket, sem a livvit. Ennek megfelelően a nemzetiségi népszámlálási adatok is megbontás nélkül tartalmazzák a karjalai–livvi–lüdü együtttest.

Ami szempontunkból a leglényegesebb, hogy a magát lüdünek tartó – és ennek közel egyharmad részében az anyanyelvét is beszélő – mintegy tízezer fős népcsoport, amely ráadásul viszonylag szinte egy tömbben él, lüdü anyanyelvét javarészt önálló balti finn nyelvnek tekinti.

Népnevük is hosszú évszázadok óta ennek jogosságát sejteti. A *lüdü* név, annak anyanyelvi *lüüdi*- szótöve az orosz *люди* 'emberek' szóra vezethető vissza. Ebben a formájában ezerévesnél is idősebb. A köztudatban az 'emberek' fordítású orosz szó jelent 'mások'-at, idegenek'-et is, sőt hajdanán 'cselédesség', 'szolgahad' értelemben szintén használatos volt.

Bár a vepszék a legközelebbi rokonukként kezelik őket, ezzel együtt sem mint nyelvjárásukról beszélnek a lüdükről. A hétköznapi karjalaiak pedig azt említik, hogy a lüdük nem karjalai, hanem valamiféle vepsze nyelven beszélnek.¹¹ A lüdük tulajdonképpeni karjalaiaként való felfogása ellen szól az is, hogy a két nagy tó közötti, még mindig enyhe balti finn többséggel jellemezhető területet északról és délről is jelentős orosz népesség határolja, és ezáltal megszűnt a voltaképpeni karjalaiak (annak akár északi, akár déli nyelvjárásaival) való közvetlen kapcsolat, ami a nyelvi fejlődésre is érezhetően rányomta, rányomja a bélyegét.

Noha Karjala orosz melletti hivatalos nyelve a finn, a lüdü két nyelvűség nem lüdü–finn, hanem lüdü–orosz, és a lüdük nem törekednek sem a formálódó livvi/olonyeci, sem a formálódó karjalai irodalmi nyelvi kezdeményezésekhez kapcsolódni. Több városban, főleg a fővárosban (Petroskoiban) viszont számos nyelv és nyelvváltozat él együtt a személyes használatban.

A Seltzero körül tömörülő vepszék és az Olonyec körül tömörülő livvik között nem egészen félúton (az utóbbihoz közelebb) fekszik Mihajlovskoje¹² (Kuujärvi¹³), a lüdü identitás centruma. A település az Olonyeci Nemzetiségi Járás része. Karjalához mintegy csáppal csatlakozva belemélyed a Szentpétervár székhelyű, nevében a szovjet múltat idéző Leningrádi Területbe. A „független” szigetjelleg ez a földrajzi tény is erősíti. A lüdünek tekinthető térség a falu közigazgatási területének szélességében főleg északra és kissé délre is továbbnyúlik.

⁸ Vö.: ZSIRAI MIKLÓS: Finnugor rokonságunk. Budapest 1994. 418–419. és HAJDÚ PÉTER – DOMOKOS PÉTER: Uráli nyelvrokonaink. Budapest 1978. 323.

⁹ UNESCO Red Book of Endangered Languages: Europe. http://www.helsinki.fi/~tasalmin/europe_index.html

¹⁰ Reed Book of the Peoples of the Russian Empire: The Karelians. <https://www.eki.ee/books/redbook/karelians.shtml>

¹¹ „Карелы не считают люди́ков карельским народом, а вепсами.” РАНОМОВ, МИКУЛ: Непризнанный народ. Lüüdilaine 2013. 23.

¹² „Именно Михайловское на данный момент является наиболее жизнеспособным люди́ковским поселением, где из 560 жителей 278 человек – люди́ки. Из них говорят на языке 70 человек, понимают +50, изучают или изучали +31.” РАНОМОВ, МИКУЛ: Непризнанный народ. Lüüdilaine 2013. 26.

¹³ A kötetben követett hangtani és írásbeli szabályok szerint *Kuudärvi*.

A lúdök története

A lúd nép karjalaiaktól – és részben vepszektől – elkülönülő, teljesen önálló néptörténete megfogalmazhatatlan. A balti finn népességnek a területre való benyomulásakor a mai lakótertségünkél jóval kiterjedtebb földrajzi vidéket feltehetően ez a népcsoport népesítette be, aminek alapján a jól behatárolható konkrét helyekhez kötődő említések közül egy szűkebben vett lúd történelmi vázlat is készíthető.

Mai népnévük viszonylag korai megjelenése ugyanakkor részint elsősorban hozzájuk köthető. Noha a 'ljugyi' orosz eredetű megnevezés általában is jelölheti-jelöli úgy összességében a finnságokat, vannak tér- és időbeli pontok, amikor ezek mögött főleg lúdök valószínűsíthetőek.

Tágabb térségükből a ténylegesen önállóként létező lúd törzseket a délebről a két nagy tó közé nyomulódó vepszék szorították rá a voltaképpen karjalai törzsekre, és gyakoroltak rájuk jelentős nyelvi hatást is, amely mind a mai napig él. A közfinn „honfoglalás” a mai Karjala területén a Kr. u. első évezred második felében zajlott le.

A hatalmas térség az érkezőket kis népsűrűséggel terítette szét. Ez is egyik okozója lett a balti finn alapnyelv sokfelé ágazásának, pontosabban inkább annak, hogy Karjalában és Ingermanlandban elmaradt a változatok egységesülése, azon belül a legéletképesebb változat dominanciájának kialakulása.

IBN FADLÁN a volgai bolgárok földjén tett 921–922-es utazásáról írt krónikájában örökölte meg az általa *lud'hana* néven említett népcsoport létét.¹⁴ A középkori orosz krónikáiról is – főleg Novgorod kapesán – már előfordul a lúdök vélt neve. A *ljugyini* ezek alapján talán nem is a karjalaiak közül kivált, hanem egy inkább közéjük asszimilálódó csoport lehetett. (Novgorodnak egyébként volt Ljugyin nevű városrésze.¹⁵)

Karjala függetlensége a 13. században rendült meg. Míg korábban a közfinn törzsek nem egyszer mélyen betörték svéd térségekbe, ettől az időszaktól a svédek keletre nyomulása és hódítási szándéka lett a válasz. A volgai földrajzi tér irányából ugyanekkorra erősödött fel a keleti szláv hatalmi törekvés. Az utóbbit ez idő tájt megtestesítő Novgorod a svédek megállítása érdekében állandósuló háborúskodásba sodorta Karjalát. A finnságok kisebb népei nemcsak a két északi hatalom katonai csatározásainak kerültek keresztútjába, egyidejűleg a nyugati és az ortodox keresztény vallási ellentéteknek is elszenvetői lettek. Karjala népessége végül is zömében az ortodox kereszténységet vette fel. Az orosz hódoltatás ellen még fellázadtak, de ennek leverését követően Novgorod formálisan is bekebelezte a terület nagyobbik, keleti részét, és ezzel Karjala végérvényesen kettészakadt. 1278-tól így a lúdök is véglegesen orosz alattvalókká váltak.

A Nyugat-Karjalában fellépő erőszakos svéd intézkedések előtt a 17. század folyamán jelentős nagyságú közfinn népesség menekült inkább orosz fennhatóság alá, főleg a Ladoga és Onyega közötti térségbe, azaz a lúdök jelenlegi lakóhelyére is, ezzel erősítve a finnságok demográfiai pozícióját. Ugyanakkor a svéd nagyhatalmi szerep időközben rohamosan meggyengült, és a 18. századra meghatározóvá vált az orosz dominancia. NAGY PÉTER Petrozavodszkba jelentős vas- és fegyveripart telepített a 18. század első negyedében.

A finn–karjalai egység létrehozásának többszöri, hol gyengébb, hol erősebb kísérletei kivétel nélkül kudarcba fulladtak. Karjala centrumának iparosodása egyre nagyobb számban vonzott oroszokat a tavak térségébe, és déli irányból felerősödött az eloroszosodás. Az I. világháborút követő tartui békében a szovjetek ugyan széleskörű autonómiát ígértek, ez a legváltozatosabb államigazgatási keretekben névleg hol nőtt, hol pedig csökkent.¹⁶

A 20. század harmadik-negyedik évtizede átmenetileg még kibontakozási lehetőséggel is kecsegtette a lúdöket is. Megfogalmazhatták irodalmi nyelvi szándékaikat. Nyelvük hivatalosan is az iskolai oktatás része lett, latin betűs tankönyvek, nyelvtanok, szótárak jelenhettek meg, de egyéb téren is megindult a könyvkiadás, illetve folyóiratok nyomtatása. Másfelől viszont szerencsétlen következményei lettek, hogy a szovjet területekre áttelepülő nagyobb számú finn kommunista pozícióba hozására a finn nyelvet nyilvánították hivatalossá.

¹⁴ Vö.: Full text of "Ibn Fadlan And The Land Of Darkness, Arab Travellers In The Far North Penguin Classics Copie" 22. hivatkozással: „The Rus are many nations, divided into different groups. One of them, the most numerous, is the al-Ludh'ana.” <https://archive.org/stream/IbnFadlanAndTheLandOfDarknessArabTravellersInTheFarNorthPenguinClassicsCopie/>

¹⁵ Vö.: Die Novgorod Karte. <https://www.alamy.de/die-novgorod-karte-museum-zustand-open-air-museum-der-geschichte-und-architektur-novgorodian-kreml-nowgorod-image212284674.html>

¹⁶ 1923. július 25. – 1940. március 30. Karjalai Autonóm Szovjet Szocialista Köztársaság; 1940. március 31. – 1956. július 15. Karjalai(-Finn) Szovjet Szocialista Köztársaság; 1956. július 16. – 1991. november 12. Karjalai Autonóm Szovjet Szocialista Köztársaság; 1991. november 13. óta Karjalai Köztársaság.

Az ébredő reményeket hamar szertefoszlatták a sztálini intézkedések. A cirill írásmódra kellett áttérni, alapvető követelménnyé vált az orosz nyelvűség. Minden anyanyelvi eredményt egy csapásra felszámoltak, zajlottak a könyvégetések, és a nemzetiségek értelmiségére deportálás, még többször megsemmisítés várt. A terror elől a tóvidék népcsoportjai egyre tömegesebben menekültek át Finnországba, a helyükre pedig gyors ütemben költözött az orosz népesség.

A lüdek még a legcsekélyebb autonóm államisághoz elengedhetetlen népességszámot sem érték el soha, ettől az időszaktól kezdve pedig rohamosan csökkent a számuk. A népcsoporton belül ráadásul felerősödött a városiasodás-iparosodás kikényszerítette nyelvvesztés is. A kolhozosítás a maradók körében is kártékonyan hatott, a lúd anyanyelv megőrzői az apró falusi települések maradtak. Hosszú évtizedeken át makacsul őrizték anyanyelvüket, lakóik csak elvétve és törve beszéltek oroszul.

A II. világháború során a katasztrófát tovább súlyosbította az átmeneti finn uralom, amelynek során a lúd férfiak jelentős részét sorozták be a finn seregbe, majd a finnek a békekötést követően ezeket a személyeket kényszeresen kiszolgáltatták a Szovjetuniónak. Aligha kétséges a korszak szovjet történelmét ismerő számára, hogy mi történt velük.

A katasztrófa, a nép végső megsemmisülése előli menekülésnek két lehetséges útja volt. Az egyik a városokba költözés és ott munkássá válás, a másik pedig a kolhozba tagolódás. Mindkettő a lúd hagyományok gyengülését idézte elő. A falvakban maradó lüdek nem kaptak igazolványt, így községük határát legálisan nem is tudták átlépni. A 20. század 60-as éveitől újfajta erózió indult meg. A szovjet vidékfejlesztés életképtelenné minősítette a kistalvakat, és megkezdte elsorvasztásukat, elnéptelenítésüket. Új, szovjetizált községközpontok épültek, és ezzel falvacskák, tanyák, majorságok pusztultak ki. Ily módon természetesen a mezőgazdaságot is csapás érte.

A lúd reneszánsz reményére az 1980-as évek végéig kellett várni. A gorbacsovi reformok időszakában azután erőre kaphatott a nemzetiségi identitás. Azóta a helyzetük reménytelisége változó, de centrumfalujuknak nemzetiségi jogúvá emelkedése biztató esemény volt.

A lüdk jelene

A civil hátteret tekintve a lüd „ébredés” mozgatórugói a Helsinkiben működő *Lyydilaine siebr*¹⁷ nevű szervezet, illetve a honi *Trias*¹⁸ elnevezésű ifjúsági egyesület. Részben saját egyedi, részben közös tevékenységük eredményeképpen talán megmarad a lüd népesség.

Jelentős hatást gyakorolnak a legkisebbek körében felmenőik anyanyelvének megismertetésére, a nemzetiségi közoktatási lehetőségek kiaknázására, a nyomtatott és az elektronikus megjelenés kihasználására, több népi hagyomány újjáélesztésére, az intézményes keretek megvalósítására.

Kuujärv'/Mihajlovszkoje község lüd nemzetiségi önkormányzatának biztató a kisebbségi érdekérvényesítési helyzete, különösen arra való tekintettel, hogy a község annak az Olonyeci Nemzetiségi Járásnak a része, amelyben Karjala egyetlen ilyen közigazgatási egységként közel kétharmados többségben van az oroszokkal szemben a livvik és lüdk alkotta balti finn népesség.

Az *UNESCO* által a közvetlen rokonokétól megkülönböztetett nyelvpolitikai figyelem ugyancsak rejt magában lehetőségeket. Kérdés, hogy a lüd vezetők mutatnak-e készséget arra, hogy harcba induljanak az őshonos néppé nyilvánítás érdekében. Kérdés az is, hogy a karjalai balti finnek háromnyelvűségének elismertetésében a három népcsoport azonos mértékben érdekelt-e. Felelőssége van a köztársasági tudományos nyelvészeti és néprajzi fórumoknak is.

Az erkölcsi és az anyagi támogatás elfogadható mértékben megindult. A finnországi kulturális alap pénzügyi támogatásai, valamint az autonóm köztársasági kulturális tárca segítségével, az egyes nemzetközi projektekhez való hozzájárulás a kis nép lélekszámahoz mérten már tisztes eredmények elérését biztosította.

¹⁷ 'Lüd Társaság'.

¹⁸ Карельская молодежная общественная организация «Триас». Az elnevezés a karjalai nyelv három irodalmi nyelvváltozatának hármására utal, és a szervezet ennek megfelelően egyszerre mindhárom nyelv hagyományörző mozgalmának tekintí magát. Immár évtizedes múltjuk nyomán az alapítók napjainkra inkább a középkorúak táborát gyarapítják. A szervezet aktivitása is inkább 2010 táján járt a csúcson.

A lűd kultúra

A lűdők hagyományos életmódja kis mértékben a tavi halászatra, nagyobb fokban a mezőgazdaságra és az erdőgazdálkodásra épült. Munkaeszközeik egészen a 20. század elejéig primitívek voltak. A rossz talajú, kis parcellákat főleg az asszonyok és az idősek művelték meg, a férfiak a vadászat, erdészet és faművesség terén tűntek ki, valamint az ezekre támaszkodó vándorkereskedelemben jeleskedtek. Hagyományos lakóépületeik szinte a mai napig a gerendaház, amelyet egy alacsony válaszfal oszt lakószobára és konyhára. Utóbbiban méreates kemence ad meleget és kínál sütési lehetőséget. Ez az életmód kultúrájuk életetője is.

Ortodox hitűek, pravoszláv vallásgyakorlásuk erős, még a legdurvább, a vallást tiltó és üldöző időkben is hűek maradtak ehhez. Ezt színezi a természethez való szinte kultikus viszonyuk.

Bőséges a szellemi örökségük, a kalevalai mítoszok a lűdők eposzaként is tudatosult, annak fő motívumai tulajdonképpen sajátjukként is élnek tovább. Kiadványok – folyóirat (kezdetben *Lüüdilaine*, majd *Lyüdilaine* címen), imakönyv (*Malitvkird'an*,¹⁹ 2005), mesekönyvek és tankönyvek (*ABC-kird'an*, 2003, *Tervheks*,²⁰ 2007, *Pagiže lyydikš!*,²¹ 2007), nép- és nyelvismereti tanulmányok – jelentek meg egy megújítás alatt álló lűd nyelven, amelynek helyesírását is igyekeznek korszerűsíteni.

Egyre többen vállalkoznak már szépirodalmi próbálkozásokra is. A leginkább talán a Helsinkiben élő MIIKUL PAHOMOV²² versei keltenek figyelmet. Ő az, aki Biblia-részletek fordítására is vállalkozott, és ő tett arra is kísérletet, hogy mindhárom lűd nyelvjárást figyelembe véve megalapozzon egy egységes lűd irodalmi nyelvet.²³ Az általa alapított *Lyüdilaine siebr* kiadványa *János evangélium*-ából is közölt részleteket NAZARAN D'OŠA fordításában.²⁴

Mihajlovszkojében lűd néprajzi múzeum működik. Gyűjteményének gyarapításán és gondozásán túl fontos szerepet vállal a népi hagyományok újraélesztésében és továbbadásában.

A lakodalmas vagy az újévet köszöntő szokások felelevenítése terepet ad a népviselet, a népköltészet, a néptánc, a népzene-népdal közösségi megjelenésének. Utóbbit daloskönyv és CD is támogatja. Közmondások, találós kérdések, ráolvasások szép számban élnek ma is.

Az elmúlt évtized során egymást követték a rendezvények, szervezett összejövetelek. Kulturális találkozók, vetélkedők, ismeretterjesztő alkalmak során és például olvasótáborokban nyílik lehetőség a lűd összetartozás és az anyanyelviség tudatos erősítésére. Az oktatás és a közművelődés keretein túl a sport és a közös szabadidőtöltés is kínál erre közvetett lehetőségeket.

A lűdők sem hanyagolják el a tágabb finnugor kapcsolattartást, a legközelebbi rokonaikkal (karjalaiakkal, livvikkal, vepszékkel) pedig rendszeresen a közös kezdeményezések.

¹⁹ Vö. orosz *молиться* 'imádkozik'

²⁰ 'Szervusz! Szervusztok! Üdvözöllek!'

²¹ 'Beszélj lűdül!'

²² Lásd róla: KUBÍNYI KATA: Bibliafordítások a kis balti finn nyelveken. In: A Biblia finnugor nyelveken. Szerk. PUSZTAY JÁNOS. Budapest 2019. 79–80.

²³ PAHOMOV kísérletezett a Karjalában honos nyelvvaltozatok egységesítésével is. Lásd ugyanott 79.

²⁴ Lüüdilaine 2006. 40. http://web122.webhotelli.fi/~lyydi748/wp-content/uploads/2013/06/luudilaine_2006.pdf

A lúd nyelv

A lúdok nyelvrokonságát a legfőbb ismérvek – az alapszókinsz nagyobb számú egyezése; a külön fejlődés nyomán érvényesülő szabályos hangmegfeleltetés következetessége; számos esetben alaktani sajátosságok – alapján ítéltük meg.

Az előzőek szerint közös nyelvcsaládba sorolt nyelvek között ma már nem feltétlenül kell fennállnia a nagyfokú vagy a részbeni kölcsönös érthetőségnek sem.

Minden az előzőektől eltérő rokonítási törekvés kívül marad a nemzetközi nyelvtudomány elismert határain. Másfelől a nyelvrokonsággal foglalkozó nyelvészet sem tagadja annak jogosságát, hogy a népek etnikai, antropológiai stb. rokonítása más, a népi jelleget meghatározó kapcsolatok felismeréséhez vezethessen.

Az általánosan elfogadott besorolás szerint a lúd uráli nyelv, s azok körében a finnugor nyelvcsaládba tartozik, közeli rokonságban áll a finn-volgai nyelvekkel, a legtávolabbi rokonságban pedig az ugorral (köztük is főképpen a magyar nyelvvel).

A finn-volgai nyelvek közt közelebbi rokonságban áll a korai közfinn nyelvekkel, és távolabbi rokona a volgai és permi nyelveknek.

A kései közfinn, azaz balti finn nyelvek között az ugyancsak általánosan elfogadott besorolás szerint az északi csoporthoz tartozik, amelyen belül a legközelebbi rokona a karjalai (a livvivel együtt), valamint a vepsze, továbbá az izsor nyelv.

A balti finn nyelvek északi, illetve déli csoportja között a határvonalat megközelítőleg a Luga folyó vízgyűjtő területe alkotja.

I. Az északi csoport nyelvei:

1. finn (az inkeriekkel) – ezen belül többek által önálló nyelvváltozatként elfogadva:
 - kvén, azaz norvégiai, troms-finnmarki finn;
 - meänkieli, azaz svédországi, Tornio-völgyi finn;
2. karjalai (a tveriekkel) – ezen belül többek által is önálló nyelvváltozatként elfogadva:
 - livvi, azaz olonyeci-aunuszi;
 - lúd;
3. vepsze;
4. (az újkor kezdetén kihalt és a BERECKZI GÁBOR²⁵ által ide feltételezett legkeletebbi) merja;
5. izsor.

II. A déli csoport nyelvei:

1. vót;
2. észt – ezen belül többek által önálló nyelvváltozatként elfogadva:
 - szetu (részben délkelet-észtszvági, részben oroszországi);
 - võru;
3. liv.

PEKKA SAMMALLAHTI és PAUL ARISTE finnségi nyelvfejlődési felfogását főleg TERHO ITKONEN elméletével szintetizálva²⁶, jogos lehet a déliek és északiak mellett keletieket is elkülöníteni. Ennek nyomán a karjalai–vepsze–izsor hármas (nyelvtörténetileg a merjakkal) az északiak közül kiválva alkotja a keletieket. Tekintettel a három nyelvnek a nagyon erős orosz hatás miatt a finntól való fokozódó megkülönböztetethez, valamint egykori „csúd” összetartozásukra is, ez a megoldás nem teljesen alaptalan.

Ha a keletieket elkülönítjük, akkor a megközelítőleges nyelvterületi határok szinte egybeesnek Oroszország nyugati államhatáraival, a karjalai nyelvsziget húzódik át kissé Finnország délkeleti térségébe.

Ebben a hármas felosztásban a nyelvváltozatokat és kölcsönhatásokat is figyelembe véve, rejlik egy másik hármasság is, amelyet a karjalai–livvi, vepsze–lúd és izsor–vót trió alkot, az izsor–vót területi szimbiózisban a mai vót ugyanis távolodni látszik a déliektől, és a jelentős izsor hatás miatt kezd közelíteni a keletiekhez.

²⁵ Lásd: BERECKZI GÁBOR: A merja nyelv helye a finnugor nyelvcsaládon belül. Magyar Nyelv 85. 439–442.

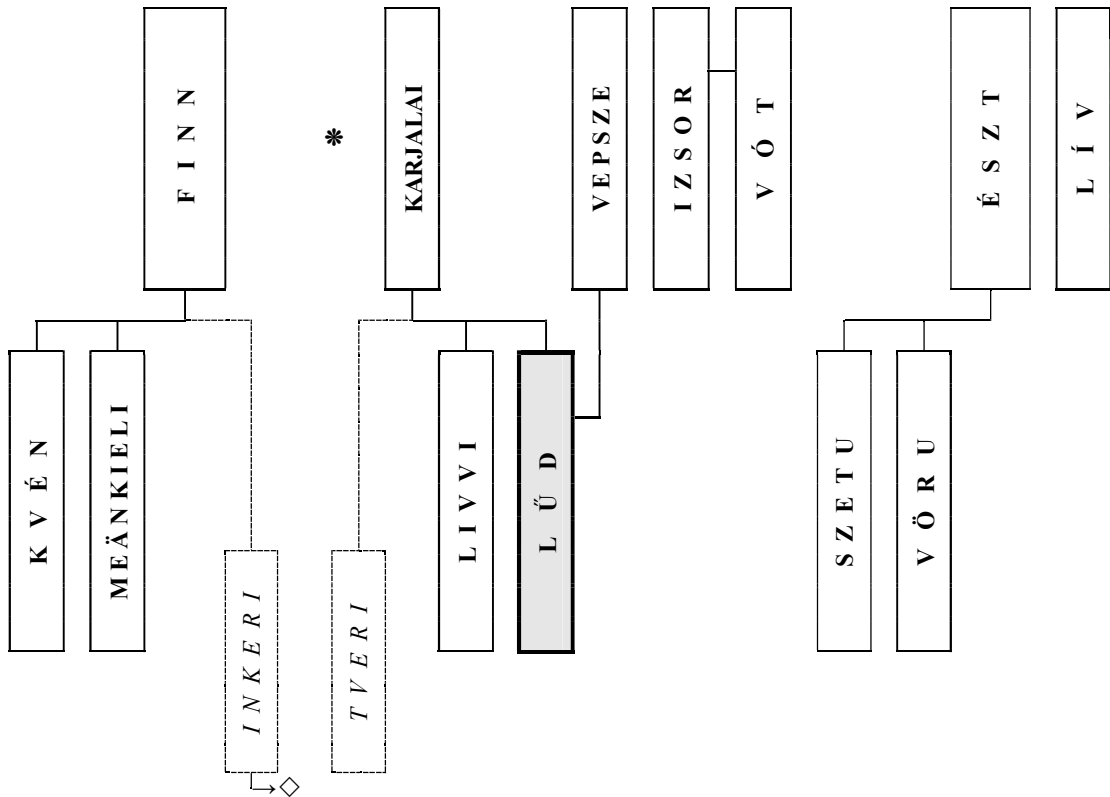
²⁶ Vö.: BERECKZI GÁBOR: Bevezetés a balti finn nyelvészetbe. Budapest 2000. 11.

BALTI FINN NYELVEK

ÉSZAKI BALTI FINN NYELVEK

DÉLI BALTI FINN NYELVEK

lutheranizmus || > *pravoszláv ortodoxizmus* < || *lutheranizmus*

ÉSZAKI BALTI FINN NYELVEK

KELETI BALTI FINN NYELVEK

DÉLI BALTI FINN NYELVEK

SKANDINÁVIA
Finnország
Svédország
Norvégia

RUSZ
Orosz-
ország

KARJALA
Oroszország

INGERMAN-
LAND
Oroszország

BALTIKUM
Észtország
Lettország

*
† MERJA

A lúd nyelv fő különlegessége, mint az a későbbi nyelvtani fejezetből kiderül, hogy

a) a finnugori nyelvek zöméhez képest sokszor egyszerűbb nyelvi formákat használ (pl. a partitívus és az illatívus kifejezésekor),

b) közben a vepsze belső fejlődéséből származó több újdonságot (pl. a ragkombinációkkal megsokasított helyhatározó eseteket vagy az ige jövő idejét) az erős hatás ellenére sem vett át,

c) hangzóállományának sajátossága pedig például a később részletezendő diftongushasználat és a *dʒ* más-salhangzó, illetve ez utóbbi, továbbá a *j* és *ö* hangok szóeleji hiánya.

A finnugor nyelvcsaládba tartozó nyelvek legfőbb közös jellegzetességei közül a lüdot is jellemzi:

1. a nyelvtani viszonyokat alapvetően utótoldalékok ragasztásával (agglutinációval) fejezi ki;
2. az előbbi alapján nagyszámú toldalékot alkalmaz;
3. a névszói viszonyoknak a kifejezésére számos nyelvtani esetet használ;
4. a névszónak nem ismeri nemeit és/vagy osztályait;
5. a jelzett szót alapesetben a jelző megelőzi;
6. a mennyiségjelző számnév után a főnév többesítő egyeztetése elmarad;
7. a „habeo” típusú ige hiányzik;
8. a birtoklás folyamatát határozós szó szerkezettel fejezi ki;
9. a helyhatározós esetek úgynevezett hármass rendszert alkotnak;
10. a magánhangzó-harmónia nyomokban megfigyelhető.

A finnugor nyelvcsaládhoz tartozó egy vagy több nyelvben is mutatkozó jellegzetességek közül a mai lüdből hiányoznak:

11. a birtoklást kifejező névszótoldalékok;
12. a határozott és a határozatlan névelő;
13. az ige előző, azzal összetételt alkotó igekező.

A finnugor nyelvek általános jellemzőin túl a balti finn nyelvcsoporthoz tartozó nyelveknek számos egyedi sajátossága alakult ki, amelyek közül a lüdot is jellemzi:

14. megtalálható a fokváltakozás (a vepszenél jóval nagyobb, a többiekénél kisebb mértékben);
15. a „tisztán” névszói állomány hiányzik;
16. az előjárók és névutók kiterjedt – eltérő eseteket vonzó – rendszert alkotnak;
17. a hajlító (flektáló) jelleg halványan megjelent;
18. többféle infinitívus is ismernek;
19. gyakran használnak többféle összetett ige szerkezetet;
20. tagadó ige-t alkalmaznak.

A lúd nyelvnek lakóterület szerint három nyelvjárása van:

- a) északi (kondopogai nyelvjárás): keskeny sávban Petroskoi-tól északra tucatnyi faluban²⁷ szórványként;
- b) középső (prjazsai) nyelvjárás: Petroskoi-tól délnyugatra három faluban²⁸ szórványként;
- c) déli (mihajlovskojei/kuujärvi): az olonyeci járásban tizenkét faluban/településrészben²⁹ viszonylagos tömbhelyzetben.

Főleg az utóbbira épül az a nyelvörző mozgalom, amely egy önálló lúd irodalmi nyelv megteremtésére törekszik.

Ennek a törekvésnek a nyelvi anyaga-szintje kizárólag ezen a déli lúd nyelvjáráson alapul.

²⁷ Kartta: Lyydin ja aunukselaismurteiden alue. (Virtaranta 1967. 88.)

²⁸ Ugyanott. A lúd középső nyelvjárása gyakorlatilag kiveszőben van.

²⁹ Vö.: РОДИОНОВА А. П. – КОВАЛЕВА С. В.: Людики: проблемы сохранения языка и культуры. 10. http://knk.karelia.ru/site/lud/rod_kov.pdf

II.
VÁZLATOS LŰD NYELVTAN

Hangtan

A MAGÁNHANGZÓK

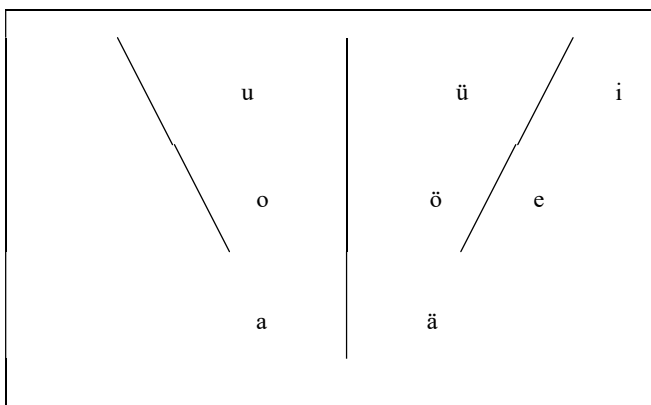
A mai lúd nyelv összesen nyolc magánhangzót használ: *a, o, u, ä, ö, ü, e, i*. Ismeri ezek hosszú változatait is (*kirgaa* 'kiált', *voot* 'íme', *akuu* 'asszony', *lūkääta* 'eldob', *dänüü* 'nyúl, fn', *pihted* 'fogó, fn'), amelyeket az adott betű megkettőzésével jelöl.

A rövid-hosszú eltérésnek jelentésmegkülönböztető szerepe csak nagyon elenyésző mértékben van, például *kud'zu* 'kiskutya' – *kud'zuu* 'hangya'.

A magánhangzók mind a mély, illetve magas voltak szerint, mind az ajakréses, illetve ajakkerekítéses jellegük alapján részben szimmetrikus logikai rendszert alkotnak.

Ezek közül a magas hangrendű *ä, ö, ü, e, i* hangok a dentális és alveoláris mássalhangzókat (*n, d, t, z, s, r, l*) eredendően – írásban jelöletlenül! – meglágyítják.

Az *ö* magánhangzó nem kezd szót.

A KETTŐSHANGZÓK

A kettőshangzók (diftongusok) esetében az azokat alkotó két magánhangzó nem képez külön szótagot, az együttes kiejtési időtartamuk hosszú hangzónyi. A lúd nyelv két magánhangzó összevont képzésű kapcsolásával több változatban is tud kettőshangzót alkotni (*kaik* 'mind', *poig* 'fiú', *uitta* 'elmegy', *päiv* 'nap', *leib* 'kenyér', *löita* 'talál', *pövüine* 'bunda', *šaug* 'tarisznya', *poutta* 'éget', *čuas* 'óra', *suo* 'mocsár', *niegl* 'tű', *piä* 'fej', *müöti* 'mentén').

Ugyanakkor a lúd nyelv egyes hangzóhelyzeteknek a balti finn nyelvek többségében diftongussal történő megoldását sokszor hosszú magánhangzós megoldásra váltja. Például:

-oi/-uu-	finn <i>haravoi<u>da</u></i> 'gereblyéz'	vepsze <i>haravoi<u>ta</u></i>	lúd <i>harav<u>uu</u>da</i>
-ai/-aa-	finn <i>katkai<u>sta</u></i> 'tör'	vepsze <i>katkai<u>ta</u></i>	lúd <i>katka<u>ata</u></i>

Másfelől egyes helyzetekben ellentétes tendencia is megfigyelhető, a lúd nyelv a balti finn nyelvek többségében hosszú magánhangzós megoldást olykor diftongusosra váltja. Például:

-aa-	finn <i>ha<u>apa</u></i> 'nyárfá'	izsor <i>ha<u>apa</u></i>	lúd <i>hu<u>a</u>b</i>
-aa	finn <i>ma<u>a</u></i> 'föld'	izsor <i>ma<u>a</u></i>	lúd <i>mu<u>a</u></i>

A MÁSSALHANGZÓK

A mai lúd nyelv mássalhangzóinak a száma – a palatalizáltakkal együtt, köztük a sajátos lágy *dʒ* hanggal, amely a *j* hanghoz hasonlóan csak szó közben és szó végén jelenik meg – huszonnyolc. A lágyított mássalhangzók nélkül húsz.

A mássalhangzóknak is előfordul hosszú változata (pl. *kumm* 'csoda', *tuttab* ismerős, *ad'ress* 'cím', *röčč* 'sár', *bokk* 'oldal', *kell* 'harang' stb.), ezt írásban az adott betű megkettőzésével jelölik.

Az eltérésnek gyakorlatilag nincs jelentésmegkülönböztető szerepe (a *hiil'* 'szén' – *hiil'* 'lassú' szópár esetében a magánhangzó és mássalhangzó rövidsége-hosszúsága kombinálódik).

A kemény-lágy mássalhangzó pár is csak elenyésző mértékben kap szerepet a jelentésmegkülönböztetésben, például *helm* 'ruhaszegély' – *hel'm* 'gyöngy'.

A mássalhangzók: *m, b, p, v, f, n, ŋ, d, d', t, t', z, ž, š, s, š, c, č, d'z, r, r', l, l', j, g, k, h*.

m	n	ń				
b	d	d'			g	
p	t	t'			k	
v	z	ž	ž	j		
f	s	š	š			h
	c	d'z	č			
	r	ř				
	l	l'				

A BETŰÍRÁS

Legújabban több forrás nem az *y* betűvel, hanem a vepszét követő formában adja meg az *ü* hang jelét (bár sok példában tettenérhető az *y* betű használata is). A vepsze hatást is figyelembe véve én végül is az *ü* betű alkalmazása mellett döntöttem. A magyar nyílt és zárt *e*-nek és *é*-nek megfelelő hangok megkülönböztetését az általános balti finn eljárásnak megfelelően a lúd is az *ä* és az *e* betűkkel oldja meg.

A további magánhangzók betűjelölése nem kíván külön magyarázatot.

Kettős betű csak a különleges *d'z*, amelynek magyar ejtése lágyított *dz* hang.

A magyar *cs*-nek, *s*-nek és *zs*-nek megfelelő hangokat a lúd hacsekékezetes betűkkel adja meg.

A palatalizált mássalhangzók esetében a felsővesszős jelölési forma terjedt el. Ugyanakkor ez a jel csak szóvégen, valamint mássalhangzó vagy mély magánhangzó előtt jelenik meg.

A további mássalhangzók betűjelölése nem kíván külön magyarázatot.

A BETŰREND

A palatalizált mássalhangzók betűi a jésítetlen hangok betűit követik a sorban.

A hacsekékezetes betűk a mellékjel nélküli megfelelőik után következnek. A *z* és a *ž* betűk betűrendbe illesztése vepsze mintára az *s* és *š* betű kettőse után történik a *t* betűt megelőzve, így ez a páros nem a klasszikus latin ábécé szerinti helyen áll.

Az ékezetes magánhangzók az általános balti finn szokásrendnek megfelelően az ábécé legvégére kerülnek, az egymásutánjuk pedig a vepsze (illetve finn) betűrendi mintát követi *ü, ä, ö* sorrendben.

Mindezeknek megfelelően a lúd ábécé:

A a B b C c Č č D d, d', d'z E e F f G g H h I i J j K k L l, l' M m N n, ŋ
O o P p R r, ř S s, š Š š Z z, ž Ž ž T t, t' U u V v Ü ü Ä ä Ö ö

A KIEJTÉS

Magánhangzók kiejtése:

a – rövid á (<i>mint a latin a</i>)	o – rövid o
aa – hosszú á (<i>mint a magyar á</i>)	oo – hosszú ó
ä – rövid nyílt e (<i>mint a magyar e</i>)	ö – rövid ö
ää – hosszú nyílt e (<i>mint a német ee</i>)	öö – hosszú ő
e – rövid zárt é (<i>mint a latin e</i>)	u – rövid u
ee – hosszú zárt é (<i>mint a magyar é</i>)	uu – hosszú ú
i – rövid i	ü – rövid ü
ii – hosszú í	üü – hosszú üű

Mássalhangzók kiejtése:

b – kevésbé zöngés b	n – n
c – c	ń – ny
č – cs	p – p
d – kevésbé zöngés d	r – r
dʹ – gy	ř – „selypes” r
dʒ – megközelítőleg gyz	s – sz
f – f	ś – „selypes” sz
g – kevésbé zöngés g	š – s
h – h	z – z
j – j	ž – „selypes” z
k – k	ž – zs
l – l	t – t
lʹ – „selypes” l	tʹ – ty
m – m	v – v

Ákárcsak a finnugri nyelvekben általában, eredetileg a lüdben sem ejtenek teljes értékű zöngés zárhangot a „b”, „d” és a „g” képzési helyén.

Ezek a hangok ugyanakkor egyre gyakoribbak a szavak oroszból való átvételének okán. Másrészt a „viszszatanulást” követően lüdülni megszólalók artikulációs bázisának fejlődése zömöknél már az orosz kiejtéshez igazodva zárult le.

Ezért a mai lüdben már karakteresebb zöngés zárhangok hangzanak (miként ez a balti finn nyelvek mindegyikénél az orosz vagy svéd hatásra kialakulóban van).

AZ ILLESZKEDÉS

A lüd nyelvben csak nyomokban találhatók meg a magánhangzó-harmóniából következő sajátosságok. Ebben a tekintetben a legtöbb közeli rokonához képest jóval kevésbé tűnik ki.

A toldalékok meghatározó zöme mély hangrendű, és a szótő hangrendjétől függetlenül szinte kizárólag ez kapcsolódik a szóhoz.

Például:

-da	azu da	elä da	süttu da	vingu da	
	'csinál'	'él'	'gyullad'	'süvit'	
-ta	d'uraa ta	heik ta	käsk ta	kuc ta	
	'dörög'	'hív'	'utasít'	'szólít'	
-az	arm az	mätt az	sug az	vier az	
	'kedves'	'domb'	'sörte'	'idegen'	
-uz	arbat uz	emag uz	leved uz	ümbärd uz	(de: hüv üz)
	'rejtély'	'sütés-főzés'	'szélesség'	'körülzárás'	'jóság'
-ut	kirv ut	kütk ut	laps ut	mieh ut	(de: kätt üt)
	'kisbalta'	'póráz'	'kisgyerek'	'emberke'	'bölcso'
-han	ala han	eda han	ülä han		(de: lä hen)
	'lent'	'távol'	'fönt'		'közel'

A FOKVÁLTAKOZÁS

A fokváltakozás a szótári alaptő (a névszóknál: singularis nominativus – az igéknél: indicativus praesens) záró hangjának mennyiségi vagy minőségi tekintetben bekövetkező változása.

A lüd a vepszével ellentétben a klasszikus esetekben gyakran alkalmazza a fokváltakozást, de a többi balti finn nyelvhez viszonyítva korlátozottabb mértékben.

Míg azonban az eredeti finnugri fokváltakozás a *p*, *t* és *k* hangokra és hangkapcsolataikra terjed csak ki, addig a lüd további mássalhangzók (*s*, *š*, *c*, *č*) esetében is él e megoldással. A minőségi fokváltakozásban pedig a *z*, a *ž*, a *ž* és a *dʒ* szerepe a meghatározó.

- I. Mennyiségi: a mássalhangzó hosszúságának megváltozása
1.	(p)	pp → p	pl. <i>lo<u>pp</u></i> / <i>lo<u>p</u>un</i>	'végződés / végződésé'
2.	(t)	tt → t	pl. <i>o<u>tt</u>ab</i> / <i>o<u>t</u>ii</i>	'vesz / vett'
3.	(k)	kk → k	pl. <i>hu<u>kk</u></i> / <i>hu<u>k</u>an</i>	'farkas / farkasé'
4.	(s)	ss → s	pl. <i>a<u>ss</u></i> / <i>a<u>s</u>an</i>	'betű / betűé'
5.	(š)	šš → š	pl. <i>re<u>šš</u>ib</i> / <i>re<u>š</u>ii</i>	'elhatároz / elhatározott'
6.	(c)	cc → c	pl. <i>o<u>cc</u></i> / <i>o<u>c</u>an</i>	'homlok / homloké'
7.	(č)	čč → č	pl. <i>ro<u>čč</u></i> / <i>ro<u>č</u>an</i>	'sár / sáré'
- II. Minőségi: a mássalhangzó(k)nak a képzés szerinti megváltozása vagy kiesése
1.	(g)	g → Ø	pl. <i>luob</i> / <i>lu<u>g</u>ii</i>	'olvas / olvasott'
2.	(d)	d → ž	pl. <i>heika<u>a</u>dab</i> / <i>heika<u>až</u>ii</i>	'kiabál / kiabált'
3.	(d)	d → d'z	pl. <i>hienon<u>d</u>ab</i> / <i>hienon<u>d'z</u>ii</i>	'felaprit / felapritott'
4.	(d'z)	d'z → d	pl. <i>kümnend<u>z</u></i> / <i>kümnend<u>en</u></i>	'tizedik / tizediké'
5.	(z)	ž → d	pl. <i>kuu<u>ž</u></i> / <i>kuu<u>d</u>en</i>	'hat / haté, szn'
6.	(ž)	ž → d	pl. <i>vii<u>ž</u></i> / <i>vii<u>d</u>en</i>	'öt / öté'
7.	(z)	z → h	pl. <i>rahva<u>z</u></i> / <i>rahva<u>h</u>an</i>	'nép / népé'
8.	(ž)	ž → h	pl. <i>nagri<u>ž</u></i> / <i>nagri<u>h</u>en</i>	'répa / répáé'
9.	(pt)	pt → ps	pl. <i>sau<u>pt</u>ab</i> / <i>sau<u>ps</u>ii</i>	'bezár / bezárt'
10.	(tt)	tt → čč	pl. <i>mitte</i> / <i>mič<u>č</u>en</i>	'amilyen / amilyené'
11.	(kt)	kt → ks	pl. <i>lan<u>kt</u>ob</i> / <i>lan<u>k</u>sii</i>	'leesik / leesett'
12.	(ht)	ht → ks	pl. <i>lä<u>h</u>tob</i> / <i>lä<u>k</u>sii</i>	'elindul / elindult'

A SZÓHANGSÚLY

A lúd nyelv a magyarhoz és a legközelebbi rokon nyelveihez hasonlóan élhangsúlyos, vagyis a szóhangsúly szinte kizárólag az első szótagra esik.

Ettől való eltérés az újabb keletű, idegen nyelvekből történő – majdnem kizárólagosan az oroszon keresztüli – átvételek nyomán fordulhat elő (pl. *apel'sin* 'narancs', *naverno* 'lehetőséges').

Utóbbi esetekben a lúd az átadó – jobbára orosz – nyelv hangsúlyviszonyait követi.

A szótövek alaktana

A SZÓTÖVEK ÁLTALÁBAN

A névszói és igei szótövek alaktanáinak bevezető tárgyalása egységes.

A toldalékolható szófajoknak a szótárban található szótári alaptöve a legritkábban tartja meg alakját valamennyi toldalékolt formájában. Ezért a lúd nyelvben általános a szavak tövének többalakúsága.

Megjegyzendő, hogy sok magyar leíró nyelvtan a magyar nyelv mássalhangzóra végződő szavaihoz járó toldalékok előtt megjelenő magánhangzót a szótótól független, úgynevezett kötőhangként kezeli, esetleg a toldalék részének tekinti. A lúd nyelv esetében helyesebb ezeket mindenképpen töváltozati tőzáró hangnak tekinteni, mivel szerepük és szabályszerűségük jóval nagyobb és következetesebb.

A szótári alaptő a névszók, illetve az igék esetében más-más módon jelenik meg a szótári szócikk élén. Névszók esetében a szócikkben a lúd névszó egyes szám alanyesetű (singularis nominativus) alakja található, azaz ez az alak egyben a tiszta alapszótő. Igék esetében a szócikkben a lúd főnévi igenév (I. infinitivus) alakja található, amelytől az elválasztójel úgy különíti el az infinitivusi toldalékot, hogy a tövégváltozásokra is figyelemmel van, azaz sokszor csak alaktani elemzéssel tisztítható le az ige valódi alaptöve, amelyet ilyen tiszta alakjában a nyelvhasználat gyakorlatilag nem is ismer. A magyartól eltérően ugyanis (a felszólító mód egyes szám 2. személyt kivéve) az ige egyetlen nyelvtani alakjában sincs zérómorféma. (Mivel az infinitivus képzője előtt előfordulhat a zöngésség vagy a képzés helye szerinti részleges hasonulás jelölése, olykor a hangkiejtés vagy -betoldás, célszerű igei alaptőnek az indicativus praesens toldalék nélküli alakját venni: pl. *an-ta* / *and-* 'ad', *pagiš-ta* / *pagiž-* 'beszél', *vink-ta* / *ving-* 'süvit').

A szótári alaptő a lúd nyelvben is végződhet mássalhangzóra vagy magánhangzóra is. Ugyanakkor a mássalhangzóra végződő szótári alaptőnek a toldalékolás egésze vagy nagy része során feltétlenül van magánhangzóval záródó töváltozata is.

Egyes tipikus végződésű szótári alaptövek tövégi magánhangzója a toldalékolás során megváltozik.

Egyes tipikus végződésű szótári alaptövek tövégi mássalhangzója vagy mássalhangzós hangkombinációja egyszéri vagy többszéri hangváltozáson esik át.

Egyes tipikus végződésű szótári alaptövek tövégi hangkombinációja a ragozás során a köztes magánhangzó kiejtésével (betoldásával) is megváltozhat, ezek esetében hangkivetésről (-betoldásról) beszélünk.

Összefoglalva a lúd nyelvben előforduló szótótípusok az alábbiak lehetnek (példák a részletezésnél):

- magánhangzóra végződő szótő,
- diftongusra végződő szótő,
- magánhangzó hangváltozásával módosuló szótő,
- mássalhangzóra végződő és tövégi mássalhangzóját őrző – toldalékolt alakjaiban mindig magánhangzóra kiegészülő – szótő,
- mássalhangzó hangváltozásával módosuló szótő,
- mássalhangzót betoldó szótő.

Vannak helyzetek, amikor a hangváltozás a kiejtés képzésbeli következménye, és a magyarral ellentétben írásban is jelölik. Ilyen, amikor például

- a ritkán közvetlenül a tövégi mássalhangzóra tapadó toldalék nyitóhangja jóvoltából logikus képzésmódosulás (zöngétlenülés) következik be a szótő végén, de ez nem marad jelöletlenül (pl. *tunkta* = *tungib* 'dug').

A MAGÁNHANGZÓRA VAGY DIFTONGUSRA VÉGZŐDŐ, VÁLTOZATLAN HANGALAKÚ SZÓTŐ

A toldalékolás tekintetében a legegyszerűbb helyzetet azok a magánhangzóra vagy diftongusra végződő szótövek jelentik, amelyek valamennyi toldalékolt alakjukban őrzik az eredeti hangalakjukat (ezek képviselik az összes szótő legkisebb hányadát, tekintettel arra, hogy a lúd nyelvben a történetileg általános tövégi magánhangzó zöme a fejlődés során már lekopott).

Az ebbe a csoportba tartozó szótövek végződéseiként gyakorlatilag bármelyik magánhangzó előfordulhat (egyesek hosszú alakban is), illetve többféle diftongus is zárhat tövet (*oza* 'sors', *hyvä* 'jó', *palo* 'tűz', *lugu* 'szám', *külü* 'fürdő', *kodi* 'ház', *akuu* 'nő', *dänüü* 'nyúl', *tii* 'út', *mua* 'föld', *piä* 'fej', *baboi* 'anyóka' stb.).

A MAGÁNHANGZÓRA VÉGZÖDŐ,
TÖVÉGI MAGÁNHANGZÓJÁT VÁLTOZTATÓ SZÓTŐ

Az *-i* magánhangzóra végződő főnevek egy csoportja a toldalékoláskor *-e* tövégi magánhangzóra vált (*nimi* → *nime-* 'név', *mägi* → *mäge-* 'hegy').

A MÁSSALHANGZÓRA VÉGZÖDŐ,
TÖVÉGI MÁSSALHANGZÓJÁT MEGŐRZŐ SZÓTŐ

A szótövek nagyobbik fele ebbe a típusba tartozik. Toldalékoláskor ezek a tövek mindig magánhangzós végűre egészülnek ki. Az esetek nagyobbik felében a *tő -a* záróhangot kap (akár lágy mássalhangzó után is), de nincs szabályszerűsége, hogy melyik magánhangzó lesz a záróhang, ezért a szavak tanulásakor az adott szót ezzel együtt célszerű megtanulnunk. (A záróhang változékonysága az ige-töveknél szembeszökőbb.)

A már említett módon a hangrend alakításában nem játszik érdemi szerepet az illeszkedés sem.

Például:

<i>aig</i>	→	<i>aiga-</i>	'idő'
<i>kird'</i>	→	<i>kird'a-</i>	'könyv'
<i>kell</i>	→	<i>kello-</i>	'harang'
<i>kurk</i>	→	<i>kurku-</i>	'torok'
<i>päiv</i>	→	<i>päivä-</i>	'nap'
<i>heng</i>	→	<i>henge-</i>	'lélek'
<i>reng</i>	→	<i>rengi-</i>	'vödör'

A TÖVÉGI MÁSSALHANGZÓT VÁLTOZTATÓ VAGY BETOLDÓ SZÓTŐ

Akár a szótót közvetlenül záró mássalhangzó, akár a magánhangzós végű szótő szóvégi magánhangzóját megelőző mássalhangzó is megváltozhat adott szóvégeken, vagy betoldódhat többlet mássalhangzó is.

- a) hangváltozás történik az összes fokváltakozás esetében

(a példákat lásd a hangtani részben)

- b) sajátos a változás a *-ne*, az *-u* és *-ut*, a *-tuu* képzős szavakban

<i>naine</i>	→	<i>naiž<u>e</u>-</i>	'feleség'
<i>männu</i>	→	<i>männ<u>u</u>de-</i>	'múlt'
<i>miehut</i>	→	<i>mieh<u>u</u>de-</i>	'emberke'
<i>voimatuu</i>	→	<i>voimat<u>u</u>ma-</i>	'erőtlen'

- c) hangbetoldás zajlik több szócsoporthoz

<i>lehte</i>	→	<i>leht<u>k</u>-</i>	'levél'
<i>page-</i>	→	<i>pagen<u>-</u></i>	'menekül'
<i>mure-</i>	→	<i>murend<u>-</u></i>	'eltör'
<i>voi-</i>	→	<i>void<u>-</u></i>	'beken'
<i>varduu-</i>	→	<i>vard<u>u</u>uč-</i>	'öriz'

A névszók alaktana

A NÉVSZÓK ESETEI

A lúd nyelvben – az erős vepsze hatás ellenére is – kevesebb eset van, mint a vepszében, de a névszói esetek száma így is jelentős.

Ugyanakkor a balti finn nyelvészet hagyományait követve több esetben is a magyarétól némileg eltérő megnevezését használják.

A lúd nyelvben négy úgy nevezett szintaktikai – azaz a mondatviszonyokból kikövetkeztethető – esetet különíthetünk el, ezek

- a **nominativus** (alanyeset),
- az **accusativus** (tárgyeset),
- a **genitivus** (birtokos eset) és
- a **partitivus** (részelő eset).

Több finnségi leíró nyelvtan nem veszi fel külön a tárgyesetet, mivel az alakilag egyes számban a birtokos, többes számban pedig az alanyesettel vág egybe. Nyelvtörténetileg vizsgálva azonban létjogosult az accusativus, mindössze arról van szó, hogy eredeti ragja olyan hangfejlődésen ment keresztül, amelynek eredményeképpen a mai alaktani helyzet kialakulhatott. Az említett leíró nyelvtanok szerint a lúd a mondat logikai tárgyának nyelvtani kifejezésére a többi szintaktikai esetet: az alany-, a részelő és a birtokos esetet használja (számtól és a határozott-határozatlan jellegtől függően).

A balti finn nyelvekhez hasonlóan a lúd nyelv érdekessége a magyar és a legtöbb indoeurópai nyelv beszélője számára, hogy a lúdban a szintaktikai esetek között nem található meg alaktanilag független esetként a *dativus* (résztes eset), amelynek nyelvtani kifejezésére a lúd az egyik hová? kérdésre válaszoló helyhatározós esetet használja.

A lúd esetek száma a legnagyobb a helyhatározós esetek³⁰ körében. A finnugor nyelvekre jellemző módon ennek logikai keretét az irányhármasság ad, azaz a megfelelő alakok a honnan? hol? hová? kérdésre válaszolnak. Míg azonban a balti finn nyelvek zöme az ennek megfelelő eseteket öt-hat ragos alakba tömöríti, a lúd nyelv teljesebb rendszert használ, igaz, többször is az alapraggal kifejezett eset ragjának a továbbtoldalékolásával.³¹ A létrejött ragkombináció azonban ma már teljes értékű önálló toldalékként kezd rögzülni a nyelvtudat számára.³²

Ennek eredményeképpen az irányhármasság rendszerében kialakult a hármasság (belső, felületi, közelségi) helymeghatározás is, bár a lúd a közelségi viszony esetében csak egyetlen komplex esetet ismer az irányhármasságtól függetlenül. Így a helyhatározós esetek

- az **elativus** (miből? -ból, -ből),
- az **inessivus** (miben? -ban, -ben),
- az **illativus** (mibe? -ba, -be)
- az **ablativus** (miről? -ról, -ről),
- az **adessivus** (min? -on, -en, -ön),
- az **allativus** (mire? -ra, -re) és
- az **approximativus** (mitől? minél? mihez? meddig? -tól, -től; -nál, -nél; -hoz, -hez, -höz; -ig).

Az eddig felsorolt 11 esethez 3 további társul az egyéb határozós viszonyokban. A társhatározós viszony esetén hasonló a nyelvfejlődés az approximativushoz.³³ Az esetek így

- a **comitativus** (mivel? -val, -vel),
- a **translativus** (mivé? -vá, -vé) és
- az **essivus** (miként? -ként).

³⁰ Ezek – a magyarhoz, finnhez hasonlóan – idő- és elvont viszonyok kifejezésére is alkalmasak.

³¹ Az ősi és a származékrag megkülönböztetésének jelentőségét a főnév, illetve a többi névszó ragozásának eltérősége adja.

³² Vö. az *Uks* című mesében található példával: „*Tuldaze akanno* [tkp. akan no] *pertihe*...” Lydyilaine No. 7. 2009. 4. <http://fulib.ru/books/pereodika/Lydyilaine/Lydyilaine-7.pdf>. 'Hazaért az asszonyhoz...'

³³ Vö. a *János evangéliumában* található példával: „...*hän i hänen muam vellenke, opastuslapsiin* [tkp. vellen ke, opastuslapsiin ke]...” Lydyilaine 2007. 26. '...ő és anyja fivérrrel, tanítványokkal...'

A NÉVSZÓK RAGOZÁSA

Néhány esetben a raghasználat alternatív vagy a képzés helyének módosulása, vagy a – lűdben egyébként ritka – magánhangzó-illeszkedés miatt.

SZINTAKTIKAI VISZONY

nominativus: —
accusativus: -n / —
genitivus: -n
partitivus: -d, -t

HELYHATÁROZÓS VISZONY

	<i>belső viszony</i>	<i>felületi viszony</i>	<i>közelségi viszony</i>
<i>honnan?</i>	elativus -s-piä, -š-piä	ablativus -l-piä	approximativus -n-no
<i>hol?</i>	inessivus -s, -š	adessivus -l	
<i>hová?</i>	illativus -he, -ha	allativus -le	

MÓD- ÉS (ÁLLAPOT-)HATÁROZÓS VISZONY

comitativus: -n-ke
translativus: -ks, -kš
essivus: -n

Az alanyeset mind egyes, mind többes számban ragtalan, a nominativus – és a korábban kifejtettek alapján az accusativus – többesének jele (**-d**) eltér a többi toldalékolt esetben használt **-i-** többesjeltől. Utóbbi viszont nem diftongizálódik, hanem a tővégi magánhangzót nyújtja meg a hangtani részben írtak szerint.

A *hebo* 'ló' és a *sien* 'gomba' szavak ragozási példasora:

eset	sing	plur
nom	<i>hebo</i>	<i>hebod</i>
acc	<i>hebon</i>	<i>hebod</i>
gen	<i>hebon</i>	<i>hebuun</i>
part	<i>hebod</i>	<i>hebuud</i>
elat	<i>hebospiä</i>	<i>hebuuspiä</i>
iness	<i>hebos</i>	<i>hebuus</i>
illat	<i>hebohe</i>	<i>hebuuhe</i>
ablat	<i>hebolpiä</i>	<i>hebuulpiä</i>
adess	<i>hebol</i>	<i>hebuul</i>
allat (dat)	<i>hebole</i>	<i>hebuule</i>
appr	<i>hebonno</i>	<i>hebuunno</i>
com	<i>hebonke</i>	<i>hebuunke</i>
trsl	<i>heboks</i>	<i>hebuuks</i>
ess	<i>hebon</i>	<i>hebuun</i>

eset	sing	plur
nom	<i>sien</i>	<i>siened</i>
acc	<i>sienen</i>	<i>siened</i>
gen	<i>sienen</i>	<i>sieniin</i>
part	<i>sienit</i>	<i>sieniid</i>
elat	<i>sienespiä</i>	<i>sieniispiä</i>
iness	<i>sienes</i>	<i>sieniis</i>
illat	<i>sienhe</i>	<i>sienihe</i>
ablat	<i>sienelpiä</i>	<i>sieniilpiä</i>
adess	<i>sienel</i>	<i>sieniil</i>
allat (dat)	<i>sienele</i>	<i>sieniile</i>
appr	<i>sienenno</i>	<i>sieniinno</i>
com	<i>sienenke</i>	<i>sieniinke</i>
trsl	<i>sieneks</i>	<i>sieniikš</i>
ess	<i>sienen</i>	<i>sieniin</i>

A FŐNEVEK SAJÁTOSÁGAI

A lúd főnév tulajdonságai minden tekintetben megegyeznek a magyaréval. A főnévnek a lúdban sincs neme, sem élő és élettelen közötti megkülönböztetése, sem osztályokba sorolhatósága. Száma lehet egyes és többes szám.

A lúd nyelv a magyarnál szigorúbb abban a tekintetben, hogy több főnévnek (pl. tulajdonnév, anyagnév, általános fogalom megnevezése stb.) csak az egyes számú tőváltozatát ismeri. (Alakilag ezek esetében is létrehozható a többes számú forma, ám annak tényleges nyelvhasználatba illesztése elképzelhetetlen.)

A magyartól pedig végképp eltérően – és az indoeurópai, illetve balti finn mintához hasonlóan – számos lúd főnév kizárólag többes számban használatos.³⁴ Ilyenek lehetnek főleg a páros szerkezetű dolgok nevei. Ezeknek a főneveknek az esetében az egyes számú formákat nem lehet létrehozni.

Például:

<i>kaksinaažed</i>	'ikrek'
<i>piihted</i>	'fogó'
<i>štanad</i>	'nadrág'

Előfordul, hogy ugyanannak a lúd főnévnek a jelentése a többes számú és az egyes számú alakjában kisebb-nagyobb mértékben eltér.

Például:

<i>čuas</i>	'óra (időegység)'
<i>čuasud</i>	'óra (időmérő)'

A MELLÉKNEVEK SAJÁTOSÁGAI

Az önmagukban álló (nem jelzői szerepű) melléknevek ragozása teljesen azonos a főnevek ragozásával, a jelzői szerepű melléknevek esetében azonban a ragrendszer hiányosabb, mivel a továbbboldalékolt esetekben a jelző ragja egyszerű és nem kombinált.

Ilyenkor a jelzett főnév ragozása a teljes ragrendszer szerinti, a jelző szerepű melléknevek pedig csak azt az úgynevezett ősi ragalakat veszik fel, amelyből a teljes ragrendszer adott ragja származtatható.

Az utóbbinak megfelelő jelzőegyeztetési módot az alábbi példák mutatják:

ablat:	<i>huahka-l</i>	<i>hebo-l-piä</i>	'(a/egy) deres lóról'
appr:	<i>huahka-n</i>	<i>hebo-n-no</i>	'(a/egy) deres lóhoz'
com:	<i>huahka-n</i>	<i>hebo-n-ke</i>	'(a/egy) deres lóval'

³⁴ Ez az úgy nevezett plurale tantum forma.

A lüd nyelv a melléknév középfokát toldalékkal, felsőfokát pedig szerkezettel hozza létre.

A középfok jele, az **-emb** mindig mássalhangzóra kapcsolódik, ezért a szótári alaptövéük szerint magánhangzóra végződő szavak tövéről ilyenkor lemarad a tövégi magánhangzó.

A felsőfok körülírásához a középfok elé kapcsolt **kaikiš** 'mindenben' szóalakot használja a lüd.

példaszó		középfok		felsőfok	
<i>noŕ</i>	'ifjú'	<i>noremb</i>	'ifjabb'	<i>kaikiš noremb</i>	'legifjabb'
<i>čom-a</i>	'szép'	<i>čomemb</i>	'szebb'	<i>kaikiš čomemb</i>	'legszebb'

A fokozás lehetősége megjelenik a határozószók egy csoportjánál is. A jel alakja ilyenkor: **-mba**, amely a határozórag nélküli töre tapad. Például:

paksu-s 'gyakran' *paksumba* 'gyakrabban' *kaikiš paksumba* 'leggyakrabban'

A SZÁMNEVEK SAJÁTOSSÁGAI

A 11 és 19 közötti tőszámnevek szerkezete: az egyes helyiérték szerinti szám neve + a **tošt** szócska (12 = *kaštošt*). Az összetételnek az előtagja ragozódik, a **tošt** szócska ragozatlan (gen: *kahtentošt*).

A sorszámnevek képzője **-nd'z**. Az előbbi összetételek esetében értelemszerűen alkalmazandó.

tőszámnév		sorszámnév	
<i>nell'</i>	'négy'	<i>nelländ'z</i>	'negyedik'
<i>nell'tošt</i>	'tizennégy'	<i>nelländ'ztošt</i>	'tizennegyedik'

A lüd – a magyarhoz és közvetlen rokonaihoz hasonlóan – az első két sorszámnévet nem az előzőek szerint képzí. Ezek a rendhagyó sorszámnévek, amelyeket követően a képzés már szabályos:

'első'	<i>ezmaane</i>
'második'	<i>toine</i>
'harmadik'	<i>koumand'z</i>

A NÉVMÁSOK

Személyes névmás

A lüd személyes névmás mindkét szám három-három személyében létezik:

<i>miä</i>	'én'	<i>müü</i>	'mi'
<i>siä</i>	'te'	<i>tüü</i>	'ti'
<i>häin</i>	'ő'	<i>hüü</i>	'ők'

A személyes névmásnak valamennyi névszóesetben vannak ragozott alakjai. Ezek közül a leggyakrabban használtak:

nom	<i>miä</i>	<i>siä</i>	<i>häin</i>	<i>müü</i>	<i>tüü</i>	<i>hüü</i>
gen	<i>minun</i>	<i>sinun</i>	<i>häinen</i>	<i>meiden</i>	<i>teiden</i>	<i>heiden</i>
	'enyém'	'tied'	'övé'	'miénk'	'tiétek'	'övék'
acc/part	<i>mindaa</i>	<i>sindaa</i>	<i>haint</i>	<i>meid</i>	<i>teid</i>	<i>heid</i>
	'engem'	'téged'	'őt'	'minket'	'titeket'	'öket'
appr	<i>minunno</i>	<i>sinunno</i>	<i>häinenno</i>	<i>meidenno</i>	<i>teidenno</i>	<i>heidenno</i>
	'nálam';	'nálád';	'nála';	'nálunk';	'nálátok';	'náluk';
	'hozzám'	'hozzád'	'hozzá'	'hozzánk'	'hozzátok'	'hozzájuk'
com	<i>minunke</i>	<i>sinunke</i>	<i>häinenke</i>	<i>meidenke</i>	<i>teidenke</i>	<i>heidenke</i>
	'velem'	'veled'	'vele'	'velünk'	'veletek'	'velük'

A lüd nyelv nem ismeri a külön birtokos névmást. A megfelelő jelentést a személyes névmás genitivusi alakjával fejezi ki.

Mutató névmás

A mutató névmásoknak a rokon nyelvekhez és általában a nyelvekhez hasonlóan közelre és távolra mutató jelentéspárja van:

<i>tämä</i>	'ez'	<i>tuai</i>	'az'
<i>tämäd</i>	'ezek'	<i>nämäd</i>	'azok'

A további leggyakoribb mutató névmáspárok az előbbiek toldalékolt alakjaiként már inkább határozószószerűek (a közelre és távolra mutató többször egybeesik):

<i>täha, täнна</i>	'ide'	<i>sinna</i>	'oda'
<i>täga, täss, täst</i>	'itt'	<i>sinna</i>	'ott'
<i>muguune, mugom, ninkuune</i>	'ilyen'	<i>muguune, mugom, ninkuune</i>	'olyan'

Kérdő és vonatkozó névmások

A kérdő névmások és a vonatkozó névmások gyakorlatilag azonos alakúak, egymástól őket a mondatbeli szerepük, a szövegösszefüggésük alapján lehet funkcionálisan megkülönböztetni. A leggyakoribbak:

<i>mii</i>	'mi?'	'ami'
<i>ken</i>	'ki?'	'aki'
<i>kudamb</i>	'melyik?'	'amelyik'
<i>kus</i>	'hol?'	'ahol'
<i>konz</i>	'mikor?'	'amikor'

Általános és határozatlan névmások

Mint a magyar nyelvben is, az általános és határozatlan névmások a lüdben is az előző alakokból következnek megfelelő toldalékokkal képezve.

kérdő / vonatkozó		általános / határozatlan		
<i>mii</i>	<i>mii-taht</i>	'bármí'	<i>mii-ni</i>	'valami'
<i>ken</i>	<i>ken-taht</i>	'bárki'	<i>ken-ni,</i> <i>ken-gi</i>	'valaki'

Ezeknek a toldalékolt alakoknak csak az első tagja ragozódik.

eset	ragozott alak	
gen	<i>min-taht</i>	<i>kenen-taht</i>
acc/part	<i>mida-taht</i>	<i>keda-taht</i>

Az igék alaktana

AZ IGEALAKOK ÁLTALÁBAN

A lüdben nincs igekötő, ezért nem alakulhatott ki igeidők révén gazdagodó, akár tucatnyi tagból álló ige-bokor, mint a magyar nyelvben. Ezt a tényt némileg enyhíti a visszaható igék megléte a lüd nyelvben.

Az ige módjainak, időinek, számának és személyeinek rendszere, ha nem is tökéletesen egybevágó a magyaréval, de a legismertebb nyelvek adottságait is figyelembe véve semmilyen szokatlan jelenség nem tapasztalható. A lüd igeének is három-három személye van az egyes és a többes számban is.

Az igeidők: a múlt és a jelen idő, ezen belül a múlt idő önmagában háromféle (az egyszerű igealakok mellett összetett alakokat használva).

A finn és az észt nyelvből már jól ismert igei tagadórendszer a lüdnek is sajátossága, alaktanilag kiterjed a tagadó és tiltó jelentésre is.

AZ EGYSZERŰ IGEALAKOK

A kijelentő mód a lüdben is jeltelen, függetlenül attól, hogy az ige milyen időben áll. A kijelentő mód valamennyi létező igeidőben teljes szám és személy szerinti rendszerben ragozódik.

A múlt idő **-i(i)-** jele a névszói többesjellel azonos módon viselkedve többször nem diftongizálódik, hanem a tövégi magánhangzót nyújtja meg a hangtani részben bemutatottak szerint (a példákat lásd az igeragozási típusoknál a magyar-lüd szótári rész elején).

A kijelentő módú igei személyragozás toldalékai:

(inf)		(-ta,-da)	
szám	személy	jelen	múlt
sing	1. (miä)	-n	(-i-)n
	2. (siä)	-d	(-i-)d
	3. (häin)	-b	(-i)
plur	1. (müü)	-m	(-i-)m
	2. (tüü)	-t	(-i-)t
	3. (hüü)	-ba	(-i-)ba

Az *abutada* 'segít' ige ragozási példasora:

(inf)		<i>abutada</i>	
szám	személy	jelen	múlt
sing	1. (miä)	<i>abutan</i>	<i>abutiin</i>
	2. (siä)	<i>abutad</i>	<i>abutiid</i>
	3. (häin)	<i>abutab</i>	<i>abutii</i>
plur	1. (müü)	<i>abutam</i>	<i>abutiim</i>
	2. (tüü)	<i>abutat</i>	<i>abutiit</i>
	3. (hüü)	<i>abutaba</i>	<i>abutiiba</i>

Feltehetően (a vepszen keresztül érkező) orosz hatásra kialakult egy visszaható ragozási rendszer is, amelyet a **-se**, **-ze**, **-že** többetszótagokkal hoz létre a lüd. Tekinthejtük ezt a típust valóságos visszaható igeének, amikor a cselekvőre saját cselekvése irányul vissza. Ha a jelentéstartalomban a történéss dominál, akkor a lüd sem ezt a megoldást választja, hanem a többi balti finn nyelvre jellemző képzéssel él a sok nyelvben visszahatóként viselkedő igei jelentés kifejezésére (*peitta* 'rejt' → *peittakse* 'rejtőzik', orosz 'скрыватьс_я', német 'sich verstecken', vepsze 'peittaš; de: *viluškutta* 'kihút' → *vilustuda* 'kihül', orosz 'охлаждатьс_я', német 'sich abkühlen', vepsze 'vilugata').

Példák a sajátos lüd visszaható ige használatára:

<i>azetel'takse:</i>	<i>akad azetelihezēbad</i>	'az asszonyok meg-megálltak'
<i>čomendel'takse:</i>	<i>hebo čomendeleze</i>	'pompázik a ló'
<i>diivudakse:</i>	<i>hāin diivuize</i>	'(ő) csodálkozik'
<i>ištakse:</i>	<i>hebole ištuize</i>	'lóra ül'
<i>nāhtakse:</i>	<i>nāgemuužēbad</i>	'találkoznak'
<i>punaatakse:</i>	<i>miā punaažiimuiže</i>	'(én) megfordultam'
<i>punodakse:</i>	<i>prihad punozebad</i>	'a legények forognak'
<i>zavodidakse:</i>	<i>sinna zavodize mectropink</i>	'ott kezdődik az erdei ösvény'
<i>toukaatakse:</i>	<i>hūū toukaažihezēbad ociil</i>	'a homlokukkal összeütköztek'

A feltételes mód jele: **-zi**. A felszólító mód alaktani sorából logikai alapon hiányzik az egyes szám első személyű alak. Módjel nélküli és ragozatlan az egyes szám második személyű alak. Az egyes szám harmadik személyben és valamennyi többes számú személyben a felszólító mód jele: **-ga**.

(ragozási alaptő)		közű-	
sorszám	személy	felszólító mód	feltételes mód
sing	1. (miä)	—	küzü-zi-n
	2. (siä)	küzü	küzü-zi-d
	3. (hāin)	küzü-ga-ha	küzü-zi
plur	1. (müü)	küzü-ga-m	küzü-zi-m
	2. (tüü)	küzü-ga-t	küzü-zi-t
	3. (hüü)	küzü-ga-ha	küzü-zi-ba

Példák az egyes szám 2. személyű felszólító alakra:

inf	magyar jelentés	ragozási alaptő	felszólító mód sing 2.
<i>aja(-da)</i>	'jár'	<i>aja-</i>	<i>aja!</i>
<i>usk(-ta)</i>	'hisz'	<i>usko-</i>	<i>usko!</i>
<i>sanu(-da)</i>	'mond'	<i>sanu-</i>	<i>sanu!</i>
<i>elä(-da)</i>	'él'	<i>elä-</i>	<i>elä!</i>
<i>hüppi(-da)</i>	'ugrik'	<i>hüppi-</i>	<i>hüppi!</i>
<i>küzü(-da)</i>	'kérdez'	<i>küzü-</i>	<i>küzü!</i>

A LÉTIGE

(inf)		ol-da	
sorszám	személy	jelen	múlt
sing	1. (miä)	<i>ole-n</i>	<i>ol-ii-n</i>
	2. (siä)	<i>ole-d</i>	<i>ol-ii-d</i>
	3. (hāin)	<i>om</i>	<i>ol-ii</i>
plur	1. (müü)	<i>ole-m</i>	<i>ol-ii-m</i>
	2. (tüü)	<i>ole-t</i>	<i>ol-ii-t</i>
	3. (hüü)	<i>oma</i>	<i>ol-ii-ba</i>

sorszám	személy	felszólító mód	feltételes mód
sing	1. (miä)	—	<i>ole-zi-n</i>
	2. (siä)	<i>ole</i>	<i>ole-zi-d</i>
	3. (hāin)	<i>ol-ga-ha</i>	<i>ole-zi</i>
plur	1. (müü)	<i>ol-ga-m</i>	<i>ole-zi-m</i>
	2. (tüü)	<i>ol-ga-t</i>	<i>ole-zi-t</i>
	3. (hüü)	<i>ol-ga-ha</i>	<i>ole-zi-ba</i>

A TAGADÓ SEGÉDIGE

A lúd nyelv a balti finn nyelvekkel teljesen azonos módon külön segédigével oldja meg az igei tagadást.

A tagadó segédigének főnévi igeneve nincs, de mindkét számban, valamennyi személyben külön ragozású alakja van.

szám	személy	tagadó alak
sing	1. (miä)	<i>en</i>
	2. (siä)	<i>ed</i>
	3. (häin)	<i>ei</i>
plur	1. (müü)	<i>em</i>
	2. (tüü)	<i>et</i>
	3. (hüü)	<i>ei</i>

Külön megoldása van a lúd nyelvnek az igei tiltásra.

A tagadó igei szerkezethez képest a változást csak a segédige cseréje jelenti.

A tiltó segédigének sincs főnévi igeneve, csak ragozott alakjai, de a felszólító módnál már taglalt mintára az egyes szám első személyben a tiltó forma sem alakítható ki.

szám	személy	tiltó alak
sing	1. (miä)	—
	2. (siä)	<i>ala</i>
	3. (häin)	<i>al-ga-ha</i>
plur	1. (müü)	<i>al-ga-m</i>
	2. (tüü)	<i>al-ga-t</i>
	3. (hüü)	<i>al-ga-ha</i>

A tagadott vagy tiltott jelentés igéjének a ragozási alaptöve szerepel a szerkezetben.

Az *opastuda* 'tanul' ige ragozási példasora:

szám	személy	tagadás	tiltás
		'nem ...'	'ne ...'
sing	1. (miä)	<i>en opastu</i>	—
	2. (siä)	<i>ed opastu</i>	<i>ala opastu</i>
	3. (häin)	<i>ei opastu</i>	<i>algaha opastu</i>
plur	1. (müü)	<i>em opastu</i>	<i>algam opastu</i>
	2. (tüü)	<i>et opastu</i>	<i>alga opastu</i>
	3. (hüü)	<i>ei opastu</i>	<i>algaha opastu</i>

AZ ÖSSZETETT IGEALAKOK

Az összetett igei szerkezetben a ragozott ige a segédigei szerepet betöltő létige, ehhez kapcsolódik a befejezett melléknévi igenév, amelynek alakja számban igazodik.

szám	személy	befejezett múlt	régmúlt
sing	1. (miä)	<i>olen opastu-nu</i>	<i>olin opastu-nu</i>
	2. (siä)	<i>oled opastu-nu</i>	<i>olid opastu-nu</i>
	3. (häin)	<i>om opastu-nu</i>	<i>oli opastu-nu</i>
plur	1. (müü)	<i>olem opastu-nud</i>	<i>olim opastu-nud</i>
	2. (tüü)	<i>olet opastu-nud</i>	<i>olit opastu-nud</i>
	3. (hüü)	<i>oma opastu-nud</i>	<i>oliba opastu-nud</i>

AZ IGENEVEK

A lüd nyelvben az igének főnévi és melléknévi igenevei vannak.

A lüd nyelvben a legközelebbi rokonaihoz hasonlóan kétféle **főnévi igenév** található. Az igeragozásnál mindig kiinduló alapnak tekintett **-ta, -da** képzős alak felel meg leginkább a magyar nyelvben is létező infinitívusnak. Az előzőeknek megfelelő klasszikus infinitívus alakja az alábbi:

<i>luge-da</i>	'olvas-ni'
<i>kirita-da</i>	'ír-ni'
<i>pagiš-ta</i>	'beszél-ni'
<i>kuundel'ta</i>	'hallgat-ni'

A visszaható igék esetében ez természetesen a **-kse** szótaggal bővül:

<i>rodi-dakse</i>	'szület-ni'
<i>lop-takse</i>	'befejeződ-ni'

A lüdben is létezik egy második infinitívus, a **-ma** képzős alak. Ez névszók módjára toldalékolható. Példa ennek illativusban ragozott használatára:

Häin olii opastunu lugemaha i kiritamaha veñan kielel.
'Olvasni és írni oroszul tanult meg.'

A **melléknévi igeneveknek** két fajtája van a lüd nyelvben, folyamatos és befejezett melléknévi igenév.

A lüd folyamatos melléknévi igenév gyakorlatilag megfelel a magyar **-ó, -ő** képzős jelen idejű melléknévi igenévnek, és a nyelvi rendszeren belüli szerepe és sorsa is nagyon hasonló azéhoz. A lüd folyamatos melléknévi igenév képzője: **-j**. Az általa létrejött új szó névszóként ragozható.

Számos folyamatos melléknévi igenév – gyakorlatilag új jelentéstartalommal – főnevesült. A magyarhoz hasonlóan így keletkeztek foglalkozást vagy státuszt jelentő szavak. Például:

<i>inf</i>	<i>magyar jelentés</i>	<i>toldalékolandó igetű + képző</i>	<i>magyar jelentés</i>
<i>it'keta-da</i>	'ríkat'	<i>it'keta-j</i>	'siratóasszony'
<i>kirita-da</i>	'ír'	<i>kirita-j</i>	'író'
<i>niit-ta</i>	'arat'	<i>niita-j</i>	'aratómunkás'
<i>opasta-da</i>	'tanít'	<i>opasta-j</i>	'tanító, tanár'
<i>opastu-da</i>	'tanul'	<i>opastu-j</i>	'tanuló, diák'
<i>pajata-da</i>	'énekel'	<i>pajata-j</i>	'énekes, énekesnő'

A befejezett melléknévi igének két válfaja is van: létezik egy aktív igenemű melléknévi igenév, illetve van egy passzív igenemű is.

Előbbinek a képzője a főnévi igenév toldalékának helyébe lépő **-tu**, illetve többesítve **-tud** toldalék.

A passzív igenemű befejezett melléknévi igenevet ugyancsak a főnévi igenévi alak tövéből képzik. Itt a képző: **-nu**, többesítve **-nud**. Ez a melléknévi igenév játszik szerepet az összetett igeidő kifejezésében.

Rövid mondattani tallózás

A SZÓREND

A lúd mondat szórendje többé-kevésbé hasonlóan kötetlen, mint a magyaré.

Vannak szokványosabb szórendű mondatok, amelyekben a szórend:

- alany + állítmány + egyéb bővítmények (SVO) vagy
- alany + egyéb bővítmények + állítmány (SOV).

Például:

<i>Peza</i>	<i>olii</i>	<i>puun ülähän.</i>
'A fészek	volt	felül a fán.'
alany	állítmány	egyéb bővítmények

<i>Hukk</i>	<i>vongundanke</i>	<i>lähtii</i>	<i>pagoho.</i>
'A farkas	nyüsítéssel	eredt	futásnak.'
alany	bővítmény	állítmány	

Sok más nyelvhez hasonlóan a lúd mondatban is gyakran előfordulhat (de nem kötelező):

- a kérdőszó után (de kérdőszó nélküli kérdésben is) a szórend megfordítása, azaz az állítmány alany elé kerülése,
- valamely mondatrész hangsúlyozása esetében az azt kifejező szónak vagy szerkezetnek a mondat élére kerülése (igen gyakran a határozóké).

Például:

<i>Mida</i>	<i>om</i>	<i>tolkud?</i>
'Mi	(van)	az értelme?'
kérdőszó	állítmány	alany

<i>Abutii</i>	<i>batugaane</i>	<i>silii?</i>
'Segített	a botocska	neked?'
állítmány	alany	bővítmény

<i>Suuren puun tagana</i>	<i>hukk</i>	<i>hüpnii</i>	<i>dorogaha.</i>
'Egy nagy fa mögül	farkas	ugrott	az útra.'
bővítmény	alany	állítmány	bővítmény

AZ ÁLLÍTMÁNY

A lúdban a magyarral ellentétben csak kétféle állítmány ismeretes:

- az egyszerű igei állítmány (az összetett igeszerkezettel kifejezett – múlt idejű, illetve tagadó és tiltó – állítmányok is természetesen ide tartoznak) és
- az összetett igei-névszói állítmány, amelynek igei tagja a létige megfelelő alakja.

Azaz a lúd nyelvben nincs névszói állítmány! Ennek az az oka, hogy a kijelentő módú, jelen idejű, harmadik személyű szerkezetekben sem hiányozhat a létige (hasonlóan több közismert indoeurópai nyelvhez, valamint a balti finn rokon nyelvekhez). A névszói tartalmú állítmányt a lúd nyelvben is mindig „igésíti” a létige.

Ennek megfelelően például:

Häin om kioletuu.
Ő (van) néma.

[kijelentő mód, jelen idő, egyes szám 3. személy]

Hüü oma sanged.
Ők (vannak) kövérek.

[kijelentő mód, jelen idő, többes szám 3. személy]

AZ ALANY

A lúd nyelvben is megtalálható az alanytalan mondatípus, akár a magyarban.

A lúdban is főleg az időjárási vagy természeti jelentést hordozó igei állítmányok alanytalanok.

Például:

<i>Vihmub.</i>	'Esik.'
<i>Vaugištub.</i>	'Világosodik.'

A valakiről vagy valamiről történő folyamatos elbeszélésben gyakran előfordul, hogy az indító (tag)mondatot követő többi (tag)mondatban az alany változatlansága esetén a lúd a személyes névmást nem teszi ki (de csak a szövegkörnyezetből fakadó egyértelműség esetében).

Például:

Särežoi dānūū, muga pōlgāstūi, kaik vaugeñ kutt tauvel, pageta ei voi, d'augad muaha tartihe.

'Reszketett a nyúl, úgy megijedt, egészen elfehéredett mint télen, elfutni nem tudott, lábai földhöz ragadtak.'

A TÁRGY

Az accusativus szerinti alak akkor fejezi ki egy mondat tárgyát, ha a tárgy határozott, illetve úgynevezett teljes tárgy. A kifejezési forma az alaktani részben kifejtett módon a többes számban látszólag a nominativus, az egyes számban pedig látszólag a genitivus alakja.

<i>Lapš süöb d'ablokad.</i>	'A gyerek megeszi az almákat.'
<i>Lapš süöb d'ablokan.</i>	'A gyerek megeszi az almát.'

A HABEO-SZERKEZET

Amit az ismertebb indoeurópai nyelvek az úgynevezett habeo igével oldanak meg, azt a nyelvtani kifejezési formát a lúd nyelv a magyarral teljesen azonos módon alkotja meg (vkinek, vminek stb. van, volt, legyen, lenne, lett volna / nincs, nem volt, ne legyen, nem lenne, nem lett volna ...-ja, -je összetett szerkezettel). Ez az ún. habeo-szerkezet.

A birtokló a dativust kifejező allativusban áll.

Ha a birtokolt dolog többes számú, akkor a létige 3. személye is többes számú alakban áll, vagyis egyeztetés valósul meg.

Példák a nyelvi használatra:

<i>Hānele om kodi.</i>	'Neki van háza.'
<i>Hānele oma hebod.</i>	'Neki vannak lovai.'

Tagadott birtoklás esetén a létige tagadott alakja lép be az összetett szerkezetbe.

A tagadott birtokolt dolgot kifejező szó partitivusban áll.

Példa:

<i>Hānele ei olnu ilod.</i>	'Neki nem volt jókedve.'
-----------------------------	--------------------------

III.
KIS LŰD-MAGYAR SZÖVEGTÁR

Evangeliumrészlet

EVANGELIJ IOANNAD MÜÖTI³⁵

(Kuud'ärven lüüdin kielele kiändz: NAZARAN D'ŌŠA)

Edespiä olii sana, se sana olii D'umalan rōndal, se sana olii D'umal.
 Häin olii aluspiä D'umalan rōndal.
 Kaik oma suadud proškend'ad hänes tagaači,
 da hāneta ei ole siānuze ni mida, mida om siānuze mual da taivahal.³⁶
 Hänes olii elo, da elo olii ristikanzan vaugandamiine.
 Vaugdumiine nāgub pimedas, pimed ei sida elgenda.
 Olii ristikanz D'umalal tūötud; hänen nimi Johannes.
 Häin tulii sanomaha vaugandumiižes, anda kaik ustaze hänen kautt.
 Ei häin olnu se vaugtus, no häin tulii vaugtust potverdimaha.
 Tozivaugtus, kudam vaugendab d'oga ristikanzan, olii tulemas muailmaha.
 Muailmas häin olii, muailm om hänen kautt suanu spuasend'an, i muailm ei hänt tunnu.
 Häin tulii omin noste, omad ei ottud hänt vastaha.
 Ükskaik kaikiile, kudamad ottihe hänt vastaha, häin anduu vägen tulda D'umalan lapsiikš.

EVANGÉLIUM JÁNOS SZERINT

(A Szent István Társulat új fordítású Bibliájának szövege³⁷)

Kezdetben volt az Ige, az Ige Istennél volt, és Isten volt az Ige,
 ő volt kezdetben Istennél.
 Minden általa lett,
 nélküle semmi sem lett, ami lett.
 Benne az élet volt, s az élet volt az emberek világossága.
 A világosság világít a sötétségben, de a sötétség nem fogta fel.
 Föllépett egy ember, az Isten küldte, s János volt a neve.
 Azért jött, hogy tanúságot tegyen, tanúságot a világosságról, hogy mindenki higgyen általa.
 Nem ő volt a világosság, csak tanúságot kellett tennie a világosságról.
 Az Ige volt az igazi világosság, amely minden embert megvilágosít.
 A világba jött, a világban volt, általa lett a világ, mégsem ismerte föl a világ.
 A tulajdonába jött, de övéi nem fogadták be.
 Ám akik befogadták, azoknak hatalmat adott, hogy Isten gyermekei legyenek.

³⁵ Szövegforrás: Lüüdilaine 2006. 40. http://web122.webhotelli.fi/~lyydi748/wp-content/uploads/2013/06/luudilaine_2006.pdf

³⁶ A pravoszláv Evangelium szövege ebben a mondatban nemcsak hosszúsága, hanem tartalma alapján is lényegesen eltérő a magyar nyelvű római katolikus változattól. Részben hasonló a szöveg későbbi részében is előfordul.

³⁷ Szövegforrás: <http://szentiras.hu/SZIT>

Irodalmi szemelvények

MIKUL PAHOMOV:

LÜÜDIN MUJUD³⁸

Minun atkalad oldah sinižed,
minun toivehed – vihandad,
oldah ruskedad minun iloižed.
Lüüdin mujuižed, armahad.

Minun heimoni, kodikondižil
nosta oma kiel' korgedah!
Čoma Lüüdin rand, nouze polvuzil –
nuored lüüdikoid kazvetah.

Minun atkalad oldah sinižed,
minun toivehed – vihandad.
Oma Lüüdin rand, nouze polvuzil –
Sindai vuottau suuri ruad.

LŰD SZÍNEK³⁹

(HIMNUSZ)

Szomorúságim, *mint az ég, kékek,*
reményim zöldek, *mint a rét,*
örömmim vöröslő *tűzben égnek.*
Lúd színek *csokra, drága szép!*

Rokonságomnak *népe* honodban
nyelvedet magasra emeld!
Lüdek szép tája, új nemzedékben
fiatal lüdek nőnek fel.

Szomorúságim, *mint az ég, kékek,*
reményim zöldek, *mint a rét.*
Lúd népem tája, új nemzedékben
nagy feladatok várnak még.

³⁸ Szövegforrás: Lyydilaine No. 3. 2008. <http://fulib.ru/books/pereodika/Lyydilaine/Lyydilaine-3.pdf>

³⁹ Saját fordítási kísérlet. A dőlt betűs részek verstani okból betoldott – a lényegen nem változtató – kiegészítések.

MIKUL PAHOMOV:
LÜÜDIKIEL⁴⁰

Minun armaz lüüdikiel',
siä oled hengiš viel',
kuulud pertiš valgedas
ristikanzan paginas.

Hätken sindai piestihe,
vilus vedes pestihe.
Ka ed ole upponu,
ka ed ole loppunu.

Lapsed lüüdikš pagištah,
omad kiel't muštetah:
„Kuulgat, buabad-diedad,
müö sanad tiedam!”

LÜD ANYANYELV⁴¹

Én legdrágább lüd nyelvem,
itt vagy még a lelkekben,
világosan hallod itt
embertársak szavait.

Téged hosszan bántottak,
jeges vízbe mártottak,
alá mégsem merültél,
halálodba sem tűntél.

Lüdülnak szólnak gyermekek,
anyanyelven értenek:
„Hallga, anyó és apó,
tudásunkból kél a szó!”

⁴⁰ Szövegforrás: Oma Mua 1994, No. 15. 175.

⁴¹ Saját fordítási kísérlet.

MIKUL PAHOMOV:
LÜÜDIN KELL⁴²

Meile diedad ei diätetud kuldad,
ei d'o perindaks hobedad,
vaiku kielen, kudam ei sua kuolda,
kieleles – tiedod kaik süvembad.

Täma meil pidab sohranida –
omas kieleles om oma miel'.
Em suaguonohtada müö sida –
sihe niškuo zvonib kell.

Lüüdin kell kuuziin keskes rippub,
ühthe lüüdikuod keradab.
Kellos küünäl ku vezi tippub.
Kellon kiel' meid d'o noustatab.

LÜD HARANG⁴³

Aranyat őseink ránk nem hagytak,
Ezüstőt sem őrséégül,
Csupán a nyelvet, mely ki nem halhat,
Minden tudás nyelvbe mélyül.

Ezt kell őriznünk, óvnunk nekünk –
Saját nyelvben saját lelket.
Ez, mit el nem felejthetünk –
Érte a harangok zengnek.

Lüd harang fenyőfák között fenn
Lüdüket szólít, egybehív.
Harangra eső mint könny csöppen.
Harangszó emel minket ím.

⁴² Szövegforrás: Lüüdilaine 2007. 76. <https://docplayer.fi/3254264-Luudilaine-lyydilaisen-seuran.html> vagy <https://zapdoc.site/luudilaine-lyydilaisen-seuran.html>

⁴³ Saját fordítási kísérlet – nagyfokú verselési szabadsággal.

MIIKUL PAHOMOV:
D'UURED⁴⁴

D'uured minun, minun süväd d'uured!
Tüö külän muldah mänette.
Oldah siga dārv dai māged suured,
oli siga kirik kaužman ke.

Sinne matk ei ole lühüd d'alo,
sadoin kilometroin tagana
seižuu meiden puine rodutalo
Pitkändärven pitkäl randalla.

Sügüzvihmas seižuu kodi üksin
küünälpizaraižed ikkunal.
Aigan tuuli lüöb vahnoih uksih.
Vunukoid hāin vuottau atkalal...

GYÖKEREK⁴⁵

Gyökereim, mélyre nőtt gyökerek!
Falusi földbe értek le.
Amott a tó és amott a hegyek,
és ott a temető keresztle.

Ide sebesen sem rövid a táv,
száz kilométert is elhagyván
áll előttünk a szülői faház
Pitkändärvnek hosszú tópartján.

Őszi esőn áll a ház egymaga
könnyecseppek futnak szét ablakán.
Agg ajtót csap idők vihara.
Szomorúan unokákat vár.

⁴⁴ Szövegforrás: Lüddilaine 2006. 25. http://web122.webhotelli.fi/~lyydi748/wp-content/uploads/2013/06/luudilaine_2006.pdf.
MIIKUL PAHOMOV az írásaiban nem tisztán a déli nyelvjárást használja, többször integrál északi vagy középső nyelvjárási alakot is.

⁴⁵ Saját fordítási kísérlet – nagyfokú verselési szabadsággal.

NADEŽDA KOVALČUK
D'OGA TOIŽELE OM ARMHEMB⁴⁶

D'oga toižele om armhemb
oma kodi, oma rahvaz,
oma dorog, omad peldod,
oma pereh, omad lapsed.

Oma kiel' om kaikiiš paremb,
Südames om lüüdin pagin,
Hubaažes mia kuuliin buaban,
Muštelen sen hüvăn aigan.

Minun d'uured lüüdilaižed:
muaman, tuatan, buaban, diedan,
minun lapsiil oma toižed...
Puolekaaže oma lüüdin!

MINDEN MÁSNÁL OLY KEDVESEBB...⁴⁷

Minden másnál oly kedvesebb
a saját ház, a saját nép,
saját utunk, saját mezőnk,
saját családunk, gyermekünk.

Saját anyanyelv a legszebb,
szívünkben lúdök beszéde,
csöppségként hallgattam anyót,
eszembe jut e jó korban.

Az én gyökereim lúdök,
anyám-apámé s ősöké,
a gyermekeimnek már más...
Már csak félig-meddig lúdök!

⁴⁶ Szövegforrás: Lyydilaine No. 4. 2008. <http://fulib.ru/books/pereodika/Lyydilaine/Lyydilaine-4.pdf>

⁴⁷ Saját fordítási kísérlet.

Mese

VLADIMIR SUTEJEV: BATUGAANE-ABUNIKAANE

(*Lydydikš kiändänii: Ürjö Tabunov⁴⁸*)

Astui Jožik kodihe. Dorogas tabaž häin Dänüün, edeleze lähtihe ühtes. Kahtei mändes dorog om kaht lühü-demb.

A poikiin dorogas virui lükätud batug. Kodihesaa om ve edahaks, mänoba, pagištaze. Paginanke Dänüü ei ni zametinu batugad, tükestüi, vähäd ei langenu.

– Ah, siä! – verdui Dänüü. – Na! – da potkaiš batugan d’augal, batug i lendž.

A Jožik noust’ batugan, lükäiž oman ougan piäha, d’uoksel lakš kүүsmaha Dänüüd.

Nägiš Dänüü batugan Jožal, udiviie:

– Mihe sili batug? Mida om tolkund?

– Täma batug om neprostoi – sanui Jožik. – Se om batugaane-abunikaane.

Dänüü kacui, sannu ei nimida. Askat edeleze i tuldihe ojanno.

Dänüü üht’hodul hüpnii ojas piäliči, iänen andui toizelpiä:

– Ei, nieglpiä, lükäda oma batug, sili tänne puolele ei sua puutu!

Ni sanad ei sannu Jožik, palaažen selguin piälihe, ot’ huban hodun, pūštüi batugan keskojale, lendaiš ojas toizele puolele i azetui Dänüün rindale, duumaat, ku nimida ei ni oldu. Dänüü tās diivas suu avui diäi.

– Hüvin siä hüppiit!

– Miä hüptä sousim en malta – sanui Jožik. – Täma batugaane kaikes mindaa abutii. Askam edeleze!

Lähtihe edeleze, palaane mändihe, tuldihe suonno. Dänüü üht’hodud hüppii suokočkal kočkale. Jožik müö-daha mänob.

– Hoi, nieglpiä, kune olet tartnu? Sinun batug... – ei ehtinu Dänüü sanda, kutt d’aug suokočkalpiä uppoñ suoho iže korviihesaa. Nügü zahlebnihe, uptab!

Jožik azetui suokočkal lähembaks Dänüüd, heikab:

– Tartu batugaha da lujemb!

Tabavui Dänüü batugaha, Jožik kaikes väges nühlääž oman matkustajan suospiä kuivale. Konz puutuihe kui-vale kohtale, Dänüü sanui Jožale:

– Spassibo sili!

– Mida siä! Täma batugaane-abunikaane hädäspiä sindaa piästii!

Lähtihe edeleze, mual, mecanopuškäl iänen andui čirunpoigaane, hubaane, muale pezaspiä langeñ, a vah-nembad lendel’taze hänen piäl, ei tiekuu, mida siäta.

Čiritaze:

– Abutagat, abutagat!

Peza olii puun ülähän. Mida siäta, kutt svedida hubaane pezaha. A svedida pidi. Duumai, duumai Jožik, da tulii hänele miel.

– Tänne! – heikaž häin Dänüüle.

Dänüü seištuheze puun lähäl. Jožik ištut’ čiučoin poigaažen batugaale, iče nouž batuganke Dänüün olgupiäle. Ott’ batugan kädehe. Konz čiučoin poigaane batugal olii d’o pezan ühtel tazal, se viंगाht’ da hüpnii oiktaha pezaha. Kutt ihastutihe poigaažen tuat da muam! Lendel’taze Dänüüs da Jožikas ümbäri, čiritaze, kiitaze Dänüüd da Jožikad.

A Dänüü sanui Jožikale:

– Moločč, hüvin smiekaat!

– Mida siä! Kaik tulii mielehe oma batuganke – ülähaks noustajan ke!

Edeleze mända pidab sagd’as mecas piäliči, Dänüüle tulii varu vačale, mänob da varaadab. A Jožik ni vidud ei ozuta, mänob edelpiä, batugal oksid bokha – toine levitab.

Heinikos suuren puun tagana hüpnii hukk dorogaha ärün ke:

⁴⁸ Szövegforrás: Lydydilaine No. 1. 2008. <http://fulib.ru/books/pereodika/Lydydilaine/Lydydilaine-1.pdf>. A lüd szövegnél meg-tartottam az orosz szerző nevének lüdben használt latin betűs írásmódját. A szöveg a kötet alaktani kifejtéseitől eltérő for-mákat is használ, ezeket érintetlenül hagytam, ugyanis ebben a formában is egyértelműek.

VLAGYIMIR SZUTYEJEV: BOTOCSKA-JÓSÁGOSKA

(Az ismert hazai fordítás⁴⁹ helyett a nagyobb szöveghűség érdekében saját magyaráítási kísérletet adok.)

Ballagott hazafelé a Sün. Az úton találkozott a Nyúlal, együtt mentek tovább. Ketten együtt menve kétszer rövidebb az út.

A porontyok útjában egy elhajított bot feküdt. Sokáig tartott az út hazáig, bandukoltak, beszélgettek. Beszéd közben a Nyúl nem vette észre a botot, belebotlott, kevésen múlt, hogy el nem esett.

– Ej, te! – mérgesedett meg a Nyúl. – Nesze! – és meglódította a botot a lábával, a bot meg elrepült.

De a Sün felvette a botot, a vállára kapta, s futva érte be a Nyulat.

Látta a Nyúl a botot a Sünnél, s kíváncsiskodott.

– Minek neked a bot? Mi értelme van?

– Nem közönséges bot ez – mondta a Sün. – Ez egy botocska-jóságoska.

Nézte a Nyúl, s nem szólt semmit. Mentek tovább, s egy patakhöz értek.

A Nyúl egyből átugrott a patak fölött, s visszaszólt a másiknak:

– Hé, Tüsifej, hajítsd el a botodat, úgysem sikerül erre az oldalra átjutnod!

Szót sem szólt a Sün, egyet hátrált, vett kis lendületet, lebökte a botot a közepére, átrepült a patakon a túoldalára, s megállt a Nyúl mellett, gondolván, hogy semmiség volt. A Nyúl ámulatában tátva felejtette a száját.

– Jót ugrottál!

– Egyáltalán nem tudok ugrani – mondta a Sün. – Teljesen ez a botocska segített nekem. Menjünk tovább!

Haladtak tovább, mentek egy darabig, odaértek egy ingoványhoz. A Nyúl egyből zsombékról zsombékra ugrott. A Sün a nyomában ment.

– Hé, Tüsifej, hol ragadtál le? A botod... – nem mondhatta tovább a Nyúl, mivelhogy a lába a zsombékról a fűléig a lábba merült. Most aztán megfullad, elsüpped!

A Sün egy a Nyúlhoz közeli zsombékra állt, s odakiáltott:

– Ragadd meg a botot, és tartsd erősen!

Belekapaszkodott a Nyúl a botba, a Sün teljes erejével kihúzta az útítársát az ingoványból a szárazra. Amikor a száraz helyre jutott, a Nyúl így szólt a Sünhöz:

– Köszönöm neked!

– Még mit nem, te! Ez a botocska-jóságoska szabadított ki téged a szorultságodból!

Haladtak tovább, a földön az erdőszélen egy madárfióka hallatta a hangját, az apróság a fészkeből esett a földre, a szülei meg ott röpködtek fölötte, nem tudták, hogy mit tegyenek.

Azt csiripelték:

– Segítsetek, segítsetek!

A fészek fönt a fán volt. Mit lehet tenni, hogy az apróság visszajusson a fészekbe. Márpedig vissza kell jutnia. Gondolkodott, gondolkodott a Sün, és ötlete támadt.

– Ide! – kiáltotta a Nyúlak.

A Nyúl odaállt a fa közelébe. A Sün a madárfiókát a botra ültette, a bottal pedig a Nyúl vállára mászott. Kezébe vette a botot. Amikor a madárfióka már pontosan a fészek fölött volt, füttyentett, és egyenesen a fészekbe ugrott. Mennyire örült a fióka apja és anyja! A Nyúl és a Sün körül röpködtek, csiripeltek, hálálkodtak a Nyúlak és a Sünnel.

A Nyúl pedig azt mondta a Sünnel:

– Hallod-e, jól kieszelted!

– Még mit nem, te! Minden a bot révén jutott az eszembe – a magasba emelő révén!

Tovább a sűrű erdőn át kellett menniük, a Nyúlak félelem támadt a bensőjében, ment és félt. A Sün viszont nem mutatott félelmet, ment előre, a bottal hajlította oldalra az ágakat.

Egy nagy fa mögül a fűből dühös morgással egy farkas ugrott az útjukba.

⁴⁹ SZUTYEJEV, VLAGYIMIR: Okoska-botocska. Fordította: NIKODÉMUSZ ELLI. In: Vidám mesék. Budapest, 1981. 73-86. A fordítás az orosz eredetiből készült.

– Azetu!

Azetui Dänüü Jožan ke. Hukk kielel liznihe, suun avaaš, äräht', sanui:

– Sindaa, Joža, miä en koske, siä olet niegloiš, a sindaa, Dänüü, kaikneze süön, händanke da korvuin ke. Särežoi Dänüü, muga põlgästüi, kaik vaugeñ, kutt tauvel, pageta ei voi, d'augad muaha tartihe.

Saubas sil'mad, nügü hukk süöb.

Jožik ei põlgästunu, razmahnihe omal batugal kaikes väges taganpia pitkin sel'gaha, virit' hukkad.

Hukk vongundanke lähtii pagoho.

– Spassibo sili, Jožik, siä mindaa hukan kädes piästiit.

– Täma batugaaane-abunikaane – sanoi Jožik.

Mänoba edeleze, korged mägi – pidab hot' kutt nousta. Dänüü sousim väzüi, a kodi oliš d'o rindal.

Jožik Dänüüle sanub:

– Nojate batugale da püzü batugas, miä sindaa noustan mägen piäha.

Muga tui Jožik Dänüün mägehe. Kodiš olii ülen äij hüväd tulendad.

Dänüü sanub Jožale:

– Ku ei sinun batugaane-abunikaane, milii kodid ei nähtä.

Jožik nagraht' da sanui Dänüüle:

– Ota batugaane podarkaks.

Dänüü aš sil'mad kirot':

– Minke siä diät?

Jožik sanui:

– Batug löödüb kaikijal, a abunik... – šiuknii kädel ocat vaste – om tas.

Siid Dänüü vaste el'gendž:

– Hüviin siä sanuit – tärged om umbipiä da hüvä heng!

– Állj!

Megállt a Nyúl a Sünnel. A farkas kinyújtott nyelvvel, száját kitátva, mérgesen így szólt:

– Hozzád, Süni, nem nyúlok, te tuskés vagy, de téged, Nyúl, mindenesztől bekaplak, fülestül-farkastul.

Reszketett a Nyúl, úgy megijedt, egészen elfehéredett, mint télen, elfutni nem tudott, lábai földhöz ragadtak.

Lecsukta a szemét, a farkas most bekapja.

A Sün nem ijedt meg, teljes erővel meglengette a botját, és jól elverte a farkas hátát.

A farkas nyüsztíve futásnak eredt.

– Köszönöm neked, Süni, kimentettél engem a farkas mancsai közül.

– Íme a botocska-jóságoska – mondta a Sün.

Mentek tovább, magas hegyre kellett felmászniuk. A Nyúl egészen kimerült, pedig az otthona már közel volt.

A Sün azt mondta a Nyúlnak:

– Támaszkodj a botra és szúrd le, én felsegítelek a hegyre.

Így vezette fel a Sün a Nyulat a hegyre. Egyre jobban közeledtek hazafelé.

A Nyúl így szólt a Sünhöz:

– Ha nincs a botocskád-jóságoskád, nem értem volna haza.

A Sün nevetett, és azt mondta a Nyúlnak:

– Fogadd el a botocskát ajándékba.

A Nyúl ámulva meresztette a szemét:

– Te rámhagyod?

A Sün így szólt:

– A bot megold mindent, jóságos segítő... – kezével a homloka felé bökött – ez.

Erre aztán a Nyúl is megértette:

– Jól mondtad – fontos az okos fej és a jóságos lélek!

*Miatyánk*⁵⁰

Tuat meiden, kudamb oled taivhal.
Pühä olgaha sinun nimi.
Tulgaha sinun valdkund.
Liingaha sinun vald
kutt taivhal, muga i mual.
Anda meile tiänambaa
meiden d'ogapäivhiine leib.
I diäta meile meiden velgad,
kutt müö diätam meiden velgnikuule.
Ala veda meid pahusähe,
vaa piästa meid muanitajas.
Aamin.

⁵⁰ Szövegforrás: Lüüdilaine 2006. 38. http://web122.webhotelli.fi/~llydi748/wp-content/uploads/2013/06/luudilaine_2006.pdf

IV.
LŰD–MAGYAR MINISZÓTÁR

A lūd–magyar miniszótár használatához

1. A szótár felépítése

A lūd szó; majd számos szófaj esetében az alaktani töváltozatára utaló, zárójelbe tett tövégződések; egyes szófajoknál a vonzott eset; végül a szófaj rövidítéssel történő megnevezését követően a lūd szó magyar megfelelője vagy megfelelői találhatók. Itt többször külön dőlt betűs utalás segít szögletes zárójelben a többféle értelmezési lehetőség elkülönítésében.

Az olykori példamondatot vagy -szerkezetet rombusz választja el a szócikken belül.

Változó tövek esetén a szótári szóalaktól választóvonal különíti el a változatlanul maradó hangalakrészt, amelyet a toldalékolt tövégződések, illetve a példamondatok vagy -szerkezetek előtt tilde (~) helyettesít.

A szózáró mássalhangzó előtti aláhúzott magánhangzó az első töváltozatban kiesik.

2. Azonos alakúság vagy többszófajúság

A lūd változatokat külön szócikkben a szótári alapalak után római szám jelöli.

Ez az eljárás akkor is, ha egy új jelentés már annyira önálló, hogy az összefüggés nehezen követhető.

3. Több jelentés

A jelentéstanilag egymástól lényegesen eltérő magyar változatokat arab számok különböztetik meg.

4. Névszók (főnév, melléknév, számnév, névmás)

A szócikkben a lūd névszó egyes szám alanyesetű (singularis nominativus) alakja található.

A zárójelben közölt tövégződések: egyes szám birtokos eset és részelő eset (singularis genitivus és partitivus).

Külön megjegyzés utal rá, ha a lūd szó szótári alakja többes számú vagy fokozott.

Ha összetett számnév esetében az előtag is ragozandó, akkor az összetétel határát választóvonal jelzi.

A magyar jelentés(ek) egyes szám alanyesetű szótári alapalak formájában áll(nak).

Amennyiben kivételes esetben ez nem oldható meg, akkor jobbra szó szerkezettel való körülírás szerepel.

5. Határozószók

A balti finn nyelvészeti a magyarnál jóval nagyobb számban önálló szófajú határozószóként kezeli azokat a ragozó névszói alakokat, amelyek használata az átlagosnál gyakoribb.

Ezt elfogadva, a forrásanyagokat hűen követve ezek a szavak itt is önálló szócikket kaptak.

6. Névtutók és előjárók

A szócikkben a lūd névtutót, illetve a lūd előjárót követően, a szófaj megnevezése előtt zárójelben található meg az ezek által vonzott nyelvtani eset nevének latin rövidítése.

7. Igék

A szócikket a lūd ige I. főnévi igenévi (I. infinitivus) alakja nyitja.

A zárójelben közölt tövégződések: a kijelentő mód (indicativus), jelen idő (praesens), egyes szám (singularis)

3. személy, valamint az elbeszélő múlt idő (imperfectum) egyes szám (singularis) 3. személy.

Külön megjegyzés utal rá, ha a lūd ige visszaható ragozású.

A magyar jelentés(ek) kijelentő mód, jelen idő egyes szám 3. személyű szótári alapalak formájában áll(nak).

Ha kivételes esetben ez nem oldható meg, akkor jobbra szó szerkezettel való körülírás szerepel.

Egyes segédigéknél a kifejtés ettől eltérően, értelemszerűen tagolódik.

(Megjegyzés: A lūd–magyar miniszótár 1600 lūd címszót tartalmaz. Ezek magyar megfelelői viszont ennek a számnak mintegy kétszeresét teszik ki. Az eltérés az alakváltozatok, a szinonimák és az igék igekötős alakjainak számából fakad.)

A

a I *hsz* de, azonban, mégis, ellenben, viszont, hanem, pedig

a II *msz* no, nos, na

aamin *isz* ámen

abažur (-an, -ad) *fn* lámpaernyő

abrikos (-an, -ad) *fn* sárgabarack, kajszibarack

abu (-n, -d) *fn* 1. segítség, segítség ◇ **kucta** ~**ha** segítségül hív; 2. segély, támogatás

abunik (-an, -ad) *fn* 1. segítő, segítőtárs; 2. segéd; 3. támogató

abut|ada (-ab, -ii) *verb* 1. segít; 2. kisegít, megsegít, támogat; 3. segédkezik

adivuue *hsz* vendégségbe, látogatába

adivuukš *hsz* vendégségbe, látogatába

adivuuš *hsz* vendégségben, látogatóban

admiral (-an, -ad) *fn* admirális, tengernagy

adress (-an, -ad) *fn* cím [levél], címzés

adu (-n, -d) *fn* pokol

advokat (-an, -ad) *fn* ügyvéd

aftobus (-an, -ad) *fn* autóbusz, busz

aftomat (-an, -ad) *fn* automata

aftonomij (-an, -ad) *fn* autonómia, önrendelkezés

aftoportet (-an, -ad) *fn* önarckép

aftoručk (-an, -ad) *fn* töltőtoll

aftovokzal (-an, -ad) *fn* (autó)busz-állomás, (autó)buszpályaudvar

agd' (-an, -ad) *fn* vég, végződés ◇ **muailman** ~ a világ vége

agent (-an, -ad) *fn* ügynök

agitator (-an, -ad) *fn* agitátor

agromon (-an, -ad) *fn* agronómus, mezőgazda, mezőgazdász

ahve|ń (-nen, -ńt) *fn* sügér

aid (-an, -ad) *fn* kerítés, palánk, sövény ◇ **kurgeliine** ~ tuskés sövény

aig (-an, -ad) *fn* 1. idő [dimenzió]; 2. idő [mért]; 3. időpont; 4. időtartam; 5. időszak, korszak, kor

aiga *hsz* időben, idejében

aigaažes *hsz* korán, jókor, időben, idejében

aigaažesti *hsz* korán, jókor, időben, idejében ◇ **noustta** ~ korán kel

aigana *hsz* korán, jókor, időben, idejében

aiguuš *hsz* korán, jókor, időben, idejében

ainos *hsz* örökre, örökké, mindig, folyton, állandóan

air (-on, -od) *fn* evező, evezőlapát

aiž (-an, -ad) *fn* kocsirúd, villásrúd

aj|ada (-ab, -uu) *verb* 1. terel, hajt, kihajt; 2. kerget, kikerget, elkerget, hajszol, üz, kiüz, elüz; 3. hajt, halad, utazik, megy ◇ ~**ada** **suk-siil** siel; 4. borotvál, megborotvál, leborotvál

aje|l'ta (-l'ob, -lii) *verb* 1. terel, kihajt, hajt; 2. hajszol

-ak ut *msz* -e, vajon, vajh

akademik (-an, -ad) *fn* akadémikus

ak|k (-an, -kad) *fn* 1. asszony, nő; 2. nej, feleség

akuu (-n, -d) *fn* 1. asszony, nő; 2. nej, feleség

al (gen) *nu* alatt ◇ **ladvan** ~ tető alatt

ala (algaha, algam, algat, algaha) *til-tó* *segédige* ne...

alajane (-ažen, -št) *fn* gyapjúkesztyű [kétujjas]

alahaks *hsz* le, lefelé, lentre, alulra

alahakspiä *hsz* le, lefelé, lentre, alulra

alahampiä *hsz* alulról, letről

alahan *hsz* lent, lenn, alul

al'bom (-an, -ad) *fn* album

ald (-on, -od) *fn* hullám ◇ ~**on** **hua-ral** hullám hátán, hullámtarajon

alkogolik (-an, -ad) *fn* alkoholista

allergij (-an, -ad) *fn* allergia

al'luminij (-an, -ad) *fn* alumínium

almaz (-an, -ad) *fn* gyémánt

alužim (-man, -nt) *fn* álló

amba|f (-rin, -rid) *fn* magtár, csűr, hombár

ambruja|ane (-ažen, -št) *fn* darázs

ambu|da (-b, -i) *verb* lö, lelő, megöl, rálő, agyonlő, tüzel [fegyverből]

ambulatorij (-an, -ad) *fn* rendelőintézet

amu *hsz* rég, régen, régóta, réges-régen, ősrégen

amul|ine (-ižen, -št) *mn* 1. ősi, ősrégi; 2. ódon; 3. őskori, ókori

amusaa *hsz* régóta

analiz (-an, -ad) *fn* analízis, elemzés

anatomij (-an, -ad) *fn* anatómia

ando *msz* hadd, hagy

anegdot (-an, -ad) *fn* anekdota

angar (-an, -ad) *fn* hangár

angel (-an, -ad) *fn* angyal

angela|ane (-ažen, -št) *fn* anyalka, kisangyal

angin (-an, -ad) *fn* torokgyulladás, mandulagyulladás

anket (-an, -ad) *fn* űrlap, blanketta, kérdőív

an|ta (-dab, -duu) *verb* 1. ad, odaad, nyújt, átnyújt; 2. megad

antenn (-an, -ad) *fn* antenna

anup (-en, -ed) *fn* anyós, napa

apar (-on, -t) *fn* üledék, seprő

apel'sin (-an, -ad) *fn* narancs

ap|p (-en, -ped) *fn* após, ipa

apte|k (-an, -ad) *fn* gyógyszerház, patika

arbatu|z (-sen, -st) *fn* 1. rejtély, talány; 2. rejtvény; 3. találós kérdés

arbuz (-an, -ad) *fn* görögdinnye

ard (-on, -od) *fn* tyúkölő, tyúklétra

arend (-an, -ad) *fn* haszonbérlet, árenda

arendui|da (-b, -) *verb* bérel, kibérel, bérbe vesz

aristant (-an, -ad) *fn* rab, fogoly, őrizetes, letartóztatott

arestui|da (-b, -) *verb* letartóztat, őrizetbe vesz

a|rg (-en, -ed) *fn* hétköznapi

arhiv (-an, -ad) *fn* levéltár, irattár

armast|ada (-ab, -ii) *verb* szeret, szerelmes, kedvel

arma|z (-han, -st) *mn* kedves, drága, szeretett, szerelmes

armij (-an, -ad) *fn* sereg, hadsereg, had, haderő

asfal't (-an, -ad) *fn* aszfalt

asistent (-an, -ad) *fn* asszisztens

aspirant (-an, -ad) *fn* aspiráns

as|s (-an, -sad) *fn* betű

astij (-an, -ad) *fn* edény, edénykészlet

astr (-an, -ad) *fn* öszirózsa
ast|ta (-ub, -ui) *verb* lép, lépked, lépdél, lépeget, jár, megy, halad
astuj (-an, -ad) *fn* 1. gyalogos, gyalogló, sétáló, járó, járókelő, járkáló; 2. vándorló, vándor
azet|ada (-ab, -ii) *verb* 1. állít, felállít, helyez, elhelyez; 2. tesz, rak; 3. alapít, létesít, létrehoz
azet|l'ta (-lob, -lii) *verb* 1. állít, helyez, felállít, elhelyez; 2. tesz, rak; 3. alapít, létesít, létrehoz
azet|l'takse (-leze, -liihe) *refl verb* meg-megáll
azetu|da (-b, -i) *verb* 1. elhelyezkedik, letelepedik; 2. odaáll; 3. leül, odaül; 4. lefekszik, odafekszik; 5. ráakódik
azu|da (-b, -i) *verb* 1. csinál, megcsinál, tesz, megtesz; 2. terem, megteremt, készít, elkészít, létrehoz; 3. végez, elvégez
atestat (-an, -ad) *fn* 1. bizonyítvány; 2. bizonylat
auditorij (-an, -ad) *fn* előadóterem
avaadu|da (-b, -i) *verb* nyílik, kinyílik, felnyílik, megnyílik, tárul, kitárul, feltárul
avaa|ta (-dab, -žii) *verb* nyit, kinyit, felnyit, megnyit, tár, kitár, feltár
 ◇ ~**ta** **ikkunad** ablakot nyit
avadi|m (-man, -nt) *fn* kulcs
avanc (-an, -ad) *fn* előleg
avarij (-an, -ad) *fn* baleset, szerencsétlenség, karambol
a-voi-voi *isz* 1. ajjaj, ajjajjaj; 2. ejha, hűha, tyűha
avuun *hsz* nyíltan, nyitottan

B

babarm (-on, -od) *fn* 1. málna [*nővény*]; 2. málna [*gyümölcs*]
baboi (-n, -d) *fn* 1. anyó(ka), öreganyó; 2. nagymama, nagyanya
bard (-an, -ad) *fn* szakáll ◇ **kazvata** ~ szakállt növeszt
batog (-an, -ad) *fn* 1. rúd, pózna, cövek; 2. útjelző
bembel'| (-len, -l't) *fn* iga, járom
bibu (-n, -d) *fn* emelő, emelőrúd, emelőkar

bird (-an, -ad) *fn* szövőborda, takácsborda
bišteks (-an, -ad) *fn* bifsztek
blesnij (-an, -ad) *mn* fénylő, fényes, csillogó, ragyogó
bles|t'a (-tib, -tii) *verb* fénylik, ragyog, csillog
blina (-n, -d) *fn* palacsinta
bloknot (-an, -ad) *fn* notesz, jegyzetfüzet, jegyzetömb
boba|ane (-ažen, -št) *fn* játékszer, gyerekjáték
bok|k (-an, -kad) *fn* 1. oldal [*testrész*]; 2. oldal [*a tér egyik fele*]
bokkaha *hsz* oldalra, ki, kifelé, kívülre, kintre
bros|s (-an, -sad) *fn* köles
bruja (-n, -d) *fn* 1. szerszám, szer; 2. eszköz, tárgy; 3. lószerszám
buab (-an, -ad) *fn* 1. nagymama, nagyanya; 2. ósanya
buhank (-an, -ad) *fn* cipó
buol (-an, -ad) *fn* áfonya, vörösfőny
 ◇ **poimda** ~ad áfonyát szed
butil'| (-lin, -lid) *fn* demizson
butilk (-an, -ad) *fn* palack, üveg

C

cua|ř (-rin, -it) *fn* cár
cveta (-n, -d) *fn* virág, virágszál
cveta|ane (-ažen, -št) *fn* virágocska, kis virág
cvetiška|ta (-ndob, -nd'zii) *verb* virágzik, virul, kivirágzik
cve|t'a (-tib, -tii) *verb* virágzik, virul, kivirul, kivirágzik

Č

čaju (-n, -d) *fn* 1. tea [*cserje*]; 2. tea [*levél*]; 3. tea [*ital*]
časoun (-an, -ad) *fn* kápolna, templomocska
čes|t' (-tin, -tid) *fn* 1. tisztesség, becsület; 2. tisztlet, megtiszteltetés, megbecsülés
čid'zuu (-n, -d) *fn* néni
čiiib (l.u) *fn* hinta
čiiibumil'ine (-ižen, -št) *fn* hintázás, hintáztatás, ringatás

čiiibund (-an, -ad) *fn* hintázás, hintáztatás, ringatás
čiič (-un, -ud) *fn* madárka, kismadár
čiičuhul't (-den, -tt) *fn* madárka, kismadár
čii|pta (-bub, -bui) *verb* hintázik, ringatózik, himbálózik, leng
čiiřč (-un, -ud) *mn* finnyás, válogatós
čis|t'a (-tib, -tii) *verb* tisztít, kitisztít, megtisztít, letisztít
čoma (-n, -d) *mn* szép
čomende|l'takse (-leze, -liihe) *refl verb* 1. díszleg, pompázik, ékeskedik; 2. dicsekszik, kérkedik, felvág, henceg
čome|ta (-ndab, -nd'zii) *verb* 1. szépít, megszépít; 2. díszít, kidíszít, feldíszít, dekorál, kidekorál ◇ **Ruadristikanzad** ~ndab. A munka megszépíti az embert.
čomust|ada (-ab, -ii) *verb* 1. szépít, megszépít; 2. díszít, kidíszít, feldíszít, dekorál, kidekorál
čond'zuu (-n, -d) *fn* bolha
čongimil'ine (-ižen, -št) *fn* 1. vajakálás; 2. turkálás
čongind (-an, -ad) *fn* 1. vajakálás; 2. turkálás
čon|kta (-gib, -gii) *verb* 1. vāj, vājkal; 2. túr, turkál; 3. kotor, kikator; 4. ás, felás, kiás
čort (-an, -ad) *fn* ördög
čas (-un, -ud) *fn* 1. óra [*időtartam*]; 2. óra [*iskolai*]; tanóra
časual|d (-un, -ud) *plur fn* óra [*szerkezet*]
čukkol (-on, -t) *fn* 1. örvény, vízforgatag; 2. vízsodor; 3. vízmély
čukur|ta (-dab, -žii) *verb* csókol, megcsókol, csókolgat
čup|p (-un, -pud) *fn* szög [*mértan*]
čura (-n, -d) *fn* 1. irány; 2. oldal [*a tér egyik fele*]

D, D'

da I *ksz* és, is, meg
da II *msz* igen, bizony, csakugyan, valóban, tényleg
d'ablok (-an, -ad) *fn* alma
d'ablokpuu (-n, -d) *fn* almafa
d'alos *hsz* nagyon, igencsak

d'atk|ta (-ab, -uu) *verb* 1. hosszabbít, meghosszabbít, kiterjeszt; 2. hozzáad; 3. folytat

d'atku|da (-b, -i) *verb* 1. hosszabbodik, meghosszabbodik, kiterjed; 2. folytatódik

d'aug (-an, -ad) *fn* 1. láb; 2. lábszár

d'augaa *hsz* gyalog, gyalogosan

d'auga|z (-sen, -st) *fn* szántalp

d'auh (-on, -od) *fn* liszt

dedoi (-n, -d) *fn* 1. nagyapa, nagy-
atya, nagypapa, nagyapó; 2. apó,
apóka, öregapó, öregember

dereín (-an, -ad) *fn* falu, község

died (-an, -ad) *fn* 1. nagyapa, nagy-
atya, nagypapa, nagyapó; 2. apó,
apóka, öregapó, öregember

dielo (-n, -d) *fn* 1. dolog, munka, ten-
nivaló; 2. feladat; 3. ügy

diiv (-on, -od) *fn* csoda

diivu|dakse (-ize, -ihe) *refl verb* 1.
csodál, megcsodál, csodálkozik,
rácsodálkozik, elcsodálkozik; 2.
megbámul; 3. meglepődik

diä (-n, -d) *fn* jég ◊ ~ **muretaha**
zajlik a jég, reped a jég

diä|da (-b, -i) *verb* 1. hagy, elhagy,
otthag; 2. meghagy; 3. felhagy,
abbahagy

diät|ta (-ab, -ii) *verb* 1. hagy, el-
hagy, otthag; 2. meghagy; 3. fel-
hagy, abbahagy

d'o *hsz* 1. már; 2. még

d'oga *rtlan nm* minden, mindegyik,
minden egyes

d'ogahi|ine (-izen, -št) *nm* minden,
mindegyik, minden egyes

d'ogensuu (-n, -d) *fn* folyótorkolat

d'ogji (-en, -ed) *fn* folyó, folyam

d'ordan (-an, -ad) *fn* az egyházi
vízszentelés helye

dorog (-an, -ad) *fn* 1. út; 2. útvo-
nal; 3. útszakasz, úttáv; 4. út-
irány; 5. utazás

d'orš (-in, -id) *fn* sügér

d'oudav (-an, -ad) *mn* szükségte-
len, haszontalan, fölösleges, fe-
lesleges

d'umal (-an, -ad) *fn* 1. **D'umal** Is-
ten, Úr, Úristen ◊ **mäno D'uma-
lanke!** menj Isten hírével! 2. isten;
3. dörgés, mennydörgés, ézengés,
égiháború, villámlás

d'umala|ane (-ažen, -št) *fn* 1. **D'u-
malaane!** Úristen! Uramisten! 2.
ikon, szentkép

d'umalanbembel' (-len, -l't) *fn* szí-
várvány

d'umalkoda (-n, -d) *fn* ikonpolc,
ikonsarok

d'u|oda (-ob, -i) *verb* iszik, meg-
szik, kiiszik

d'uoksolt *hsz* futva, szaladva

d'uoks|ta (-ob, -ii) *verb* fut, szalad,
rohan

d'uom (-an, -ad) *fn* ital, itóka, in-
nivaló

d'uomi|ine (-izen, -št) *fn* 1. ivás; 2.
italozás, ivászat, iszákoskodás; 3.
ital, itóka, innivaló

duoñuu (-n, -d) *fn* áfonya

d'uotaja|ane (-ažen, -št) *fn* 1. gond-
viselő; 2. oltalmazó, védelmező;
3. pártfogó

d'uotat|ada (-ab, -ii) *verb* szom-
jaztat, szomjassá tesz

d'uot|ta (-ab, -ii) *verb* itat, megitat,
inni ad

d'uraa|ta (-dab, -žii) *verb* 1. dörög,
mennydörög, dübörög; 2. zeng,
zúg ◊ **D'umal ~dab, maland'al
lűöb.** Dörög az ég, csapkod a
villám.

duum (-an, -ad) *fn* gondolat, esz-
me, idea, ötlet

duumaa|da (-b, -) *verb* 1. gondol;
2. kigondol, elgondol; 3. gondol-
kodik, elgondolkodik

d'uul' (-ren, -l't) *fn* 1. gyökér; 2. gyök;
3. tö

düged (-an, -ad) *mn* nehéz

däl'g (-en, -ed) *fn* nyom, lábnyom

däl'ges I *hsz* aztán, azután, majd,
később, utána

däl'ges II (part) *prep* mögött, után,
nyomában, nyomába

däl'gma|ane (-ažen, -št) *mn* utolsó,
végső, végleges

dänüü (-n, -d) *fn* nyúl

dänüünleiba|ane (-ažen, -št) *fn* ló-
here, here [*növény*]

däred (-an, -ad) *mn* zömök, terme-
tes, tagbaszakadt

därv (-en, -ed) *fn* tó

därvü|t (-den, -tt) *fn* kis tó, ta-
vacsk

E

eč|ta (-čib, -ii) *verb* 1. keres, megke-
res, kutat; 2. nyomoz, kinyomoz

edahaks *hsz* távolra, távolba, mesz-
szíre

edahala|ane (-ažen, -št) *mn* 1. tá-
voli, messzi; 2. távolsági

edahan *hsz* távol, messze

edehe *hsz* 1. előre; 2. elé, elébe

edel I *hsz* 1. elől; 2. előtte [*hol?*];
3. elülről; 4. előtte [*mikor?*], az-
előtt, előbb

edel II (gen) *nu* előtt

edeze *hsz* 1. távolabb, messzebb,
odébb; 2. tovább

edelpiä I *hsz* 1. eléje; 2. előttre

edelpiä II (part) *prep* elé

edes I *hsz* 1. elől; 2. előtte [*hol?*];
3. elülről

edes II (gen) *nu* előtt

edespiä *hsz* 1. elől; 2. előtte [*hol?*];
3. elülről

eht (-an, -ad) *fn* este, est

ehtal *hsz* este

eht|a (-ib, -ii) *verb* ráér, van rá ide-
je, van érkezése hozzá

ei (en, ed, ei, em, et, ei) *tagadó se-
gédige* nem...

e|ge|ta (-ndab, -nd'zii) *verb* 1. meg-
ért, felfog; 2. felismer, belát; 3.
rájön, ráébred, ráeszmél, tudatá-
ra ébred; 4. tudatosít

elokuu (-n, -d) *fn* augusztus

el|äda (-äb, -ii) *verb* 1. él; 2. megél,
átél; 3. élél; 4. létezik; 5. lakik

eläj (-an, -ad) *fn* lakó, lakos

emag (-an, -ad) *fn* 1. gazdasszony,
háziasszony; 2. **Emag** Szűzanya,
Nagyboldogasszony; 3. tündér

Emagampäiv (-än, -äd) *fn* Nagy-
boldogasszony napja

emagu|z (-sen, -st) *fn* sütés, főzés

emaguu|ta (-čob, -čii) *verb* 1. főz,
megfőz; 2. kotyvaszt

ende I *hsz* előtte [*mikor?*], azelőtt,
előbb

ende II (part) *prep* előtt

erasti *hsz* olykor, néha

era|z (-sen, -st) *nm* 1. valami; 2. va-
lamiféle, valamely, valamelyik, bi-
zonyos; 3. némi; 4. valaki

erodrom (-an, -ad) *fn* repülőtér
eropluan (-an, -ad) *fn* repülőgép
ezipera (-n, -d) *fn* hajóorr, orrtőke
ezma|ane (-ažen, -št) *szn* első
ezmažafg (-en, -ed) *fn* hétfő

F

ferm (-an, -ad) *fn* major, tanya, gazdaság
flaga (-n, -d) *fn* zászló ◇ **Lüüdilaažes ~s oma siniine, vihand da rusked mujud.** A lüd zászló színei: kék, zöld és vörös.
form (-an, -ad) *fn* 1. forma; 2. alak; 3. minta; 4. egyenruha
fortočk (-an, -ad) *fn* 1. szellőző, szellőzőnyílás; 2. kémlelőnyílás

G

-gi I *ut* *ksz* hiszen, hisz
-gi II *ut* *msz* hát
gnom (-an, -ad) *fn* 1. gnóm; 2. manó, törpe, házi törpe
-go *ut* *msz* -e, vajon, vajh
gost' (-an, -ad) *fn* vendég, látogató
griba (-n, -d) *fn* gomba [*növény*]
grüüh (-an, -ad) *fn* métajáték

H

habuk (-an, -ad) *fn* héja
hačat|ada (-ab, -ii) *verb* 1. nyikorog, csikorog; 2. recseg, ropog; 3. rikácsol, rikoltoz
haikastu|da (-b, -i) *verb* ásít, ásitozik
haikastund (-an, -ad) *fn* ásítás, ásitozás, ásíthatnék
haikastu|z (-sen, -st) *fn* ásítás, ásitozás, ásíthatnék
hall (-an, -ad) *fn* fagy
hambaj|z (-han, -st) *fn* fog ◇ **-z -hale ei puutu** vacog a foga
hapa|ta (-nob, -nii) *verb* 1. rothad, elrothad, megrothad; 2. korhad, elkorhad; 3. poshad, megposhad; 4. megsavanyodik; 5. megromlik
harag (-an, -ad) *fn* szarka

harav (-an, -ad) *fn* gereblye
haravuu|da I (-b, -) *verb* rabol, kirabol, megrabol, kifoszt, fosztogat
haravuu|da II (-b, -) *verb* gereblyéz, összegereblyéz, betakarít
hašmu|z (-sen, -st) *fn* 1. lépés; 2. öltés
haud (-an, -ad) *fn* gödör, verem
haud|oda (-ob, -uu) *verb* 1. melegít, megmelegít, felmelegít; 2. gőzöl, párol, megpárol; 3. puhít, megpuhít
haug (-in, -id) *fn* csuka [*hal*]
haukaa|ta (-dab, -žii) *verb* harap, elharap, leharap
hauku|da (-b, -i) *verb* ugat, megugat, csahol ◇ **Koir ~b, tuul' kan-dab.** A kutya ugat, a szél elviszi.
havu (-n, -d) *fn* 1. fenyőág, fenyőgally; 2. fenyőtű, tűlevél
hebo (-n, -d) *fn* 1. ló; 2. számár
heboča|ane (-ažen, -št) *fn* kövi szeder
heikaa|ta (-dab, -žii) *verb* 1. kiabál, kiált, kiáltozik, felkiált, rikolt, rikácsol, rikoltozik, üvölt, üvöltözik, ordít, ordibál, ordítózik; 2. jajgat, jajong, óbégat
heik|ta (-ab, -ii) *verb* 1. hív, odahív, behív, kihív, szólít, odaszólít; 2. megszólít; 3. meghív, elhív; 4. kiabál, kiált, kiáltozik, rikolt, rikoltozik, üvölt, üvöltözik, ordít, ordibál, ordítózik; 5. jajgat, jajong, óbégat; 6. panaszkodik
heim (-on, -od) *fn* 1. törzs, néptörzs; 2. nemzetség; 3. nagycsalád, atyafiság, rokonság
heil|n (-nän, -näd) *fn* 1. fű; 2. széna
heiña|fg (-en, -ed) *fn* szénakaszálás ideje, szénagyűjtés ideje
heiñkuu (-n, -d) *fn* július
heit|ta (-ab, -ii) *verb* 1. hagy; 2. elhagy; 3. felhagy; 4. meghagy, otthag; 5. abbahagy; 6. enged
heit|takse (-aze, -iihe) *refl verb* levetkőzik
helm (-an, -ad) *fn* ruhaszegély, ruhaszél, ruhaalj
he|fm (-en, -ed) *fn* 1. gyöngy; 2. gyöngyszem
heläduut|tada (-ab, -ii) *verb* énekelget, dalolgat, nótázgat

heng (-en, -ed) *fn* 1. lélek; 2. szellem; 3. lelkiület; 4. szellemiség; 5. ember, személy, fő; 6. lélegzet, lehelet; 7. szellő, fuvallat; 8. pára
heraštu|da (-b, -i) *verb* 1. kel, felkel; 2. ébred, felébred, éled, újjáéled, eszmél, feleszmél; 3. felátamad
herč (-un, -ud) *fn* szénaszárító rúd
herkaažes *hsz* 1. érzékenyen; 2. gyöngéden; 3. tapintatosan
herkaažesti *hsz* 1. érzékenyen; 2. gyöngéden; 3. tapintatosan
hieno|ta (-ndab, -ndžii) *verb* 1. aprít, felaprít; 2. elapróz
hiil|f (-len, -l't) *fn* szén
hiist|a (-ab, -ii) *verb* szízik, siel
hiil|ž (-den, -t) *fn* 1. nemtő; 2. tűndér; 3. erdei manó
hi|f (-an, -ad) *mn* lassú
hi|f|a|ane (-ažen, -št) *mn* lassú
hi|fv (-en, -et) *fn* jávorszarvas
hoik (-an, -ad) *mn* 1. vékony; 2. karcsú ◇ **~at sobat** karcsú ruha
hoika|ane (-ažen, -št) *mn* vékonyka
hong (-an, -ad) *fn* szálfá [*fenyő*]
ho|f *msz* bár, habár, ámbár, noha, jóllehet
hristosi|da (-b, -i) *verb* húsvéti csókot vált [*ortodox vallási szokás*]
huab (-an, -ad) *fn* rezgő nyárfá
huahk (-an, -ad) *mn* 1. szürke; 2. ősz; 3. deres
hua|f (-an, -ad) *fn* 1. sörény; 2. taraj, taréj; 3. kefe
huba (-n, -d) *mn* kis, kicsi, pici, apró
huba|ane (-ažen, -št) *mn* kis, kicsi, pici, apró, csöpp
hukammua|f (-an, -ad) *fn* mérgező bogyó
huk|k (-an, -kad) *fn* farkas, ordas ◇ **huahk hukk** szürke farkas
huod|f (-an, -t) *fn* hüvely, tok, burok ◇ **veič ~as** kés a tokjában
huomei *hsz* holnap
huomen I (-en, -t) *fn* holnap
huomen II *hsz* holnap
huome|z (-sen, -st) *fn* 1. holnap; 2. reggel
hura (-n, -d) *mn* 1. bal, baloldali ◇ **~le kädele** bal kézre; 2. balos

hurankädemmiéz (-hen, -st) *fn* balkezes, balog
hurgahtu|da (-b, -i) *verb* utazik
hur|kta (-gub, -gui) *verb* 1. halad; 2. gurul, gördül; 3. csúszik, siklik; 4. nyargal
huš|k|ta (-ab, -ii) *verb* lobog, lebeg, libeg, leng
huu|l' (-len, -l't) *fn* ajak
hüppi|da (-b, -i) *verb* ugrál, ugrándozik, szökdécsel
hüvül|z (-sen, -st) *fn* 1. jó, jóság; 2. jóság, vagyon; 3. java
hüv|ä (-n, -d) *mn* 1. jó; 2. jóságos; 3. derék, helyes
hüü (heiden, heid) *plur nm* ök
hüda (-n, -d) *fn* 1. inség, nyomorúság, nyomor, szegénység; 2. szorultság, szükség
hüin (-en, -t) *nm* ő
hüje|ta (-nob, -nii) *verb* 1. eltűnik; 2. elmúlik, elenyészik, feloszlik
hüje|tada (-ab, -ii) *verb* 1. elveszít, elveszt, elveszteget; 2. elpazarol, eltékozol; 3. eltűntet
häm|är (-an, -ad) *fn* 1. szürkület, alkony, alkonyat, esthajnal; 2. homály, félhomály, derengés
händ (-an, -ad) *fn* farok, fark
här|g (-an, -ad) *fn* 1. bika; 2. ökör; 3. barom
härki|m (-men, -nt) *fn* habverő
hät'|k I (-en, -ed) *fn* hosszú idő
hät'|k II *hsz* soká, sokáig, hosszasan, hosszú ideig
höühe|j|n (-nen, -nt) *fn* toll, pihe [*ma-dár|é*], madártoll, madáрпиhe

I

i *ksz* és, s, meg
ič|č|l|m (-man, -nt) *ut mn* hasonló, -féle, -fajta
ič|e (-en, -čed) *nm* maga [*személyesen*], önmaga
iga (-n, -d) *fn* 1. élet; 2. kor, életkor
iga|ane (-ažen, -št) *fn* 1. kor, életkor; 2. korosztály, évjárat
igahi|jine (-ižen, -št) *mn* örök, örökös, örökkévaló, állandó, folytonos

igali|jine (-ižen, -št) *mn* örök, örökös, örökkévaló, állandó, folytonos
ige|j|n (-nin, -nid) *fn* iny, fogíny, foghús
igruš|k (-an, -ad) *fn* harmonika
ihan *hsz* valóban, igazán, tényleg
ihastu|da (-b, -i) *verb* örül, megörül, örvend, megörvend, örvendezik
ihastunu (-den, -t) *mn* örvendező, örvendő, örülő
ihastu|z (-sen, -st) *fn* öröm
-ik ut msz -e, vajon, vajh
ikkun (-an, -ad) *fn* ablak
ikon (-an, -ad) *fn* ikon, szentkép
i|p|be|z (-sen, -st) *fn* hiúz
ilm (-an, -ad) *fn* 1. levegő, lég; 2. ég; 3. idő [*meteorológia*], időjárás
ilmaa *hsz* ingyen, ingyenesen, díjmentesen
ilma|ane I (-ažen, -št) *mn* ingyen, ingyenes, díjmentes
ilma|ane II (-ažen, -št) *mn* örök, örökös, örökkévaló, állandó, folytonos $\diamond$ **~ažen igan** örök időben, ebben a szent életben
ilmanigali|jine (-ižen, -št) *mn* örök, örökös, örökkévaló, állandó, folytonos
ilo (-n, -d) *fn* 1. öröm; 2. vidámság, vígság, jókedv
inehmuu (-n, -d) *fn* 1. asszony, nő; 2. nej, feleség
irdal *hsz* 1. kint, kinn, kívül, odakint, odakinn; 2. kívülről, kint-ről
irdale *hsz* el, távol [*vhová*], távolra, távolba
irdalpiä *hsz* 1. kint, kinn, kívül, odakint, odakinn; 2. kintről, kívülről
išk|ta (-ob, -ii) *verb* 1. üt, ver, vág, sújt, csap; 2. beüt, bever; 3. megüt, leüt, kiüt, megver, lever, kiver, lesújt; 4. levág, megvág, kivág; 5. ráüt, ráver, rávág, rácsap
išt|akse (-uize, -uihe) *refl verb* 1. leül, helyet foglal, letelepszik; 2. felül [*járműre*]
išt|ta (-ub, -ui) *verb* 1. ül; 2. leül, helyet foglal, letelepszik $\diamond$ **~u kodiš!** maradj otthon! 3. ülészik

ištuj I (-an, -ad) *fn* lusta ember, otthonülő
ištuj II (-an, -ad) *mn* ülő, üldögélő, ücsörgő
ištujada (-ab, -ii) *verb* 1. ültet [*ülőhelyre*], leültet; 2. ültet [*növényt*], elültet
ižand (-an, -ad) *fn* 1. gazda; 2. házigazda, háziúr; 3. úr; 4. tulajdonos, birtokos
it'ket|ada (-ab, -ii) *verb* sírásra fakaszt, ríkat, megrikat, könnyekre fakaszt, megkönnyeztet
it'ketaj (-an, -ad) *fn* siratóasszony
it'ketu|z (-sen, -st) *fn* siratóének
it'ketuut|ta (-ab, -ii) *verb* siránkozik
it'k|ta (-ob, -ii) *verb* 1. sír, rí $\diamond$ **ük|suu ~ob i nagrab** egyszerre sír és nevet; 2. panaszkodik; 3. bánkodik, kesereg
it'ku (-n, -d) *fn* 1. siratás, megsiratás; 2. siratóének

K

-k ut msz -e, vajon, vajh
ka I *isz* na, no
ka II *ksz* de, azonban, ellenben, hanem, pedig, viszont
ka III *msz* hát, ugyan, nos
kacaht|ada (-ab, -ii) *verb* néz, ránéz, pillant, rápillant, tekint, rátekint, nézeget
kac|t (-cub, -ui) *verb* néz, meg-néz, lát, szemlél, figyel $\diamond$ **~kat meiden piä!** figyeljetez ránk!
kad|oda (-ob, -uu) *verb* tűnik [*vhová*], eltűnik, letűnik, elvész, elveszik, nyoma vész
kadot|ada (-ab, -ii) *verb* elveszt, elveszít
kagl (-an, -ad) *fn* nyak
kagr (-an, -ad) *fn* zab
kahesa (-n, -d) *szn* nyolc
kahesa|nd'z (-nden, -t) *szn* nyolcadik
kahte|nd'z|tošt (-nden|tošt, -t|tošt) *szn* tizenkettedik
kaid (-an, -ad) *mn* szűk, keskeny
kaik I (-en, -ed) *hsz* még
kaik II (-en, -ed) *mn* teljes, egész, összes $\diamond$ **~ed hüväd!** Minden jót!

kaik III (-en, -ed) *nm* mind, mindenki, mindnyájan, valamennyien
kaikeničči|m (-man, -nt) *nm* mindenféle, mindenfajta
kaikijal *hsz* mindenhol, mindenütt, mindenfelől
kaikijalpiä *hsz* mindenhonnan, mindenhonnét, mindenünnen, mindenfelől
kaikneze *hsz* 1. egészen, teljesen; 2. egyáltalában
kaiv (-on, -od) *fn* kút
kaiv|da (-ab, -uu) *verb* 1. ás, kiás, felás; 2. váj, kiváj, fúr [*földben, kőzetben*], bányászik
kajag (-an, -ad) *fn* sirály
ka|kš (-hten, -ht) *szn* kettő, két
kaksinaaž|ed (-iin, -iid) *plur fn* ikrek, ikertestvérek
ka|kš|tošt (-hten|tošt, -ht|tošt) *szn* tizenkettő
kaku *ksz* (a)mint, miként, ahogy(an)
kala (-n, -d) *fn* hal ◇ **keitta** ~d halat főz
kala|ane (-ažen, -št) *fn* halacska
kalanik (-an, -ad) *fn* halász
kalarok|k (-an, -kad) *fn* hallevés, halászlé
kalast|ada (-ab, -ii) *verb* halászik
kalasüöm (-än, -äd) *fn* halétel
kallijž (-hen, -št) *mn* drága, kedves
kamfet (-an, -ad) *fn* konfetti, cukorka, bonbon
kana (-n, -d) *fn* tyúk
kana|ane (-ažen, -št) *fn* csibe, kiscibe, csirke, kiscsirke
kanampoiga|ane (-ažen, -št) *fn* csibe, kiscsibe, csirke, kiscsirke
kanankoda (-n, -d) *fn* tyúkol, tyúketrec
kand (-on, -od) *fn* tuskó, fatuskó, tőke, tönk, fatönk
kandelēh (-en, -t) *fn* kantele [*húros hangszer*]
kanz (-an, -ad) *fn* 1. nyáj, csorda, falka, raj; 2. csoport, csapat
kan|ta (-dab, -duu) *verb* 1. hord, elhord; 2. hordoz, hurcol, cipel; 3. bír, elbír; 4. visz, elvisz; 5. visel, elvisel; 6. hoz, elhoz
kante|z (-sen, -st) *fn* tejfel, tejföl
kapust (-an, -ad) *fn* káposzta
karg (-un, -ud) *fn* tánc

kargaa|ta (-dab, -žii) *verb* 1. táncol; 2. szökdél, szökdécsel; 3. galopposzik, üget
kar|ged (-ktan, -ktad) *mn* 1. keserű, kesernyés ◇ ~ **tozi** a keserű igazság; 2. keserves, keserű [*átv*]
karjala|ane (-ažen, -št) *fn* karjalai, karél, olonyeci karjalai, olonyeci karél
kartošk (-an, -ad) *fn* burgonya, krumpli
karu (-n, -d) *fn* ördög ◇ **Voo**, ~! Mi az ördög!
karv I (-an, -ad) *fn* 1. szőr, szőrszál, szőrzet; 2. haj, hajszál; 3. szőrme, prém
karv II (-an, -ad) *fn* 1. szín, színezet; 2. festék
karva|ane (-ažen, -št) *mn* 1. szőrös; 2. hajas; 3. bozontos; 4. bolyhos; 5. gyapjas
kask (-en, -ed) *fn* irtás, erdőirtás, irtástérlet
kassaj|r (-ren, -ít) *fn* nyesökés, kacor
kast|ta (-ab, -uu) *verb* nedvesít, benedvesít, megnedvesít
kastu|da (-b, -i) *verb* ázik, megázik, elázik
kastu|z (-sen, -st) *fn* 1. nedvesség, nyirkosság; 2. harmat
kaššaj|f (-lin, -l't) *fn* erszény, bukcsa, tarsoly
kazvat|ada (-ab, -ii) *verb* 1. nőveszt; 2. nevel, felnevel; 3. tenyészt, termeszt
kazv|da (-ab, -uu) *verb* 1. nő, meg-nő, felnő, növekszik ◇ ~a **suureks!** nagyra nőj! 2. nevelkedik, felnevelkedik; 3. tenyészik, terem
kaži (-n, -d) *fn* macska
katara|ane (-ažen, -št) *fn* seregély
katkaa|ta (-dab, -žii) *verb* 1. tör, eltör, kitör, széttör, összetör; 2. betör; 3. zúz, szétzúz, összezúz; 4. szétronszol; 5. kikapcsol, lekapcsol, szétkapcsol
katke|ta (-nob, -nii) *verb* 1. szakad, elszakad, leszakad, kiszakad; 2. megszakad
kat|ta (-tab, -uu) *verb* fed, befed, burkol, beburkol, beborít, bevon, takar, betakar

kattil (-an, -t) *fn* üst, bogrács, kondér, katlan
kauh (-an, -ad) *fn* merőkanál, merítőedény, főzőkanál
kaum (-an, -ad) *fn* 1. sír, sírgödör, sírhalom, sírhant, sírdomb; 2. elhalálozás, halál
kaurug (-an, -ad) *fn* kerek cipő
kaužij|m (-man, -nt) *fn* temető
kauvaj|z (-han, -st) *fn* merőkanál, merítőedény, főzőkanál
kebd' (-an, -ad) *mn* 1. könnyű ◇ **Anda D'umal ~ad dorogad!** Adj, Istenem, könnyű utat! 2. könnyed; 3. gyenge, enyhe; 4. lenge
kebdenzuut|ta (-ab, -ii) *verb* 1. könnyít, megkönnyít; 2. megkönnyebbit; 3. enyhít
kego (-n, -d) *fn* szénaboglya
keho (-n, -d) *fn* ördög
kehn|uune (-uužen, -ošt) *fn* ördög
keit (-on, -od) *fn* leves
keit|ta (-ab, -ii) *verb* 1. főz, megfőz; 2. kifőz; 3. felfőz, forral, felforral
keitu|z (-sen, -st) *fn* leves
kell (-on, -od) *fn* 1. harang; 2. kólomp; 3. csörgő
kell|uune (-uužen, -ošt) *fn* csengő, csengettyű
ke|n (-nen, -da) *nm* 1. ki, kicsoda; 2. aki
ke|n-gi (-nen-gi, -da-gi) *nm* valaki
ke|n-ni (-nen-ni, -da-ni) *nm* valaki, akárki, bárki
ke|n-taht (-nen-taht, -da-taht) *nm* akárki, bárki
kepk (-an, -ad) *fn* sapka
kera (-n, -d) *fn* 1. gombolyag; 2. göngyöleg
kerag (-an, -ad) *fn* gyűlés, összejövetel
kera|ta (-dab, -žii) *verb* 1. gyűjt, összegyűjt, begyűjt; 2. szed, leszed, összeszed, felszed
keruu (-n, -d) *fn* torok, gége, garat
keskehe I *hsz* közéje, közbe
keskehe II (gen) *nu* közé
keskel I *hsz* középen
keskel II (gen) *nu* között, közt
keskele I *hsz* középre
keskele II (gen) *nu* közbe, közé
keskes I *hsz* közöttte, közben

keskes II (gen) *nu* között, közt, közben
keza (-n, -d) *fn* nyár
kezaaig (-an, -ad) *fn* nyáridő
kezakuu (-n, -d) *fn* június
keväsškuu (-n, -d) *fn* március
kevā|ž (-den, -t) *fn* tavasz
kibin (-an, -ad) *fn* szikra
kibišt|ada (-ab, -ii) *verb* 1. fáj; 2. vmi fájdalmat okoz
kibu (-n, -d) *fn* fájás, fájdalom
kieh|da (-ub, -ui) *verb* forr, felforr
kie|l' (-len, -l't) *fn* 1. nyelv [*izle-lőszerv*]; 2. nyelv [*beszélt*]
kiolet|uu (-oman, -omad) *mn* 1. hangtalan; 2. szótlán; 3. néma
kierd (-an, -ad) *fn* alkalom, eset
kierdan *hsz* egyszer, egy ízben, egy alkalommal
kiireh (-en, -t) *fn* sietés, sietség
kiireht|ada (-ab, -ii) *verb* siet, igyekszik [*mentében*]
kiirehaig (-an, -ad) *fn* sietség, sürgősség
kiise|l' (-lin, -l't) *fn* kiszél, gyümölcspép, gyümölcscsontja
kiit|ta (-ab, -ii) *verb* 1. köszön [*vmít*], megköszön, köszönetet mond; 2. hálát ad
kiitu|z I (-sen, -st) *fn* 1. köszönet, megköszönés; 2. hála, hálaadás
sanuda ~sen köszönetet mond
kiituz II *isz* köszönöm
kinda|z (-han, -st) *fn* kesztyű
kinit|ada (-ab, -ii) *verb* 1. erősít, megerősít; 2. odaerősít, hozzáerősít; 3. rögzít, fixál; 4. megszilárdít; 5. megköt, összeköt; 6. ráköt, hozzáköt; 7. megszögez; 8. rászögez, hozzászögez; 9. összekapcsol; 10. hozzákapcsol, rákapcsol [*vmít vmire*]
kird' (-an, -ad) *fn* 1. írás; 2. betű; 3. irat, oklevél; 4. levél [*írt*]; 5. hímezsminta, szövés minta, varrasminta
kird'a|ane (-ažen, -št) *fn* levél [*írt*]
kird'av (-an, -ad) *mn* 1. tarka, tarkabarka, sokszínű; 2. cifra
kirgaa|ta (-dab, -žii) *verb* kiált, felkiált, kiabál, kiáltozik
kirit|ada (-ab, -ii) *verb* 1. ír; 2. leír, lejegyez, feljegyez; 3. beír; 4. megír

kiritaj (-an, -ad) *fn* író, szerző
kir|kta (-gub, -gui) *verb* kiált, felkiált, kiabál, kiáltozik
kirve|z (-hen, -st) *fn* fejsze, balta, szekerce, bárd
kirvhu|t (-den, -tt) *fn* kisbalta
kiv|i (-en, -ed) *fn* kő
kivi|ine (-ižen, -št) *mn* kő-, kőből való
~ine südam köszív
kivitaluu (-n, -d) *fn* kőház
kiām (-in, -t) *fn* cséve, orsó
kiā|ta (-ndab, -nd'žii) *verb* 1. tesz [*vmilyenné*], csinál [*vmilyenné*]; 2. változtat, megváltoztat, elváltoztat, átváltoztat
kladbišc (-an, -ad) *fn* temető
klas|s (-an, -sad) *fn* osztály [*társadalmi*]
kläps (-an, -ad) *fn* kelepce, csapda
kniig (-an, -ad) *fn* könyv
kodi (-n, -d) *fn* 1. ház, épület; 2. otthon
kodihe *hsz* 1. haza
~ askam ~! gyérünk haza! 2. be, bentre, belülré
kodij|ine (-ižen, -št) *fn* házikó, házacska, lak
kodimua (-n, -d) *fn* szülőföld, haza
kodiruad (-on, -od) *fn* házimunka
kodiš *hsz* 1. otthon, itthon; 2. bent, benn, belül
kodišpiä *hsz* 1. otthonról, itthonról, hazulról; 2. bentről, belülről
kodv I (-an, -ad) *fn* hosszú idő
kodv II *hsz* soká, sokáig, hosszasan, hosszú ideig
kodva|ane (-ažen, -št) *fn* kis idő
kofij (-an, -ad) *fn* 1. kávé [*termés*]; 2. kávé [*ital*]
kogo|ta (-dab, -žii) *verb* 1. gyűjt, összegyűjt, begyűjt
~ta väged erőt gyűjt; 2. szed, leszed, összeszed, felszed
kohi|šta (-žob, -žii) *verb* 1. hangzik, hallatszik, szól; 2. zúg, zübg; 3. zajong; 4. zörög, zizeg
koht (-an, -ad) *fn* 1. hely; 2. vidék, fekvés, terep
kohtiižin *hsz* egyenesen
koir (-an, -ad) *fn* kutya, eb
~ ajel'ta ~ad elkergeti a kutyát
koira|ane (-ažen, -št) *fn* kiskutya, kutya
koiv (-un, -ud) *fn* nyír, nyírfa

koivik (-on, -od) *fn* nyírfaerdő, nyírfás
koivu|ine (-ižen, -št) *fn* nyírfácska
kokuu (-n, -d) *fn* sas
kolaht|ada (-ab, -ii) *verb* 1. zuhan; 2. lezuhan, leroskad, ledől, leomlik; 3. összeroskad, összedől, özszeomlik
kol'ča|ane (-ažen, -št) *fn* gyűrű
kolhoz (-an, -ad) *fn* kolhoz
kolob (-an, -ad) *fn* kerek sütemény-féle
kondij (-an, -ad) *fn* medve
kondija|ane (-ažen, -št) *fn* kismedve, medvebocs, bocs, mackó, maci
konz nm 1. mikor; 2. amikor
konzgi *hsz* néha, olykor
kopeik (-an, -ad) *fn* kopek, kopejka
kopni|da (-b, -i) *verb* elkap, rákap, bekap, belekap
kops|ta (-ab, -ii) *verb* 1. kattog, kattan; 2. koppan; 3. csattog, csattan
kord' (-an, -ad) *fn* szánfogat
kor|ged (-ktan, -ktad) *mn* magas
korktas *hsz* magasan, magasban, fent, fenn, fönt, fönn, felül
korman (-an, -ad) *fn* zseb
korond (-an, -ad) *fn* vízholdó rúd, válljáróm
koza (-n, -d) *fn* kecske
kotkuu (-n, -d) *fn* sas
kouk (-un, -ud) *fn* piszkavas
kouku|ine (-ižen, -št) *fn* kampó, horog
koumampäiv (-än, -äd) *fn* szerda
kouma|nd'z (-nden, -t) *szn* harmadik
koume (-n, -d) *szn* három
koumeküment *szn* harminc
kova (-n, -d) *mn* 1. erős; 2. szilárd, rendíthetetlen; 3. kemény
kovas *hsz* 1. erősen; 2. szilárdan, rendíthetetlenül; 3. keményen
krava|t' (-tin, -tid) *fn* ág
kringel|l' (-lin, -l't) *fn* pereg
krua|šta (-sib, -sii) *verb* 1. fest, befest, kifest, megfest; 2. mázol, be-mázol
kruš|ta (-šib, -ii) *verb* morzsol, szétmorzsol
kruug (-an, -ad) *fn* 1. kör [*alakzat*]; 2. kerék

kräket|ada (-ab, -ii) *verb* hápog
ku *ksz* 1. ha, hogyha; 2. amikor; 3. mint, ahogyan
kua|d' (-din, -did) *fn* 1. kád; 2. dézsa
kuad'd'ad (-uun, -uud) *plur fn* nad-rág, gatyá
kuad'd'aaž|ed (-iin, -iid) *plur fn* rövidnadrág, alsónadrág, gatyá
kua|da (-ab, -uu) *verb* gázol [*vízben, hóban*]
kua|pta (-bib, -bii) *verb* 1. kapar, vakar; 2. ás, kiás; 3. vág, kiváj
kuar (-an, -ad) *fn* öböl
kuc|ta (-cub, -ui) *verb* 1. hív, oda-hív; 2. behív, elhív, meghív; 3. kihív; 4. szólít, megszólít, oda-szólít; 5. nevez, elnevez
kudamb (-an, -ad) *nm* 1. aki; 2. ami, amely, amelyik; 3. mely, melyik
ku|oda (-ob, -uu) *verb* sző
ku'dzu (-n, -d) *fn* 1. kölyökkutya, kiskutya; 2. tacsó [*átv*]
ku'dzuu (-n, -d) *fn* hangya
ku'dzuunkogo (-n, -d) *fn* hangyaboly
kuiva|ta (-dab, -žii) *verb* szárít, megszárit, kiszárít, felszárit
kujo (-n, -d) *fn* utca [*falusi*]
kukku|da (-b, -i) *verb* kakukkol
kukkund (-an, -ad) *fn* kakukkolás
kukuu (-n, -d) *fn* kakas
kuld (-an, -ad) *fn* arany
kulda|ane (-ažen, -št) *mn* 1. arany, ♦ ~**ane kala** aranyhal; 2. aranyló
ku|tur (-an, -ad) *fn* 1. kultúra; 2. művelődés; 3. kultúráltság; 4. műveltség
kumm (-an, -ad) *fn* csoda, csuda
kunak *nm* valahova, valahová, valamerre
kune *nm* 1. hova, hová, merre; 2. ahova, ahová, amerre
kuni *nm* 1. míg; 2. amíg, ameddig
kuok (-an, -ad) *fn* kapa
kuok|ta (-ib, -ii) *verb* kapál, megkapál
kuol|da (-ob, -ii) *verb* hal, meghal, elhunyt
kuo|f (-ren, -ft) *fn* kéreg, hánacs, héj
kuorij|ž (-hen, -št) *fn* viaszlazac, bűzőslazac
ku|f (-en, -ed) *fn* 1. daru [*madár*]; 2. daru [*emelő*]

kurk (-un, -ud) *fn* torok, gége, garat
kus *nm* 1. hol; 2. ahol
kuspiä *nm* 1. honnan, honnét, mer-ről; 2. ahonnan, ahonnét, amerről
kutt *nm* 1. hogy, hogyan, mint, miként, miképpen; 2. ahogy, ahogyan, amint
kuudaj|m (-man, -nt) *fn* 1. **Kuudam** (a) Hold; 2. hold [*bohgyó kísérője*]; 3. holdvilág, holdfény
kuude|nd'z (-nden, -t) *szn* hatodik
kuul|da (-ob, -ii) *verb* hall, meghall
kuulu|da (-b, -i) *verb* 1. hallatszik, meghallatszik; 2. hangzik, felhangzik
kuunde|l'ta (-lob, -lii) *verb* 1. hallgat [*ráfigyel*]; 2. hallgatózik; 3. meghallgat; 4. ráhallgat; 5. figyel, odafigyel
kuup (-an, -ad) *fn* burgonyaverem, krumpliverem
kuu'faa|ta (-dab, -žii) *verb* rágyújt [*dohányzás*]
kuu|fda (-rib, -rii) *verb* dohányzik, cigarettázik
kuurimij|ine (-izen, -št) *fn* 1. dohány; 2. dohányzás; 3. dohányfüst
kuurnik (-an, -ad) *fn* húsos pirog, hússal töltött sütemény
kuu|ž I (-zen, -st) *fn* fenyő, lucfenyő ♦ **čomustada ~zen** feldíszíti a fenyőfát
kuu|ž II (-den, -t) *szn* hat ♦ ~**metrad**, **seičime fvedud** hat-hét méter széles
kuvaha|ane (-ažen, -št) *fn* árny(ék)
kvartir (-an, -ad) *fn* lakás
kül'm|da (-äb, -ii) *verb* 1. fázik; 2. didereg; 3. megdermed; 4. fagy, befagy, megfagy, elfagy; 5. jéggéválik
kül'mkuu (-n, -d) *fn* november
kül'mänd (-an, -ad) *fn* hideg, hűvös, hűs, hűvösség
kül'|ptakse (-beze, -biihe) *refl verb* fürdik, megfürdik, lefürdik
külü (-n, -d) *fn* szauna, fürdő
külüpäiv (-än, -äd) *fn* szaunanap, fürdőnap
küm|ne (-nen, -ent) *szn* tíz
kümne|nd'z (-nden, -t) *szn* tizedik
küps (-an, -ad) *mn* 1. érett; 2. főtt

küps|ta (-ab, -ii) *verb* érik, megérik, beérik, érlelődik, megérlelődik
küzü|da (-b, -i) *verb* 1. kérdez, megkérdez, rákérdez, érdeklődik; 2. kikérdez
kütü|t (-den, -tt) *fn* kötél, póráz
kütte (-n, -t) *fn* kötél, póráz
küüng (-en, -ed) *fn* könny
küüngu|t (-den, -tt) *fn* könnycsepp
käbü (-n, -d) *fn* toboz
käbä|l' (-län, -läd) *fn* mancs, állatláb
kägli (-en, -ed) *fn* kakukk
kärbüüsie|n (-nen, -nt) *fn* galóca
käsk|ta (-ob, -ii) *verb* megparancsol, utasít, elrendel, rendelkezik
kä|zi (-den, -tt) *fn* 1. kéz; 2. oldal [*vmelyik fél*], irány, útirány; 3. szegély, szél, perem; 4. környék, vidék, tájék, táj
käzipuu (-n, -d) *fn* karfa, korlát
kätte (-n, -t) *fn* bölcső
kättü|t (-den, -tt) *fn* bölcső
käve|l'ta (-lob, -lii) *verb* 1. jár, járkál, megy, mendegél, halad, lép, lépked; 2. sétál; 3. gyalogol; 4. jön; 5. közlekedik [*gyalog*]
kävü|da (-b, -i) *verb* 1. jár, járkál, megy, mendegél, halad, lép, lépked; 2. sétál; 3. gyalogol; 4. jön; 5. közlekedik [*gyalog*]

L, L'

labid (-on, -od) *fn* lapát, ásó
ladv (-an, -ad) *fn* 1. csúcs, orom; 2. tető ♦ ~**an al** tető alatt; 3. fakorona, lombkorona, korona [*fűé*]
ladva|ane (-ažen, -št) *fn* csúcsocska, kis csúcs
laged (-an, -ad) *mn* tágas, nyílt, széles, terjedelmes
lag|i (-en, -ed) *fn* mennyezet, plafon
lahn (-an, -ad) *fn* dévérkeszeg
lambaz (-han, -st) *fn* birka, juh, bárány
lampočk (-an, -ad) *fn* lámpa, lámpás
lang (-an, -ad) *fn* 1. fonal, szál, cérna; 2. huzal, drót

languane (-ažen, -št) *fn* fonal, szál, cérna

langeta (-ktob, -ksii) *verb* 1. esik [*vhová*], leesik, elesik, hull [*vhová*], lehull; 2. lerogy ◇ ~geta muaha földre rogy

lapš (-psen, -st) *fn* gyerek, gyermek

lapsestuzaig (-an, -ad) *fn* gyerekkor, gyermekkor

lapšuz (-sen, -st) *fn* 1. gyerekkor, gyermekkor; 2. gyerekség, gyermekség

lapšuzai (-an, -ad) *fn* gyerekkor, gyermekkor

lapšut (-den, -tt) *fn* 1. kisgyerek, kisgyermek, gyerekecske, gyermekcske; 2. kicsim [*becéző*]

laskta (-ob, -ii) *verb* 1. hagy, enged, megenged; 2. kienged, elenged, kiereszt, elereszt, kibocsát, elbocsát

laš I (-an, -ad) *fn* naplopó

laš II (-an, -ad) *mn* lusta, rest, tunya, renyhe, lomha, hanyag

lauč (-an, -ad) *fn* pad, lóca

laud (-an, -ad) *fn* deszka

laudaane (-ažen, -št) *fn* lécs

lauk (-an, -ad) *fn* hagyma

laulda (-ab, -uu) *verb* énekel [*ma-dár*]

laut (-an, -ad) *fn* 1. tutaj; 2. komp

lehm (-an, -ad) *fn* tehén

lehmaane (-ažen, -št) *fn* tehénke

lehtje (-ken, -et) *fn* 1. levél [*növé-nyij*], falevél, lomb; 2. lap, papírlap; 3. hírlap, újság

lehtuk (-an, -ad) *fn* levél [*növé-nyij*], falevél, lomb

leib (-an, -ad) *fn* 1. kenyér ◇ vau-ged ~ fehérkenyér; 2. gabona

lent (-an, -ad) *fn* 1. szalag; 2. zsinór

lepip (-an, -pad) *fn* égerfa

lepta (-ndab, -ndžii) *verb* 1. száll, felszáll, elszáll, repül, felrepül, elrepül, kirepül; 2. suhan, elsuhan

leved (-an, -ad) *mn* 1. széles, tág, bő; 2. széleskörű

levedulz (-sen, -st) *fn* szélesség

libo msz vagyis, vagy, azaz

ličaa|ta (-dab, -žii) *verb* 1. nyom, lenyom, összenyom, agyonnyom; 2. lapít, lelapít, összelapít

lidn (-an, -ad) *fn* város

lidnalaane (-ažen, -št) *mn* városi

liečk (-en, -ed) *fn* 1. súly, teher; 2. nehézség; 3. nyomás; 4. nyomtatás, nyomda, sajtó [*prés*]; 5. prés; 6. súlyzó

ligakuu (-n, -d) *fn* október

liha (-n, -d) *fn* hús

liin (-an, -ad) *fn* kender, len

liinaane (-ažen, -št) *mn* kender-, kenderből készült

liinda (-ob, -ii) *verb* 1. megjön, megérkezik; 2. bekövetkezik, megtörténik, beáll, lesz; 3. előfordul, megesik

lipak (-on, -od) *fn* lepke, pillangó

lipak|uune (-uužen, -ošt) *fn* lepke, pillangó

lind (-un, -ud) *fn* madár

linduline (-ižen, -št) *fn* madárka, kismadár

liäv (-an, -ad) *fn* istálló, akol, hodály

loma (-n, -d) *fn* szünidő, szünet, vakáció

lopip (-un, -pud) *fn* vég, végződés, befejeződés ◇ vuoden ~us év végén

lopta (-pib, -ii) *verb* végez, elvégez, bevégez, véget vet, befejez

loptakse (-pize, -iihe) *refl verb* végződik, bevégeződik, véget ér, befejeződik

losni|da (-b, -i) *verb* fénylik, csillog, ragyog

losnij (-an, -ad) *mn* fénylő, csillogó, ragyogó, fényes

losnind (-an, -ad) *fn* fény, csillogás, ragyogás, világosság

losnitu|z (-sen, -st) *fn* fény, csillogás, ragyogás, világosság

loškut|ada (-ab, -ii) *verb* 1. kopog, kopogtat, kopácsol; 2. recseg, ropog

lugeda (-ob, -gii) *verb* 1. olvas, elolvas, kiolvas, felolvas, leolvas; 2. számol, megszámol, számlál, megszámlál, megolvas; 3. kiszámít

lugemiline (-ižen, -št) *fn* 1. olvasás, elolvasás, kiolvasás, felolvasás, leolvasás; 2. számolás, megszámolás, számlálás, megszámlálás, megolvasás; 3. számítás, kiszámítás

legend (-an, -ad) *fn* 1. olvasás, elolvasás, kiolvasás, felolvasás, leolvasás; 2. számolás, megszámolás, számlálás, megszámlálás, megolvasás; 3. számítás, kiszámítás

lugij (-an, -ad) *fn* olvasó [*személy*]

lugu (-n, -d) *fn* 1. szám; 2. mennyiség; 3. számolás, megszámolás, számlálás, megszámlálás, megolvasás; 4. számítás, kiszámítás; 5. ráolvasás

lugu|sana (-n, -d) *fn* számnév

luguutu|z (-sen, -st) *fn* siratóének

luja (-n, -d) *mn* erős, kemény, szilárd, tartós, szívós

lujas *hsz* erősen, keményen, szilárdan, tartósan, szívósan

luk|k (-un, -kud) *fn* zár, lakat

lu|mi (-men, -nt) *fn* hó [*csapadék*]

luond (-on, -od) *fn* 1. természet; 2. természet [*karakter*]

luu (-n, -d) *fn* csont

luud (-an, -ad) *fn* seprű

luu|pta (-bib, -bii) *verb* szeret, szerelmes vkibe, kedvel

lühü|d (-dan, -t) *mn* rövid, kurta

lük|ta (-kib, -ii) *verb* dobál, hajigál, hány, elhány

lükä|ta (-dab, -žii) *verb* 1. dob, odadob, eldob, kidob, megdob, hajít, elhajít, kihajít, meghajít, vet; 2. odavág, odacsap

lүүdi (-n, -d) *fn* lúd [*nyelv*]

lүүdikie|l' (-len, -l't) *fn* lúd nyelv

lүүdikuu (-n, -d) *fn* lúd [*ember*] ◇ ~d müö olem mi lűdők vagyunk

lүүdilaane I (-ažen, -št) *fn* lúd

lүүdilaane II (-ažen, -št) *mn* lúd

lүүda (lűb, lűi) *verb* üt, megüt, ver, megver

läbi (iness) *nu* át, által, keresztül

lähemb (-an, -ad) *kf mn* közeli, közelebbi

lähembra *kf hsz* közelebb

lähen *hsz* 1. közel, nem messze; 2. körülbelül, mintegy, megközelítőleg, majdnem

lähe|ta (-nob, -nii) *verb* közeledik, közeleg, közelít, megközelít

lähk (-en, -et) *fn* lék [*jégen*]

lähta (-htob, -ksii) *verb* 1. elmegy, kimegy, lemegy; 2. indul, elindul, megindul, kiindul; 3. el-

utazik, eltávozik; 4. eljön, kijön, lejön; 5. elfolyik, kifolyik, lefolyik

läh̄t̄le (-ken, -et) *fn* lék [*jégen*]

lāik|ta (-üb, -üi) *verb* 1. csobog; 2. loccsan, kiloccsan

lāmm (-än, -äd) *fn* hő, meleg, melegség

lāmüü (-n, -d) *fn* 1. tábortűz, tűz, tűzrakás, máglya; 2. láng

läng (-en, -ed) *fn* igaszíj, hámiga, hám, nyakhám

läpet|ada (-ab, -ii) *verb* 1. reszket, remeg; 2. reng

lāz *hsz* körülbelül, mintegy, megközelítőleg, majdnem

lōi|l' (-lün, -lüd) *fn* (szauna)gőz, gőzfürdő

lōi|ta (-dab, -žii) *verb* 1. talál, megtalál, rátalál, lel, megtele, rálel; 2. felfedez, feltalál, kitalál

M

madal (-an, -ad) *mn* sekély, lapos

mad̄eh (-en, -t) *fn* menyhal

mado (-n, -d) *fn* kígyó

magadaj (-an, -ad) *mn* alvó, szunynyadó

magados *hsz* álomban, álmában

mag|ta (-dab, -žii) *verb* alszik, elalszik, szunnyad, elszunnyad

maged (-an, -ad) *mn* ízes, jóízű, finom

mageda|ane (-ažen, -št) *mn* ízes, jóízű, finom

mahač (-un, -ud) *fn* cipő

maid (-on, -od) *fn* tej

maihaa|ta (-dab, -žii) *verb* int, legyint

maihaškuut|ta (-ab, -ii) *verb* csóvál, lóbál, lenget

maiht|ada (-ab, -ii) *verb* 1. ráz; 2. integet, legyintget; 3. legyez; 4. csóvál

maim (-an, -ad) *fn* ebihal

malańd' (-an, -ad) *fn* villám, vilámlás

ma|l' (-an, -ad) *fn* 1. kehely, serleg, kupa; 2. váza

ma|l'a|ane (-ažen, -št) *fn* vázácska, kis váza

mamoi (-n, -d) *fn* anya, édesanya, mama, anyu, anyuka

mand'zoka|ane (-ažen, -št) *fn* eper, földieper, számoça

mand'zuo (-n, -d) *fn* eper, földieper, számoça

mašin (-an, -ad) *fn* 1. gép; 2. gépezet; 3. gépkocsi, gépjármű

matk (-an, -ad) *fn* 1. út; 2. útvonal; 3. úttáv, útszakasz; 4. útirány; 5. utazás

maut|ta (-ab, -uu) *verb* 1. tud, képes, bír; 2. ért [*vmihez*]

meca|ane (-ažen, -št) *fn* liget, berek

mec|c I (-an, -cad) *fn* erdő, renga, vadon

mec|c II (-an, -cad) *fn* ördög ◇ **Mecc tiedab**. Ördög tudja. **Ota** ~! Vigye el az ördög!

mechijine (-ižen, -št) *fn* 1. ördög; 2. nemtő, erdei szellem, erdei manó

mecik (-on, -od) *fn* liget, berek

meckana (-n, -d) *fn* fogoly [*ma-dár*]

meckaži (-n, -d) *fn* hiúz

mecmua (-n, -d) *fn* erdőség, erdőterület

mecniit (-un, -ud) *fn* tisztás, erdei tisztás

mecnik (-an, -ad) *fn* 1. erdész; 2. erdőőr, erdőkerülő; 3. vadőr; 4. vadász

mectropink (-an, -ad) *fn* erdei ösvény

mecuu (-n, -d) *fn* siketfajd

me|ri (-ren, -rt) *fn* tenger

merž (-an, -ad) *fn* varsa

miehu|t (-den, -tt) *fn* emberke

mie|l' (-len, -lt) *fn* 1. ész, elme, tudat, értelem; 2. gondolat, képzelet; 3. emlékezőképesség, emlékezet, emlékezés ◇ **Pane ~che!** Jegyezd meg! Vésd az eszedbe!

mielehijine (-ižen, -št) *mn* rokon-szenves, tetsző, kedvére való

mieleka|z (-han, -st) *mn* okos, bölcs, eszes, értelmes

mie|l'ü|t (-den, -tt) *fn* 1. ész, elme, tudat, értelem; 2. gondolat, képzelet; 3. emlékezőképesség, emlékezet

mie|ž (-hen, -st) *fn* 1. férfi; 2. férj; 3. ember; 4. hős

miji (-n, -da) *nm* 1. mi, micsoda; 2. mely, melyik; 3. ami, amely, amelyik; 4. mennyi, hány; 5. amenyny, ahány

miji-ni (-n-ni, -da-ni) *nm* 1. valami, valamicsoda; 2. valamely, valamelyik

miji-taht (-n-taht, -da-taht) *nm* bármi, akármilyen, valami

mikš *nm* miért, mi okból

minut (-an, -ad) *fn* 1. perc; 2. pillanat

mij|tte (-ččen, -ttušt) *nm* 1. milyen, minő, miféle; 2. amilyen

miä (minun, mindaa) *nm* én

miäč (-un, -ud) *fn* labda

miär (-an, -ad) *fn* 1. mennyiség; 2. mérték, mértékegység

miär|lugusana (-n, -d) *fn* tőszám-név

mladenč (-an, -ad) *fn* 1. kisgyerek, kisgyermek, gyerekecske, gyermekkecske; 2. csecsemő, ded

mladenča|ane (-ažen, -št) *fn* 1. kisgyerek, kisgyermek, gyerekecske, gyermekkecske; 2. csecsemő, ded, kised

molemb|ad (-iin, -iid) *plur szn* mindkettő, mindkét

morkofk (-an, -ad) *fn* sárgarépa

mougoti|d (-in, -id) *plur szn* mindkettő, mindkét

mua (-n, -d) *fn* 1. föld; 2. termőföld, talaj; 3. földbirtok, telek; 4. szárazföld; 5. ország; 6. földgolyó; 7. **Mua** (a) Föld

muailm (-an, -ad) *fn* világ, világegyetem, világmindenség, minden-ség ◇ **kaikes ~as** az egész világon

muakondija|ane (-ažen, -št) *fn* vakond

muam (-an, -ad) *fn* édesanya, anya, mama, anyu, anyuka

muanit|ada (-ab, -ii) *verb* hív, odahív, hívogat, odaint

muar (-an, -ad) *fn* bogyó

muar|ad (-uun, -uud) *plur szn* prices, lóca

mučuu (-n, -d) *fn* 1. fiatalasszony, menyecske; 2. menyasszony, mátka, ara

muga *nm* úgy, olyan módon, olyan formán

mugaleze *nm* úgy, olyan módon, olyan formán
mugašto *hsz* szintén, szintűgy, úgy-szint, ugyancsak
mugom (-an, -ad) *nm* ilyen, emilyen, olyan, amolyan
muguune (-uužen, -ošť) *nm* ilyen, emilyen, olyan, amolyan
muhaadu|z (-sen, -st) *fn* mosoly, mosolygás
muhaa|ta (-dab, -žii) *verb* mosolyog, elmosolyodik
muhah|ta (-ab, -ii) *verb* mosolyog, elmosolyodik
muhij|šta (-žob, -žii) *verb* mosolyog, elmosolyodik
muil (-an, -ad) *fn* szappan
muju (-n, -d) *fn* 1. szín; 2. festék
muk|k (-in, -kid) *fn* bukfenc
muluu *hsz* tavalý
muna (-n, -d) *fn* tojás
muni|da (-b, -i) *verb* tojik, tojást rak
mure|ta (-ndab, -ndžii) *verb* tör, eltör, összetör, tördel, zúz, összezúz
murg|in (-ńan, -nt) *fn* ebéd
murginaig (-an, -ad) *fn* ebédidő
musk|ed (-tan, -tad) *mn* 1. fekete; 2. sötét
must (-an, -ad) *mn* 1. fekete ◊ ~ **leib** fekete kenyér; 2. sötét
must|uu (-n, -d) *fn* fekete áfonya
mušt|ta (-ab, -ii) *verb* 1. felfog, megért; 2. tudatosít, tudatára ébred; 3. ráébred, rájön, ráeszmél; 4. felismer; 5. belát
mužik (-an, -ad) *fn* 1. muzsik, paraszt; 2. (férfi)ember
muu (-n, -d) *mn* 1. más, másik; 2. egyéb, többi
muurehtu|da (-b, -i) *verb* szárad, elszárad, kiszárad, megszárad, ösz-szeszárad
muuruu (-n, -d) *fn* tözegszeder
müü (meiden, meid) *plur személyes nm* mi
müöda (müöb, müi) *verb* elad, árúsít, árul
müödaha I *hsz* 1. mögötö; 2. azután, aztán
müödaha II (gen) *nu* mögötö, után, nyomában
müöti (part) *prep* mentén

mägi (-en, -ed) *fn* hegy, domb, halom
mägr (-an, -ad) *fn* borz
mäkin (-an, -ad) *fn* törek, pelyva
män|da (-ob, -ii) *verb* 1. megy, elmegy, jár, vonul, halad; 2. indul, elindul; 3. elvész, elveszik, kivész, kivészik, eltűnik, elenyészik
mänet|ada (-ab, -ii) *verb* veszt, elveszt, veszít, elveszt, elveszteget
männu (-den, -t) *mn* múlt, elmúlt, eltelt ◊ ~ **des vuodes** múlt évben
märg (-an, -ad) *mn* nedves, nyirkos, ázott
mätha|ane (-ažen, -št) *fn* 1. dombocska, halom, bucka, zsombék; 2. dudor
mätta|z (-han, -st) *fn* 1. domb, dombocska, halom, zsombék, bucka; 2. hant
möst *hsz* újra, újból, újfent, ismét

N, Ń

nagl (-an, -ad) *fn* szög [*vasáru*]
nagr|da (-ab, -uu) *verb* 1. nevet, kacag ◊ **ükš suu ~ab i it'kob** egyszerre sír és nevet; 2. felnevet, felkacag; 3. kinevet, kikacag
nagri|ž (-hen, -št) *fn* répa
ńaguu (-n, -d) *fn* répa
nai|da (-b, -) *verb* 1. nőül, meg-nőül, házasodik, megházasodik, feleségül vesz, elvesz [*vkil*]; 2. be-nőül, beházasodik
nai|ne (-žen, -št) *fn* 1. asszony, nő; 2. nej, feleség
nait|ta (-ab, -ii) *verb* megnősít, megházasít, kiházasít, hozzáad, feleségül ad
ńakuu (-n, -d) *fn* répa
ńaps|ta (-ab, -ii) *verb* cuppant, cup-pog
naverno *msz* lehetséges, meglehet, talán, tán, alkalmasint
ned (niin, niid) *plur nm* ezek, azok
neda|l' (-lin, -lid) *fn* hét [*időszak*]
neičuk (-an, -ad) *fn* lányka, leányka, kislány, kisleány
neidi|ine (-izen, -št) *fn* lány, leány, nagylány, nagyleány

nei|žne (-čen, -dišt) *fn* lány, leány, nagylány, nagyleány
nel'f'küment *szn* negyven
nei|l' (-llän, -lläd) *szn* négy
nelläml|päiv (-än, -äd) *fn* csütörtök
nellä|ndž (-nden, -t) *szn* negyedik
nena (-n, -d) *fn* orr
nenahuome|n (-ńen, -nt) *fn* orrlyuk
nero (-n, -d) *fn* 1. képesség, készség, rátermettség, hozzáértés, tudás; 2. ügyesség, mesterség, szak-tudás, szakértelem ◊ **opastuda ~d** szakmát tanul
ni *msz* sem, se
niegl (-an, -ad) *fn* tű
niil|m (-men, -nt) *fn* sárrét
niimak (-on, -od) *fn* 1. földnyelv, földfok, fok, hegyfok; 2. sárrét
niil|ž (-den, -t) *fn* nyüst
niit (-un, -ud) *fn* 1. rét, mező; 2. kaszáló [*rét*]
niitaj (-an, -ad) *fn* kaszáló [*mun-kás*], arató [*munkás*]
niit|ta (-ab, -ii) *verb* kaszál, lekaszál, arat, learat
nim|ji (-en, -ed) *fn* név, elnevezés
nink|uune (-uužen, -ošť) *nm* ilyen, emilyen, olyan, amolyan
niškuu (gen) *nu* számára, részére, -nak, -nek
nižu (-n, -d) *fn* búza
nižu|ine (-izen, -št) *mn* búza-, búza-ból készült
no (gen) *nu* -hoz, -hez, -höz, -nál, -nél, mellé, közelébe, mellett, közelében
nogi (-en, -ed) *fn* korom
ńok|k (-an, -kad) *fn* csőr, madárcsőr
nork (-an, -ad) *fn* nyérc
noste (gen) *nu* -hoz, -hez, -höz, -nál, -nél, mellé, közelébe, mellett, közelében
noust|ta (-ab, -ii) *verb* 1. emel, fel-emel, megemel; 2. épít, megépít, kiépít, felépít, felhúz; 3. feláll, fel-kei, felemelkedik
nouzend (-an, -ad) *fn* 1. emelkedés; 2. felmenetel, megmászás, felmá-szás; 3. felállás, felkelés, felemel-ke-dés
nukku|da (-b, -i) *verb* szundít, elszundít, szúnyókál, szendereg

nuok|ta (-ib, -ii) *verb* 1. csíp, csi-peget [*madár*]; 2. kap, harap [*hal*]
nuol|da (-ob, -ii) *verb* 1. nyal, nyalogat, nyaldos; 2. kinyal
nuol|f (-ren, -ft) *mn* fiatal, ifjú
nuoru|z (-sen, -st) *fn* fiatalság, fiatalkor, ifjúság, ifjúkor
nügude *hsz* most, mostan, jelenleg
nügü *hsz* 1. most, mostan, jelenleg; 2. rögtön, azonnal, e(bben) a pillanatban
nügüü *hsz* 1. most, mostan, jelenleg; 2. ma
nüht|ta (-ib, -ii) *verb* 1. tép, tépdes; 2. kitép, kitépdes, kihúz, kigyomlál, gyomlál, kicsipked; 3. nyű
nühtää|ta (-dab, -zii) *verb* 1. húz, ránt, tép, szakít; 2. kihúz, kiránt, kitép, kiszakít
näd'zä (-n, -d) *fn* tyúkhúr
nägu|da (-b, -i) *verb* 1. látszik; 2. mutatkozik, feltűnik; 3. tűnik [*vminek, vmilyennek*], tetszik [*vmilyennek*]
nä|hta (-gob, -gii) *verb* 1. lát; 2. meglát, megpillant
nä|htakse (-geze, -giuhe) *refl verb* találkozik
näl'g (-an, -ad) *fn* 1. éh, éhség ◇ **kuolda ~he** éhen hal; 2. éhínség
näl'ghil|ine (-izen, -št) *mn* éhes
näl'ktu|da (-b, -i) *verb* megéhezik, kiéhezik, éhes lesz
näm|äd (-iin, -iid) *plur nm* ezek
näpää|ta (-dab, -zii) *verb* csíp, lecsíp, megcsíp, csipked

O

obraz (-an, -ad) *fn* ikon, szentkép
oc|c (-an, -cad) *fn* 1. homlok, fej, fő; 2. homlokzat, orom, oromzat; 3. csúcs, hegy, él
ogurc (-an, -ad) *fn* uborka
ohd'a|z (-sen, -st) *fn* gyeplő, kantárszár
ohkaadu|z (-sen, -st) *fn* sóhajlás, sóhajtozás
ohk|ta (-ab, -ii) *verb* sóhajt, felsóhajt, sóhajtozik
oiged (-an, -ad) *mn* 1. jobb [*oldal*]; 2. jobboldali; 3. valódi, való; 4.

helyes, hibátlan, kifogástalan, korrekt; 5. jogos, törvényes
oigel|ta (-ndab, -nd'zii) *verb* kiegyenesít
oiktaha *hsz* egyenesen
oja (-n, -d) *fn* patak, ér
oks (-an, -ad) *fn* ág, gally
olda (om, olii) *verb* van, megvan, létezik ◇ **ole hüvä!** légy oly jó!
oma (-n, -d) *mn* saját, önnön
ombel|ta (-lob, -lii) *verb* varr, kivarr, megvarr
ombl|j (-an, -ad) *fn* varrónő
opast|ada (-ab, -ii) *verb* tanít, megtanít, oktat
opastaj (-an, -ad) *fn* tanár, tanító, oktató, nevelő
opastu|da (-b, -i) *verb* tanul, megtanul, eltanul, kitanul, okul, elsajátít ◇ ~ **nerod** mesterséget tanul
opastuj (-an, -ad) *fn* tanuló, iskola, diák
op|ta (-pib, -ii) *verb* próbál, megpróbál, kipróbál, felpróbál, próbálkozik, próbára tesz, kísérletezik, megkísérel
oraskuu (-n, -d) *fn* május
orav (-an, -ad) *fn* mókus
orava|ane (-ažen, -št) *fn* mókuska, kismókus
org (-on, -od) *fn* vadon, őserdő, sűrű, rengeteg, erdőszűrű, erdőrengeteg, erdőmély
orgoselä|j (-an, -ad) *fn* 1. ördög, 2. nemtó, erdei szellem, erdei manó
orož (-an, -ad) *fn* puska, fegyver
ost|ta (-ab, -ii) *verb* vásárol, bevásárol, megvásárol, felvásárol, vesz, megvesz
oza (-n, -d) *fn* 1. rész; 2. részlet; 3. alkatrész; 4. részesedés; 5. sors, osztályrész; 6. részvétel
ozaa|ta (-dab, -zii) *verb* 1. talál, megtalál, rátalál; 2. eltalál, kitalál, megfejt
otel|ta (-lob, -lii) *verb* 1. vesz, kivész, szed, kiszed; 2. visz, kivisz
ot|ta (-tab, -ii) *verb* 1. vesz, kivész, bevesz, levesz, felvesz, szed, kiszed, leszed, felszed ◇ ~**ta kädes** kézbe vesz; 2. visz, kivisz, bevisz, 3. vezet, kivezet, elvezet
ovoš (-šan, -ad) *fn* zöldség

P

pagansiel|n (-nen, -nit) *fn* mérgecgomba
page|ta (-nob, -nii) *verb* 1. menekül, elmenekül, elfut, elszalad, elillan; 2. szökk, elszökk, megszökk
pagin (-an, -ad) *fn* 1. beszéd; 2. beszélgetés, társalgás; 3. megbeszélés
pagi|šta (-žob, -zii) *verb* 1. beszél, szól, szólal, mond ◇ ~**šta veñaks** beszél oroszul; 2. megmond, ki mond; 3. elbeszél, mesél, elmesél, regél; 4. beszélget, társalog; 5. megbeszél; 6. megszólal, felszólal; 7. előad, szónokol
pahala|ane (-ažen, -št) *fn* 1. rossz; 2. gonosz; 3. ördög
pahel|ta (-ndab, -nd'zii) *verb* 1. ront, elront, rongál, megrongál, tönkretesz; 2. rosszabbít, súlyosbít
pahu|z (-sen, -st) *fn* 1. rossz, rossz-szaság; 2. gonosz, gonoszság
paid (-an, -ad) *fn* ing, férfiing
paik (-an, -ad) *fn* 1. kendő; 2. folt [*ruhára varrt*]
paimel|ta (-ndab, -nd'zii) *verb* pásztorkodik, legeltet, állatot őriz
paimuu (-n, -d) *fn* pásztor, bojtár
pain|da (-ab, -uu) *verb* 1. nyom, lenyom, benyom, kinyom, megnyom, összenyom; 2. elnyom, nyomorgat; 3. szorít, leszorít, megszorít; 4. kinyomtat
pain|e (-ken, -et) *fn* 1. prés, sajtoló(gép); 2. sajtó [*nyomdagép*]; 3. nehezék
paja (-n, -d) *fn* kovácsműhely
pajat|ada (-ab, -ii) *verb* énekel, elnekel, dalol, eldalol, nótázik
pajataj (-an, -ad) *fn* 1. énekes(nő); 2. dalnok
pajo (-n, -d) *fn* ének, énekszó, éneklés, nóta, nótász, nótázás, dal, dalolás ◇ **rahvhan** ~ népdal
paju (-n, -d) *fn* fűz, fűzfa
pajjuune (-uuzēn, -ošt) *fn* ének, énekszó, éneklés, nóta, nótász, nótázás, dal, dalolás
paka|ane (-ažen, -št) *fn* 1. fagy; 2. hideg

pakaškuu (-n, -d) *fn* január
pakičemi|ine (-ižen, -št) *fn* 1. kérés, kívánság, óhaj; 2. kéregetés, koldulás, kunyerálás
pakičend (-an, -ad) *fn* 1. kérés, kívánság, óhaj; 2. kéregetés, koldulás, kunyerálás
paki|ta (-čob, -čii) *verb* 1. kér, kíván, óhajt; 2. kéreget, koldul, kunyerál
pakku|da (-b, -i) *verb* 1. esik, leesik; 2. esik [esõ]; 3. hull, lehull; 4. zuhan, lezuhan; 5. rogy, bukik, roskad, lerogy, elbukik, leroskad
paku|ine (-ižen, -št) *mn* sárga
pala (-n, -d) *fn* 1. darab; 2. falat
pala|ane (-ažen, -št) *fn* 1. darab; 2. szelet, metszet; 3. rész
palab (-an, -ad) *mn* forró, meleg, tüzes
palaba|ane (-ažen, -št) *mn* forró, meleg, tüzes
pal|ada (-ab, -uu) *verb* ég, leég, elég, megég, felég, lángol
pal|t (-an, -ad) *fn* 1. pöröly; 2. kalapács
pal|ta|ane (-ažen, -št) *fn* kalapács
palo (-n, -d) *fn* 1. égés; 2. tűz, tűzvész
pan|da (-ob, -ii) *verb* 1. rak, tesz, helyez, lerak, letesz, lehelyez, kirak, kitesz, kihelyez, felrak, feltesz, felhelyez, berak, betesz, behelyez, elrak, eltesz, elhelyez, belerak, beletesz, belehelyez, rárak, rátesz, ráhelyez, odarak, odatesz, odahelyez, odaállít; 2. [magára] vesz, húz, ölt, felvesz, felhúz, felölt
pang (-an, -ad) *fn* fül [fogantyú]
para|ta (-nob, -nii) *verb* 1. javul, megjavul; 2. gyógyul, meggyógyul, felgyógyul, begyógyul
paremb (-an, -ad) *kf mn* jobb [minőség], különb
paremba *kf* *hsz* 1. jobban; 2. inkább
par|ž (-den, -t) *fn* gerenda, cölöp, oszlop, szálfá, rönk
pašt|ta (-ab, -uu) *verb* süt, megsüt, kisüt [sütőben]
patrun (-an, -ad) *fn* töltény, patron

pedaj (-an, -ad) *fn* erdei fenyő
pedajik (-on, -od) *fn* fenyves, fenyveserdő
pedr (-an, -ad) *fn* szarvas
pehmed (-an, -ad) *mn* puha, lágy
peit (-on, -od) *fn* rejték, rejtekhely, búvóhely
peit|ta (-ab, -ii) *verb* 1. rejt, dug, elrejt, eldug; 2. titkol, eltitkol
peit|takse (-aze, -iie) *refl verb* 1. rejtőzik, bújik, elrejtőzik, elbújik, megbújik; 2. titkolózik
peit|uz (-sen, -st) *fn* rejték, rejtekhely, búvóhely
peld (-on, -od) *fn* 1. föld; 2. szántó, szántóföld; 3. mező
perad (gen) *nu* miatt, folytán, következtében
peraj|ta (-dab, -žii) *verb* evez
perēh (-en, -t) *fn* család, familia, háznép
per|kta (-gab, -gii) *verb* 1. üt, leüt, csap, lecsap; 2. [állatot] vág, levág
per|t (-tin, -tid) *fn* ház, kunyhó $\diamond$ **vahn** ~ ódon ház, **panda** ~ házat emel
pertihe *hsz* 1. be, bentre, belülre; 2. haza
pertijine (-ižen, -št) *fn* házacska, házikó, lak
pertiš *hsz* 1. bent, benn, belül; 2. itthon, otthon; 3. belülről, bentről
pesk (-un, -ud) *fn* homok
peskrand (-an, -ad) *fn* homokpart, fövény
pe|sta (-zob, -zii) *verb* mos, kimos, lemos, megmos, felmos
pe|stakse (-zeze, -ziihe) *refl verb* mosdik, megmosdik, lemosdik, mosakodik, megmosakodik, lemosakodik
peza (-n, -d) *fn* fészék
pid|ab (-ii) *sing* 3. *verb* kell, szükség van rá, szükséges
pid|ada (-ab, -ii) *verb* 1. tart, fog; 2. megtart, megfog; 3. fenntart; 4. hord, visel, hordoz
pidat|ada (-ab, -ii) *verb* 1. akadályoz, megakadályoz, gátol, meggátol; 2. fékez, megfékez, lefékez; 3. visszatart, tartóztat, feltart, feltartóztat; 4. letartóztat, lefog; 5. halogat, késleltet

pide|l|ta (-lob, -lii) *verb* 1. tart, fog; 2. megtart, megfog; 3. fenntart; 4. hord, visel, hordoz
pid|u|z (-sen, -st) *fn* hossz, hosszúság, hosszméret
pieks|ta (-ab, -ii) *verb* 1. ver, osztoroz, csapkod, korbácsol; 2. felver [habot]; 3. dagaszt, gyúr [tésztát]; 4. kavár, megkavar, felkavar, kever, megkever, elkever, összekever
pielu|z (-sen, -st) *fn* 1. fejrész; 2. párna, vánkós
pie|n (-nen, -nt) *mn* kis, kicsi, apró
pih|t (-an, -ad) *fn* berkenye
piiht|ed (-iin, -iid) *plur fn* fogó, csipőfogó, harapófogó
piiht|us|ed (-iin, -iid) *plur fn* csipesz
pila (-n, -d) *fn* fűrész
pili|da (-b, -i) *verb* fűrészrel, elfűrészrel, felfűrészrel
pi|v (-en, -ed) *fn* felhő, felleget
pimed (-an, -ad) *fn* sötét, sötétség
pippe|f (-ren, -rid) *fn* bors
pit|k (-an, -ad) *mn* 1. hosszú $\diamond$ **emp** **kütte** hosszabb kötél; 2. sokáig tartó $\diamond$ **matk** hosszú utazás
pit|kiin (part) *prep* mentén, mentében, végig, hosszában
pivo (-n, -d) *fn* sör
piä I (-n, -d) *fn* 1. fej, fő $\diamond$ **riputada** ~ lógatja a fejét; 2. ész; 3. főnök, vezető, előljáró, elnök; 4. elvonal; 5. él, hegy, csúcs
piä II (helyhatározós esetek) *nu* -ról, -ről, -tól, -től, -on, -ön, -ra, -re
piäl I *hsz* fent, fenn, fönt, fönn, felül
piäl II (gen) *nu* -on, -en, -ön, -ról, -ről, felett, fölött
piäle I *hsz* fel, felfelé, felülre, fentre, föntre
piäle II (gen) *nu* -ra, -re, fölé, fölül
piäliči I (iness) *nu* 1. át, keresztül; 2. túl
piäliči II (iness) *prep* 1. át, keresztül; 2. túl
piäst|ta (-ab, -ii) *verb* 1. megóv, megvéd; 2. megment
piäzu|da (-b, -i) *verb* szabadul, kiszabadul, megszabadul
piätnič (-an, -ad) *fn* péntek
pliskač (-un, -ud) *mn* lapos, sima
plistak (-an, -ad) *mn* lapos, sima

podberij|da (-b, -i) *verb* választ, ki-választ, válogat, kiválogat

pohd' (-an, -ad) *fn* 1. fenék, alj, al-jazat ◇ **meren** ~as a tenger fe-nekén; 2. észak

pohd'a|ane (-ažen, -št) *mn* északi ◇ ~**ane puol'** északi oldal

poig (-an, -ad) *fn* 1. fiú, legény, kis-fiú; 2. vkinek a fia, fiúgyermek; 3. kölyök, állatkölyök, állat kicsi-nye, fióka, madárfióka, poronty

poig'a|ane (-ažen, -št) *fn* 1. fiú, fi-úcska, kisfiú; 2. vkinek a fia, fiú-gyermek; 3. kölyök, állatkölyök, állat kicsinye, fióka, madárfióka, poronty

poim|da (-ib, -ii) *verb* gyűjt, ösz-szegyűjt, begyűjt, szed, összeszed, leszed, felszed

polos (-an, -ad) *fn* földszáv, földsza-lag, földtábla, parcella

postel|' (-lin, -lid) *fn* ágy, fekvőhely

pošt (-an, -ad) *fn* posta

pou|kta (-gob, -gii) *verb* 1. tapod, tapos, eltapos, letapos, rátapos, ti-por, eltipor, letipor, rátipor; 2. lép, rálép; 3. topog, toppant

pout|ta (-ab, -ii) *verb* 1. éget, eléget, megéget, tüzel; 2. fűt, befűt

pouv (-en, -ed) *fn* térd

pravd (-an, -ad) *fn* igazság, igaz, valóság, való ◇ **Vot ihan sanun** ~an! Tényleg igazat mondok!

priha (-n, -d) *fn* 1. legény; 2. völe-gény

prihač (-un, -ud) *fn* fiú, kisfiú, fi-úcska, legényke

priim|da (-ib, -ii) *verb* 1. kap, meg-kap; 2. átvesz; 3. elfogad

priānik (-an, -ad) *fn* mézeskalács

proi|tta (-dib, -dii) *verb* elmegy mellette, elhalad mellette, áthalad

pruabuab (-an, -ad) *fn* dédanya, dédmama

pruadied (-an, -ad) *fn* dédapa, déd-ata, dédpapa

puaksumba *kf* *hsz* gyakrabban, sű-rűbben, többször

puaksus *hsz* gyakran, gyakorta, sű-rűn, sokszor

puar I (-an, -ad) *fn* pár, kettős

puar II (-an, -ad) *szn* pár

puadr (-on, -od) *fn* kása

puguut|tadakse (-aze, -iihe) *refl verb* keresztülbújik, átbújik

puheg (-en, -t) *fn* varázsige, igézés, megigézés, bájolás, elbájolás

puhtast|tada (-ab, -ii) *verb* tisztít, kitisztít, megtisztít, letisztít

puhta|z (-han, -st) *mn* tiszta ◇ ~ **tai-vaz** tiszta égbolt

puhthu|z (-sen, -st) *fn* tisztaság

pui|ne (-žen, -št) *mn* fa-, fából va-ló, fából készült

punaa|ta (-dab, -žii) *verb* fordít [*vmi felé*], elfordít, megfordít, odafordít

punaa|takse (-daze, -žiihe) *refl verb* fordul, elfordul, megfordul, oda-fordul, pördül, megpördül

pun|oda (-ob, -uu) *verb* 1. sodor, csavar, teker, gombolyít; 2. pö-dör, fon, sző

pun|odakse (-oze, -uuhe) *refl verb* 1. forog, pörög; 2. sodródik, csa-varodik, tekeredik, gombolyodik; 3. pödrödik, fonódik, szövődik

puúu (-n, -d) *fn* kisgyermek, kicsi, apróság, csöppség

puol|' (-len, -l't) *fn* oldal [*vmely felé*]

puolekahiin *hsz* ketté, kétfelé

pur|da (-ob, -ii) *verb* 1. harap, leha-rap, megharap; 2. mar, megmar

puzer|ta (-dab, -žii) *verb* facsar, sajtol, présel, nyom, kifacsar, ki-csavar, kisajtol, kiprésel, kinyom

puu (-n, -d) *fn* fa ◇ ~**n al** a fa alatt

puut|ta (-ub, -ui) *verb* talál [*löve-dék*], eltalál, beletalál, betalál

pühki| (-men, -nt) *fn* abrosz, te-rítő, asztalterítő

pühk|ta (-ib, -ii) *verb* seper, söpör, elseper, elsöpör, kiseper, kisöpör, felseper, fölsöpör

pühä I (-n, -d) *fn* böjt

pühä II (-n, -d) *mn* 1. szent; 2. megszentelt

pühäpäiv (-än, -äd) *fn* vasárnap

püšt|ta (-ab, -ii) *verb* szúr, döf, bök, beleszúr, beledöf, belebök

päč|č (-in, -čid) *fn* kemence, kály-ha, tűzhely

päiv (-än, -äd) *fn* nap [*időegység*], nappal ◇ **Hüved** ~äd! Jó napot!

tožel ~äl másnap

päivännouzend (-an, -ad) *fn* 1. ke-let [*égtáj*]; napkelet; 2. napkelte

päivännouzm (-an, -ad) *fn* 1. kelet [*égtáj*]; napkelet; 2. napkelte

päivä|äne (-ažen, -št) *fn* 1. **Päivää-ne** (a) Nap [*naprendszerünk csilla-ga*]; 2. nap [*égitestfajta*]; 3. nap-fény, napsugár

päppi|ine (-ižen, -št) *fn* cipó

pöl'gastu|da (-b, -i) *verb* megijed, megrémül, megriad, megretten

pölü (-n, -d) *fn* por

pövü (-n, -d) *fn* szörmebunda, bun-da, bundakabát

pövü|ine (-ižen, -št) *fn* szörmebunda, bunda, kisbunda

R,Ř

rahki|ž (-hen, -št) *fn* járomszíj, iga-szíj, hámszíj

rahn|da (-ob, -uu) *verb* sarlóz, sar-lóval vág, sarlóval arat

raht (-on, -od) *fn* túró

rahva|z (-han, -st) *fn* nép, nemzet

rajon (-an, -ad) *fn* 1. körzet, járás, kerület; 2. vidék, övezet

ra|k (-an, -ad) *fn* láda [*magas, nagy méretű*]

rand (-an, -ad) *fn* part, partsáv, part-vidék

randa|ane (-ažen, -št) *fn* part, part-sáv, partvidék

Raštav (-an, -ad) *fn* karácsony

raud (-an, -ad) *fn* vas

rauda|ane (-ažen, -št) *mn* vas-, vas-ból való, vasból készült

raved (-an, -ad) *mn* 1. gyors, se-bes; 2. fürge, élénk, friss; 3. se-rény, szapora

ravedas *hsz* gyorsan, sebesen

rebuu (-n, -d) *fn* róka

redu (-n, -d) *fn* 1. sár, latyak; 2. pi-szok, szenny, mocsok

reg|i (-en, -ed) *fn* szán, szánkó, ródli ◇ **Kuna hebo, sinnai** ~. Ahova a ló (megy), oda (megy) a szán.

reguč (-an, -ad) *fn* szán, szánkó, ródli

reig (-an, -ad) *fn* 1. lyuk, luk; 2. rés, nyílás, hézag

reiñ (-an, -ad) *fn* szegély, széle vmi-nek, perem

reng (-in, -id) *fn* veder, vödör
reš|ta (-šib, -ii) *verb* határoz, elhatároz, határozatot hoz
riid (-an, -ad) *fn* veszekedés, összeveszés, civódás, perpatvar
riide|l|ta (-l'ob, -lii) *verb* 1. veszekszik, összevesz, civakodik; 2. káromkodik, szitkozódik; 3. szidalmaz
riis (-un, -ud) *fn* rizs
rind (-an, -ad) *fn* 1. mellkas; 2. mell, kebel; 3. emlő
rinda|ane (-ažen, -št) *fn* mell, kebel
rindal *hsz* közel, közelében, mellette
rindale *hsz* közelébe, melléje
ringha|ane (-ažen, -št) *fn* gyűrű
ripak (-on, -od) *fn* rongy, cafat
rippuška|ta (-ndob, -nd'zii) *verb* felfüggeszkedik, bekapaszkodik, rácsimpaszkodik
rip|ta (-pub, -ui) *verb* függ, lóg, lelóg, csüng
riput|ada (-ab, -ii) *verb* akaszt, felakaszt, függeszt, felfüggeszt, lógat
ris|s (-un, -sud) *fn* rizs
rist (-an, -ad) *fn* 1. kereszt; 2. feszület; 3. keresztvetés
ristaha *hsz* keresztbe, keresztben ◊ **panda** ~ keresztbe tesz
ristikanz (-an, -ad) *fn* ember
ristleiba|ane (-ažen, -št) *fn* áldozási kenyér, szentostya
riäd (-un, -ud) *fn* sor, rend, sorrend, gléda
riädlugusana (-n, -d) *fn* sorszám-név
ročon (-an, -ad) *fn* palacsinta [*vas-tag*]
rod|dakse (-ze, -ihe) *refl verb* 1. születik, megszületik, világra jön; 2. keletkezik, létrejön; 3. jelentkezik, megjelenik, mutatkozik, előtűnik
rodite|l' (-an, -ad) *fn* szülő
rodite|a|ane (-ažen, -št) *fn* szülő
rok|k (-an, -kad) *fn* halleves, halászlé
rossad (-an, -ad) *fn* palánta
ruad (-on, -od) *fn* dolog, munka, tennivaló, feladat, ügy
ruadaj (-an, -ad) *fn* munkás, dolgozó

ruadnik (-an, -ad) *fn* munkás, dolgozó
ruadpäiv (-än, -äd) *fn* munkanap
ruan (-an, -ad) *fn* seb, sérülés
rua|ta (-dab, -duu) *verb* tesz, megtesz, csinál, megcsinál, készít, elkészít, végez, elvégez, cselekszik, terem, megteremt, létrehoz
rube|ta (-dab, -žii) *verb* kezd, elkezd, megkezd, nekifog, hozzáfog, nekilát, hozzálát
rub|l' (-an, -ad) *fn* rubel ◊ **sada** ~ad száz rubel
rugehi|ine (-ižen, -št) *mn* rozs-, rozsból készült
rug|ž (-hen, -št) *fn* rozs
rumenč (-an, -ad) *fn* pír, pirosság, piros szín, vörösség, vörös szín
rumka (-n, -d) *fn* kupica
runo (-n, -d) *fn* vers, költemény
rus|ked (-ktan, ktad) *mn* piros, vörös
ruske|ta (-ndab, -nd'zii) *verb* piro-sít, kipirosít, pirosra fest, vörösít, kivörösít, vöröstre fest
räket|ada (-ab, -ii) *verb* 1. süt, megsüt, lesüt, pirít, megpirít, pörköl, megpörköl, perzsel; 2. leburnít, leéget
räk|k I (-en, -ked) *fn* hő, hőség, forróság, meleg
räk|k II (-en, -ked) *mn* forró, meleg
röč|č (-an, -čad) *fn* 1. sár, latyak; 2. szenny, piszok, mocsok
rön|kta (-gub, -gui) *verb* mordul, morog, mormog

S,Š

sada (-n, -d) *szn* száz
sadu (-n, -d) *fn* kert, díszkert, park
sagarm (-on, -od) *fn* vidra
saged (-an, -ad) *mn* sűrű, tömött, tömör ◊ ~ **savu** sűrű füst
sambu|da (-b, -i) *verb* elalszik, ki-alszik [*tűz, fény*]
sam|mal (-len, -malt) *fn* moha
samokrutk (-an, -ad) *fn* (az) álarcos
samvar (-an, -ad) *fn* szamovár
sana (-n, -d) *fn* 1. szó; 2. beszéd; 3. szólas, megszólalás
san|ad (-uun, -uud) *plur fn* varázsigé, igézés, megigézés, bájolás

sanampouv (-en, -ed) *fn* 1. szólas, szólasmondás; 2. közmondás; 3. szállóige
sane|l|ta (-l'ob, -lii) *verb* mesél, elmesél, elbeszél, regél
san|ged (-ktan, -ktad) *mn* vastag, kövér, duzzadt
santimetr (-an, -ad) *fn* 1. centiméter, centi; 2. mérőszalag
sanu|da (-b, -i) *verb* 1. beszél, szól, mond; 2. kimond, megmond; 3. elbeszél, mesél, elmesél, regél; 4. beszélget, társalog; 5. megbeszél; 6. megszólal, felszólal; 7. előad, szónokol
sar (-an, -ad) *fn* köz, hézag, távolság
saraa (-n, -d) *fn* pajta, fészter, csűr, szénapadlás
sarajin (-an, -ad) *fn* pajta, fészter, csűr, szénapadlás
sau|bata (-ptab, -psii) *verb* zár, bezár, lezár, elzár, összezár, csuk, becsuk, lecsuk, elcsuk, összecsuk
savu (-n, -d) *fn* füst
savunhuahk (-an, -ad) *mn* hamuszürke
-se I *ut ksz* hisz, hiszen
-se II *ut msz* hát, akár, bár, habár, ámbár, noha, jöllehet
se III (sen, sida) *nm* ez, az
seguut|ada (-ab, -ii) *verb* 1. dagaszt, megdagaszt, gyúr [*tészta*]; 2. kavár, megkavar, felkavar, kever, megkever, elkever, összekever; 3. összekuszál, összezavar; 4. vegyít, elvegyít, elegyít
seičime (-n, -d) *szn* hét *szn*
seičime|nd'z (-nden, -t) *szn* hetedik
seiñ (-an, -ad) *fn* fal
seij|šta (-žub, -žui) *verb* áll
se|g (-an, -ad) *fn* 1. hát; 2. hátság, dombhát, hegyhát
sep|p (-an, -pad) *fn* kovács
sepuu (-n, -d) *fn* kovács ◊ ~ **Ilma-liine** Ilmarinen, a kovács
šešto *hsz* csak, csupán, mindössze, alig
sid|oda (-ob, -uu) *verb* 1. köt, kiköt, beköt, megköt, leköt, felköt, ráköt, összeköt, átköt, kötöz, kikötöz, bekötöz, megkötöz, lekötöz, felkötöz, rákötöz, összekötöz, átkötöz; 2. kötelez; 3. lekötelez

siebr (-an, -ad) *fn* társaság, társulat
siemenvoi (-n, -d) *fn* napraforgóolaj
sieñ (-en, -t) *fn* gomba [*növény*]
siga *hsz* onnan, onnét
sigapiä *hsz* onnan, onnét
siib (-en, -ed) *fn* szárny
siid *msz* akkor, akkor hát
siiriči *hsz* mellette, közelében
sija (-n, -d) *fn* 1. hely; 2. helység; 3. helyiség; 4. helyszín; 5. állóhely, ülőhely, fekvőhely, ágy; 6. vminek a fekvése; 7. tér, térség
sikš *nm* azért, amiatt, ezért, emiatt
sild (-an, -ad) *fn* híd
siled (-an, -ad) *mn* sima, egyenletes, sík
sil'm (-an, -ad) *fn* szem [*látószerv*]
 ◇ **oiged** ~ jobb szem
siluu *msz* akkor, akkor hát
sini *nm* eddig
sinijine (-izen, -št) *mn* kék
sinna *hsz* 1. ott; 2. oda
sizar (-en, -t) *fn* 1. nővér [*testvér*]; 2. ápolónő, nővér
siä I (-n, -d) *fn* időjárás, idő
silj II (-nun, -ndaa) *nm* te
siä|ta (-dab, -dii) *verb* 1. tesz, csinál [*vmilyenné*]; 2. változtat, elváltoztat, megváltoztat
skanč (-an, -ad) *fn* 1. lepény; 2. sütemény héja
sluav (-an, -ad) *fn* dicsőség, hírnév
smuut (-an, -ad) *fn* álarcos
snup (-un, -ud) *fn* köteg, nyaláb, csomó, csomag
soba (-n, -d) *fn* ruha, ruhanemű
sohranijda (-b, -i) *verb* őriz, megőriz, óv, megóv, vigyáz rá
sohranijdakse (-ze, -ihe) *refl verb* megóvja magát, megvédi magát, megmenekül vmitől
sorm (-en, -ed) *fn* ujj [*kézen*] ◇ **suuř** ~ középső ujj
sormsar (-an, -ad) *fn* ujjköz [*kézen*]
sorz (-an, -ad) *fn* kacsa, réce
sor|ta (-dab, -žii) *verb* ledönt, lelök, leteper, feldönt, fellök, felborít
soude|fta (-l'ob, -lii) *verb* evez, csónakázik
sousem *hsz* 1. egészen, teljesen; 2. általában, általánosságban, többnyire; 3. egyáltalán, egyáltalában

sou|ta (-dab, -žii) *verb* evez, csónakázik
spassibo *isz* köszönöm
spassibuu|ta (-čob, -čii) *verb* köszön [*vmi*], megköszön, köszönetet mond, hálát ad
stoik (-an, -ad) *fn* kasza
št'okul (-an, -t) *fn* üveg
stola (-n, -d) *fn* asztal
Stroič (-an, -ad) *fn* Szentháromság
stroj|da (-b, -i) *verb* épít, felépít, megépít, kiépít
suabr (-an, -ad) *fn* boglya, kazal
sua|da (-b, -i) *verb* 1. szerez, megszerz, elér; 2. kap, megkap; 3. vesz, beszerez; 4. elvesz; 5. nyer, elnyer, megnyer
suand (-an, -ad) *fn* 1. vétel, átvétel, kézhezvétel; 2. szerzés, beszerzés
sua|ř (-ren, -řt) *fn* sziget
suarik (-on, -od) *fn* sziget
suarn (-an, -ad) *fn* 1. mese, népmese; 2. mesebeszéd
suat (-on, -od) *fn* boglya
suga|z I (-han, -st) *fn* serte, sörte
suga|z II (-han, -st) *fn* sugár [*fény*, *hő*], fénysugár, hőszugárzás
suk|k (-an, -kad) *fn* harisnya
sukš (-en, -t) *fn* sí, síléc, sítalp
sula (-n, -d) *mn* 1. szíves, kedves; 2. jószívú
sulakuu (-n, -d) *fn* április
sula|ta (-dab, -žii) *verb* olvaszt, elolvaszt, felolvaszt, megolvaszt, beolvaszt, összeolvaszt
suo (-n, -d) *fn* mocsár, láp, ingovány
suobat (-an, -ad) *fn* szombat
suol (-an, -ad) *fn* só
sup|p (-an, -pad) *fn* leves
surč|in (-ňan, -int) *fn* 1. lepény; 2. sütemény héja
surm (-an, -ad) *fn* halál, elhalálozás
surš|in (-ňan, -int) *fn* 1. lepény; 2. sütemény héja
sused (-an, -ad) *fn* szomszéd
suu (-n, -d) *fn* száj
suug (-an, -ad) *fn* toll, madártoll
suu|ř (-ren, -řt) *mn* nagy ◇ ~ **kird'** nagybetű
suur|im (-man, -int) *fn* dara, gríz
suu|řta (-dib, -dii) *verb* 1. ítél, elítél, ítélezik, ítéletet (ki)mond; 2. elmarasztal; 3. bíraskodik

sviižuu (-n, -d) *fn* felmagasztalás ünnepe [*Szent Kereszté*]
svuadib (-an, -ad) *fn* esküvő, menyegző, lakodalom
svuadibuu|ta (-čob, -čii) *verb* 1. rendez, megrendez, tart, megtart; 2. ünnepel, megünnepel
svökl (-an, -ad) *fn* cékla
süda|m (-men, -nt) *fn* 1. szív; 2. belső, benső, belseje vminek ◇ **me-can** ~ az erdő belseje; 3. töltelék
südamehe *hsz* be, bentre, belülre
südames *hsz* 1. bent, benn, belül; 2. bentről, belülről
südaä|ta (-dab, -žii) *verb* dug, bedug, becsúsztat, betesz, berak
sügüškuu (-n, -d) *fn* szeptember
sügü|z (-sün, -st) *fn* ősz [*évszak*]
Sünd (-un, -ud) *fn* 1. Isten fia; 2. karácsony
sündu|ine I (-izen, -št) *fn* 1. védelmező, oltalmazó; 2. gondviselő; 3. ikon, szentkép
Sündu|ine II (-izen, -št) *isz* Úristen! Uramisten!
sündummua (-n, -d) *fn* karácsonyi ünnep(ek)
sündunaig (-an, -ad) *fn* karácsony ideje
sündunleib (-an, -ad) *fn* áldozási kenyér, szentostya
süttu|da (-b, -i) *verb* gyúl, kigyúl, felgyúl, meggyúl, gyullad, kigyullad, felgyullad, meggyullad, lobban, fellobban
süvār (-an, -ad) *fn* örvény
süöda (süöb, süi) *verb* eszik, megesszik, étkezik, táplálkozik ◇ **astu süömähä!** gyere enni!
süöm (-än, -äd) *fn* étel, étek, ennivaló, táplálék, élelem
süömi|ine (-izen, -št) *fn* étel, étek, ennivaló, táplálék, élelem
süömlaudaaz|ed (-iin, -iid) *plur fn* madáreleség
süötaja|ane (-ažen, -št) *fn* 1. védelmező, oltalmazó; 2. pártfogó, közbenjáró; 3. gondviselő, eltartó, fenntartó, családfenntartó; 4. **Süötaja|ane** Üdvözítő
süöt|ta (-ab, -ii) *verb* etet, megetet, táplál, élelmez, enni ad, abrakol
särb|im (-men, -int) *fn* rántottleves

säre|z (-sen, -st) *fn* zszindely
särg (-in, -id) *fn* veresszámyú koncér
 [halfajta]
sär|pta (-bib, -bii) *verb* szürsöl, hörpöl
särä|ta (-dab, -žii) *verb* rázódik, rázkódik, összerázódik, remeg, reszket
säräät|ada (-ab, -ii) *verb* 1. ráz, rengtet, remegtet; 2. cidriztet, borzongat, hidegrázása van, kirázza a hideg; 3. láza van, lázas

Š

šaug (-un, -ud) *fn* tarisznya, iszák, hátizsák
škola (-n, -d) *fn* iskola
šliäp (-an, -ad) *fn* kalap
šoid (-an, -ad) *fn* labdarózsa
štan|ad (-uun, -uud) *plur fn* nadrág, pantalló
štipanik (-an, -ad) *fn* rétes, lepény, lapos sütemény
štobi *ksz* 1. hogy; 2. úgyhogy
šuag (-an, -ad) *fn* lépés $\diamond$ **Vahna-te** ~ **lühüemb**, **matk püemb**. Öregkorban a lépés rövidebb, az út hosszabb.
šuapuk (-an, -ad) *fn* sapka
šumi|da (-b, -i) *verb* zúg, zajong, zörög, zizeg
šumu (-n, -d) *fn* zúgás, zaj, zörgés
šuu (-n, -ud) *fn* selyem
šuuku|jine (-izen, -št) *mn* selyem

Z, Ž

zagotovi|da (-b, -i) *verb* 1. készít, elkészít, előkészít; 2. szerez, beszerez, megszerez, elér, előteremt
zalom (-an, -ad) *fn* uszadékdugó, uszadéktorlasz
zamenti|da (-b, -i) *verb* észrevesz
zavod (-an, -ad) *fn* üzem, gyár
zavodi|da (-b, -i) *verb* kezd, elkezd, megkezd, nekifog, nekilát, hozzáfog, hozzálát
zavodi|dakse (-ze, -ihe) *refl verb* kezdődik, elkezdődik, megkezdődik
zgarbol (-on, -t) *fn* áfonya

zirk|uune (-uuzén, -ošt) *mn* 1. tükör-; 2. tükrös; 3. tükörsima; 4. tükörfényes
zirkol (-on, -t) *fn* tükör; 2. vminek a tükre [felület]
žudvestka (-n, -d) *fn* viharkalap

Ž

ženih (-on, -od) *fn* 1. vőlegény; 2. kérő
žial' *msz* sajnós
žiid I (-an, -ad) *fn* zsidó
žiid II (-an, -ad) *fn* ördög
žiivat (-an, -ad) *fn* 1. állat; 2. háziállat, barom, marha, jószág
žiivata|ane (-ažen, -št) *fn* 1. állat; 2. háziállat, barom, marha, jószág

T, T'

taba (-n, -d) *fn* 1. természet [karakter], karakter, jellem $\diamond$ **tulda ~ha** dühbe gurul; 2. szokás, tradíció
tabak (-on, -od) *fn* dohány
tabaka|z (-han, -st) *mn* makacs, konok, csökönyös, önféjű
tagana I *hsz* hátul, mögötte
tagana II (gen) *nu* túl [hol], mögött
taganaks I *hsz* hátra, hátrafelé, hátulra, vissza, visszafelé
taganaks II (gen) *nu* túl [hová], túlra, mögé
taganapiä I *hsz* hátulról, mögüle
taganapiä II (gen) *nu* mögül
tagazehe *hsz* hátra, hátrafelé, vissza, visszafelé
tagloda (-ob, -uu) *verb* 1. kovácsol; 2. patkol; 3. kalapál, kikalapál
tagoj (-an, -ad) *fn* kovács
tahn (-an, -ad) *fn* 1. gazdasági udvar, baromfudvar; 2. (tehén)istálló, akol, hodály; 3. csűr, fészter
-taht ut nm bár-, akár-
tahtaj|z (-han, -st) *fn* tészta
tahtuu|da (-b, -) *verb* akar, kíván, óhajt, szeretne
taigin (-an, -t) *fn* 1. kovász, nyers tészta; 2. gyúrt tészta
taiva|z (-han, -st) *fn* 1. ég, menny; 2. mennyország

taluu (-n, -d) *fn* ház, épület, lakóház, udvarház, tanya
tarka|ane (-ažen, -št) *mn* pontos, gondos, akkurátus
tart|ta (-ub, -ui) *verb* ragad, felragad, ráragad, hozzáragad, odaragad, megragad, összeragad, beleagad
tartut|ada (-ab, -ii) *verb* ragaszt, felragaszt, ráragaszt, hozzáragaszt, odaragaszt, megragaszt, összeragaszt
tazavald (-an, -ad) *fn* köztársaság
tatoi (-n, -d) *fn* apa, papa, apu, apuka
tauv (-en, -ed) *fn* tél $\diamond$ ~**el** télen
tauvkuu (-n, -d) *fn* december
tedr (-in, -id) *fn* nyírfajdkakas
telefon (-an, -ad) *fn* telefon
terv (-an, -ad) *fn* 1. gyanta; 2. kát-rány, szurok
tervas *hsz* gyorsan, sebesen, sebtében
tervaj|z (-han, -st) *mn* 1. gyantás, gyantatartalmú; 2. szurkos, kát-rányos
terveh (-en, -t) *mn* egészséges, ép
terveh|ada (-ab, -ii) *verb* köszön [üdvözl], köszönt, üdvözl, tiszteleg
tervehks! *isz* 1. szervusz! szervusz-tok! üdvözöllek! üdvözlöm! üdvözlégy! 2. egészségedre!
tervhu|z (-sen, -st) *fn* egészség
tied (-on, -od) *fn* 1. megismerés, ismeret; 2. tudás, tudomány; 3. hír, híradás, információ
tiedaj (-an, -ad) *fn* kuruzsló
tiedust|ada (-ab, -ii) *verb* tudakozódik, tudakol, megtudakol, kérdezősködik, érdeklődik, megérdeklődik, kiderít, felderít
tieduunik (-an, -ad) *fn* kuruzsló
tiesar (-an, -ad) *fn* kereszteződés, keresztút, útkeresztelkedés
tielta (-dab, -žii) *verb* tud, megtud, ki-tud, tudomással bír, ismer, megismer $\diamond$ **Mecc ~dab**. Ördög tudja.
tihe (-n, -d) *fn* muslica
tii (-n, -d) *fn* út [közlekedési]
tikkij|da (-b, -i) *verb* ketyeg
tikkimijine (-izen, -št) *fn* ketyegés
tikkind (-an, -ad) *fn* ketyegés
tiähk (-an, -ad) *fn* kalász

tiäh|t' (-ten, -ted) *fn* csillag ◇ ~**ted**

oma taivhal csillagos az ég

to|jine I (-žen, -št) *mn* más, másik

to|jine II (-žen, -št) *szn* második

toivot|jada (-ab, -ii) *verb* kíván [*vmít vkinek*]

torelk (-an, -ad) *fn* tányér

tošti *hsz* máskor

to|zi (-den, -tt) *fn* igazság, igaz, való-ság, való

tožarf (-en, -ed) *fn* kedd

tože *ksz* is, szintén, ugyancsak

tožnarf (-en, -ed) *fn* kedd

f'otk (-an, -ad) *fn* néni, nagynéni

toukaa|ta (-dab, -žii) *verb* 1. lök, meglök, lökdös, taszít, megtaszít; 2. bök, megbök, bökdös

toukaa|takse (-daze, -žiihe) *refl verb* 1. összeütközik, beleütközik; 2. összeakad, beleakad; 3. összefut

touk|ta (-ib, -ii) *verb* 1. lök, meglök, lökdös, taszít, megtaszít; 2. bök, megbök, bökdös

tovariš (-an, -ad) *fn* barát, pajtás, társ

traktor (-an, -ad) *fn* traktor

tropink (-an, -ad) *fn* csapás, ösvény

trop|p (-an, -pad) *fn* ösvény, gyalogút

tuaj|j (-n, -da) *nm* az, amaz

tuat (-an, -ad) *fn* 1. apa, édesapa, atya; 2. **Tuat** Atya, Atyaisten

tuhd' (-on, -od) *fn* bokor, cserje, bozót

tuhk (-an, -ad) *fn* hamu, pernye

tuhukuu (-n, -d) *fn* február

tuk|k (-an, -kad) *fn* haj, hajszál

tul|da (-ob, -ii) *verb* 1. jön; 2. megy, halad; 3. érkezik, ér, odaér, elér, jut, odajut, eljut; 4. visz, bevisz, oda-visz, elvisz, szállít, elszállít, beszállít; 5. hoz, elhoz, behoz, importál, behord; 6. hurcol, behurcol

tulend (-an, -ad) *fn* 1. jövetel, eljövetel; 2. érkezés, megérkezés

tungaa|ta (-dab, -žii) *verb* 1. lök, meglök, lökdös, taszít, megtaszít; 2. bök, megbök, bökdös

tungaa|takse (-daze, -žiihe) *refl verb* 1. összeütközik, beleütközik; 2. beleakad, összeakad; 3. összefut, belefut

tun|kta (-gib, -gii) *verb* 1. dug, bedug, gyömösöl, begyömösöl; 2.

bök, megbök, bökdös; 3. lök, meglök, lökdös, taszít, megtaszít

tun|ktakse (-gize, -giihe) *refl verb* hatol, behatol, nyomul, benyomul, tolakodik, betolakodik

tuom (-en, -ed) *fn* zelnicemeggy

tusk (-an, -ad) *fn* 1. gyötrelem, kín; 2. fájás, fájdalom

tuskil|ta (-čob, -čii) *verb* kínlódik, gyötrődik, bajlódik, vesződik

tul|ta (-ndob, -nd'zii) *verb* 1. tud, ki-tud, megtud, tudomással bír, ismer, megismer; 2. érzékel, érez

tuttab (-an, -ad) *fn* ismerős

tuul|f' (-len, -l't) *fn* szél [*légmozgás*]

tuul|da (-ob, -ii) *verb* fúj [*szél*]

tühd' (-an, -ad) *mn* meztelen, csupasz, kopasz, puszta, üres ◇ ~ **pa-gin** üres beszéd

tükestu|da (-b, -i) *verb* botlik, elbotlik, felbotlik, megbotlik, botladozik

tüü (teiden, teid) *plur nm* 1. ti; 2. [*udvariassági*] Maga, Ön, Maguk, Önök

täga *hsz* 1. itt; 2. innen

täha *hsz* ide

tähk (-an, -ad) *fn* kalász

tähte (gen) *nu* 1. -ért [*vmilyen okból*], miatt; 2. részére, számára, -nak, -nek

täil|ž (-den, -t) *mn* tele, teli, telt

täl|mä (-än, -da) *nm* ez

täm|äd (-iin, -iid) *plur nm* ezek

tänambaa *hsz* 1. ma; 2. most

tänna *hsz* ide

täpet|jada (-ab, -ii) *verb* téstát gyúr, meggyúr

täss *hsz* 1. itt; 2. innen

täst *hsz* 1. itt; 2. innen

U

ubgh (-en, -t) *fn* mén, csődör

uha (-n, -d) *fn* hallevés, halászlé

uin|ota (-dab, -žii) *verb* alszik, elalszik, szendereg, elszenderedik, szunnyad, elszunnyad

uinot|ada (-ab, -ii) *verb* altat, elaltat, álomba ringat

ui|tta (-dib, -dii) *verb* elmegy, távozik, eltávozik, odébbáll

uju|da (-b, -i) *verb* úszik, átúszik ◇ ~**da se|fgal** hátton úszik

uk|k (-on, -kod) *fn* 1. nagyapa, nagypapa; 2. apó, apóka, öregapó; 3. öregember, vénember, aggastyán

ukš (uksen, ust) *fn* ajtó

ungarila|jane I (-ažen, -št) *fn* magyar

ungarila|jane II (-ažen, -št) *mn* magyar

un|j (-en, -t) *fn* 1. alvás; 2. álom

unoht|ada (-ab, -ii) *verb* felejt, elfelejt, megfeledkezik

up|ota (-tab, -sii) *verb* elmerül, alámerül, elsüllyed

uskaa|ta (-dab, -žii) *verb* ígér, megígér, kilátásba helyez

usk|ta (-ob, -ii) *verb* hisz, elhisz ◇ ~**ta D'umalaha** hisz Istenben

uu|ž (-den, -t) *mn* új, modern, friss

V

vaa I *hsz* csak, csupán

vaa II *ksz* vagy

vaaku *hsz* alighogy, épphogy, épp csak, éppen csak

vac|c (-an, -cad) *fn* 1. has, pocak; 2. bendő, gyomor; 3. szív; 4. benső, belső; 5. belsőség ◇ **Voi, kutt ~an kibišt**ab! Jaj, de fáj a hasam!

vago (-n, -d) *fn* virágágy, ágyás

vagluune (-uužen, -ošt) *fn* virágágy, ágyás

vahn (-an, -ad) *mn* 1. öreg, vén, agg; 2. régi, ó, ósdi

vahnemb (-an, -ad) *fn* szülő

vahntu|da (-b, -i) *verb* öregszik, megöregedik, vénül, megvénül

vahnu|z (-sen, -st) *fn* 1. öregedés, megöregedés, megvénülés; 2. öregség, vénség

vahnuaig (-an, -ad) *fn* öregkor, idősor, öregség, vénség

vajeht|ada (-ab, -ii) *verb* cserél, kicserél, lecserél, felcserél, megcserél, vált, levált, felvált, változtat, megváltoztat

vall|ada (-ab, -uu) *verb* 1. önt, leönt, kiönt, beleönt, elönt, tölt, beletölt; 2. ont, kiont, áraszt, eláraszt

vald (-an, -ad) *fn* 1. hatalom, uralom; 2. akarat, törekvés

vandeh (-en, -t) *fn* abroncs
varaada|j I (-an, -ad) *fn* (a) gyáva
varaada|j II (-an, -ad) *mn* 1. félénk, félős, bátortalan, gyáva; 2. óvatos, elővigyázatos
vara|ta (-dab, -žii) *verb* fél, gyávaskodik, tart [*vkítől, vmitől*]
vard'uu|ta, (-čob, -čii) *verb* őriz, véd, vigyáz, óv, felügyel ◇ **D'umal** ~če! Isten őrizze!
var|ž (-den, -t) *fn* szár, nyél, fogantyú ◇ **veičen** ~ a kés nyele
varuu (-n, -d) *fn* varjú
vask (-en, -ed) *fn* réz
vast (-an, -ad) *fn* ágseprű, vesszőseprű
vast|a (-ab, -uu) *verb* 1. felel, válaszol; 2. ellentmond, ellenez
vaste (gen) *nu* szemben, szemközt, átellenben
vastha *hsz* szembe
vastuu|dakse (-ze, -he) *refl verb* fürdőseprűvel csapkodja magát
vastuu|ta (-čob, -čii) *verb* fürdőseprűvel csapkod
vaza (-n, -d) *fn* borjú
vau|ged (-ktan, -ktad) *mn* 1. fehér; 2. világos; 3. tiszta, áttetsző; 4. fényes, fénylő, csillogó
vau|geta (-ktob, -genii) *verb* elfehéredik, elsápad, elhalványodik
vaugišt|ada (-ab, -ii) *verb* 1. világít, kivilágít, megvilágít, bevilágít, világosít, kivilágosít; 2. megvilágosít
vaukta|ane (-ažen, -št) *mn* 1. halovány, halvány, sápadt; 2. világos; 3. tiszta, áttetsző
vaumišt|ada (-ab, -ii) *verb* készít, elkészít, felkészít, előkészít
vaumij|ž (-hen, -št) *mn* kész, elkészült, felkészült
ve *hsz* még
-ved' I *ut* *ks*z hisz, hiszen
-ved' II *ut* *msz* hát
veda|ta (-dab, -žii) *verb* ránt, elránt, megránt
ved|ada (-ab, -ii) *verb* 1. vezet, elvezet, kivezet; 2. visz, elvisz; 3. hord, elhord, szállít, elszállít; 4. húz, elhúz; 5. von, vontat, elvontat, vonszol
Vederist|im (-man, -nt) *fn* Vízkereszt

vedu|t (-den, -tt) *fn* vizecske
veič (-en, -ed) *fn* kés
Ve|a I (-n, -d) *fn* Oroszország
ve|a II (-n, -d) *fn* orosz nyelv
ve|akuu (-n, -d) *fn* orosz
ve|ala|ane I (-ažen, -št) *fn* orosz
ve|ala|ane II (-ažen, -št) *mn* orosz
ven|h (-en, -t) *fn* csónak, ladik, sajka
veraa (-n, -d) *fn* 1. udvar, porta; 2. falusi utca
verb (-an, -ad) *fn* ige
verduč (-an, -ad) *mn* rosszindulatú, rosszakaratú, rossz, gonosz, gonoszkodó, ellenséges
verdu|da (-b, -i) *verb* elkeseredik, felmérgeződik, feldühösödik, felbőszül
verdunu (-den, -t) *mn* rosszindulatú, rosszakaratú, rossz, gonosz, gonoszkodó, ellenséges
ver|ji (-en, -t) *fn* vér
verk (-on, -od) *fn* 1. háló; 2. halász-háló; 3. hálózat
vese *msz* 1. biztos, biztosan, bizonyosan, bizonyára, kétségtelenül; 2. valószínűleg, talán
vesse|f (-an, -t) *mn* vidám, víg, jókedvű, kedélyes
vest|ta (-ab, -ii) *verb* 1. farag, kifarag, lefarag, megfarag; 2. vés, kivés; 3. gyalul, legyalul
veza (-n, -d) *fn* 1. sarj, csíra, hajtás; 2. facsemete
ve|zi (-den, -tt) *fn* víz ◇ **valada** ~tt vizet tölt, vizet önt
vezika|z (-han, -st) *mn* vizes, vize-nyős, nedves, nyirkos, ázott
vetk (-an, -ad) *fn* ág, gally
vieda (vieb, vii) *verb* 1. vezet, elvezet; 2. visz, elvisz; 3. eltöl, elhord; 4. elfűj, elsodor
viera|z I (-han, -st) *fn* jöttment, idegen [*személy*]
viera|z II (-han, -st) *mn* idegen
viga (-n, -d) *fn* bűn, véték, hiba, mulasztás
viha (-n, -d) *fn* 1. rosszasság, rossz, gonoszság, gonosz; 2. baj, szerencsétlenség; 3. betegség, megbetegedés, fertőzés, lob, gyulladás
vihand (-an, -ad) *mn* zöld
vihandu|da (-b, -i) *verb* zöldül, ki-zöldül, zöldell

vi|hk (-on, -od) *fn* 1. felmosóröngy, törleröngy; 2. mosdószivacs, spongya
vi|hkuune (-uužen, -ošt) *fn* felmosóröngy, törleröngy
vi|hm (-an, -ad) *fn* eső
vi|hma|ane (-ažen, -št) *fn* szemerkélő eső
vi|hmu|da (-b, -i) *verb* esik [*eső*]
vi|hmuška|ta (-ndob, -nd'žii) *verb* elered [*eső*]
vi|ide|nd'ž (-nden, -t) *szn* ötödik
vi|jž I (-den, -t) *fn* ötös
vi|jž II (-den, -t) *szn* öt
vilu I (-n, -d) *fn* hideg, hűvös, hűs, hűvösség
vilu II *hsz* hidegen, hűsen, hűvösen
vilu III (-n, -d) *mn* hideg, hűvös, hűs
vilustu|da (-b, -i) *verb* 1. hül, lehül, kihül, elhül; 2. fagy, megfagy
vilu|skuut|ta (-ab, -ii) *verb* 1. hűt, lehűt, hűsít; 2. fagyaszt, megfagyaszt, lefagyaszt
vingu|da (-b, -i) *verb* süvít, süvölt, suhog, fűtül, sípol
vin|kta (-gub, -gui) *verb* süvít, süvölt, suhog, fűtül, sípol
vir|kta (-ab, -ii) *verb* szól, mond, megszólal, kimond
viršt (-an, -ad) *fn* verszt, verszta [*régi orosz hosszmeték, 1067 m*]
virš (-in, -id) *fn* kosár
viru|da (-b, -i) *verb* 1. hempereg, hentereg; 2. hever, fekszik
vi|änd (-on, -od) *fn* 1. hang, hangzás; 2. muzsika, zene(játék), zenélés
vi|är (-an, -ad) *mn* ferde, görbe, hajlott
vi|ärnik I (-an, -ad) *fn* bűnös, vétkes, hibás
vi|ärnik II (-an, -ad) *mn* bűnös, vétkes, hibás
vi|äru|z (-sen, -st) *fn* bűn, véték, hiba, mulasztás
vi|äl|sta (-zub, -zui) *verb* fárad, elfárad, kifárad, belefárad
vi|ä|ta (-ndab, -nd'žii) *verb* játszik [*zenél*]
vod *msz* íme, ím, lám

voi *isz* ó, jaj, haj, hej, jé, ejha, hūha, tyūha
vo|d (-in, -id) *plur fn* 1. vaj; 2. zsír; 3. olaj
vo|da (-b, -) *verb* tud [*képes*], bír, képes, tehet, -hat, -het
voikand (-an, -ad) *fn* jajgatás, jajveszékélés, jajongás, óbégatás
voik|ta (-ab, -ii) *verb* jajgat, jajveszékél, jajong, óbégat
voimat|uu (-oman, -omad) *mn* 1. legyengült, erőtlen, gyenge, gyengélkedő; 2. beteg, lebetegedett
vo|n (-an, -ad) *fn* háború
vo|jta (-dab, -žii) *verb* 1. ken, beken, elken, szétken, megken; 2. vajaz, megvajaz; 3. zsíroz, megzsíroz; 4. olajoz, megolajoz, beolajoz
vo *msz* lám, ni, lám csak, ni csak, no csak, na lám, no lám
voot *msz* íme, ím, lám
vot *msz* íme, ím, lám
vu|t' (-tin, -tid) *fn* 1. rész, részlet; 2. törtrész; 3. alkatrész; 4. osztályrész, részesedés; 5. sors; 6. részvétel
vunuk (-an, -ad) *fn* unoka
vuodenaig (-an, -ad) *fn* évszak
vu|ž (-den, -t) *fn* év, esztendő
vu|ta (-dab, -žii) *verb* 1. folyik, kifolyik, elfolyik, lefolyik, szétfolyik, ömlik, kiömlik, csurog; 2. áramlik, szétáramlik
vuot|ta (-ab, -ii) *verb* vár, megvár, elvár, kivár, várakozik

vüö (-n, -d) *fn* 1. öv, szíj, derékszíj; 2. derék
vägev (-än, -äd) *mn* 1. erős, energikus; 2. erélyes; 3. erőszakos; 4. hatalmas; 5. nagyhatású
väg|j (-en, -ed) *fn* 1. erő, energia ◇ **kai-
kel** ~**el** teljes erővel; 2. erősség, erély; 3. erőszak; 4. hatalom; 5. hatály
vähäsana|ane (-ažen, -št) *mn* kevésszavú, szűkszavú, szófukar
värtin (-än, -t) *fn* orsó
vävü (-n, -d) *fn* vő, vej

Ü

üb|z (-sen, -st) *fn* hófúvás, hótorlasz, hóakadály, hóbucka
ühesa (-n, -d) *szn* kilenc
ühesa|nd'z (-nden, -t) *szn* kilencedik
ühte|nd'z|tošt (-nden|tošt, -t|tošt) *szn* tizenegyedik
ühteničč|im (-man, -nt) *mn* egyforma, egyféle, azonos, ugyanilyen, ugyanolyan
ükš (ühten, üht) *szn* egy
üksekaik *hsz* mindegy
üksiin *hsz* egyedül, egymaga, magában
ülen *hsz* nagyon, szerfölött, túl, túlságosan
ülähaks *hsz* fel, felfelé, fentre, föntre, felülre, magasba

ülähan *hsz* fenn, fönt, fenn, fönn, felül, magasban, magasban
ümbri I *hsz* körben, körül, köröskörül
ümbri II (part) *prep* körül
ümbärdu|z (-sen, -st) *fn* körülzárás, körülfogás, körülvevés
ümbärduzdorog (-an, -ad) *fn* kerülőút
ümbär|ta (-dab, -žii) *verb* bejár, körbejár, beutazik, körbeutazik
ünnal|jine (-izen, -št) *mn* egész, teljes
üö (-n, -d) *fn* éj, éjjel, éjszaka
üöh|t (-den, -t) *fn* éj, éjjel, éjszaka
üöl *hsz* éjjel, éjszaka

Ä

ähk|ta (-ib, -ii) *verb* 1. lök, meg-lök, lökdös, taszít, megtaszít; 2. bök, megbök, bökdös
ähkää|ta (-dab, -žii) *verb* 1. lök, meg-lök, lökdös, taszít, megtaszít; 2. bök, megbök, bökdös
ähkää|takse (-daze, -žihe) *refl verb* 1. összeütöközik, beleütöközik; 2. összeakad, beleakad; 3. összefut, belefut
äi I *hsz* sokan, számosan
äi II (äjan, äjad) *szn* sok, számos
äjan *hsz* 1. sokan; 2. sokszor; 3. sokkal, sokkalta, jóval, nagyon
Äjapäiv (-än, -äd) *fn* húsvét

*Mindennapi kifejezések*⁵¹

Tervheks!	Szervusz! Szervusztok!
Tervehut!	Üdvözet(em)!
Tervehut silei!	Üdvözöllek! Köszöntelek!
Tervheks Teile!	Üdvözlöm Ön(öke)t! Köszöntöm Ön(öke)t!
Tervheks tännä!	Isten hozott!
Tervheks tulda!	Isten hozott!
Tule pertihe!	Üdv itthon!
On ilo nähtä sindai!	Örülök, hogy látlak!
Voingi tulda tännä?	Bejöhetek?
Tule, ole hüvä!	Gyere be, kérlek! Lépj be, kérlek!
Hüväd huondest!	Jó reggelt!
Hüväd päivä!	Jó napot!
Hüväd ehtad!	Jó estét!
Hüväd üöd!	Jó éjszakát! Jó éjt!
Hüväd unt!	Szép álmokat! Aludj jól! Aludjon jól!
Kut oldahe dielod?	Hogy megy dolgod? Hogy megy sorod?
Mida kuuluu?	Mi újság?
Ni mida mugošt.	Semmi különös.
Ni mida uut.	Semmi új(ság).
Kaik on endiizeleze.	Minden változatlan.
Kut siä eläd?	Hogy vagy? Hogy élsz?
Mida eläd?	Hogy élsz?
Mida oled?	Hogy vagy?
Kut void?	Hogy s mint?
Tervehengi eläd?	Jól vagy? Jól élsz?
Kut on tervehuz?	Hogy szolgál egészséged? Hogy szolgál egészséged?
Spassibo, kaik on hüvin.	Köszönöm, minden rendben.
Spassibo, hüvin.	Köszönöm jól.
Kut ende.	Mint mindig. Szokásos.
Tahton ozad!	Sok szerencsét!
Ole terveh!	Jó egészséget! Egészségedre!
Olgat tervehed!	Jó egészséget! Egészségükre!
Hüvästi!	Viszontlátásra! Viszlát!
Nägemeišt!	Viszontlátásra! Viszlát!
Nägemeiže!	Viszontlátásra! Viszlát!
Diä hüvästi!	Légy jó!
Diä terveh!	Jó egészséget (neked)!
Diägät hüvästi!	Legyen(ek) jó(k)!
Diägät tervehed!	Jó egészséget Ön(ök)nek!
Tule tošti!	Gyere máskor is!
Tulgat tošti!	Jöjjön el máskor is! Jöjjenek el máskor is!
Sanu tervehuzid!	Add át üdvözetemet!
Sanugat tervehuzid!	Adja át üdvözetemet! Adják át üdvözetemet!
Hüväd matkad!	Jó utazást! Jó utat!
Kaiked hüväd!	Minden jót!
Mina vuotan!	Remélem!
Mida miel't oled?	Hogy gondolod?
Prostind!	Bocsánat!

⁵¹ <http://lyydi.net/wp-content/uploads/2018/05/Lüüdilaine-2017.pdf>

Ole hüvä!
Olgat hüväd!
Ole mugoine hüvä!
Olgat mugoižed hüväd!
Kiituz!
Kiitan!
Spassibo!
Spassiboičen!
Spassibo suur!
Spassiboid ülen äij!
Spassibo kucundad!
Hüvä!
Muga!
Tietavasti!
Mitte küzünd!
Hüväl mielel!
Armahad adivod!
Hüväd rahvaz!
Armaz ižand!
Armahad ižandad!
Armaz naine!
Armahad naižed!

Légy szíves! Legyél szíves!
Legyen(ek) szíves(ek)!
Legyél oly jó!
Legyen(ek) oly jó(k)!
Köszönet!
Köszönöm!
Köszönet!
Köszönöm!
Köszönöm szépen! Nagyon köszönöm!
Mindent nagyon köszönök! Hatalmas köszönet!
Köszönöm a meghívást!
Jól van! Rendben!
Úgy! Úgy ám!
Persze! Természetesen!
Micsoda kérdés!
Örömmel! Szívesen!
Kedves vendégek!
Tisztelt egybegyültek!
Tisztelt uram! Kedves uram!
Tisztelt uraim! Kedves uraim!
Tisztelt asszonyom! Tisztelt hölgyem! Kedves hölgyem!
Tisztelt hölgyeim! Kedves hölgyeim!

V.
MAGYAR–LŰD MINISZÓTÁR

A magyar–lúd miniszótár használatához

A magyar–lúd miniszótár forrásanyaga azonos a lúd–magyar miniszótáréval.

Vélhetően a kereső által fontosnak tartott magyar szavak és lúd megfelelőik sokszor hiányoznak ebből a magyar–lúd miniszótárból, aminek forrásbeli okai vannak.

A felhasznált forrásanyag nem a nyelvészeti kutatások szerinti alapszókincset tekinti kiindulási alapjának, és a szógyakoriságról készült tanulmányok eredményeire sem volt tekintettel. Segíthet azonban a szójegyzék hiányainak kiküszöbölésében a rokon értelmű szavak szerinti pótlólagos rákeresés.

A szócikkeket nyitó magyar szavak alaktani kifejtése elmarad, hiszen e miniszótár használói ugyanúgy magyar érdeklődők lesznek, mint a lúd–magyar részé.

A lúd szavak közül a ragozhatókat zárójelben a ragozási típusuk sorszáma követi, illetve a vonzatosak a lúd–magyar miniszótár szerintiekkel azonosan, zárójelben a vonzott eseteikkel együtt szerepelnek. (Egyes eltérő ragozású szavak esetében a részletező kifejtés megmaradt.)

Többször szögletes zárójelben külön dőlt betűs utalás (olykor a szófaj egyértelműsítése érdekében a szófaj nevének rövidítése) segít a többféle értelmezési lehetőség feloldásában.

Azonos alakúság vagy többszófajúság esetében a magyar változatokat szétválasztott szócikkben közvetlenül a szótári alapalak után római számok jelölik, és ugyanez az eljárás a már elhomályosult jelentésrokonság esetében is.

Több jelentés esetében a jelentéstanilag egymástól lényegesen eltérő lúd változatokat arab számok különböztetik meg.

A szózáró mássalhangzó előtti aláhúzott magánhangzó az első tövváltozatban kiesik.

(Megjegyzés: A magyar–lúd miniszótár valamivel több, mint 3200 címszót tartalmaz, mintegy a kétszeresét a lúd–magyar miniszótárénak. A magyar megfelelők ugyanis a lúd szócikkek eredeti számánál jóval többet tesznek ki, ami a magyar alakváltozatok, szinonimák és az igék igekötős formáinak számából fakad. Miközben sok lúd szónak a magyarban szószerkezettel való megfeleltetése itt nem is szerepel.)

A névszók ragozási típusai

A táblázatban a típus számát és toldalékolási főszabályát a lüd névszó egyes szám alanyesetű (singularis nominativus), birtokos esetű (singularis genitivus) és részelő esetű (singularis partitivus) alakjai követik, végül a lüd példaszó magyar jelentése található. A szócikkekben a típus számát – ha szükséges – a mássalhangzóra végződő töveket kiegészítő magánhangzó és/vagy a hangzók váltás megadása követi; a fokváltakozást * jelöli.

<i>-n, -d</i>					
1.	-n, -d	hebo	hebo-n	hebo-d	'ló'
	(a) -n, -d	ilm	ilma-n	ilma-d	'levegő'
	(o) -n, -d	ruad	ruado-n	ruado-d	'munka'
	(u) -n, -d	kurk	kurku-n	kurku-d	'torok'
	(e) -n, -d	heng	henge-n	henge-d	'lélek'
	(i/e) -n, -d	d'ogi	d'oge-n	d'oge-d	'folyó'
	(i) -n, -d	reng	rengi-n	rengi-d	'vödör'
	(ä) -n, -d	süöm	süömä-n	süömä-d	'étel'
	(ü) -n, -d	löil	löilü-n	löilü-d	'gőz'
2.	(ged/kta) -n, -d	korged	korkta-n	korkta-d	'magas'
3.	(uu/oma) -n, -d	kioletuu	kioletoma-n	kioletoma-d	'néma'
<i>-n, -t</i>					
4.	-n, -t	kätte	kätte-n	kätte-t	'bölcso'
	(a) -n, -t	huodaf	huodafa-n	huodaf-t	'hüvely'
	(o) -n, -t	apar	aparo-n	apar-t	'üledék'
	(e) -n, -t	d'uuf	d'uufe-n	d'uuf-t	'gyökér'
	(i/e) -n, -t	meri	mere-n	mer-t	'tenger'
	(i) -n, -t	kiäm	kiäm-in	kiäm-t	'cséve'
	(ä) -n, -t	värtin	värtinä-n	värtin-t	'orsó'
5.	(+k) -n, -t	lehte	lehtke-n	lehte-t	'falevél'
6.	(z/ha/s) -n, -t	mielekaz	mielekaha-n	mielekas-t	'okos'
	(z/he/s) -n, -t	mież	miehe-n	mies-t	'férfi'
	(ž/he/š) -n, -t	rugiz	rughe-n	rugis-t	'rozs'
7.	(z/s/s) -n, -t	ohd'az	ohd'ase-n	ohd'as-t	'gyeplő'
	(z/s/s) -n, -t	il'bez	il'bese-n	il'bes-t	'hiúz'
	(z/s/s) -n, -t	keituz	keituse-n	keitus-t	'leves'
	(z/s/s) -n, -t	übüz	übüse-n	übüs-t	'hóbucka'
8.	(ne/že/š) -n, -t	toine	toiže-n	toiš-t	'másik'
	(aane/aaže/aš) -n, -t	ezmaane	ezmaaže-n	ezmaš-t	'első'
	(iine/iiže/iš) -n, -t	igahiine	igahiiže-n	igahiš-t	'örök'
	(uune/uuže/oš) -n, -t	kelluune	kelluuže-n	kelloš-t	'csengettyű'
9.	(u/den) -n, -t	männu	männude-n	männu-t	'múlt'
	(t/den) -n, -t	lapsut	lapsude-n	lapsut-t	'kisgyerek'
	(t/den) -n, -t	üöhüt	üöhüde-n	üöhüt-t	'éjszaka'
	(z/den) -n, -t	parž	parde-n	par-t	'gerenda'
	(ž/den) -n, -t	viiž	viide-n	vii-t	'öt'
	(d'z/den) -n, -t	kahesand'z	kahesande-n	kahesa-t	'nyolcadik'

Az igék ragozási típusai

A táblázatban a típus számát és toldalékolási főszabályát a lúd ige I. főnévi igenévi (I. infinitivus) alakja, majd a kijelentő mód (indicativus), jelen idő (praesens), egyes szám (singularis) 3. személy alakja szerintiek követik, végül a lúd példaszó magyar jelentése található. A szócikkekben a típus számát – ha szükséges – a mássalhangzóra végződő töveket kiegészítő magánhangzó és/vagy a hangzováltás megadása követi; a fokváltakozást * jelöli. A 18-as típus a visszaható ragozású igék kategóriája.

-b, –					
10.	-b, –	hüppi-(da)	hüppi-b	hüppi	'nősül'
	(aa) -b, –	duumaa-(da)	duumaa-b	duumaa	'gondol'
	(uu) -b, –	haravuu-(da)	haravuu-b	haravuu	'gereblyéz'
	(a/uu) -b, –	aja-(da)	aja-b	ajuu	'terel'
	(a/uu) -b, –	nagr-(da)	nagra-b	nagruu	'nevet'
	(o/uu) -b, –	kudo-(da)	kudo-b	kuduu	'sző'
	(o/uu) -b, –	rahn-(da)	rahn-ob	rahnuu	'sarlóz'
-b, -i					
11.	-b, -i	tuo-(da)	tuo-b	tuo-i	'hoz'
	-b, -i	diä-(da)	diä -b	diä -i	'abbahagy'
	(u) -b, -i	sanu-(da)	sanu-b	sanu-i	'beszél'
	(u) -b, -i	rip-(ta)	ripu-b	ripu-i	'függ'
	(ü) -b, -i	küzü-(da)	küzü-b	küzü-i	'kérdez'
	(ü) -b, -i	läik-(ta)	läikü-b	läikü-i	'csobog'
-b, -ii					
12.	-b, -ii	abuta-(da)	abuta-b	abut-ii	'segít'
	-b, -ii	elä-(da)	elä-b	el-ii	'él'
	(a) -b, -ii	d'uot-(ta)	d'uota-b	d'uot-ii	'ítat'
	(o) -b, -ii	lask-(ta)	lasko-b	lask-ii	'hagy'
	(i) -b, -ii	touk-(ta)	touki-b	touk-ii	'ellök'
	(ä) -b, -ii	kül'm-(da)	kül'mä-b	kül'm-ii	'megfagy'
13.	(+no) -b, -ii	hapa-(ta)	hapano-b	hapan-ii	'rothad'
14.	(+čo) -b, -ii	várduu-(ta)	várduučo-b	várduuč-ii	'öriz'
15.	(+da) -b, -ii	voi-(da)	voida-b	void-ii	'beken'
	(+di) -b, -ii	proi-(da)	proidi-b	proid-ii	'áthalad'
16.	(+da/ž) -b, -ii	maga-(ta)	magada-b	magaž-ii	'alszik'
17.	(+nda/nd'z) -b, -ii	le-(ta)	lenda-b	lend'z-ii	'repül'
	(+ndo/nd'z) -b, -ii	tu-(ta)	tundo-b	tund'z-ii	'tud'
-ze, -ihe					
18.	(a) -ze, -ihe	peit-(ta-kse)	peita-ze	peit-ihe	'elrejtőzik'
	(o) -ze, -ihe	puno-(da-kse)	puno-ze	punuu-he	'csavarodik'
	(u) -ze, -ihe	išt-(ta-kse)	ištu-ze	ištu-ihe	'leül'
	(e) -ze, -ihe	azetel'-(ta-kse)	azetele-ze	azetel-ihe	'meg-megáll'
	(i) -ze, -ihe	lop-(ta-kse)	lopi-ze	lop-ihe	'befejeződik'

A, Á

abbahagy diäda (11.), diätta (12.a), heitta (12.a)
ablak ikkun (1.a)
abrakol süötta (12.a)
abroncs vandēh (4.e)
abrosz pühkim (4.e)
ad anta, and- (10.)
admirális admiral (1.a)
áfonya buol (1.a), duoñuu (1.), zgar-bol (6.o)
ág oks (1.a), vetk (1.a)
aggastyán ukk (1.o*)
agitátor agitator (1.a)
agronómus agromon (1.a)
ágseprű vast (1.a)
ágy postel' (1.i), sija (1), kravat' (1.i)
ágyás vago (1), vaguune (8.*)
agyonlő ambuda (11.)
agyonnyom ličaata (16*)
ahány mii
ahogy(an) kaku, ku, kutt
ahol kus
ahonnan, ahonnét kuspiä
ahova, ahová kune
ajak huul' (4.e)
ajjaj, ajjajaj a-voi-voi
ajtó ukš (uksen, ust)
akadályoz pidatada (12.a)
akadémikus akademik (1.a)
akar tahtuuda (10.)
akarat vald (1.a)
akárki ken-ni (kenen-ni, keda-ni), ken-taht (kenen-taht, keda-taht)
akármi mii-taht (min-taht, mida-taht)
akaszt riputada (12.)
aki ken (kenen, keda), kudamb (1.a)
akkor hsz siid, siluu
akkurátus tarkaane (8.*)
akol liäv (1.a), tahn (1.a)
alak form (1.a)
alámerül upota (12.a*)
alapít azetada (12.), azetel'ta (12.o)
álarcos fn smuut (1.a), samokrutk (1.a)
alatt al (gen) *nu*
album al'bom (1.a)
alig sešto
alighogy vaaku
alj(azat) pohd' (1.a)

alkalmasint naverno
alkalom kiert (1.a)
alkatrész oza (1.), vuit' (1.i)
alkoholista alkogolik (1.a)
alkony(at) hāmār (1.a)
áll seišta (seižub, seižui)
állandó igahiine (8.*), igaliine (8.*), ilmaane (8.*), ilmanigaliine (8.*)
állandóan ainos
állat žiivat (1.a), žiivataane (8.*)
állatkölyök poig (1.a), poigaane (8.*)
állatláb kábāl' (1.ä)
allergia allergij (1.a)
állít [vhová] azetada (12.), azetel'ta (12.o)
alma d'ablok (1.a)
álmában magados
alsónadrág kuad'd'aažed (8.**plur*)
alszik magata (16*), uinota (16*)
által läbi (iness) *nu*
általá(nosság)ban sousem
altat uinotada (12.)
alul alahan
alulra alahaks, alahakspiä
alulról alahampiä
alumínium al'luminij (1.a)
alvás uni (4.e)
alvó magadaj (1.a)
amaz tuai (tuan, tuada)
ámbár hoť
ameddig kuni
amely mii (min, mida), kudamb (1.a)
ámen aamin
amennyi mii
amerre kune
ami mii (min, mida), kudamb (1.a)
amiatt sikš
amíg kuni
amikor konz, ku
amilyen mitte (miččen, mittušt)
amint kaku, ku, kutt
amolyan muguune (8.*), mugom (1.a), ninkuune (8.*)
analízis analiz (1.a)
anatómia anatomij (1.a)
anekdota anegdot (1.a)
angyal angel (1.a)
angyalka angelaane (8.*)
antenna antenn (1.a)
anya mamoi (1.), muam (1.a)
anyó(ka) baboi (1.)
anyós anup (2.e)
anyu(ka) mamoi (1.), muam (1.a)

apa tatoi (1.), tuat (1.a)
apó(ka) dedoi (1.), died (1.a), ukk (1.o*)
ápolónő sizar (4.e)
após app (1.e*)
április sulakuu (1.)
aprit hienota (17.a*)
apró huba (1.), hubaane (8.*), pieñ (4.e)
apróság [gyermek] puñu (1.)
apu(ka) tatoi (1.)
ara mučuu (1.)
áramlik vuota (15.a)
arany I fn kuld (1.a)
arany II mn kuldaane (8.*)
áraszt valada (10.a)
arat niitta (12.a)
arató [munkás] niitaj (1.a)
árenda arend (1.a)
árny(ék) kuvahaane (8.*)
árul, árusít müöda (müöb, müi)
ás čonkta, čong- (10.i), kaivda (10.a), kuapta, kuab- (10.i)
ásít haikastuda (11.)
ásítás, ásíthatnék haikastuz (7.*), haikastund (1.a)
ásó labid (1.o)
aspiráns aspirant (1.a)
aszfalt asfal't (1.a)
asszisztens asistent (1.a)
asszony akk (1.a*), akuu (1.), ineh-muu (1.), naine (8.*)
asztag suabr (1.a)
asztal stola (1.)
asztalterítő pühkim (4.e)
át läbi (iness) *nu*, piäliči (iness) *nu*, piäliči (iness) *prep*
átbújik puguutadakse (18.a)
átél eläda (12.)
átellenben vaste (gen) *nu*
átérez tuta (17.o*)
áthalad proitta (15.i)
átköt(öz) sidoda (10.o)
átnyújt anta, and- (10.)
áttetsző vauged (4.), vauktaane (8.*)
átúszik ujuda (11.)
átvesz priimda (12.i)
átvétel suand (1.a)
atya, Atya tuat Tuat (1.a)
atyaafiság heim (1.o)
Atyaisten Tuat (1.a)
augusztus elokuu (1.)
autóbusz ařtobus (1.a)

autóbuszállomás, autóbuszpálya-
udvar aftovokzal (1.a)
automata aftomat (1.a)
autonómia aiftonomij (1.a)
az *nm* se (sen, sida), tuai (tuan, tuada)
azaz libo
azelőtt edel, ende
azért sikš
ázik kastuda (11.)
azok ned (niin, niid)
azonban a, ka
azonnal nügü
azonos ühteniččim (1.a)
ázott mǎrg (1.a), vezikaz (6.*)
az(u)tán dāl'ges, müödaha

B

baĵ [*szerencsétlenség*] viha (1.)
baĵlódik tuskita (14.)
bájolás puheg (4.e), sanad (1.*plur*)
bal hura (1.)
baleset avarij (1.a)
balkezes hurankädemmiež (6.*)
baloldali, balos hura (1.)
balta kirvez (6.*)
bánkódik iŋ'kta (12.o)
bányászik kaivda (10.a)
bár *msz* hoŋ'
bárány lambāz (6.*)
barát tovariš (1.a)
bárd kirvez (6.*)
bárki ken-ni (kenen-ni, keda-ni), ken-taht (kenen-taht, keda-taht)
bármi mii-taht (min-taht, mida-taht)
barom *fn* härg (1.a), žiivat (1.a), žiivataane (10*)
baromfiudvar tahn (1.a)
bátortalan varaadaj (1.a)
be 1. [*általában*] südamehe; 2. [*épületbe*] kodihe, pertihe
beáll [*bekövetkezik*] liinda (12.o)
beborít katta (10.a*)
bebújik puguutadakse (18.a)
beburkol katta (10.a*)
becsuk saubata (saupab, saupsii)
becsúsztat sūdääta (16*)
becsület česŋ' (1.i)
bedug tunkta, tung- (10.i), sūdääta (16*)
beérik küpsta (12.a)
befagy külmnda (12.ä)

befed katta (10.a*)
befejez lopta (12.i*)
befejeződés lopp (1.u*), agd' (1.a)
befejeződik loptakse (18.i)
befest kruašta (12.i)
befüt poutta (12.a)
begyógyul parata (13.)
begyömöszöl tunkta, tung- (10.i)
begyűjt kerata (16*), kogota (16*), poimda (12.i)
behatol tunktakse, tung- (18.i)
beházasodik naida (10.)
behelyez panda (12.o)
behív kucta (11.u*), heikta (12.a)
behoz, behord, behurcol tuoda (11.)
beír kiritada (12.a)
bejár [*területet*] ümbärta (16*)
bekap kopnida (10.)
beken voita (15.a)
beköt(öz) sidoda (10.o)
bekövetkezik liinda (12.o)
belát [*elfogad*] el'geta (17.a*), mušta (12.a)
beleakad ähkäätakse (18.a), toukaa-takse (18.a), tungaatakse (18.a)
belebök, beledöf püšta (12.a)
belefárad viästa, viäz- (11.u)
belefut ähkäätakse (18.a), toukaatakse (18.a), tungaatakse (18.a)
belehelyez panda (12.i)
belekap kopnida (10.)
belekapaszkodik rippuškata (17.o*)
beleönt valada (10.a)
beleragad tartta (11.u)
belerak panda (12.o)
beleszúr püšta (12.a)
beletalál puutta (11.u)
beletesz panda (12.o)
beletölt valada (10.a)
beleütközik ähkäätakse (18.a), toukaatakse (18.a), tungaatakse (18.a)
belseje, belsőség sūdäm (4.e)
belül 1. [*általában*] sūdames; 2. [*épületben*] kodiš, pertiš
belülre 1. [*általában*] sūdamehe; 2. [*épületbe*] kodihe, pertihe
belülről 1. [*általában*] sūdames; 2. [*épületből*] kodiš, pertiš
bemázol kruašta (12.i)
bendő, benső vacc (1.a*)
benedvesít kastta (10.a)
bent, benn 1. [*általában*] sūdames; 2. [*épületben*] kodiš, pertiš

bentre 1. [*általában*] sūdamehe; 2. [*épületbe*] kodihe, pertihe
bentről 1. [*általában*] sūdames; 2. [*épületből*] kodiš, pertiš
benyom painda (10.a)
benyomul tunktakse, tung- (18.i)
beolajoz voita (15.a)
beolvaszt sulata (16*)
berak sūdääta (16*), panda (12.o)
berek mecik (1.o), mecaane (8.*)
bérel arenduida (10.)
berkenye pihl' (1.a)
beszállít tuoda (tuob, tui)
beszéd pagin (1.a), sana (1.a)
beszél(ge)t pagišta, pagiž- (12.o), sa-nuda (11.)
beszélgetés pagin (1.a)
beszerez suada (11.), zagotovida (10.)
beszerzés suand (1.a)
betakar katta (10.a*)
betakarít haravuuda (10.)
betalál puutta (11.u)
beteg *mn* voimatuu (3.)
betegség viha (1.)
betesz sūdääta (16*), panda (12.o)
betolakodik tunktakse, tung- (18.i)
betör katkaata (16*)
betű kird' (1.a), ass (1.a*)
beutazik [*területet*] ümbärta (16*)
beüt iškta (12.o)
bevásárol ostta (12.a)
bevégez lopta (12.i*)
bevégződik loptakse (18.i)
bever iškta (12.o)
bevesz otta (12.a*)
bevilágít vaugištada (12.a)
bevisz otta (12.a*), tuoda (11.)
bevon [*beburkol*] katta (10.a*)
bezár saubata (saupab, saupsii)
bífsztek bišteks (1.a)
bika härg (1.a)
bír 1. [*erővel*] kanta (10.a); 2. [*ymit tenni*] mautta (10.a), voida (10.)
bíráskodik suuŋ'ta, suud- (10.i)
birka lambāz (6.)
birtokos ižand (1.a)
bizony da
bizonyára vese
bizonyítvány, bizonylat atestat (1.a)
bizonyos eraz (7.*)
biztos(an), bizonyosan vese
blanketta anket (1.a)
bocs *fn* kondijaane (8.)

boglya suabr (1.a), suat (1.o)
bogrács kattil (4.a)
bogyó muaf (1.a)
bojtár paimuu (1.)
bokor tuhd' (1.o)
bolha čond'zuu (1.)
bolyhos karvaane (8.)
bonbon kamfet (1.a)
borjú vaza (1.)
borotvál ajada (10.a)
bors pippeř (1.e)
borz mägr (1.a)
borzongat säräätanda (12.a)
botl(adoz)ik tükestuda (11.)
bozontos karvaane (8.)
bozót tuhd' (1.o)
bő leved (1.a)
bőjt pühä (1.)
bök(dös) ähkta (12.i), ähkäata (16*),
 püšta (12.a), toukta (17.i), toukaata
 (16*), tunkta, tung- (12.i), tungaata
 (16*)
bölcs mielekaz (6.*)
bőlcso kätte (4.), kättüt (9.)
bucka mättaz (6.*), mäthaane (8.)
bújik peittakse (18.a)
bukfenc mukk (1.i*)
bukik pakkuda (11.)
buksza kaššal' (4.i*)
bunda [kabát] pövü (1.), pövüine (8.)
burgonya kartošk (1.a)
burgonyaverem kuup (1.a)
burkol katta (10.a*)
burok huodaf (4.a)
busz aftobus (1.a)
buszállomás, buszpályaudvar afto-
 vokzal (1.a)
búvóhely peit (1.o), peituz (7.*)
búza I fn nižu (1.)
búza- II et mn nižuine (8.)
bűn viga (1.)
bűnös I fn viärnik (1.a)
bűnös II mn viärnik (1.a)
bűzöslazac kuoriž (6.)

C

cafát ripak (1.o)
cár cuaf (4.i)
cékla svökl (1.a)
centiméter, centi santimetr (1.a)
cérna lang (1.a), langaane (8.)

cidriztet säräätanda (12.a)
cifra kird'av (1.a)
cím(zés) [levél] adress (1.a)
cipel kanta (10.a)
cipó buhank (1.a), mahač (1.u), päp-
 piine (8.)
civakodik riidel'ta (12.o)
cívódás riid (1.a)
cölöp parž (9.*)
cővek batog (1.a)
cukorka kamfet (1.a)
cuppant, cuppog napsta (12.a)

CS

csahol haukuda (11.)
csak sešto, vaa
csakugyan da
család pereh (4.e)
családfenntartó süötajaane (8.)
csap verb iškta (12.o), perкта, perg-
 (12.a)
csapás [kis ösvény] tropink (1.a)
csapat kanz (1.a)
csapda kläps (1.a)
csapkod pieksta (12.a)
csattan, csattog kopsta (12.a)
csavar verb punoda (10.)
csavarodik punodakse (18.o)
csecsemő mladenč (1.a), mladen-
 čaane (8.)
cselekszik ruata, ruad- (10.a)
csengő, csengettyű kelluune (8.)
cserél vajehtada (12.a)
cserje tuhd' (1.o)
cséve kiäm (4.i)
csibe kanaane (8.), kanampoigaane
 (8.)
csikorog hačatada (12.a)
csillag tiäht' (1.e)
csillog bles'ta (12.i), losnida (10.)
csillogás losnind (1.a), losnituz (7.*)
csillogó blesnij (1.a), losnij (1.a),
 vauged (2.)
csinál 1. [cselekszik] azuda (11.),
 ruata, ruad- (10.a); 2. [vmilyenné]
 kiäta (17.a*), siäta (15.a)
csíp, csipeget 1. [ujjal] näpääta
 (16*); 2. [madár] nuokta (12.i)
csipesz piiht'uded (9.plur)
csípőfogó piihted (6.plur)
csíra veza (1.)

csirke kanaane (8.), kanampoigaane
 (8.)
csobog läikta (11.ü)
csoda, csuda diiv (1.o), kumm (1.a)
csodál(kozik), csudál(kozik) diivu-
 dakse (18.i)
csókol(gat) čukurta (16*)
csomag, csomó [köteg] snup (6.u)
csónak veneh (4.e)
csónakázik soudel'ta (12.o)
csont luu (1.)
csoport kanz (1.a)
csorda kanz (1.a)
csóvál maihaškuutta (12.a), mai-
 hutada (12.a)
csődör ubgh (4.e)
csökönys tabakaz (6.*)
csöpp mn hubaane (8.)
csöpség [gyermek] puñu (1.)
csőr nokk (1.a*)
csörgő kell (1.o)
csúcs ladv (1.a), occ (1.a*), piä (1.)
csúcsocska ladvaane (8.)
csuk saubata (sauptab, saupsii)
csuka [hal] haug (1.i)
csupán sešto, vaa
csupasz tühd' (1.a)
csurog vuota (15.a)
csúszik hurkta, hurg- (11.u)
csüng ripta (11.u*)
csűr fn ambar (1.i), saraa (1.), sa-
 rajin (1.a), tahn (1.a)
csütörtök nellämpäiv (6.ä)

D

dagszt pieksta (12.a), seguutada
 (12.a)
dal pajo (1.), pajuune (8.)
dalnok pajataj (1.a)
dalol pajatada (12.a)
dalolás pajo (1.), pajuune (8.)
dalolgat heläduutada (12.a)
dara suurim (1.a)
darab pala (1.), palaane (8.)
darázs ambrujaane (8.)
daru 1. [madár] kuřg (1.e); 2. [gép]
 kuřg (1.e)
de a, ka
december tauvkuu (1.)
ded mladenč (1.a), mladenčaane (8.)
dédanya, dédmama pruabuab (1.a)

dédapa, dédatya, dédpapa prua-died (1.a)
dekorál čometa (17.a*), čomustada (12.a)
demizson butil' (1.i)
derék I *fn* vüö (1.)
derék II *mn* hüvä (1.)
derékszi vüö (1.)
derengés hämär (1.a)
deres huahk (1.a)
deszka laud (1.a)
dévérkeszeg lahn (1.a)
dézsza kuad' (1.i)
diák opastuj (1.a)
dicsekszik čomendeltakse (18.e)
dicsőség sluav (1.a)
didereg kül'mda (12.ä)
díjmentes ilmaane (8.)
díjmentesen ilmaa
dískurzus pagin (1.a)
díszeleg čomendeltakse (18.e)
díszít čometa (17.a*), čomustada (12.a)
díszkert sadu (1.)
dob *verb* lükääta (16*)
dobál lükta (12.i*)
dohány tabak (1.o)
dohányzás kuurimiine (8.)
dohányzik kuurda (12.i)
dolgozó *fn* ruadaj (1.a), ruadnik (1.a)
dolog [*tennivaló*] dielo (1.), ruad (1.o)
domb mättaz (9*), mägi (1.e)
dombhát sel'g (1.a)
döf püšta (12.a)
dörgés [*mennydörgés*] d'umal (1.a)
dörög d'uraata (16*)
drága [*kedves*] armaz (9*), kalljž (9*)
drót lang (1.a)
dudor mäthaane (8.)
dug tunkta, tung- (12.i), peitta (12.a), südääta (16*)
duzzadt sanged (2.)
dübörög d'uraata (16*)

E, É

eb koir (1.a)
ebéd murgin (4.a)
ebédidő murginaig (1.a)
ebihal maim (1.a)
ébred heraštuda (11.)

eddig sini
edény(készlet) astij (1.a)
édesanya muam (1.a), mamoi (1.)
édesapa tuat (1.a)
ég I *fn* taivaz (9*), ilm (1.a)
ég II *verb* palada (10.)
égerfa lepp (1.a*)
égés [*lánggal*] palo (1.)
egész kaik (1.e), ünnaliine (8.*)
egészen kaikneze, sousem
egészség tervhuz (9*)
egészségedre! tervheks!
egészséges terveh (4.e)
éget poutta (12.a)
égzengés d'umal (1.a)
egy *szn* ükš (ühten, üht)
egyáltalá(ba)n kaikneze, sousem
egyéb muu (1.)
egyedül üksiin
egyenesen oiktaha, kohtiižin
egyenletes siled (1.a)
egyenruha form (1.a)
egyféle, egyforma ühteniččim (1.a)
egymaga üksiin
egyszer kieran
éhes näl'ghiine (8.*)
éhség, éh, éhínség näl'g (1.a)
éj, éjjel, éjszaka üö (1.), üöhüt (11*)
ejha! a-voi-voi! voi!
ékeskedik čomendeltakse (18.e)
el irdale
él I *fn* occ (1.a*), piä (1.)
él II *verb* eläda (12.ä)
elad müöda (müöb, müi)
elalszik 1. [*álomba merül*] magata (16*), uinota (16*); 2. [*tűz, fénny*] sambuda (11.)
elaltat uinotada (12.a)
elapróz hienota (17.a*)
eláraszt valada (10.)
elázik kastuda (11.)
elbajolás puheg (4.e), sanad (2.*plur*)
elbeszél pagišta, pagiz- (12.o), sa-nuda (11.), sanelta (12.o)
elbír kanta, kand- (10.)
elbocsát laskta (12.o)
elbotlik tükestuda (11.)
elbújik peittakse (18.a)
elbukik pakkuda (11.)
elcsodálkozik diivudakse (18.i)
elcsuk saubata (saupab, saupsii)
eldalol pajatada (12.a)
eldob lükääta (16*)

eldug peitta (12.a)
elé I *hsz* edehe
elé II *prep* edelpiä (part)
éled heraštuda (11.)
elég *verb* palada (10.)
eléget poutta (12.a)
elegyít seguutada (12.a)
eléje edelpiä
elél eläda (12.ä)
élelem süömiine (8.*)
élelmez süötta (12.a)
elemzés analiz (1.a)
elénkel pajatada (12.a)
elenged laskta (12.o)
élénk raved (1.a)
elenyészik häjeta (13.), mända (12.o)
elér 1. [*eredményt*] suada (11.); 2. [*vhová*] tulda (12.o)
elered [*eső*] vihmuskata (17. o*)
elcsik langeta (lanktob, lanksii), pak-kuda (11.)
élet iga (1.)
életkor igaane (8.*), iga (1.)
elfagy kül'mda (12.ä)
elfárad viästa, viäz- (11.u)
elfehéredik vaugeta (vauktob, vauge-nii)
elfelejt unohtada (12.a)
elfogad priimda (12.i)
elfolyik vuota (15.a), lähta (lähtob, läksii)
elfordít punaata (16*)
elfordul punaatakse (punaadaze, punaažihe)
elfúj [*szél*] vieda (vieb, vii)
elfut pageta (13.)
elfürészel pilida (10.)
elgondol, elgondolkodik duumaa-da (10.)
elhagy diäda (11.), diätta (12.a), heit-ta (12.a),
elhajít lükääta (16*)
elhalálozás surm (1.a), kaum (1.a)
elhalványodik vaugeta (vauktob, vaugenii)
elharap haukaata (16*)
elhatároz rešta (12.i*)
elhelyez azetada (12.a), azetelta (12.o), panda (12.o)
elhelyezkedik azetuda (11.)
elhív kucta (11.u*), heikta (12.a)
elhord kanta, kand- (10.a), vedada (12.), vieda (vieb, vii)

elhoz kanta, kand- (10.a)
elhuny kuolda (12.o)
elhúz vedada (12.)
elhül vilustuda (11.)
elillan pageta (13.)
elindul lähta (lähtob, läksii), män-
da (12.o)
elítél suut'ta, suud- (12.i)
eljön lähta (lähtob, läksii)
eljövetel tulend (1.a)
eljut [vhová] tulda (12.o)
elkap kopnida (10.)
elken voita (15.a)
elkerget ajada (10.)
elkeseredik verduda (11.)
elkészít azuda (11.), ruata, ruad-
(10.a), vaumištada (12.a), zago-
tovida (10.)
elkészült vaumiž (9*)
elkever pieksta (12.a), seguutada
(12.a)
elkezd rubeta (16*), zavodida (10.)
elkezdődik zavodidakse (18.i)
elkorhad hapata (12.a)
ellenben a, ka
ellenez vasta (10.)
ellenséges verduč (1.a), verdunu (9.)
ellentmond vasta (10.)
elmarasztal suut'ta, suud- (12.i)
elme miel' (4.e), mielüt (9.)
elmegy lähta (lähtob, läksii), män-
da (12.o), uitta, uid- (12.i)
elmenekül pageta (13.)
elmerül upota (uptab, upsii)
elmesél pagiž- (12.o), sa-
nuda (11.), sanel'ta (12.o)
elmosolyodik muhaata (16*), mu-
hahtada (12.a), muhišta, muhiž-
(12.o)
elmúlik häjeta (13.)
elmúlt männu (9.)
elnevez kucta (11.u*)
elnyer suada (11.)
elnyom painda (10.)
elolvas lugeda (luob, lugii)
elolvasás lugemiine (8.*), lugend (1.a)
elolvaszt sulata (16*)
előad [szóban] sanuda (11.)
előadóterem auditorij (1.a)
előbb edel, ende
előfordul liinda (12.o)
előkészít vaumištada (12.a), zago-
tovida (10.)

elől edel, edes, edespiä
előleg avanc (1.a)
előljáró piä (1.)
előnt valada (10.)
előre edehe
előteremt zagotovida (10.)
előtt ende (part) *prep.*, edel (gen) *nu*,
edes (gen) *nu*
előtte edel, edes, edespiä, ende
előttre edelpiä
előtűnik rodidakse (18.i)
elővigyázatos varaadaj (1.a)
elpazarol häjeta (12.a)
elrak panda (12.o)
elránt vedaata (16*)
elrejt peitta (12.a)
elrejtőzik peittakse (18.a)
elrendel káskta (12.o)
elrepül leta (17.a*)
elront paheta (17.a*)
elrothad hapata (13.)
elsajátít opastuda (11.)
elsápad vaugeta (vauktob, vaugenii)
elseper pühkta (12.i)
elsodor [vız] vieda (vieb, vii)
első ezmaane (8.*)
elsöpör pühkta (12.i)
elsuhan leta (17.a*)
elsüllyed upota (uptab, upsii)
elszakad katketa (13.)
elszalad pageta (13.)
elszáll leta (17.a*)
elszállít tuoda (11.), vedada (12.)
elszárad muurehtuda (11.)
elszenderedik uinota (16*)
elszökik pageta (13.)
elszundít nukkuda (11.)
elszunnyad magata (16*), uinota (16*)
eltalál ozaata (16*), puutta (11.u)
eltanul opastuda (11.)
eltapos poukta, poug- (12.o)
eltartó süötajaane (8.*)
eltávozik lähta (lähtob, läksii), uitta,
uid- (12.i)
eltékozol häjeta (12.a)
eltelt männu (9.)
eltesz panda (12.o)
eltipor poukta, poug- (12.o)
eltitkol peitta (12.a)
eltol vieda (vieb, vii)
eltör katkaata (16*), mureta (17. a*)
eltűnik häjeta (13.), mända (12.o),
kadoda (10.)

eltüntet häjeta (12.a)
elúszik ujuda (11.)
elutazik lähta (lähtob, läksii)
elültet ištutada (12.a)
elüz ajada (10.)
elváltoztat kiäta (17.a*), siäta (15.a)
elvár vuotta (12.a)
elvégez azuda (11.), lopta (12.i*),
ruata ruad- (10.a)
elveygít seguutada (12.a)
elvesz 1. [általában] suada (11.), 2.
[feleségül] naida (10.)
elvész, elveszik häjeta (13.), mända
(12.o), kadoda (10.)
elveszt, elveszít, elveszteget häje-
tada (12.a), kadotada (12.a), mä-
netada (12.a)
elvezet otta (12.a*), vedada (12.),
vieda (vieb, vii)
elvisel kanta, kand- (10.a)
elvisz otta (12.a*), tuoda (tuob, tui),
vedada (12.), vieda (vieb, vii)
élvonal piä (1.)
elvontat vedada (12.)
elzár saubata (sauptab, saupsii)
ember miež (9*), ristikanz (1.a),
heng (1.e)
emberke miehut (9.)
emel noustta (12.a)
emelkedés nouzend (1.a)
emelő, emelőrúd bibu (1.)
emiatt sikš
emilyen muguune (8.*), mugom (1.a),
ninkuune (8.*)
emlékezet miel' (4.e), mielüt (9.)
emlő rind (1.a)
én *nm* miä (minun, mindaa)
ének, énekszó pajo (1.), pajuune (8.*)
énekel 1. pajatada (12.a); 2. [ma-
dár] lauda (10.)
énekelget heläduutada (12.a)
énekes(nő) pajataj (1.a)
energia vägi (1.i/e)
energikus vägev (1.ä)
enged heitta (12.a), laskta (12.o)
ennivaló süöm (1.ä), süömiine (8.*)
enyhe kebd' (1.a)
enyhít kebdenzuutta (12.a)
ép tervēh (1.e)
eper mand'zuo (1.), mand'zokaane
(8.*)
épít azetel'ta (12.o), noustta (12.a),
strojida (10.)

épület kodi (1.), taluu (1.)
 ér *verb* [vhová] tulda (12.i)
 érdeklődik küzüda (11.), tiedustada (12.a)
 erdész mecnik (1.a)
 erdő mecc (1.a*)
 erdőirtás kask (1.e)
 erdőőr, erdőkerülő mecnik (1.a)
 erdőség, erdőterület mecmua (1.)
 erdősűrű, erdőmély org (1.o)
 erély vägi (1.i/e)
 erélyes vägev (1.ä)
 érett küps (1.a)
 érez tuta (17.o*)
 érik, érlelődik küpsta (12.a)
 érkezés tulend (1.a)
 erő, erősség vägi (1.i/e)
 erős vägev (1.ä), luja (1.), kova (1.)
 erősen lujas, kovas
 erősít kinditada (12.a)
 erőszak vägi (1.i/e)
 erőszakos vägev (1.ä)
 erőtlen voimatuu (3.)
 erszény kaššal' (4.i*)
 ért [vmihez] mautta (10.)
 értelem [ész] miel' (4.e), mielüt (9.)
 értelmes mielekaz (9*)
 érzékel tuta (17.o*)
 érzékenyen herkaažes, herkaažesti
 és da, i
 eset kierd (1.a)
 esik 1. [általában] langeta (lanktob, lanksii); 2. [eső] vihmuda (11.), pakkuda (11.)
 esküvő svuadib (1.a)
 eső *fn* vihm (1.a)
 est, este eht (1.a)
 esthajnal hāmār (1.a)
 ész miel' (4.e), mielüt (9.), piä (1.)
 észak pohd' (1.a)
 északi pohd'aane (8.*)
 eszes mielekaz (9*)
 eszik süöda (süöb, süi)
 eszköz bruja (1.)
 eszme duum (1.a)
 eszmél heraštuda (11.)
 esztendő vuož (9.*)
 étel, étek süöm (1.ä), süömiine (8.*)
 etet süötta (12.a)
 étkezik süöda (süöb, süi)
 év vuož (9.*)
 evez perata (16*), souta, soud- (12.a), soudel'ta (12.o)

evező, evezőlapát air (1.o)
 évjárat igaane (8.*)
 évszak vuodenaig (1.a)
 ez se (sen, sida), tämä (tämän, täda)
 ezek ned (niin, niid), nämäd (nämiin, nämäid), tämäd (tämiin, tämiid)
 ezért [ez okból] siks

F

fa *I fn* [elő] puu (1.)
 fa- *II et mn* puine (8.*)
 facsar puzerta (16*)
 facsete veza (1.)
 fagy *I fn* pakaane (8.*), hall (1.a)
 fagy *II verb* kül'mda (12.ä), vilustada (11.)
 fagyaszt viluškuutta (12.a)
 fáj kibištada (12.a)
 fájdalom, fájás kibu (1.), tusk (1.a)
 fakorona ladv (1.a)
 fal *fn* sein' (1.a)
 falat pala (1.)
 falevél lehte (5.), lehtuk (1.a)
 falka kanz (1.a)
 falu derein' (1.a)
 familia pereh (4.e)
 fárad viästa, viäz- (11.u)
 farag vestta (12.a)
 farkas hukk (1.a*)
 farok, fark händ (1.a)
 fatönk, fatuskó kand (1.o)
 fázik kül'mda (12.ä)
 február tuhukuu (1.)
 fed katta (10.a*)
 fegyver orož (1.a)
 fehér vauged (2.)
 fej *fn* piä (1.), occ (1.a*)
 fejrész pieluz (9*)
 fejsze kirvez (9*)
 fekete musked (2.), must (1.a)
 fékez pidatada (12.a)
 felsöpör pühkta (12.i)
 fekszik viruda (11.)
 fekvés [tájolás] koht (1.a), sija (1.)
 fekvőhely postel' (1.i), sija (1.)
 fel piäle, ülähaks
 fél *verb* varaata (16*)
 feladat dielo (1.), ruad (1.o)
 felakaszt riputada (12.a)
 feláll noustta (12.a)

felállás nouzend (1.a)
 felállít azetada (12.a), azetel'ta (12.o)
 felaprit hienota (17.a*)
 felás kaivda (10.), čonkta, čong- (12.i)
 felborít sorta (16*)
 felbotlik tükestuda (11.)
 felbőszül verduda (11.)
 felcserél vajehtada (12.a)
 felderít tiedustada (12.a)
 feldíszít čometa (17.a*), čomustada (12.a)
 feldönt sorta (16*)
 feldühő(ső)dik verduda (11.)
 felébred heraštuda (11.)
 felég palada (10.)
 felejt unohtada (12.a)
 felel vasta (10.)
 felemel(kedik) noustta (12.a)
 felemelkedés nouzend (1.a)
 félénk varaadaj (1.a)
 felépít azetel'ta (12.o), noustta (12.a), strojida (10.)
 feleség akk (1.a*), akuu (1.), inehmuu (1.), naine (8.*)
 felesleges d'oudav (1.a)
 feleszmél heraštuda (11.)
 felett piäl (gen) *nu*
 felfedez löita (16*)
 felfelé, felfele, fölfele, fölfele piäle, ülähaks
 felfog [ért] el'geta (17.a*), muštta (12.a)
 felforr kiehda (11.u)
 felforral, felfőz keitta (12.a)
 felfüggeszkedik rippuškata (17.o*)
 felfürészel pilida (12.i)
 felgyógyul parata (13.)
 felgyullad, felgyúl süttuda (11.)
 felhagy diäda (11.), diätta (12.a), heit-ta (12.a)
 felhangzik kuuluda (11.)
 felhelyez panda (12.o)
 félhomály hāmār (1.a)
 felhő pil'v (1.e)
 felhúz 1. [magára] panda (12.o); 2. [felvon] noustta (12.a)
 felismer el'geta (17.a*), muštta (12.a)
 feljegyez kiritada (12.a)
 felkacag nagrda (10.)
 felkavar pieksta (12.i)
 felkel 1. [fektéből] noustta (12.a); 2. [felébred] heraštuda (11.)
 felkelés [felemelkedés] nouzend (1.a)

felkészít vaumištada (12.a)
felkészült vaumiž (9*)
felkiált heikta (12.a), heikaata (16*), kirgaata (16*)
felköt(öz) sidoda (10.)
felleg pi'v (1.e)
fellobban süttuda (11.)
fellök sorta (16*)
felmászás nouzend (1.a)
felmelegít haudoda (10.)
felmérgesedik verduda (11.)
felmos pesta, pez- (12.o)
felmosórongy vihk (1.o), vihkuune (8.*)
felnevel kazvatada (12.a)
felnevelkedik kazvda (10.)
felnevet nagrda (10.)
fel nő kazvda (10.)
felnyílik avaaduda (11.)
felnyit avaata (16*)
felolvas lugeda (luob, lugii)
felolvasás lugemiine (8.*), lugend (1.a)
felolvaszt sulata (16*)
feloszlik häjeta (13.)
felölt [magára] panda (12.o)
félős varaadaj (1.a)
felpróbál opta (12.i*)
felragad tartta (11.u)
felragaszt tartutada (12.a)
felrak panda (12.o)
felrepül leta (17.a*)
felseper, felsöpör pühkta (12.i)
felsóhajt ohkta (12.a)
felszáll leta (17.a*)
felszárít kuivata (16*)
felszed kerata (16*), kogota (16*), otta (12.a*), poimda (12.i)
felszólal pagišta, pagiz- (12.o), sanuda (11.)
feltámad heraštuda (11.)
feltár avaata (16*)
feltart pidatada (12.a)
feltartóztat pidatada (12.a)
feltárul avaaduda (11.)
feltesz [vhová] panda (12.o)
feltör [vmit] katkaata (16*)
feltűnik nüguda (11.)
felügyel vard'uuta, (14.)
felül I hsz korktas, piäl, ülähän
felül II verb [jármüre] ištakse (18.i)
felvág [kérkedik] čomeñde'ltakse (18.e)

felvált vajehtada (12.a)
felver [habot] pieksta (12.a)
felvesz [magára] panda (12.o), otta (12.a*)
felvigyáz sohranida (10.)
fenék pohd' (1.a)
fenntart pidada (12.), pide'fta (12.o)
fent, fenn ülähän, piäl
fentre piäle, ülähaks
fény losnind (1.a), losnituz (9*)
fényes, fénylő losnij (1.a), blesnij (1.a), vauged (2.)
fénylik losnida (10.), bles'ta (12.i)
fényő kuuž (9*)
fenyőág, fenyőgally, fenyőtű havu (1.)
fenyőerdő, fenyves pedajik (1.o)
fénysugár sugaz (9*)
férfi miež (9*), mužik (1.a)
férfiing paid (1.a)
férj miež (9*)
fertőzés viha (1.)
fest kruašta (12.i)
festék karv (1.a), muju (1.)
fészek peza (1.)
fészter saraa (1.), sarajin (1.a), tahn (1.a)
feszület rist (1.a)
fia [vkinek], fiúgyermek poig (1.a)
fiatal nuof (4.e)
fiatalasszony mučuu (1.)
fiatalság, fiatalkor nuoruz (9*)
figyel kacta (11.u*), kuunde'fta (12.o)
finom [ízes] maged (1.a), mage-daane (8.*)
finnyás čiiřč (1.u)
fióka poig (1.a), poigaane (8.*)
fiú poig (1.a), poigaane (10*), prihač (1.u)
fiúcska poigaane (8.*), prihač (1.u)
fixál kinditada (12.a)
fog I fn [rágószerv] hambaz (9*)
fog II verb [kezében] pidada (12.), pide'fta (12.o)
fogantyú varž (9*)
fogíny, foghús iğen (1.i)
fogó [szerszám] pihited (2.plur)
fogoly I [madár] meckana (1.)
fogoly II [rab] arestant (1.a)
fok [domborzati] niimak (1.o)
folt [ruhára varrt] paik (1.a)
folyik vuota (15.a)
folyó, folyam d'ogi (1.i/e)

folyótorkolat d'ogensuu (1.)
folytán perad (gen) nu
folytat d'atkta (10.)
folytatódik d'atkuda (11.)
folyton ainos
folytonos igahiine (8.*), igaliine (8.*), ilmaane (8.*), ilmanigaliine (8.*)
fon punoda (10.)
fonal lang (1.a), langaane (8.*)
fonódik punodakse (18.o)
fordít [irányba] punaata (16*)
fordul punaatakse (18.a)
forma form (1.a)
forog punaatakse (18.a)
forr kiehda (11.u)
forral keitta (12.a)
forró palab (1.a), palabaane (8.*), räck (1.e*)
forráság räck (1.e*)
fosztogat haravuuda (10.)
fő fn 1. [fej] piä (1.), occ (1.a*); 2. [személy] heng (1.e)
föld, Föld 1. [égitest] mua, Mua (1.); 2. [talaj] mua (1.); 3. [terület] peld (1.o); 4. [birtok] mua (1.)
földfok, földnyelv niimak (1.o)
földsáv, földszalag, földtábla polos (1.a)
fölé piäle (gen) nu
fölösleges d'oudav (1.a)
főlött piäl (gen) nu
fölül piäle (gen) nu
főnök piä (1.)
főnt, főnn korktas, piäl, ülähän
főntre piäle, ülähaks
főtt küps (1.a)
főveny peskrand (1.a)
főz keitta (12.a), emaguuta (14.)
főzés emaguz (9*)
főzőkanál kauh (1.a)
friss 1. [új] uuž (9*); 2. [élénk] ra-ved (1.a)
fúj [szél] tuulda (17.o)
fűr [földben, közetben] kaivda (10.)
fut d'uoksta (17.o)
futva d'uoksolt
fuvalat heng (1.e)
fű hein (1.ä)
fűg ripta (11.u*)
fül [fogó] pang (1.a)
fürdik kül'ptakse (18.e)
fürdő fn külü (1.)
fürdőnap külüpäiv (1.ä)

fűrész pila (1.)
 fűrészsel pilida (10.)
 fūrge raved (1.a)
 fūst savu (1.)
 fūt poutta (12.a)
 fūtyül vinkta, ving- (11.u), vingu-
 da (11.)
 fūz, fūzfa paju (1.)

G

gabona leib (1.a)
 galóca kərbüüsieñ (4.e)
 galoppozik kargaata (16*)
 gally oks (1.a), vetk (1.a)
 garat keruu (1.)
 gátol pidatada (12.a)
 gatyä kuad'dad (2.plur), kuad'daa-
 žed (8.plur)
 gazda iżand (1.a)
 gazdaság [agrár] ferm (1.a)
 gazdasszony emag (1.a)
 gázol [vızben, hóban] kualda (10.)
 gége keruu (1.), kurk (1.u)
 gép(ezet) mašin (1.a)
 gépjármű, gépkocsi mašin (1.a)
 gereblye harav (1.a)
 gereblyéz haravuuda (10.)
 gerenda parž (9*)
 gléda riäd (1.u)
 gnóm gnom (1.a)
 gomba [növény] griba (1.), sieñ (1.e)
 gombolyag kera (1.)
 gombolyít punoda (10.)
 gondol(kodik) duumaada (10.)
 gondos tarkaane (8.*)
 gondviselő d'uotajaane (8.*), sün-
 duine (8.*)
 gonosz I fn pahuz (9*), viha (1.),
 pahalaane (8.*)
 gonosz II mn verduč (1.a), verdu-
 nu (9.)
 gonoszság pahuz (9*), viha (1.)
 gödör haud (1.a)
 göngyöleg kera (1.)
 görbe viär (1.a)
 gördül hurkta, hurg- (11.u)
 görögdiñnye arbuz (1.a)
 gőz [szauna], gőzfürdő löil (1.ü)
 gőzöl haududa (11.)
 gríz suurim (1.a)
 gurul hurkta, hurg- (11.u)

GY

gyakrabban puaksumba
 gyakran, gyakorta puaksus
 gyalog d'augaa
 gyalogló astuj (1.a)
 gyalogol kävel'ta (12.o), kävüda (11.)
 gyalogos astuj (1.a)
 gyalogosan d'augaa
 gyalogút tropp (1.a*)
 gyalul vestta (12.a)
 gyanta terv (1.a)
 gyantás tervaz (6.*)
 gyapjas karvaane (8.*)
 gyapjúkesztyű [kétujjas] alaane (8.*)
 gyáva varaadaj (1.a)
 gyáváskodik varaata (16*)
 gyémánt almaz (1.a)
 gyenge kebd' (1.a)
 gyengélkedő mn voimatuu (3.)
 gyéplő ohd'az (7.*)
 gyerek lapš (4.e)
 gyerekecske lapšut (9.), mladenč
 (1.a), mladenčaaane (8.*)
 gyerekjáték, gyermekjáték bobaa-
 ne (8.*)
 gyerekkor, gyermekkor lapsestuzaiğ
 (1.a), lapsuzaig (1.a), lapsuz (9*)
 gyerekség, gyermekség lapsuz (9*)
 gyógyszerár aptek (1.a)
 gyógyul parata (13.)
 gyomlál nühtta (12.i)
 gyomor vacc (1.a*)
 gyors raved (1.a)
 gyorsan ravedas, tervas
 gyök(ér) d'uuf (4.e)
 gyömszöl tunkta, tung- (12.i)
 gyöngéden herkaažes, herkaažesti
 gyöngy, gyöngyszem hel'm (1.e)
 gyötrelem tusk (1.a)
 gyötrődik tuskita (14.)
 gyullad, gyúl süttüda (11.)
 gyulladás viha (1.)
 gyúr [résztát] pieksta (12.a), segu-
 tada (12.a)
 gyűjt kerata (16*), kogota (16*),
 poimda (12.i)
 gyülés kerag (1.a)
 gyümölcskocsonya, gyümölcspép
 kiisel' (4.i)
 gyűrű [kézen] kol'čaaane (8.*), ring-
 haane (8.*)

H

ha, hogyha ku
 habár hoť, -se
 háború voin (1.a)
 habverő härkim (4.e)
 hadd, hagy msz ando
 hadsereg, haderő, had armij (1.a)
 hagy verb diäda (11.), diätta (12.a),
 heitta (12.a), laskta (12.o)
 hagyma lauk (1.a)
 haj I fn tukk (1.a*)
 haj! II isz voi!
 hajas karvaane (8.*)
 hajigál lükta (12.i*)
 hajít lükääta (16*)
 hajlott viär (1.a)
 hajnalodik vaugištuda (11.)
 hajóorr ezipera (1.)
 hajszál karv (1.a), tukk (1.a*)
 hajt [terel], hajsol ajada (10.), ajel'-
 ta (12.o)
 hajtás veza (1.)
 hal I fn kala (1.)
 hal II verb kuolda (12.o)
 hála, hálaadás kiituz (9*)
 halacska kalaane (8.*)
 halad 1. astta (11.u), hurkta, hurg-
 (11.u), kävel'ta (12.o), kävüda (11.),
 mända (12.o), tulda (12.o); 2. [jár-
 művön, lovon] ajada (10.)
 halál kaum (1.a), surm (1.a)
 halász kalanik (1.a)
 halásháló verk (1.o)
 halászik kalastada (12.)
 halétel kalastüöm (1.ä)
 hall kuulda (12.o)
 hallatszik koišta, koiž- (12.o),
 kuuluda (11.)
 hallevés, halászlé kalarokk (1.a*),
 rokk (1.a*), uha (1.)
 hallgat(ózik) kuundel'ta (12.o)
 háló verk (1.o)
 halogat pidatada (12.a)
 halom [domborzat] mäthaane (8.*),
 mättaz (6.*), mägi (1.i/e)
 halovány vauktaane (8.*)
 halózat verk (1.o)
 halporonty maim (1.a)
 hám, hámiga lāng (1.e), bembel'
 (4.e)
 hámszj rahkij (6.*)

hamu tuhk (1.a)
hamuszürke savunhuahk (1.a)
háncs kuor (4.e)
hanem a, ka
hang viänd (1.o)
hangár angar (1.a)
hangtalan kioletuu (3.)
hangzás viänd (1.o)
hangzik kohašta, kohaž- (12.o), kuu-
 luda (11.)
hangya kud'zuu (1.)
hangyaboly kud'zuunkogo (1.)
hant mättaz (6.*)
hány I *nm* mii
hány II *verb* [dobál] lükta (12.i*)
hanyag lašk (1.a)
hápog kräketada (12.a)
harang kell (1.o)
harap 1. purda (12.o), haukaata
 (16*); 2. [hal] nuokta (12.i)
harapófogó piihted (2.*plur*)
harisnya sukk (1.a*)
harmadik koumand'z (9.*)
harmat kastuz (7.*)
harminc koumeküment
harmonika igrušk (1.a)
három koume (1.)
has vacc (1.a*)
haszonbérlet arend (1.a)
haszontalan d'oudav (1.a)
hat *szn* kuuž (9*)
hát I *fn* sel'g (1.a)
hát II *msz* -gi, ka, -se, -ved
hatalmas vägev (1.ä)
hatalom vägi (1.i/e), vald (1.a)
hatály vägi (1.i/e)
határidónapló bloknót (1.a)
határoz rešta (12.i*)
hátizsák šaug (1.u)
hatodik kuudend'z (9.*)
hatol tunktakse (18.i)
hátra, hátrafelé taganaks, tagaze-
 he
hátság sel'g (1.a)
hátul tagana
hátulról taganapiä
ház kodi (1.), taluu (1.), pert' (1.i)
haza I *fn* kodimua (1.)
haza II *hsz* kodihe, pertiie
háziállat žiivat (1.a)
háziasszony emag (1.a)
házigazda, háziúr ižand (1.a)
házikó kodiine (8.*), pertiine (8.*)

házimunka kodiruad (1.o)
háznép pereh (4.e)
hazulról kodišpiä
hegy 1. [domborzat] mägi (1.i/e); 2.
 [vége vminek] occ (1.a*), piä (1.)
hegyfok niimak (1.o)
hegyhát sel'g (1.a)
hej! voi!
héj kuor (4.e)
héja habuk (1.a)
hely koht (1.a), sija (1.)
helyes 1. [jó] hüvä (1.); 2. [kifo-
 gástalan] oiged (1.a)
helyez azetada (12.a), azetel'ta (12.o),
 panda (12.o)
helyiség sija (1.)
helyszín sija (1.)
hempereg viruda (11.)
henceg čomendeltakse (18.e)
hentereg viruda (11.)
here [növény] dänüünleibaane (8.*)
hét I *fn* [időszak] nedal' (1.i)
hét II *szn* seičime (1.)
hetedik seičimend'z (11*)
hétfő ezmažarg (1.e)
hétköznapi afg (1.e)
hever viruda (11.)
hézag reig (1.a), sar (1.a)
hiba viäruz (7.*), viga (1.)
hibás *fn* viärnik (1.a)
hibátlan oiged (1.a)
híd sild (1.a)
hideg I *fn* pakaane (8.*), kül'mänd
 (1.a), vilu (1.)
hideg II *mn* vilu (1.)
hidegen vilu
himbálózik čiipta, čiiib- (12.u)
hímzés minta kird' (1.a)
hinta čiiib (1.u)
hintázás čiiibumiine (8.*), čiiibund
 (1.a)
hintázik čiipta, čiiib- (12.u)
hír, híradás tied (1.o)
hírlap lehte (5.)
hírnév sluav (1.a)
hisz *verb* uskta (12.o)
hiszen, hisz *ksz* -gi, -se, -ved
hiúz il'bez (7.*), meckaži (1.)
hív heikta (12.a), kucta (11.u*), mua-
 nitada (12.a)
hó [csapadék] lumi (4.i/e)
hóakadály, hóbucka, hótorlasz
 übüž (7.*)

hodály liäv (1.a), tahn (1.a)
hófúvás übüž (7.*)
hogy *ksz* štobi
hogy(an) kutt
hogyha ku
hol kus
hold, Hold 1. [égitest] kuudam (4.a*);
 2. [a Föld kísérője] Kuudam
holdfény, holdvilág kuudam (4.a*)
holnap I *fn* huomen (4.e), huomez
 (7.*)
holnap II *hsz* huomei, huomen
homály hämär (1.a)
hombár ambař (1.i)
homlok(zat) occ (1.a*)
homok pesk (1.u)
homokpart peskrand (1.a)
honnán, honnét kuspiä
hord(oz) kanta, kand- (11.a), pidada
 (12.a), pideł'ta (12.o), vedada (12.a)
horog koukuine (8.*)
hossz pid'uz (7.*)
hosszában pił'kiin (part) *prep*
hosszabbít d'atkta (10.)
hosszabbodik d'atkuda (11.)
hosszasan häł'k, kodv
hosszméret pid'uz (7.*)
hosszú pił'k (1.a)
hosszúság pid'uz (7.*)
hova, hová kune
hoz kanta, kand- (11.a), pidada (12.a),
 pideł'ta (12.o), vedada (12.), tuoda
 (tuob, tui)
hozzáad 1. [kiegészít] d'atkta (10.);
 2. [vkihez] naitta (12.a)
hozzaérősít kinditada (12.a)
hozzaértés nero (1.)
hozzáfog, hozzálát rubeta (16*), za-
 vodida (10.)
**hozzákapcsol, hozzáköt, hozzászö-
 gez** kinditada (12.a)
hozzáragad tartta (11.u)
hozzáragaszt tartutada (12.a)
hő lämm (1.ä), räkk (1.e*)
hörpöl särpta, särb- (12.i)
hős miež (6.*)
hőség räkk (1.e*)(1.e*)
hull pakkuda (11.), langeta (lanktob,
 lanksii)
hullám ald (1.o)
hurcol kanta, kand- (11.a), tuoda
 (tuob, tui)
hús liha (1.)

húsvét Äjapäiv (1.ä)
húz 1. [von] vedada (12.), nühtäata (16*); 2. [magára] panda (12.o)
huzal lang (1.a)
húha! a-voi-voi! voi!
hül vilustuda (11.)
hüledelik diivudakse (18.i)
hús I *fn* kül'mänd (1.a), vilu (1.)
hús II *mn* vilu (1.)
hú(s)t viluškuutta (12.a)
hüvely [tok] huodaf (4.a*)
hüvös I *fn* kül'mänd (1.a), vilu (1.)
hüvös II *mn* vilu (1.)
hüvösen vilu

I, Í

ide täha, tänna
idea duum (1.a)
idegen I *fn* vieraz (6.*)
idegen II *mn* vieraz (6.*)
idejében, időben aiga, aigaažes, aigaažesti, aigana, aiguuš
idő 1. [dimenzió] aig (1.a); 2. [mért] aig (1.a); 3. [időpont] aig (1.a); 4. [tartam] aig (1.a); 5. [szakasz] aig (1.a); 6. [időjárás] ilm (1.a), siä (1.)
időjárás ilm (1.a), siä (1.)
időskor vahnuaig (1.a)
ifjú nuof (4.e)
ifjúkor, ifjúság nuoruz (9*)
iga, igazsík bembel' (4.e*), läng (1.e), rahkiž (9*)
igaz I *fn*, **igazság** pravd (1.a), tozi (9*)
igaz II *mn* oiged (1.a)
igazán ihan
igazi oiged (1.a)
ige verb (1.a)
igen da
igencsak d'alos
ígér uskaata (16*)
igézés puheg (4.e), sanad (2.*plur*)
igyekszik kiirehtada (12.a)
ikrek kaksinaažed (8.*plur*)
ikon ikon (1.a), d'umalaane (8.*), sünduine (8.*), obraz (1.a)
ikonpolc d'umalkoda (1.)
ilyen muguune (8.*), mugom (1.a), ninkuune (8.*)
íme, ím vod, voot, vot

importál tuoda (12.o)
indul lähta (lähtob, läksii), mända (12.o)
információ tied (1.o)
ing paid (1.a)
ingovány suo (1.)
ingyen I *hsz* ilmaa
ingyen II *mn* ilmaane (8.*)
ingyenesen ilmaa
inkább paremba
innen täga, täss, täst
innivaló d'uom (1.a), d'uomiine (8.*)
ínség häda (1.)
int maihaata (16*)
integet maihutada (12.a)
íny igen (1.i)
ipa app (1.e*)
ír verb kiritada (12.a)
irány čura (1.), kazi (käden, kätt)
írás kird' (1.a)
irat kird' (1.a)
irattár arhiv (1.a)
író kiritaj (1.a)
irtás, irtásterület kask (1.e)
is tože, da
iskola škola (1.)
ismer tieta (16*), tuta (17.o*)
ismeret tied (1.o)
ismerős *fn* tuttab (1.a)
ismét möst
istálló liäv (1.a)
isten, Isten 1. [fogalom] d'umal (1.a); 2. [egyistenhitű] D'umal
iszak šaug (1.u)
iszkoskodás d'uomiine (8.*)
iszik d'uoda (12.o)
ital d'uom (1.a), d'uomiine (8.*)
itat d'uotta (12.a)
ítél(kezik) suut'ta (suudib, suudii)
itt täga, täss, täst
itthon kodiš, pertiš
ívás, ivászat d'uomiine (8.*)
ízes maged (1.a), magedaane (8.*)

J

jaj! jaj-jaj! voi!
jajgat, jajveszékél heikta (12.a), heikaata (16*), voikta (12.a)
jajgatás, jajongás, jajveszékélés voikand (1.a)
január pakaškuu (1.)

jár astta (11.u), kävel'ta (12.o), kävüda (11.), mända (12.o)
járás [körzet] rajon (1.a)
járkál kävel'ta (12.o), kävüda (11.)
járókelő astuj (1.a)
járom, járomsík bembel' (4.e), rahkiž (9*)
játék, játszás [zene] viänd (1.o)
játékszer bobaane (8.*)
játszik [zenél] viäta (17.a*)
java [vminek] hüvüz (9*)
jávorszarvas hírv (4.e)
javul parata (13.)
jé! voi!
jég diä (1.)
jegyzetfüzet, jegyzetömb bloknót (1.a)
jelenleg nügude, nügü, nügüü
jelentkezik [előtűnik] rodidakse (18.i)
jellem taba (1.)
jó I *fn* hüvüz (9*)
jó II *mn* hüvä (1.)
jobb I [minőség] paremb (1.a)
jobb II [oldal] oiged (1.a)
jobban paremba
jogos oiged (1.a)
jóízű maged (1.a), magedaane (8.*)
jókedv ilo (1.)
jókedvű vessel' (4.a)
jókor aigaažes, aigaažesti, aiguuš
jóság hüvüz (9*)
jóságos hüvä (1.)
jóság 1. [vagyon] hüvüz (9*); 2. [háziállat] žiivat (1.a), žiivataane (8.*)
jószívű sula (1.)
jön kävel'ta (12.o), kävüda (11.), tulda (12.o)
jöttment [személy] vieraz (6.*)
jövetel tulend (1.a)
juh lambaz (6.*)
július heinkuu (1.)
június kezakuu (1.)
jut [vhová] tulda (12.o)

K

kacag nagrda (10.)
kacor kassaf (4.e)
kacsa sorz (1.a)
kád kuad' (1.i)
kajszibarack abrikos (1.a)
kakas kukuu (1.)

kakukk kägi (1.i/e)
kakukkol kukkuda (11.)
kakukkolás kukkund (1.a)
kalap šliäp (1.a)
kalapács palʔ (1.a), palʔaane (8.*)
kalapál tagoda (10.)
kalász tähk (1.a), tiähk (1.a)
kályha päčč (1.i*)
kampó koukuine (8.*)
kantárszár ohdʹaz (7.*)
kantele [húros hangszer] kandeleh (4.e)
kap 1. suada (11.), priimda (12.i);
 2. [hal] núokta (12.i)
kapa kuok (1.a)
kapál kuokta (12.i)
kapar kuapta, kuab- (12.i)
kápolna časoun (1.a)
káposzta kapust (1.a)
karácsony Raštav (1.a), Sünd (1.u)
karakter taba (1.)
karám tahn (1.a)
karambol avariij (1.a)
karcsú hoik (1.a)
karfa käzipuu (1.)
karjalai, karél *fn* karjalaane (8.*)
káromkodik riidelʔta (12.o)
kása pudr (1.o)
kasza stoik (1.a)
kaszál niitta (12.a)
kaszáló [rét] niit (1.u)
katlan kattij (4.a)
kátrány terv (1.a)
kátrányos tervaz (6.*)
kattan, kattog kopsta (12.a)
kavar (12.a)
káv kofij (1.a)
kazal suabr (1.a)
kebel rind (1.a), rindaane (8.*)
kecske koza (1.)
kedd tožafg (1.e), tožnafg (1.e)
kedélyes vesselʔ (4.e)
kedvel armastada (12.a), ʔuupta, ʔuub- (12.i)
kedves armaz (6.*), kallijž (6.*), su-
 la (1.)
kefe huar (1.a)
kehely malʔ (1.a)
kék siniine (8.*)
kel *verb* heraštuda (11.)
kelepce kläps (1.a)
kelet [égtáj] päivännouzm (1.a), päi-
 vännouzend (1.a)

keletkezik rodidakse (18.i)
kell pidab (pidii)
kemence päčč (1.i*)
kemény kova (1.), luja (1.)
keményen kovas, lujas
kémlelőnyílás fortočk (1.a)
ken voita (15.a)
kender I *fn* liin (1.a)
kender- II *mn* liinaane (8.*)
kendő paik (1.a)
kenyér leib (1.a)
képes [vmire] voida (voib, voi),
 mautta (10.)
képesség nero (1.)
képzelet mielʔ (4.e), mielüt (9.)
kér pakita (14.)
kérdez küzüda (11.)
kérdezősködik tiedustada (12.a)
kérdőív anket (1.a)
kéreg kuof (4.e)
kéreget pakita (14.)
kéregetés pakičemiine (8.*), paki-
 čend (1.a)
kerék kruug (1.a)
keres ečta (12.i*)
kérés pakičemiine (8.*), pakičend
 (1.a)
kereszt rist (1.a)
keresztbe ristaha
keresztvezdés tiesar (1.a)
keresztút tiesar (1.a)
keresztül läbi (iness) *nu*, piäliči
 (iness) *nu*, piäliči (iness) *prep*
keresztülbujik puguutadakse (18.a)
keresztvetés rist (1.a)
kerget ajada (10.)
kerítés aid (1.a)
kérkedik čomendeltakse (18.e)
kérő *fn* ženih (1.o)
kert sadu (1.)
kerület [körzet] rajon (1.a)
kerülőút ümbärduzdorog (1.a)
kés veič (1.e)
keserű, keserves karged (2.)
keskeny kaid (1.a)
késleltet pidatada (12.a)
később dälʔges
kész vaumiž (6.*)
készít azuda (11.), ruata, ruad- (10.a),
 vaumištada (12.a), zagotovina (10.)
készség nero (1.)
kesztyű kindaz (6.*)
két, kettő kakás (kahten, kaht)

kétfelé, ketté puolekahiin
kétségtelenül vese
kettős *fn* puar (1.a)
kettyeg tikkida (10.)
kettyegés tikkimiine (8.*), tikkind
 (1.a)
kever pieksta (12.a), seguutada (12.a)
kevésszavú vähäsanaane (8.*)
kéz käzi (käden, kätt)
kezd rubeta (16*), zavodida (10.)
kezdődik zavodidakse (18.i)
kézhezvétel suand (1.a)
ki I *hsz* bokkaha
ki II *nm* [kérdő] ken (kennen, ken-
 da)
kiabál, kiált, kiáltozik heikta (12.a),
 heikaata (16*), kirkta, kirg- (11.u),
 kirgaata (16*)
kialszik [tüz, fény] sambuda (11.)
kiás čonkta, čong- (12.i), kaivda
 (10.a), kuapta, kuab- (12.i)
kibérel arenduida (10.)
kibocsát laskta (12.o)
kicsavar [facsar] puzerta (16*)
kicsérél vajehtada (12.a)
kicsi I *fn* [gyermek] puñu (1.)
kicsi II *mn* huba (1.), hubaane (8.*),
 pieñ (4.e)
kicsim [becéző] lapšut (9.*)
kicsinye [állatnak] poig (1.a), poi-
 gaane (8.*)
kicsoda ken (kennen, kenda)
kiderít tiedustada (12.a)
kidíszít, kidekorál čometa (17.a*),
 čomustada (12.a)
kidob lükääta (16*)
kiegyenesít oigeta (17.a*)
kiéhezik nälʔktuda (11.)
kienged, kiereszt laskta (12.o)
kiépít noustta (12.a), strojida (10.)
kifacsar puzerta (16*)
kifárad viästa, viáz- (11.u)
kifarag vestta (12.a)
kifelé bokkaha
kifest kruašta (12.i)
kifogástalan oiged (1.a)
kifolyik vuota, vuod- (12.a), lähta
 (lähtob, läksii)
kifoszt haravuuda (10.)
kifőz keitta (12.a)
kigondol duumaada (10.)
kígyó mado (1.)
kigyomlál nühtta (12.i)

kigyullad, **kigyúl** süttuda (11.)
kihajít lükääta (16*)
kihajt [terel] ajada (10.)
kiházásít naitta (12.a)
kihelyez panda (12.o)
kihív heikta (12.a), kucta 14.*)
kihúz nühtta (12.i), nühtääta (16*)
kihül vilustuda (11.)
kiindul lähta (lähtob, läksii)
kiiszik d'uoda (12.o)
kijön lähta (lähtob, läksii)
kikacag nagrda (10.a)
kikalapál tagoda (10.)
kikapcsol katkaata (16*)
kikérdez küzüda (11.)
kikerges ajada (10.)
kikotor čonkta, čong- (12.i)
kiköt(öz) sidoda (10.)
kilenc ühesa (1.)
kilencedik ühesand'z (9.*)
kilocsan läikta (11.ü)
kimegy lähta (lähtob, läksii)
kimond pagišta, pagiž- (12.o), sa-
nuda (11.), virkta (12.a)
kimos pesta, pez- (12.o)
kín tusk (1.a)
kinevet nagrda (10.a)
kínlódik tuskita (14.)
kint, **kinn** irdal, irdalpiä
kintre bokkaha
kintről irdal, irdalpiä
kinyal nuolda (12.o)
kinyílik avaaduda (11.)
kinyit avaata (16*)
kinyom painda (10.a), puzerta (16*)
kinyomoz ečta (12.i*)
kinyomtat painda (10.a)
kiolvas lugeda (luob, lugii)
kiont valada (10.)
kiömlik vuota, vuod- (12.a)
kiönt valada (10.)
kipirosít rusketa (17.a*)
kiprésel puzerta (16*)
kipróbál opta (12.i*)
kirabol haravuuda (10.)
kirak panda (12.o)
kiránt nühtääta (16*)
kirepül leta (17.a*)
kis huba (1.), hubaane (8.*), pieñ
(4.e)
kisajtol puzerta (16*)
kisangyal angelaane (8.*)
kisbalta kirvhut (9.*)

kiscsibe, **kiscsirke** kanaane (8.*),
kanampoigaane (8.*)
kisded mladenč (1.a), mladenčaane
(8.*)
kisegít abutada (12.)
kiseper, **kisöpör** pühkta (12.i)
kísérletezik opta (12.i*)
kisfia [vkinek] poigaane (8.*)
kisfiú poig (1.a), poigaane (8.*),
prihač (1.u)
kisgyerek, **kisgyermek** lapšut (9.*),
mladenč (1.a), mladenčaane (8.*),
puñu (1.)
kiskutya koiraane (8.*), kuđzu (1.)
kislány, **kisleány** neičuk (1.a)
kismadár(ka) čiič (1.u), čiičuhut
(9.*), linduine (8.*)
kismedve kondijaane (8.*)
kisüt [sütőben] pašta (10.a)
kiszabadul piázuda (11.)
kiszakad katketa (13.)
kiszakít nühtääta (16*)
kiszámít, **kiszámol** lugeda (luob,
lugii)
kiszámítás, **kiszámolás** lugemiine
(8.*), lugend (1.a), lugu (1.)
kiszárad muurehtuda (11.)
kiszárít kuivata (16*)
kiszed oteľta (12.o), otta (12.a*)
kiszel fn kiiseľ (4.e)
kitalál ozaata (16*)
kitanul opastuda (11.)
kitár avaata (16*)
kitart pidada (12.), pidel'ta (12.o)
kitárul avaaduda (11.)
kitép nühtta (12.i), nühtääta (16*)
kiterjed d'atkuda (11.)
kiterjeszt d'atkta (10.a)
kitesz panda (12.o)
kitisztít čistta (12.i), puhtastada (12.a)
kitör katkaata (16*)
kitud tieta (16*), tuta (17.o*)
kiüt iškta (12.o)
kiüz ajada (10.)
kivág iškta (12.o)
kiváj kaivda (10.a), kuapta, kuab-
(12.i)
kiválaszt, **kiválogat** podberida (10.)
kíván 1. [óhajt] pakita (14.), tah-
tuuda (10.); 2. [vmit vkinek] toi-
votada (12.a)
kívánság pakičemiine (8.*), paki-
čend (1.a)

kivarr ombel'ta (12.o)
kiver iškta (12.o)
kivés vestta (12.a)
kivesz oteľta (12.o), otta (12.a*)
kívész, **kívészik** mända (12.o)
kivezet otta (12.a*)
kivilágít vaugištada (12.a)
kivilágosodik vaugištuda (11.)
kivirágzik, **kivirul** cveľta (12.i),
cvetiškata (17.o*)
kivisz otta (12.a*)
kivörösít rusketa (17.a*)
kívil hsz irdal, irdalpiä
kívilre bokkaha
kívilről irdal, irdalpiä
kizöldül vihanduda (11.)
kocsirúd aiž (1.a)
koldul pakita (14.)
koldulás pakičemiine (8.*), paki-
čend (1.a)
kolhoz kolhoz (1.a)
kolomp kell (1.o)
komp laut (1.a)
kondér kattil (4.a)
konfetti kamfet (1.a)
konok tabakaz (9*)
kopácsol loškutada (12.a)
kopasz tühd' (1.a)
kopejka, **kopek** kopeik (1.a)
kopog(tat) loškutada (12.a)
koppán kopsta (12.a)
kor aig (1.a), iga (1.), igaane (8.*)
korán aigaažes, aigaažesti, aiguuš
korbácsol pieksta (12.a)
korhál hapata (13.)
korlát kázipuu (1.)
korom nogi (1.i/e)
korona [fáé] lavd (1.a)
korosztály igaane (8.*)
korrekt oiged (1.a)
korszak aig (1.a)
kosár virš (1.i)
kotor čonkta, čong- (12.i)
kotyvaszt emaguuta (14.)
kovács pajanik (1.a), sepp (1.a*),
sepuu (1.), tagoj (1.a)
kovácsműhely paja (1.)
kovácsol tagoda (10.)
kovász taigin (4.a)
kő I fn kivi (1.i/e)
kő- II et mn kiviine (8.*)
kőház kivitaluu (1.)
köles bross (1.a)

kõltemény runo (1.)
kõlyök poig (1.a), poigaane (8.*)
kõlyökkutya kud'zu (1.)
kõnny küüng (1.e)
kõnnycepp küüngut (9.*)
kõnnyit kebdenzuutta (12.a)
kõnnyü, kõnnyed kebd' (1.a)
kõnyv kird' (1.a), kniig (1.a)
kõr [alakzat] kruug (1.a)
kõrbeutazik ümbärta (16*)
kõrnyék käzi (käden, kätt)
kõrül I hsz, kõrös-kõrül, kõrben ümbri
kõrül II prep ümbri (part)
kõrülbelül lähes, läh
kõrülfogás, kõrüllevés, kõrülzáras ümbärdüz (7.*)
kõrzet rajon (1.a)
kõszön 1. [üdvözöl] tervehtada (12.a); 2. [vmit] kiitta (12.a), spassibuuta (14.)
kõszönet kiituz (7.*)
kõszönöm kiituz, spassibo
kõszönt tervehtada (12.a)
kõt sidoda (10.)
kõteg snup (1.u)
kõtél kütte (4.), kütkut (9.*)
kõtelez sidoda (10.)
kõvér sanged (2.)
kõvetkeztében perad (gen) *nu*
köz sar (1.a)
közbe keskele (gen) *nu*, keskehe (gen) *nu*
közben I hsz keskes
közben II nu keskes (gen)
közbenjáró süötajaane (8.*)
közé keskehe (gen) *nu*
közel lähen, rindal
közelebb lähemba
közelebbi lähemb (1.a)
közelébe I hsz rindale
közelébe II nu noste (gen), no (gen)
közelében I hsz rindal, siiriçi
közelében II nu noste (gen), no (gen)
közeledik, közeleg, közelít läheta (13.)
közeli lähemb (1.a)
középen keskel
középre keskele
közlekedik kävel'ta (12.o), kävüda (11.)
közmondás sanampouv (1.e)
között keskel (gen) *nu*

közötte keskes
köztársaság tazavald (1.a)
krumpli kartošk (1.a)
krumpliverem kuup (1.a)
kulcs avadim (1.a)
kultúra kul'tur (1.a)
kunyerál pakita (14.)
kunyerálás pakičemiine (8.*), pakičend (1.a)
kunyhó pert' (1.i)
kupa mal't (1.a)
kurta lühüd (lühüdan, lühüt)
kuruzsló tiedaj (1.a), tieduunik (1.a)
kút kaiv (1.o)
kutat ečta (12.i*)
kutya koir (1.a)
különb paremb (1.a)

L

láb [átv is] d'aug (1.a)
labda miäch (1.u)
labdarózsa šoid (1.a)
lábnyom däl'g (1.e)
lábszár d'aug (1.a)
láda [magas, nagy méretű] ral'k (1.a)
ladik veneh (4.e)
lág pehmed (1.a)
lak kodiine (8.*), pertiine (8.*)
lakás kvartir (1.a)
lakat lukk (1.u*)
lakik eläda (12.ä)
lakó fn eläj (1.a)
lakodalom svuadib (1.a)
lakóház taluu (1.)
lakos eläj (1.a)
lám vod, voo, vot, voot
lámpa, lámpás lampočk (1.a)
lámpaernyő abažur (1.a)
láng lämüü (1.)
lángol palada (10.)
lány neižne (neičen, neidišt), neidiine (8.*)
lánka neičuk (1.a)
lap lehte (5.)
láp suo (1.)
lapát labid (1.o)
lapít ličaata (16*)
lapos madal (1.a), plistik (pliskan, pliskad), pliskač (1.u)
lassú hil't (1.a), hil'taane (8.*)
lát kacta (11.u*), nähta, näg- (12.o)

látogató gost' (1.a)
látogatóba adivuuhe, adivuukš
látogatóban adivuuš
látszik näguda (11.)
latyak röčč (1.a*), redu (1.)
le alahaks, alahakspiä
leány neižne (neičen, neidišt), neidi-ne (8.*)
leányka neičuk (1.a)
learat niitta (12.a)
lebornít raketada (12.a)
lebeg huškta (12.a)
leborotvál ajada (10.)
léc laudaane (8.*)
lecsap perkta, perg- (12.a)
lecsérél vajehtada (12.a)
lecsíp näpääta (16*)
lecsuk saubata (sauptab, saupsii)
ledől kolahtatada (12.a)
ledönt sorta (16*)
leég palada (10.)
leéget raketada (12.a)
leesik langeta (lanktob, lanksii), pak-kuda (11.)
lefagyaszt viluškuutta (12.a)
lefarag vestta (12.a)
lefékez pidatada (12.a)
lefekszik azetuda (11.)
lefelé alahaks, alahakspiä
lefog pidatada (12.a)
lefolyik vuota, vuod- (12.a), lähta (lähtob, läksii)
lefürdik kül'ptakse, kül'b- (18.e)
lég ilm (1.a)
legeltet paimeta, (17.a*)
legény priha (1.)
legényke poigaane (8.*), prihač (1.u)
légikikötő erodrom (1.a)
legyalul vestta (12.a)
legyengült voimatuu (3.)
legyez maihutada (12.a)
legyint maihaata (16*)
leharap purda (12.o), haukaata (16*)
lehelet heng (1.e)
lehelyez panda (12.o)
lehetséges naverno
lehull langeta (lanktob, lanksii), pak-kuda (11.)
lehül vilustuda (11.)
lehút viluškuutta (12.a)
leír, lejegyez kiritada (12.a)
lejön lähta (lähtob, läksii)
lék [jégen] lähk (4.e), lähte (5.)

lekapcsol katkaata (16*)
lekaszál niitta (12.a)
leköt(öz) sidoda (10.)
lel löita (16*)
lelapít ličaata (16*)
lélegzet heng (1.e)
lélek, lelkület heng (1.e)
lelóg ripta (11.u*)
lelő ambuda (11.)
lelők sorta (16*)
lemegy lähta (lähtob, läksii)
le mos pesta, pez- (12.o)
le mosdik pestakse, pez- (18.e)
len liin (1.a)
leng čiitta, čiib- (11.u), huškta (12.a)
lenge kebd' (1.a)
lenget maihaškuutta (12.a), maihutada (12.a)
lent, lenn alahan
lentre alahaks, alahakspiä
lentről alahampiä
lenyom ličaata (16*), painda (10.a)
leolvas luge da (luob, lugii)
leomlik kolahtatada (12.a)
leönt valada (10.)
lép *verb* astta (11.u), poukta, poug- (12.o)
lépdel, lépeget astta (11.u), kävel'ta (12.o), kävüda (11.)
lepény skanč (1.a), štipanik (1.a), surčjn (4.a), surščjn (4.a)
lépés hašmuz (7.), šuag (1.a)
lepke liipak (1.o), liipakuone (8.)
lerak panda (12.o)
lerogy langeta (lanktob, lanksii), pak-kuda (11.)
leroskad kolahtatada (12.a), pak-kuda (11.)
lesűjt iškta (12.o)
lesüt raketada (12.a)
lesz [bekövetkezik] liinda (12.o)
leszakad katketa (13.)
leszed kerata (16*), kogota (16*), otta (12.a*), poimda (12.i)
letartóztat arestuida (10.), pidatada (12.a)
letartóztatott [személy] arestant (1.a)
letelepedik, letelepszik azetuda (11.), ištta (11.u)
leteper sorta (16*)
létesít azetel'ta (12.o)
letesz panda (12.o)

létezik eläda (12.ä), olda (om, olii)
letisztít čistta (12.i), puhtastada (12.a)
létrehoz azetel'ta (12.o), azuda (11.), ruata, ruad- (10.a)
letűnik kadoda (10.)
leül ištta (11.u), ištakse (18.u), aze-tuda (11.)
leültet ištutada (12.a)
leüt, levág [állatot] iškta (12.o), per-
 ta, perg- (12.a)
levált vajehtada (12.a)
levegő ilm (1.a)
levél 1. [növényi] lehte (5.), lehtuk (1.a); 2. [írott] kird' (1.a), kird'aa-ne (8.*)
levéltár arhiv (1.a)
lever iškta (12.o)
leves *fn* keit (1.o), keituz (7.), supp (1.a*)
levesz otta (12.a*)
levetkőzik heittakse (18.a)
lezár saubata (sauptab, saupsii)
lezuhan kolahtatada (12.a), pakku-da (11.)
libeg huškta (12.a)
liget mecaane (8.*), mecik (1.o)
liszt d'auh (1.o)
lő hebo (1.)
lob viha (1.)
lóbál maihaškuutta (12.a)
lobban süttüda (11.)
lobog huškta (12.a)
lobogó *fn* flaga (1.)
lóca lauč (1.a), muarad (1. plur)
loccsan läikta (11.ü)
lóg ripta (11.u)
lóhere dänüünleibaane (8.*)
lomb lehte (5.), lehtuk (1.a)
lombkorona ladv (1.a)
lomha lašk (1.a)
lószerző bruja (1.)
lő ambuda (11.)
lök, lökdös ähkta (12.i), ähkääta (16*), toukta (12.i), toukaata (16*), tunkta, tung- (12.i), tungaata (16*)
lúcfenyő kuuz (kuuzen, kuust)
luk, lyuk reig (1.a)
lusta lašk (1.a)
lúd I *fn* 1. [ember] lüüdikuu (1.), lüüdilaane (8.*); 2. [nyelv] lüü-di (1.), lüüdikiel' (4.e)
lúd II *mn* lüüdilaane (8.*)

M

ma nügüü, tänambaa
maci, mackó kondijaane (8.*)
macska kaži (1.)
madár lind (1.u)
madárcsőr ónokk (1.a*)
madáreleség süömlaudaažed (1. plur)
madárfióka poig (1.a), poigaane (8.*)
madárka čiič (1.u), čiičuhut (9.), linduine (8.*)
madártoll höühgñ (4.e), suug (1.a)
maga I [személyesen] iče (ičen, iččed)
Maga II, Maguk [udvariassági] tüü (teiden, teid)
magában üksiin
magas korged (2.)
magas(b)an korktas, ülāhan
máglya lämüü (1.)
magtár ambať (1.i)
magyar I *fn* ungarilaane (8.*)
magyar II *mn* ungarilaane (8.*)
majd däl'ges
majdnem lähes, lāz
major ferm (1.a)
május oraskuu (1.)
makacs tabakaz (6.*)
málna babarm (1.o)
mama mamoi (1.), muam (1.a)
mancs kábäl' (1.ä)
mandulagyulladás angin (1.a)
manó gnom (1.a)
mar [állat] *verb* purda (12.o)
már d'o
március keváškuu (1.)
marha *fn* žiivat (1.a), žiivataane (8.*)
más(ik) muu (1.), toine (8.*)
máskor tošti
második toine (8.*)
mátka mučuu (1.)
mázol kruašta (12.i)
medve kondij (1.a)
medvebocs kondijaane (8.*)
meg *ksz* da
még d'o, ve
megad anta, and- (10.)
megakadályoz pidatada (12.a)
megázik kastuda (11.)
megbámul diivudakse (18.i)
megbecsülés čest' (1.i)

megbeszél pagišta, pagiz- (12.o)
megbeszélés pagin (1.a)
megbetegedés viha (1.)
megborotvál ajada (10.)
megbotlik tükestuda (11.)
megbők ähkta (12.i), ähkäata (16*),
 toukta (12.i), toukaata (16*), tunkta,
 tung- (12.i), tungaata (16*)
megbújik peittakse (18.a)
megcsinál azuda (11.), ruata, ruad-
 (12.a)
megcsip näpäata (16*)
megcsodál diivudakse (18.i)
megcsókol čukurta (16*)
megdagaszt [tésztát] seguutada (12.a)
megdermed kül'mda (12.ä)
megdob lükäata (16*)
megég palada (10.)
megéget poutta (12.a)
megéhezik näl'ktuda (11.)
megél eläda (12.ä)
megemel noustta (12.a)
megenged laskta (12.o)
megépít strojida (10.), noustta (12.a)
megérdeklődik tiedustada (12.a)
megérik küpsta (12.a)
megérkezés tulend (1.a)
megérkezik liinda (12.o)
megérlelődik küpsta (12.a)
megerősít kinditada (12.a)
megért el'geta (17.a*), muštta (12.a)
megesik liinda (12.o)
megeszik süöda (süöb, süi)
megetet süötta (12.a)
megfagy kül'mda (12.ä), vilustuda
 (11.)
megfagyaszt viluškuutta (12.a)
megfarag vestta (12.a)
megfejt ozaata (16*)
megfékez pidatada (12.a)
megfeledkezik unohtada (12.a)
megfest kruašta (12.i)
megfog pidada (12.), pidel'ta (12.o)
megfordít punaata (16*)
megfordul punaatakse (punaadaze,
 punaažihe)
megfőz emaguuta (14.), keitta (12.a)
megfürdik kül'ptakse, kül'b- (18.e)
meggátol pidatada (12.a)
meggyógyul parata (13.)
meggyullad, meggyúl süttuda (11.)
meggyúr [tésztát] seguutada (12.a),
 täpetada (12.a)

meghagy diäda (11.), diätta (12.a),
 heitta (12.a)
meghal kuolda (12.o)
meghall kuolda (12.o)
meghallatszik kuuluda (11.)
meghallgat kuundel'ta (12.o)
megharap purda (12.o)
megházasít naitta (12.a)
megházasodik naida (10.)
meghív heikta (12.a), kucta (11.u*)
meghosszabbít d'athta (10.a)
meghosszabbodik d'atkuda (11.)
megigér uskaata (16*)
megigézés puheg (4.e), sanad (1.plur)
megijed pöl'gastuda (11.)
megindul lähta (lähtob, läksii)
megír kiritada (12.a)
mégis a
megismer tieta (16*), tuta (17.o*)
megismerés tied (1.o)
megszik d'uoda (12.o)
megitat d'uotta (12.a)
megítél suu'tta, suud- (12.i)
megjavul parata (13.)
megjelenik rodidakse (18.)
megjön liinda (12.o)
megkap suada (11.), priimda (12.i)
megkapál kuokta (12.i)
megkavar pieksta (12.a)
megken voita, void- (12.a)
megkérdez küzüda (11.)
megkeres ečta (12.i)
megkever pieksta (12.a)
megkezd rubeta (16*), zavodida (10.)
megkezdődik zavodidakse (18.)
megkisérel opta (12.i*)
megkönnyeztet it'ketada (12.a)
megkönnyít, megkönnyebbít keb-
 denzuutta (12.a)
megköszön kiitta (12.a), spassibu-
 ta (14.)
megköszönés kiituz (7.)
megköt sidoda (10.), kinditada (12.a)
megközelít läheta (13.)
megközelítőleg lähes, läh
meglát nähta, näg- (12.o)
meglehet naverno
meglel löita (16*)
meglepődik [vmin] diivudakse (18.i)
meglő ambuda (11.)
meglők ähkta (12.i), ähkäata (16*),
 toukta (12.i), toukaata (16*), tunk-
 ta, tung- (12.i), tungaata (16*)

megmar [állat] purda (12.o)
megmászás nouzend (1.a)
meg-megáll azetel'takse (18.e)
megmelegít haudoda (10.)
megmenekül piäzuda (11.), sohra-
 nidakse (18.)
megment piästta (12.a), sohranida
 (10.)
megmond pagišta, pagiz- (12.o), sa-
 nuda (11.)
megmos pesta, pez- (12.o)
megmosdik pestakse, pez- (18.e)
megnedvesít kastta (10.a)
megnéz kacta (11.u*)
megnő kazvda (10.a)
megnősít naitta (12.a)
megnősül naida (10.)
megnyílik avaaduda (11.)
megnyit avaata (16*)
megnyom painda (10.a)
megolajoz voita, void- (12.a)
megolvas lugeda (luob, lugii)
megolvasás lugu (1.)
megolvaszt sulata (16*)
megóv piästta (12.a), sohranida (10.)
megőregedés vahnuz (7.)
megőregedik vahntuda (11.)
megőriz sohranida (10.)
megőrül, megörvend ihastuda (11.)
megparancsol käskta (12.o)
megpárol haudoda (11.)
megpillant nähta, nä g- (12.o)
megpirít raketada (12.a)
megposhad hapata (13.)
megpördül punaatakse (punaada-
 ze, punaažihe)
megpörköl raketada (12.a)
megpróbál opta (12.i*)
megpuhít haudoda (11.)
megrabol haravuuda (10.)
megránt vedaata (16*)
megrémül pöl'gastuda (11.)
megrendez svuadibuuta (14.)
megretten, megriad pöl'gastuda
 (11.)
megrikat it'ketada (12.a)
megromlik hapata (13.)
megrongál paheta (17.a*)
megrothad hapata (13.)
megsavanyodik hapata (13.)
megsegít abutada (12.)
megsiratás it'ku (1.)
megsüt pašta (10.a), raketada (12.a)

megszabadul piázuda (11.)
megszakad katketa (13.)
megszámlálás, megszámolás luge-miine (8.*), lugend (1.a), lugu (1.)
megszámol lugeda (luob, lugii)
megszárad muurehtuda (11.)
megszárít kuivata (16*)
megszentelt pühä (1.)
megszépít čometa (17.a*), čomustada (12.a)
megszerez suada (11.), zagotovida (10.)
megszilárdít kinditada (12.a)
megszólal pagišta, pagiz- (12.o), sanuda (11.), virkta (12.a)
megszólít heikta (12.a), kucta (11.u*)
megszorít painda (10.a)
megszögez kinditada (12.a)
megszökik pageta (13.)
megszületik rodidakse (18.)
megtalál löita (16*), ozaata (16*)
megtanít opastada (12.a)
megtanul opastuda (11.)
megtart 1. [*kézben*] pidada (12.a), pidelta (12.o); 2. [*rendez*] svuadibuuta (14.)
megtaszít ähkta (12.i), ähkääta (16*), toukta (12.i), toukaata (16*), tunkta, tung- (12.i), tungaata (16*)
megteremt azuda (11.), ruata, ruad- (10.a)
megtesz azuda (11.), ruata, ruad- (10.a)
megtiszteltetés čest' (1.i)
megtisztít čistta (12.i), puhtastada (12.a)
megtörténik liinda (12.o)
megtud tieta (16*), tuta (17.o*)
megtudakol tiedustada (12.a)
megugat haukuda (11.)
megünnepel svuadibuuta (14.)
megüt iskta (12.o), lüöda (lüöb, lüi)
megvág iskta (12.o)
megvajaz voita, void- (12.a)
megváltoztat kiäta (17.a*), siäta (15.a)
megvan olda (om, olii)
megvár vuotta (12.a)
megvarr ombelta (12.o)
megvásárol osta (12.a)
megvéd piästta (12.a)
megvénül vahntuda (11.)
megver iskta (12.o), lüöda (lüöb, lüi)
megvesz ostta (12.a)

megvilág(os)ít vaugištada (12.a)
megvirrad vaugištuda (11.)
megsziroz voita, void- (12.a)
megy 1. mända (12.o), astta (11.u), kävelta (12.o), kävüda (11.), tulda (12.o); 2. [*járművön, lovon*] ajada (10.)
meleg I fn lämm (1.ä), räkk (1.e*)
meleg II mn palab (1.a), palabaane (8.*), räkk (1.e*)
melegít haudoda (10.)
melegség lämm (1.ä)
mell rind (1.a), rindaane (8.*)
mellé no (gen) *nu*, noste (gen) *nu*
mellé(je) rindale
mellett no (gen) *nu*, noste (gen) *nu*
mellette rindal, siiriči
mellkas rind (1.a)
mely(ik) kudamb (1.a), mii (miin, miida)
mén ubeh (4.e)
mendegél kävelta (12.o), kävüda (11.)
menekül pageta (13.)
mentén müöti (part) *nu*, pi'kkiin (part) *prep*
menyasszony mučuu (1.)
menyecske mučuu (1.)
menyegző svuadib (1.a)
menyhal madeh (4.e)
menny, mennyország taivaz (6.*)
mennydörgés d'umal (1.a)
mennydörög d'uraata (16.*)
mennyezet lagi (1.i/e)
mennyi mii
mennyiség lugu (1.), miär (1.a)
merőkanál, merítőedény kauh (1.a), kauvaz (6.*)
mérőszalag santimetr (1.a)
merre kune
mérték(egység) miär (1.a)
mese, mesebeszéd suarn (1.a)
mesél pagišta pagiz- (12.o), sanuda (11.), sanelta (12.o)
mesterség nero (1.)
messze *hsz* edahan
messzebb edeleze
messzi mn edahalaane (8.*)
messzire edahaks
métajáték grüüh (1.a)
metszet palaane (8.*)
mézeskalács priänik (1.a)
mező niit (1.u), peld (1.o)

mezőgazda, mezőgazdász agromon (1.a)
meztelen tühd' (1.a)
mi I [*micsoda*] mii (min, mida)
mi II *személyes nm plur 1.* müü (meiden, meid)
miatt perad (gen) *nu*, tähte (gen) *nu*
miért mikš
miféle, mifajta mitte (miččen, mit-tušt)
míg kuni
miként, miképp(en) kaku, kutt
mikor konz
mily, milyen mitte (miččen, mit-tušt)
mind kaik (1.e)
mindegy üksekaiik
mindegyik, minden d'oga (*rtlan*), d'ogahiine (8.*)
mindenfajta, mindenféle kaiken-iččim (1.a)
mindenfelől kaikijalpiä
mindenhol, mindenfelé, mindenütt kaikijal
mindenhonnan, mindenhonnét, mindenünnen kaikijalpiä
mindenki kaik (1.e)
mindenség muailm (1.a)
mindig ainos
mindkét, mindkettő molembad (1. *plur*), mougotid (1.i)
mindössze sešto
mint kaku, ku, kutt
mint form (1.a)
mintegy lähes, läh
mocsár suo (1.)
mocsok röčč (1.a*), redu (1.)
modern uuž (9*)
moha sammal (4.e)
mókus orav (1.a), oravaane (8.*)
mond pagišta, pagiz- (12.o), sanuda (11.), virkta (12.a)
mordul, morog rönkta, röng- (11.u)
morzsol krušta (12.i*)
mos pesta, pez- (12.o)
mos(ako)dik pestakse, pez- (18.e)
mosdószivacs vihk (1.o)
mosoly(gás) muhaaduz (7.)
mosolyog muhaata (16*), muhahtada (12.a), muhišta, muhi- (12.o)
most(an) nügude, nügü, nügüü, tã-nambaa
mögé taganaks (gen) *nu*

mögött tagana (gen) *nu*, däl'ges (part) *prep*, müödaha (gen) *nu*
mögötte müödaha, tagana
mögül taganapiä (gen) *nu*
mulasztás viäruz (7.)
múlt *mn* männu (9.)
munka dielo (1.), ruad (1.o)
munkanap ruadpäiv (1.ä)
munkás *fn* ruadaj (1.a), ruadnik (1.a)
muslica tihe (1.)
mutatkozik näguda (11.), rodidak-se (18.)
muzsik mužik (1.a)
muzsika viänd (1.o)
művelődés kułtur (1.a)

N

nadrág kuad'ďad (1. *plur*), štanad (1. *plur*)
nagy suuf (4.e)
nagyanya, nagyanyó, nagymama baboi (1.), buab (1.a)
nagyapa, nagyatya, nagyapó, nagypapa dedoi (1.), died (1.a), ukk (1.o*)
Nagyboldogasszony [*ünnepe*] Emagampäiv (1.ä)
nagysalád heim (1.o)
nagylány, nagyleány neižne (neičen, neidišt), neidiine (8.*)
nagynéni t'otk (1.a)
nagyon äjal, d'alos, ülen
nap, Nap I 1. [*égetsfajta*] päivääne (8.*); 2. [*naprendszerünk csillaga*] Päivääne
nap II [*időegység*] päiv (1.ä)
napa anup (1.e)
napfény päivääne (8.*)
napkelte päivännouzm (1.a), päivännouzend (1.a)
naplopó lašk (1.a)
nappal *fn* päiv (1.ä)
napraforgóolaj siemenvoi (1.)
narancs apel'sin (1.a)
ne ala (algha, algam, algat, alghazebad) *tiltő segédige*
nedves vezikaz (6.*), märg (1.a)
nedvesít kastta (10.a)
nedvesség kastuz (7.)
négy nell' (1.ä)
negyedik nelländ'z (9.*)

negyven nell'küment
néha erasti, konzgi
nehéz düged (1.a)
nehézék paine (5.)
nehézség liečk (1.e)
nej akk (1.a*), akuu (1.), inehmuu (1.), naine (8.*)
nekifog, nekilát rubeta (16*), zavodida (10.)
nem *msz* ei (en, ed, ei, em, et, ei) *tagadó segédige*
néma *mn* kieletuu (3.)
némi eraz (7.)
nemtő hiiž (9.*), mechiine (8.*), orgoseläj (1.a)
nemzet rahvaz (6.*)
nemzettség heim (1.o)
néni t'otk (1.a)
nénj čid'zuu (1.)
nép rahvaz (6.*)
népmese suarn (1.a)
néptörzs heim (1.o)
név nimi (1.i/e)
nevel kazvatada (12.a)
nevelkedik kazvda (10.a)
nevelő *fn* opastaj (1.a)
nevet nagrda (10.a)
nevez kucta (11.u*)
néz kacta (11.u*)
nézeget kacahtada (12.a)
ni voo
no, nos a, ka
noha hot', -se
nóta, nótázás pajuune (8.*), pajo (1.)
nótázgat heläduutada (12.a)
notesz bloknót (1.a)
november kül'mkuu (1.)
nő I *fn* akk (1.a*), akuu (1.), inehmuu (1.), naine (8.*)
nő II *verb*, **nővekszik** kazvda (10.a)
nővér 1. [*testvér*] sizar (4.e); 2. [*ápolónő*] sizar (4.e)
nőveszt kazvatada (12.a)

NY

nyáj kanz (1.a)
nyak kagl (1.a)
nyakhám lāng (1.e)
nyal, nyaldos, nyalogat nuolda (12.o)
nyaláb snup (1.u)

nyár keza (1.)
nyargal hurkta, hurg- (12.u)
nyáridő kezaaig (1.a)
nyél varž (9.*)
nyelv 1. [*ízlelőszerv*] kiel' (4.e); 2. [*beszél*] kiel' (4.e)
nyer suada (11.)
nyérc nork (1.a)
nyesőkés kassar (4.e)
nyikorog hačatada (12.a)
nyílás reig (1.a)
nyílik avaaduda (11.)
nyílt [*tér*] laged (1.a)
nyíltan, nyitottan avuun
nyír, nyírfa koiv (1.u), koivuine (8.*)
nyírfaerdő, nyírfás koivik (1.o)
nyírfajdkakas tedr (1.i)
nyirkos vezikaz (6.*), märg (1.a)
nyirkosság kastuz (7.)
nyit avaata (16*)
nyolc kahesa (1.)
nyolcadik kahesand'z (9.*)
nyom I *fn* däl'g (1.e)
nyom II *verb* painda (10.a), ličaata (16*)
nyomában däl'ges (part) *prep*, müödaha (gen) *nu*
nyomás liečk (1.e)
nyomda liečk (1.e)
nyomor, nyomorúság häda (1.)
nyomorgat painda (10.a)
nyomoz ečta (12.i)
nyomtatás liečk (1.e)
nyomul tunktakse, tung- (18.i)
nyújt [*ad*] anta, and- (10.)
nyúl *fn* dānūü (1.)
nyű nühtta (12.i)
nyüst niiž (9.*)

O, Ó

ó! I oh! *isz* voi!
ó II *mn* vahn (1.a)
óbégat heikta (12.a), heikaata (16*), voikta (12.a)
óbégatás voikand (1.a)
oda sinna
odaad anta, and- (10.)
odaáll azetuda (11.)
odaállít panda (12.o)
odadob, odacsap lükääta (16*)
odaér [*vhová*] tulda (12.o)

odaerõsít kinditada (12.a)
 odafekszik azetuda (11.)
 odafigyel kuundel'ta (12.o)
 odafordít punaata (16*)
 odahelyez panda (12.o)
 odahív kucta (11.u*), heikta (12.a),
 muanitada (12.a)
 odaragad tartta (11.u)
 odaragaszt tartutada (12.a)
 odarak panda (12.o)
 odatesz panda (12.o)
 odaül azetuda (11.)
 odavág lükääta (16*)
 odébb edeleze
 odébbáll uitta, uid- (12.i)
 ódon amuine (8.*)
 óhaj pakicemiine (8.*), pakicend (1.a)
 óhajt pakita (14.), tahtuuda (10.)
 oklevél kird' (1.a)
 okori amuine (8.*)
 okos mielekaz (6.*)
 oktat opastada (12.a)
 oktató *fn* opastaj (1.a)
 október ligakuu (1.)
 okul opastuda (11.)
 olaj void (1.i)
 olajoz voita, void- (12.a)
 oldal 1. [*testrészt*] bokk (1.a*); 2. [*a tér egyik fele*] bokk (1.a*), čura (1.), kazi (käden, kätt); 3. [*vme-lyik fél*] puol' (4.e)
 oldalra bokkaha
 oltalmazó *fn* d'uotajaane (8.*), süö-tajaane (8.*), sünduine (8.*)
 olvas lugeda (luob, lugii)
 olvasás lugemiine (8.*), llegend (1.a)
 olvasó [*személy*] lugij (1.a)
 olvaszt sulata (16*)
 olyan muguune (8.*), mugom (1.a),
 ninkuune (8.*)
 olykor erasti, konzgi
 onnan, onnét siga, sigapiä
 ont valada (10.)
 óra 1. [*időtartam*] čuas (1.u); 2. [*tan-óra*] čuas (1.u); 3. [*szerkezet*]
 čuasud (1.*plur*)
 ordas hukk (1.a*)
 ordít, orditozik, ordibál heikta
 (12.a), heikaata (16*)
 orom(zat) occ (1.a*)
 orosz I *fn* 1. [*személy*] veñakuu
 (1.), veñalaane (8.*); 2. [*nyelv*]
 veña (1.)

orosz II *mn* veñalaane (8.*)
 Oroszország Veña (1.)
 orr nena (1.)
 orrlyuk nenahuomeñ (4.e)
 orrtóke ezipera (1.)
 orsó kiäm (4.i), värtin (4.ä)
 ország mua (1.)
 ósdi vahn (1.a)
 ostoroz pieksta (12.a)
 oszlop [*fá*] parž (9.*)
 osztály [*társadalmi*] klass (2.a*)
 osztályrész oza (1.), vuit' (1.i)
 ott(an) sinna
 otthagyt diäda (11.), diätta (12.a), heit-
 ta (12.a)
 otthon I *fn* kodi (1.)
 otthon II *hsz* kodiš, pertiš
 otthonról kodišpiä
 óv sohranida (10.), vard'uuta (14.)
 óvatos varaadaj (1.a)

Ö, Ő

ő *nm* häin (4.e)
 öböl kuar (1.a)
 ök hüü (heiden, heid)
 ökör härg (1.a)
 ölt [*magára*] panda (12.o)
 öltés [*varrás, hímzés*] hašmuz (7.)
 ömlik vuota, vuod- (12.a)
 Őn, Őnök [*udvariassági*] tüü (tei-
 den, teid)
 önarkép aftoportet (1.a)
 önféjü tabakaz (6.*)
 önmaga iche (ičen, iččed)
 önnön oma (1.)
 önrendelkezés aftonomij (1.a)
 önt valada (10.)
 ördög čort (1.a), karu (1.), kehno
 (1.), kehnuune (8.*), mecc (1.a*),
 mechiine (8.*), orgoseläj (1.a), pa-
 halaane (8.*), žiid (1.a)
 öreg vahn (1.a)
 öreganyó baboi (1.), akk (1.a*)
 öregapó, öregember dedoi (1.), died
 (1.a), ukk (1.a*)
 öregedés vahnuz (7.)
 öregedik, öregszik vahnutda (11.)
 öregség, öregkor vahnuz (7.), vah-
 nuzaig (1.a)
 őriz sohranida (10.), vard'uuta (14.i)
 őrizetes *fn* arestant (1.a)
 örök, örökkévaló, örökös *mn* iga-
 hiine (8.*), igaliine (8.*), ilmaa-
 ne (8.*), ilmanigaliine (8.*)
 örökre, örökké ainos *hsz*
 öröm ihastuz (7.), ilo (1.)
 örül, örvend(ezik) ihastuda (11.)
 örvény čukkoļ (4.o), süvär (1.a)
 őanya buab (1.a)
 őserdő org (1.o)
 ősi, ősrégi amuine (8.*)
 ősrégen amu
 ösvény tropp (1.a*)
 ősz I *fn* [*évszak*] sügüz (sügüzün, sü-
 güst)
 ősz II *mn* huahk (1.a)
 őszirózsa astr (1.a)
 összeakad, összeütközik, összefut
 ähkäätakse (ähkäädaze, ähkääži-
 he), toukaatakse (toukaadaze, tou-
 kaaaažihe), tungaatakse (tungaa-
 daze, tungaažihe)
 összecsuk saubata (sauptab, saupsii)
 összegereblyéz haravuuda (10.)
 összegyűjt kerata (16*), kogota (16*),
 poimda (12.i)
 összejövetel kerag (1.a)
 összekapcsol kinditada (12.a)
 összekever, összekavar pieksta
 (12.a), seguutada (12.a)
 összeköt(öz) sidoda (10.), kinditada
 (12.a)
 összekuszál seguutada (12.a)
 összenyom, összelapít ličaata (16*),
 painda (10.a)
 összeolvaszt sulata (16*)
 összeragad tartta (11.u)
 összeragaszt tartutada (12.a)
 összeráz(k)ódik sārääta (16*)
 összeroskad kolahtatada (12.a)
 összes kaik (1.e)
 összeszárad muurehtuda (11.)
 összeszed kerata (16*), kogota (16*),
 poimda (12.i)
 összetör, összezúz katkaata (16*),
 mureta (17.a*)
 összevész, összeveszik riidel'ta (12.o)
 összeveszés riid (1.a)
 összezavar seguutada (12.a)
 öt viiž (9.*)
 ötlet duum (1.a)
 ötödik viidend'z (9.*)
 öv vüö (1.)
 övezet rajon (1.a)

P

pad, **padozat** lauč (1.a)
pajta saraa (1.), sarajin (1.a)
pajtás tovariš (1.a)
palack butilk (1.a)
palacsinta blina (1.), ročon (1.a)
palánk aid (1.a)
palánta rossad (1.a)
panaszkodik heikta (12.a), it'kta (12.o)
pantalló štanad (1.*plur*)
papa tatoi (1.)
papírlap lehte (5.)
pár I *fn* puar (1.a)
pár II *szn* puar (1.a)
pára heng (1.e)
paraszt mužik (1.a)
park sadu (1.)
párna pieluz (7.)
párol haududa (11.)
part rand (1.a), randaane (8.*)
pártfogó d'uotajaane (8.*), süöta-jaane (8.*)
partsáv, **partvidék** randaane (8.*)
pásztor paimuu (1.)
pásztorkodik paimeta, (17.a*)
patak oja (1.)
patika aptek (1.a)
patkol tagoda (10.)
patron patrún (1.a)
pedig a, ka
pelyva mäkin (1.a)
péntek piätnič (1.a)
perc minut (1.a)
perec kringeľ (4.i)
perem reiń (1.a)
pernye tuhk (1.a)
perpatvar riid (1.a)
perzsel raketada (12.a)
pici huba (1.), hubaane (8.*)
pillanat minut (1.a)
pillangó liipak (1.o), liipakuone (8.)
pillant kacahtada (12.a)
pír rumenč (1.a)
pírit raketada (12.a)
piros rusked (2.)
pirosít rusketa (17.a*)
pirosság rumenč (1.a)
piszkavas kouk (1.u)
piszok röčč (1.a*), redu (1.)
plafon lagi (1.i/e)

pocak vacc (1.a*)
pokol adu (1.)
pompázik čomendel'takse (18.e)
pontos tarkaane (8.*)
por põlü (1.)
póráz kütte (4.), kütkt (9.*)
porta veraa (1.)
poshad hapata (13.)
posta pošt (1.a)
pózna batog (1.a)
pödör punoda (10.)
pödrődik punodakse (18.o)
pördül punaatakse (18.a)
pörköl raketada (12.a)
pörög punodakse (18.o)
pöröly pal' (1.a)
prém karv (1.a)
prés paine (5.), liečk (1.e)
présel puzerta (16.*)
priccs muarad (1.*plur*)
próbál(kozik) opta (12.i*)
puha pehmed (1.a)
puhít haududa (11.)
puska orož (1.a)
puszta *mn* tühd' (1.a)

R

rab arestant (1.a)
rabol haravuuda (10.)
rácsap iškta (12.o)
rácsimpaszkodik rippuškata (17.o*)
rácsodálkozik diivudakse (18.i)
ráébred, **réeszmél** el'geta (17.a*), mušta (12.a)
ráér ehta (12.i)
ragad tartta (11.u)
ragaszt tartutada (12.a)
ragyog blešt'ta (12.i), losnida (10.)
ragyogás losnind (1.a), losnituz (7.)
ragyogó blesnij (1.a), losnij (1.a)
rágyújt [*dohányzás*] kuufaata (16*)
ráhallgat kuundel'ta (12.o)
ráhelyez panda (12.o)
raj kanz (1.a)
rájön el'geta (17.a*), mušta (12.a)
rak azetada (12.a), azetel'ta (12.o), panda (12.o)
rákap kopnida (10.)
rákapsol [*csatol*] kinditada (12.a)
rákérdez küzüda (11.)
ráköt kinditada (12.a), sidoda (10.)
rálél löita (16*)
rálép poukta, poug- (12.o)
ráló ambuda (11.)
ránéz kacahtada (12.a)
ránt nühtäata (16*), vedaata (16*)
rántottleves sárbin (4.e)
ráolvasás lugu (1.)
rápillant kacahtada (12.a)
ráragad tartta (11.u)
ráragaszt tartutada (12.a)
rarak panda (12.o)
rarákódik azetuda (11.)
rászögez kinditada (12.a)
rátalál löita (16*), ozaata (16*)
rátapos poukta, poug- (12.o)
rátékint kacahtada (12.a)
rátermettség nero (1.)
rátész panda (12.o)
ráút, **rávág**, **ráver** iškta (12.o)
ráz maihutada (12.a), sārääatada (12.a)
ráz(k)ódik sārääta (16*)
réce sorz (1.a)
recseg hačatada (12.a), loškutada (12.a)
regél pagišta, pagiz- (12.o), sanu-da (11.), sanel'ta (12.o)
régen, **réges-régen** amu
reggel *fn* huomez (7.)
régi vahn (1.a)
régóta amusaa
rejt peitta (12.a)
rejte(hely) peit (1.o), peituz (7.)
rejtély arbatuz (7.)
rejtőzik peittakse (18.a)
rejtvény arbatuz (7.)
remeg läpetada (12.a), sārääta (16*)
remegtet sārääatada (12.a)
rend riäd (1.u)
rendelkezik káškta (12.o)
rendelőintézet ambulatorij (1.a)
rendez svuadibuuta (14.)
rendíthetetlen kova (1.)
rendíthetetlenül kovas
reng läpetada (12.a)
renget sārääatada (12.a)
rengeteg *fn* [*vadon*] mecc (1.a*), org (1.o)
renyhe lašk (1.a)
répa náguu (1.), nákuu (1.), nagriž (6.*)
repül leta (17.a*)
repülőgép eroplúan (1.a)
repülőtér erodrom (1.a)

rés reig (1.a)
rest lašk (1.a)
rész palaane (8.*), oza (1.), vuit' (1.i)
részegeskedés d'uomiine (8.*)
részére niškuu (gen) *nu*, tähte (gen) *nu*
részesedés oza (1.), vuit' (1.i)
reszket läpetada (12.a), särääta (16*)
részvétel oza (1.), vuit' (1.i)
rét niit (1.u)
rétes štipanik (1.a)
réz vask (1.e)
rí it'kta (12.o)
rikácsol hačatada (12.a)
rikat it'ketada (12.a)
rikolt(ozik) heikta (12.a), heikaata (16*), hačatada (12.a)
ringatás čiibumiine (8.*), čiibund (1.a)
ringatózik čiipta čiiib- (11.u)
ríz riis (1.u)
ródlí regi (1.i/e), reguč (1.a)
rogy pakkuda (11.)
rohan d'uoksta (12.o)
rohanvást d'uoksolt
róka rebuu (1.)
rokonság heim (1.o)
rokonszenves mielehiine (8.*)
rongál paheta (17.a*)
rongy ripak (1.o)
ropog hačatada (12.a), loškutada (12.a)
roskad pakkuda (11.)
rossz I fn pahalaane (8.*), pahuz (7.), viha (1.)
rossz II mn verduč (1.a), verdunu (9.)
rosszabbít paheta (17.a*)
rosszakaratú, rosszindulatú verduč (1.a), verdunu (9.)
rosszaság pahuz (7.), viha (1.)
rothad hapata (13.)
rozs I fn rugič (6.*)
rozs- II et mn rugehiine (8.*)
rögtön nügü
rögzít kinditada (12.a)
rönk parž (9.*)
rövid lühüd (lühüdan, lühüt)
rövidnadrág kuad'd'aažed (8.*plur*)
rubel rubl' (1.a)
rúd batog (1.a)
ruha soba (1.)
ruhaalj, ruhaszegély helm (1.a)

S

saját mn oma (1.)
sajka veneh (4.e)
sajtó 1. [prés] liečk (1.e); 2. [nyomdagép] paine (5.)
sajtol puzerta (16.*)
sápadt vauktaane (8.*)
sapka kepk (1.a), šuapuk (1.a)
sár röčč (1.a*), redu (1.)
sárga pakuine (8.*)
sárgabarack abrikos (1.a)
sárgarépa morkofk (1.a)
sarj veza (1.)
sarlóz rahnda (10.o)
sárrét niim (4.e), niimak (1.o)
sas kokuu (1.), kotkuu (1.)
seb ruan (1.a)
sebes [gyors] raved (1.a)
sebesen, sebtében ravedas, tervas
segéd abunik (1.a)
segély abu (1.)
segít, segédkezik abutada (12.)
segítőtárs abunik (1.a)
segítség, segítés abu (1.)
sekély madal (1.a)
selyem I fn šuuk (1.u)
selyem- II et mn šuukuine (8.*)
sem, se ni
seper pühkta (12.i)
seprő [borászat, sörfőzés] apar (4.o)
seprű luud (1.a)
sereg armij (1.a)
seregély kataraane (8.*)
serény raved (1.a)
serleg mal't (1.a)
serte sugaz (6.*)
sérülés ruan (1.a)
sétál kävel'ta (12.o), kävüda (11.)
sí suks (4.e)
siel hiistta (12.a)
siet kiirehtada (12.a)
sietés, sietség kiireh (4.e), kiirehaig (1.a)
sík mn siled (1.a)
siketfajd mecuu (1.)
siklik hurkta, hurg- (11.u)
síléc, sítalp suks (4.e)
simá plistak (1.a), pliskač (1.u), siled (1.a)
sípol vinkta, ving- (11.u), vinguda (11.)

sír I fn kaum (1.a)
sír II verb it'kta (12.o)
sirály kajag (1.a)
siránkozik it'ketuutta (12.a)
síratás it'ku (1.)
síratóasszony it'ketaj (1.a)
síratóének it'ketuz (7.), it'ku (1.), luguutuz (7.)
sírdomb, sírgödör, sírhalom, sírhant kaum (1.a)
sízik hiistta (12.a)
só suol (1.a)
sodor punoda (10.)
sodródik punodakse (18.)
sóhajt, sóhajtozik ohkta (12.a)
sóhajt(oz)ás ohkaaduz (7.)
sok äi (äjan, äjad)
soká(ig) hāt'k, kodv
sokan äi, äjan
sokkal(ta) äjan
sokszínű kird'av (1.a)
sokszor äjan, puaksus
sor, sorrend riäd (1.u)
sors oza (1.), vuit' (1.i)
sorszámnév riädlugusana (1.)
söpör pühkta (12.i)
sör pivo (1.)
sörény huač (1.a)
sörte sugaz (6.*)
sötét I fn, sötétség pimed (1.a)
sötét II mn musked (2.), must (1.a)
sövény aid (1.a)
spongya vihk (1.o)
sugár [fény, hő] sugaz (6.*)
suhan leta (17.a*)
suhog vinkta, ving- (11.u), vinguda (11.)
sújt iškta (12.o)
súly liečk (1.e)
súlyosbít paheta (17.a*)
súlyzó liečk (1.e)
sügér ahveñ (4.e), d'orš (1.i)
süketfajd mecuu (1.)
sült mn küps (1.a)
sürgösség kiirehaig (1.a)
sűrű I fn [vadon] org (1.o)
sűrű II mn saged (1.a)
sűrűbben [gyakrabban] puaksumba
sűrűn [gyakran] puaksus
süt pašta (10.a), rāketada (12.a)
sütés emaguz (7.)
süvít, süvölt vinkta, ving- (11.u), vinguda (11.)

SZ

szabadul piázuda (11.)
 száj suu (1.)
 szakad katketa (13.)
 szakáll bard (1.a)
 szakértelem nero (1.)
 szakít nühtäta (16*)
 szaktudás nero (1.)
 szál lang (1.a), langaane (8.*)
 szalad d'uoksta (12.o)
 szaladva d'uoksolt
 szalag lent (1.a)
 szálfa parz (9.*), hong (1.a)
 száll leta (17.a*)
 szállít tuoda (12.o), vedada (12.a)
 szállóige sanampouv (1.e)
 szám lugu (1.)
 számár hebo (1.)
 számára niškuu (gen) *nu*, tähte (gen) *nu*
 számnév lugusana (1.)
 számóca mand'zokaane (8.*), mand'zuu (1.)
 számol, számlál, számít lugeda (luob, lugii)
 számolás, számlálás, számítás lugemiine (8.*)
 számos äi (äjän, äjad)
 samovár samvar (1.a)
 szán *fn*, szánkó regi (1.i/e), reguč (1.a)
 szánfogat kord' (1.a)
 szántalp d'augaz (7.)
 szántó(föld) peld (1.o)
 szapora raved (1.a)
 szappan muil (1.a)
 szár varz (9.*)
 szárad muurehtuda (11.)
 szárazföld mua (1.)
 szárít kuivata (16*)
 szarka harag (1.a)
 szárny siib (1.e)
 szarvas pedr (1.a)
 szauna küli (1.)
 szaunanap külüpäiv (1.ä)
 száz sada (1.)
 szed kerata (16*), kogota (16*), otefta (12.o), otta (12.a*), poimda (12.i)
 szegély reiñ (1.a)
 szegénység häda (1.)
 szekerce kirvez (6.*)

szél I [*légmozgás*] tuul' (4.e)
 szél II [*perem*] reiñ (1.a)
 széles leved (1.a), laged (1.a)
 széleskörű leved (1.a)
 szélesség leveduz (7.)
 szelet palaane (8.*)
 szellem, szellemiség heng (1.e)
 szellő heng (1.e)
 szellőző, szellőzőablak, szellőzőnyílás fortočk (1.a)
 szem [*látószerv*] sil'm (1.a)
 szembe vastha
 szemben, szemközt vaste (gen)
 személy heng (1.e)
 szemlél kacta (11.u*)
 szén hiiñ' (4.e)
 széna hein' (1.ä)
 szénaboglya kego (1.)
 szénapadlás sarajin (1.a)
 szendereg nukkuda (11.), uinota (16*)
 szent pühä (1.)
 Szentháromság Stroič (1.a)
 szentkép ikon (1.a), d'umalaane (8.*), sünduine (8.*), obraz (1.a),
 szentostya, szentkenyér ristleibaane (8.*)
 szenny röčč (1.a*), redu (1.)
 szép čoma (1.)
 szépít čometa (17.a*), čomustada (12.a)
 szeptember sügüskuu (1.)
 szer [*eszköz*] bruja (1.)
 szerda kouvampäiv (1.ä)
 szerencsétlenség avariñ (1.a), viha (1.)
 szeret armastada (12.a), l'uupta, l'uub- (12.i)
 szeretett armaz (6.*)
 szeretne tahtuuda (10.)
 szerez suada (11.), zagotvida (10.)
 szerfölött ülen
 szerszám bruja (1.)
 szervusz(tok)! tervheks!
 szerzés suand (1.a)
 szerző [*író*] kiritaj (1.a)
 szétfolyik vuota, vuod- (12.a)
 szétkapcsol katkaata (16*)
 szétken voita, void- (12.a)
 szétmorzsol krušta (12.i*)
 szétroncsol, széttör, szétzúz katkaata (16*)
 szidalmaz riidefta (12.o)
 sziget suaf (4.e), suarik (1.o)
 szíj vüö (1.)

szikra kibin (1.a)
 szilárd kova (1.), luja (1.)
 szilárdan kovas, lujas
 szín [*árnyalat*] karv (1.a), muju (1.)
 szintén, szintügy mugašto, tože
 szitkozódik riidefta (12.o)
 szív *fn* südam (4.e)
 szívárvány d'umalanbembel' (4.e)
 szíves sula (1.)
 szívós luja (1.)
 szívósan lujas
 szó sana (1.)
 szófukar vähäsanaane (8.*)
 szokás taba (1.)
 szól 1. [*beszél*] pagišta, pagiz- (12.o), sanuda (11.), virkta (12.a); 2. [*hangzik*] koišta, koiž- (12.o)
 szólás, szólásmondás sana (1.), sanampouv (1.e)
 szólít heikta (12.a), kucta (11.u*)
 szombat suobat (1.a)
 szomjázat d'uotatada (12.a)
 szomszéd sused (1.a)
 szónokol pagišta, pagiz- (12.o)
 szorít painda (10.a)
 szorultság häda (1.)
 szótlán kieletuu (3.)
 szó kudoda (10.), punoda (10.)
 szög I [*mértan*] čupp (1.u*)
 szög II [*vasáru*] nagl (1.a)
 szökd(écs)el hüppida (10.), kargaa-ta (16*)
 szökik pageta (13.)
 szőr, szőrme karv (1.a)
 szőrmebunda pövü (1.), pövüine (8.*)
 szőrös karvaane (8.*)
 szőrszál, szőrzet karv (1.a)
 szövés minta kird' (1.a)
 szövőborda bird (1.a)
 szövődik punodakse (18.o)
 szundít nukkuda (11.)
 szunnyad magata (16*), uinota (16*)
 szunnyadó magadaj (1.a)
 szűnyókál nukkuda (11.)
 szúr püšta (12.a)
 szurkos tervaz (6.*)
 szurok terv (1.a)
 szűk kaid (1.a)
 szükség häda (1.)
 szükséges pidab (pidii) *személytelen segédige*
 szükségtelen d'oudav (1.a)
 szűkszavú vähäsanaane (8.*)

születik rodidakse (18.)
szülő roditeľ (1.a), roditeľ'aane (8.*),
 vahnemb (1.a)
szülőföld kodimua (1.)
szünet, **szünidő** loma (1.)
szürcsöl sárpta, sárbb- (12.i)
szürke huahk (1.a)
szürkület hámär (1.a)
Szüzanya Emag (1.a)

T

tábortűz lämüü (1.)
tacskó kuď'zu (1.)
tág leved (1.a)
tágas laged (1.a)
tagbaszakadt dāred (1.a)
takácsborda bird (1.a)
takar katta (11.a)
talaj mua (1.)
talál 1. [lél] löita (16*), ozaata (16*);
 2. [lövédék] puutta (11.u)
találkozik nähtakse, nāg- (18.e)
talán, **tán** naverno, vese
talány arbatuz (7.)
támogatás abu (1.)
tanár opastaj (1.a)
tánc karg (1.u)
táncol kargaata (16*)
tanít opastada (12.a)
tanító fn opastaj (1.a)
tanóra čuas (1.u)
tanul opastuda (11.)
tanuló opastuj (1.a)
tanya ferm (1.a), taluu (1.)
tányér toreik (1.a)
táplál süötta (12.a)
táplálék süöm (1.ä), süömiine (8.*)
táplálkozik süöda (süöb, süi)
tapos poukta, poug- (12.o)
tár verb avaata (16*)
taraj, **taréj** huaf (1.a)
tárgy bruja (1.)
tarisznya šaug (1.u)
tarka, **tarkabarka** kird'av (1.a)
társ tovariš (1.a)
társalgás pagin (1.a)
társalog pagišta, pagiž- (12.o)
társaság, **társulat** siebr (1.a)
tarsoly kašš'al' (4.i)
tart 1. [kezében] pidada (12.a), pi-
 del'ta (12.o); 2. [rendez] svua-

dibuuta (14.); 3. [vkitől, vmitől]
 varaata (16*)
tartós luja (1.)
tartósan lujas
tartóztat pidatada (12.a)
tárul avaaduda (11.)
taszít ähkta (12.i), ähkääta (16*),
 toukta (12.i), toukaata (16*), tunk-
 ta, tung- (12.i), tungaata (16*)
tavacska dārvüt (9.)
tavaly muluu
tavasz kevāž (9.*)
távol 1. [vhol] edahan; 2. [vhová] ir-
 dale
távolabb edeleze
távolba, **távolra** edahaks, irdale
távoli edahalaane (8.*)
távolság sar (1.a)
távolsági edahalaane (8.*)
távozik uitta, uid- (12.i)
te siä (sinun, sindaa)
tea čaju (1.)
tehen lehm (1.a)
tehenistálló tahn (1.a)
tehenke lehmaane (8.*)
teher liečk (1.e)
tehet voida (10.)
tej maid (1.o)
tejföl, **tejfel** kantez (7.)
teker punoda (10.)
tekeredik punodakse (18.o)
tekint kacahtada (12.a)
tél tauv (1.e)
tele, **te**li, **telt** täiz (9.*)
telefon telefon (1.a)
telek mua (1.)
teljes kaik (1.e), ünnaliine (8.*)
teljesen kaikneze, sousem
temető kaužim (1.a), kladbišč (1.a)
tenger meri (4.i/e)
tengernagy admiral (1.a)
tennivaló dielo (1.), ruad (1.o)
tenyészik kazvda (10.a)
tenyészt kazvatada (12.a)
tényleg da, ihan
tép(des) nühtta (12.i), nühtääta (16*)
tér fn sija (1.)
térd pouv (1.e)
terel ajada (10.)
terem verb kazvda (10.a)
teremt azuda (11.), ruata, ruad- (10.a)
terep koht (1.a)
terítő fn pühkijm (4.e)

terjedelmes laged (1.a)
természet 1. [natúra] luond (1.o);
 2. [karakter] luond (1.o), taba (1.)
termeszt kazvatada (12.a)
termetes dāred (1.a)
termőföld mua (1.)
tesz 1. [csinál] ruata, ruad- (10.a);
 2. [vhová] azetada (12.a), azetel'-
 ta (12.o), azuda (11.), panda (12.o);
 3. [vmilyenné] kiäta (17.a*), siäta
 (15.a)
tészta tahtaz (6.*)
tető lav (1.a)
tetszik [tűnik vmilyenek] nāguda (11.)
tetsző [megnyerő] mielehiine (8.*)
ti tüü (teiden, teid)
tipor poukta, poug- (12.o)
tiszta puhtaz (6.*), vauged (2.), vauk-
 taane (8.*)
tisztás mecniiit (1.u)
tisztaság puhthuz (7.*)
tiszteleg tervehtada (12.a)
tisztelet česť (1.i)
tisztít čistta (12.i), puhtastada (12.a)
titkol peitta (12.a)
titkolózik peittakse (18.a)
tíz kümne (4.e)
tizedik kümmend'z (9.*)
tizenegyedik ühtend'zt'ošt (9.*|tošt)
tizenkettedik kahtend'zt'ošt (9.*|tošt)
tizenkettő, **tizenkét** kaks'tošt (kahten-
 tošt, kaht'tošt)
tő dārv (1.e)
tohoz kábü (1.)
tojás muna (1.)
tojik munida (10.)
tok huodaf (4.a)
tolakodik tunktaks, tung- (18.e)
toll [madáré] höühgē (4.e), suug (1.a)
topog, **toppant** poukta, poug- (12.o)
torok keruu (1.), kurk (1.u)
torokgyulladás angin (1.a)
tovább edeleze
tő d'uur (4.e)
többi muu (1.)
többeször [gyakrabban] puaksumba
tőke [tönk] kand (1.o)
tölt valada (10.a)
töltelék südam (4.e)
töltény patrun (1.a)
töltőtölt aftoručk (1.a)
tömör, **tömött** saged (1.a)
tönk kand (1.o)

tõnkretesz paheta (17.a*)
tõr(del) katkaata (16*), mureta (17.a*)
tõrekvõs mækin (1.a), vald (1.a)
tõrlõrongy vihk (1.o), vihkuune (8.*)
tõrpe gnom (1.a)
tõtrész vuit' (1.i)
tõrvényes oiged (1.a)
tõrzs [népcsoport] heim (1.o)
tõszámnev miärlugusana (1.)
tõzegszeder muuruu (1.)
traktor traktor (1.a)
tud 1. [ismeret] tieta (16*), tuta (17.o); 2. [képes] voida (10.), mautta (10.a)
tudakozódik tiedustada (12.a)
tudás nero (1.), tied (1.o), miel' (4.e), mielőt (9.)
tudatosít el'geta (17. a*), muštta (12.a)
tudomány tied (1.o)
túl I *hsz*, **túltságosan** ülen *hsz*
túl II 1. [vhol] piäliči (iness) *nu*, piäliči (iness) *prep*, tagana (gen) *nu*; 2. [vhová] taganaks (gen) *nu*
tulajdonos iżand (1.a)
tunya lašk (1.a)
túr, turkál čonkta, čong- (12.i)
turkálás čongimiine (8.*), čongind (1.a)
túró raht (1.o)
tuskó kand (1.o)
tutaj laut (1.a)
tű niegl (1.a)
tükör zirkol (4.o)
tükrös zirkluune (18.)
tülevél havu (1.)
tündér emag (1.a), hiiž (9.*)
tűnik 1. [vhová] kadoda (10.); 2. [vmilyenek] næguda (11.)
tűz *fn* palo (1.), lämüü (1.)
tűzel 1. [éget] poutta (12.a); 2. [fegyverből] ambuda (11.)
tűzes palab (1.a), palabaane (8.*)
tűzhely päčč (1.i*)
tűzrakás lämüü (1.)
tűzvész palo (1.)

TY

tyúk kana (1.)
tyúkhúr nädžä (1.)
tyúklétra, tyúkúló ard (1.o)
tyúkol kanankoda (1.)
tyúha! a-voi-voi! voi!

U, Ú

uborka ogurc (1.a)
udvar veraa (1.)
udvarház taluu (1.)
ugat haukuda (11.)
ugrál, ugrándozik hüppida (10.)
ügy muga, mugaleze
ugyan ka
ugyancsak tože, mugašto
ugyanolyan ühteniččim (1.a)
úgy *hogy* štobi
úgyszint(én) mugašto
új uuž (9.*)
újból, újfent, újra möst
ujj [kézen] sorm (1.e)
újjáéled heraštuda (11.)
ujjköz [kézen] sormsar (1.a)
újság lehte (5.)
unoka vunuk (1.a)
úr, Úr 1. [gazda] iżand (1.a); 2. [Isten] D'umal (1.a)
uralom vald (1.a)
Úristen I *fn* D'umal (1.a)
Úristen! II *isz*, Uramisten! D'uma-laane ! Sünduine!
úszik ujuda (11.)
út dorog (1.a), matk (1.a), tii (1.)
után däl'ges (part) *prep*, müödaha (gen) *nu*
utána däl'ges
utasít kaskta (12.o)
utazás matk (1.a)
utazik [vmin] ajada (10.), hurgahtuda (11.)
utca [fahun] kujo (1.), veraa (1.)
útjelző batog (1.a)
útkeresztezõdés tiesar (1.a)
utolsó däl'gmaane (8.*)

Ü, Ű

Üdvözítõ süõtajaane (8.*)
üdvözlöm! üdvözöllek! tervheks!
üdvözöl tervehtada (12.a)
üget kargaata (16*)
ügy dielo (1.), ruad (1.o)
ügyesség nero (1.)
ügynök agent (1.a)
ügyvéd advokat (1.a)
ül ištta (11.u)

üledék apar (4.o)
üllõ alužim (1.a)
ülõhely sija (1.)
ültet 1. [ülésre] ištutada (12.a); 2. [növényt] ištutada (12.a)
ünnepel svuadibuuta (14.)
üres tühd' (1.a)
úrlap anket (1.a)
üst kattil (4.a)
üt iškta (12.o), lüöda (lüöb, lüi), perkta, perg- (12.a)
üveg *fn* butilk (1.a)
üvölt, üvöltözik heikta (12.a), heikaata (16*)
űz [kerget] ajada (10.)

V

vadász, vadór mecnik (1.a)
vadon org (1.o), mecc (1.a*)
vág 1. iškta (12.o); 2. [állatot] perkta, perg- (12.a)
vagy *ksz* vaa, libo
vagyis libo
vagyon hüvüz (7.)
vaj void (1.i *plur*)
váj kaivda (10.a), kuapta, kuab- (12.i), čonkta, čong- (12.i)
vajaz voita, void- (12.a)
vajon -ak, -go, -ik, -k
vakáció loma (1.)
vakar kuapta, kuab- (12.i),
vakond muakondijaane (8.*)
valahova, valahová kunak
valaki eraz (7.), ken-ni (kenen-ni, keda-ni), ken-gi (kenen-gi, keda-gi)
valamely(ik) eraz (7.), mii-ni (min-ni, mida-ni)
valamennyien kaik (1.e)
valamerre kunak
valami eraz (7.), mii-ni (min-ni, mida-ni), mii-taht (min-taht, mida-taht)
válaszol vasta (10.a)
választ podberida (10.)
válljárom korond (1.a)
valóban da, ihan
valódi oiged (1.a)
válogat podberida (10.)
válogatós čirč (1.u)
valóság pravd (1.a), tozi (9.*)
valószínűleg vese
vált vajehtada (12.a)

välttoztat [*vmilyenné*] kiäta (17.a*),
 siäta (15.a)
van olda (om, olii)
vándor astuj (1.a)
vánkos pieluz (7.)
vár *verb*, **várakozik** vuotta (12.a)
varázsige puheg (4.e), sanad (1.*plur*)
varjú varuu (1.)
város lidn (1.a)
városi lidnalaane (8.*)
varr ombel'ta (12.o)
varrásminta kird' (1.a)
varrónó omblij (1.a)
varsa merž (1.a)
vas I *fn* raud (1.a)
vas- II *et mn* raudaane (8.*)
vasárnap *fn* pühapäiv (1.ä)
vásárol ostta (12.a)
vastag sanged (2.)
váza mal't (1.a)
véd var'duuta (14.)
védelmező d'uotajaane (8.*), süö-
 tajaane (8.*)
vég, **vége** agd' (1.a), lopp (1.u*)
végez 1. [*csinál*] azuda (11.), ruata,
 ruad- (10.a); 2. [*befejez*] lopta
 (12.i*)
végig [*vmin*] pit'kiin (part) *prep*
végleges, **végső** däl'gmaane (8.*)
végződés agd' (1.a), lopp (1.u*)
végződik loptakse (18.i)
vegyít seguutada (12.a)
vej, **vő** vävü (1.)
vékony hoik (1.a)
vén vahn (1.a)
vendég gost' (1.a)
vénül vahntuda (11.)
ver iškta (12.o), lüöda (lüöb, lüi),
 pieksta (12.a)
vér veri (4.i/e)
verem haud (1.a)
vers runo (1.)
verszt(a) [*régi orosz hossz mérték,*
1067 m] virst (1.a)
vés vestta (12.a)
vesz ote'l'ta (12.o), otta (12.a*), sua-
 da (11.), panda (12.o); 2. [*vásá-*
rol] osta (12.a)

veszekedés riid (1.a)
veszekszik riid'el'ta (12.o)
veszít, **veszt** mänetada (12.a)
vesződik tuskita (14.)
vesszőseprű vast (1.a)
vet [*dob*] lükääta (16*)
vétek viga (1.)
vétel suand (1.a)
vétkes I *fn* viärnik (1.a)
vétkes II *mn* viärnik (1.a)
vétség viärüz (7.)
vezet vedada (12.a), vieda (vieb,
 vii), otta (12.a*)
vezető [*főnök*] piä (1.)
viaszlazac kuorjž (6.*)
vidám vessel' (4.a)
vidámság, **vígság** ilo (1.)
vidék koht (1.a), rajon (1.a)
vidra sagarm (1.o)
víg vessel' (4.a)
vígyáz [*vmire*] var'duuta (14.), soh-
 ranida (10.)
világ, **világegyetem**, **világminden-**
ség muailm (1.a) *fn*
világít vaugištada (12.a)
világos vauged (2.), vauktaane (8.*)
világosodik vaugištuda (11.)
világosság losnind (1.a), losnituz (7.)
villám(lás) d'umal (1.a), maland' (1.a)
villásrúd aiž (1.a)
virág cveta (1.)
virágagy vaguune (8.*), vago (1.)
virágocska cvetaane (8.*)
virágzik, **virul** cve'l'ta (12.i)
virrad vaugištuda (11.)
visel kanta, kand- (12.a), pidada
 (12.a), pidel'ta (12.o)
visz kanta, kand- (12.a), ote'l'ta (12.o),
 otta (12.a*), tuoda (12.o), veda-
 da (12.a), vieda (vieb, vii)
viszont a
vissza(felé) taganaks, tagazehe
visszatart pidatada (12.a)
víz vezi (veden, vett)
vizecske vedut (9.)
vizes vezikaz (6.*)
vízforगतag, **vízmély**, **vízörvény**,
víz sodor čukkol (4.o)

Vízkereszt Vederistim (1.a)
von, **vontat**, **vonszol** vedada (12.a)
vonul mända (12.o)
vödör, **veder** reng (1.i)
vőlegény priha (1.), ženih (1.o)
vörös rusked (2.)
vörösfonya buol (1.a)
vörösít rusketa (17.a*)
vörösség rumenč (1.a)

Z

zab *fn* kagr (1.a)
zaj šumu (1.)
zajong koišta, koiž- (12.o), šu-
 mida (10.)
zár I *fn* lukk (1.u*)
zár II *verb* saubata (sauptab, saupsii)
zászló flaga (1.)
zelnice meggy tuom (1.e)
zene(játék) viänd (1.o)
zizeg koišta, koiž- (12.o), šumi-
 da (10.)
zöld vihand (1.a)
zöldell, **zöldül** vihanduda (11.)
zöltség ovoš (1.a*)
zömök dāred (1.a)
zörej šumu (1.)
zörög koišta, koiž- (12.o), šumi-
 da (10.),
zúg d'uraata (16.*), koišta, koiž-
 (12.o), šumida (10.),
zúgás šumu (1.)
zuhan kolahtatada (12.a), pakkuda
 (11.)
zúz katkaata (16*), mureta (17.a*)

ZS

zseb korman (1.a)
zsidó *fn* žiid (1.a)
zsindely särez (7.)
zsinór lent (1.a)
zsír void (1.i)
zsiroz voita, void- (12.a)
zsombék mättaz (6.*), mätthaane (8.*)

FÜGGELÉK:
BALTI FINN ÖSSZEHASZNÁLÓ PÉLDATÁR

A lúd nyelv és a balti finn nyelvek saját fejlődésének, nyelvi önállóságának és mai állapota szerinti jellegzetességeinek összehasonlítására kínálkozó lehetőség az alapszókincs több szócsoportjának egybevetése.

lúd	vepsze	livvi	karjalai	finn	észt	orosz	magyar
SZÁMNEVEK							
ükś	üks'	yksi	yksi	yksi	üks	один	egy
kakś	kaks'	kaksi	kaksi	kaksi	kaks	два	kettő
koume	koume	kolme	kolme	kolme	kolm	три	három
nel'ŋ	nel'ŋ	neli	nellä	neljä	neli	четыре	négy
viiž	viž	viizi	viisi	viisi	viis	пять	öt
kuuž	kuz'	kuuzi	kuusi	kuusi	kuus	шесть	hat
seičime	seičeme	seiččei	seiččemen	seitsemän	seitse	семь	hét
kahesa	kahesa	kaheksa	kaheksan	kahdeksan	kaheksa	восемь	nyolc
ühesa	ühesa	yheksä	yheksän	yhdeksän	üheksa	девять	kilenc
kümne	kümne	kymmene	kymmenen	kymmenen	kümme	десять	tíz
sada	sada	sada	sata	sata	sada	сто	száz
SZEMÉLYES NÉVMÁSOK							
miä	minä	minä	mie	minä	mina/ma	я	én
siä	sinä	sinä	sie	sinä	sina/sa	ты	te
häin	hän	häi	hiän	hän	tema/ta	он/она	ő
müü	mö	myö	myö	me	meie/me	мы	mi
tüü	tö	työ	työ	te	teie/te	вы	ti
hüü	hö	hyö	hyö	he	nemad/nad	они	ők
KÉRDŐ NÉVMÁSOK							
ken	ken	ken	ken	ken	kes	кто	ki
mii	mi	mi	mi/mikä	mikä	mis	что	mi

lūd	vepsze	livvi	karjalai	finn	észt	orosz	magyar
kus	kus	kus	kussa	missä	kus	где	hol
kune	kuna	kunne	kunne	mihin	kus	куда	hová
konz	konz	konzu	konsa	milloin	millal	когда	mikor
kudamb	kudamb	kudai	kumpani	kumpi	kumb	который	melyik
kutt	kut	kui	kuin	kuinka	kuidas	как	hogyan
mii, äij	äjak	äijygo	monta, äijäkō	montako, paljonko	mitu, kui palju	сколько	hány, mennyi
EGYSZERŰ HATÁROZÓSZÓK							
täga	täl	täh	tiälä	täällä	siin	тут	itt
sinna	sigäna	sie	sielä	siällä	seal	там	ott
alahan	alahan	alahan	alahana	alhaalla	all	внизу	alul
ülähan	ülähän	ylähän	ylähänä	ylhäällä	üleval	наверху	felül
edes	edes	iespäi	iessä	edessä	ees	впереди	elöl
tagana	tagas	tagan	takaisin	takana	taga	назад	hátul
nügude	nügüd'	nygöi	nyt	nyt	nüüd	теперь	most
däl'ges	jäl'ges	sit	siitä	sitten	siis	потом	aztán
ainos	kaiken	aiven	aina	aina, alati	alati	всегда	mindig
ve	völ	gi	vielä	vielä	veel	ещё	még
d'o	jo	jo	jo	jo	juba	уже	már
muga	ninga	nenga	niin	niin	nii	так	így/úgy
ROKONSÁGNEVEK							
miez	mez'	mies	mies	mies	mees	муж, человек	férj/férfi, ember
naine	naine	mučoi	naini	nainen	naine	жена	nej/nő

lūd	vepsze	livvi	karjalai	finn	észt	orosz	magyar
pereh	pereh	pereh	pereh	perhe	pere	семья	család
tuat	tat	tuatto	tuatto	isä	isa	отец	apa
muam	mam	muamo	muamo	äiti	ema	мать	anya
poig	poig	poigu	poika	poika	poiss	сын	fia
neizne	tütär	tytär	tytär	tytär	tütär	дочь	lánya
laps	laps'	lapsi	lapsi	lapsi	laps	ребенок, дитя	gyermek
vel'f	veik, vel'f	velli	veikko, velles	veli, veljes	veli	брат	fivér
sizar	sizar	sizär	sisar	sisar	õde	сестра	nővér
ukk	uk	ukko	ukko	ukko	vaar	старик	őregapó
akk	ak	akku	akka	akka	eideke	старуха	őreganyó
app	ap	appi	appi	appi	äi	тесть	após
anup	anop	muatkoi	anoppi	anoppi	ämm	тёща	anyós
TESTRÉSZNEVEK							
piä	pä	piä	pää	pää	pea	голова	fej
occ	oc	očču	occa	otsa	otsaesine	лоб	homlok
korv	korv	korvu	korva	korva	kõrv	ухо	fül
sil'm	sil'm	silmy	silmä	silmä	silm	глаз	szem
nena	nena	nenä	nenä	nenä	nina	нос	orr
suu	su	suu	suu	suu	suu	рот	száj
hambaz	hambaz	hammas	hammaz	hammas	hammas	зуб	fog
kiel'	kel'	kieli	keel	kieli	keel	язык	nyelv
kurk	kurk	kulku	kurkku	kurkku	kurk	горло	torok
kagl	kagl	kaglu	kagla	kaula	kael	шея	nyak

lūd	vepsze	livvi	karjalai	finn	észt	orosz	magyar
rind	rindaz	rindu	rinta	rinta	rind	грудь	mell
sel'g	sel'g	selgy	selkä	selkä	selg	спина	hát
südam	südäin'	syväin	syän	sydän	süda	сердце	szív
vacc	vac	vačču	vacca	vatsa	vats	живот	has
käzi	käzi	käzi	käzi	käsi	käsi	рука	kéz
sorm	sorm	sormi	sormi	sormi	sõrm	палец	ujj
d'aug	jaug	jalgu	jalka	jalka	jalg	нога	láb
pouv	pol'v	polvi	polvi	polvi	põlv	колени	térd
veri	veri	veri	veri	veri	veri	кровь	vér
liha	liha	liha	liha	liha	liha	мясо	hús
luu	lu	luu	luu	luu	luu	кость	csont
TERMÉSZETI JELENSÉGEK							
päivääne	päiväine	päiväine	päivä	päivä	päike	солнце	nap
kuudam	kudmaine	kuudam	kuu	kuu	kuu	луна	hold
tiäht'	tähtaz	tiähti	tähti	tähti	täht	звезда	csillag
taivaz	taivaz	taivas	taivas	taivas	taevas	небо	ég
pil'v	pil'v	pilvi	pilvi	pilvi	pilv	облако	felhő
vihm	vihm	vihmu	vihma	vihma	vihm	дождь	eső
lumi	lumi	lumi	lumi	lumi	lumi	снег	hó
tuul'	tullei	tuuli	tuuli	tuuli	tuul	ветер	szél
lämüü	lämoi	tuli	tuli	tuli	tuli	огонь	tűz
mua	ma	mua	mua	maa	maa	земля	föld
ilm	il'm	ilmu	ilma	ilma	ilm	воздух	levegő
vezi	vezi	vezi	vesi	vesi	vesi	вода	víz

lūd	vepsze	livvi	karjalai	finn	észt	orosz	magyar
hein	hein	heiny	heinä, ruoho	ruoho	hein, rohi	трава	fű
puu	pu	puu	puu	puu	puu	дерево	fa
lehte	leht	lehti	lehti	lehti	leht	лист	levél
ALAPVETŐ IGÉK							
olda	olda	olla	olla	olla	olla	быть	van
eläda	eläda	eliä	elyä	elää	elada	жить	él
kuolda	kolda	kuolta	kuola	kuolla	surra	умирать	meghal
seišta	seišta	seizuo	seisuo	seisoa	seista	стоять	áll
išta	išta	istuo	istuo	istua	istuda	сидеть	ül
magata	magata	muata	muata	nukkua	magada	спать	alszik
süöda	söda	syvvä	syyvvä	syödä	süüa	есть	eszik
d'uoda	joda	juovva	juuvva	juoda	juua	пить	iszik
sanuda	sanuda	sanuo	sanuo	sanoa	sönada	сказать	mond
kuulda	kulda	kuulta	kuulla	kuulla	kuulda	слышать	hall
kacta	kacta	kaččuo	kaččuo	katsoa	vaadata	смотреть	néz
nähta	nähta	nähtä	nähä	nähdä	näha	видеть	lát
tulda	tulda	tulla	tulla	tulla	tulla	приходить	jön
mända	mända	mennä	männä	männä	minna	идти	megy
d'uoksta	joksta	juosta	juossa	juosta	joosta	бежать	fut
ujuda	ujuda	uidua	uija	uida	ujuda	плыть	úszik
anta	antta	andua	antua	antaa	anda	давать	ad
suada	sada	suaha	suaha	saada	saada	получать	kap
panda	panda	panna	panna	panna	panna	поставить	tesz

A lúd nyelv és a balti finn nyelvek saját fejlődésének, nyelvi önállóságának és mai állapota szerinti jellegzetességeinek összehasonlítására kínálkozó további lehetőség a jövevényszavak átvételének, a kis balti finn nyelvek tekintetében főként a szókincsbeli eloroszosodás mértékének az egybevetése. Ez egyúttal a kétnyelvűségen belüli orosz dominancia fokmérője is lehet. Valójában a beszélt nyelvben valószínűleg mindenütt megvannak (már) az orosz alakok, sokszor azonban a szótárszerkesztő vérmérsékletétől függ, felveszi-e az orosz eredetű szavakat vagy sem. Ezt az itteni összehasonlítás nem tudja figyelembe venni.

lúd	vepsze	livvi	izsor	finn	észt	orosz	magyar
<i>ovoš</i>	vihanduz'	<i>ouvešši</i> , vihandus	vihannekset	vihanne	köögivili	<i>овоуць</i>	zöldség
<i>rossad</i>	taimned	istuttajaine	taim	taimi	taim	<i>рассада</i>	palánta
<i>vetk</i> , <i>oks</i>	varz'	oksu	oksa, vicca	oksa	oks, vits	<i>ветка</i>	ág, gally
<i>cveta</i>	änik	kukku	kukka	kukka	lill	<i>цветок</i>	virág
<i>d'ablok</i>	<i>jablok</i>	<i>juablokku</i>	ommeena	omena	õun	<i>яблоко</i>	alma
<i>kartošk</i>	<i>kartohk</i>	<i>kartohku</i>	maa- ommeenat	peruna	<i>kartul</i>	<i>картофель</i>	burgonya
<i>svökl</i>	rusked jur'	<i>sv'oklu</i>	vöglä	punajuuri	peet	<i>свекла</i>	cékla
<i>torelk</i>	<i>torelk</i>	<i>torielku</i>	lauttain	lautanen	<i>taldrik</i>	<i>тарелка</i>	tányér
<i>butilk</i>	<i>butulk</i>	<i>butilku</i>	<i>putteeli</i>	pullo	<i>pudel</i>	<i>бутылка</i>	palack
<i>stola</i>	<i>stol</i> , laud	<i>stola</i>	lauta	pöytä	laud	<i>стол</i>	asztal
<i>kravat'</i> , <i>posteļ'</i>	magaduz- sija	<i>posteli</i> , magavosija	vooe	vuode, säinky	voodi, säng	<i>кровать</i> , <i>постель</i>	ágy, fekhely
<i>zirkol</i>	<i>zirkol</i>	<i>zirkalo</i>	peegli	peili	peegel	<i>зеркало</i>	tükör
<i>štanad</i> , <i>kuad'd'ad</i>	<i>štanad</i>	<i>štanit</i>	pöksyt, kaatjat	housut	püksid	<i>штаны</i>	nadrág
<i>šupuk</i> , <i>kepk</i>	<i>šupuk</i>	<i>šupuku</i> , hattu	lakki	lakki	müts	<i>шапка</i> , <i>кепка</i>	<i>sapka</i>
<i>flaga</i>	<i>flag</i>	<i>flagu</i>	<i>flakku</i>	lippu	lipp	<i>флаг</i>	zászló
<i>časud</i>	<i>časud</i>	<i>časut</i>	tunnit	kello	kell	<i>часы</i>	óra (eszköz)
<i>miäč</i>	<i>mäč</i>	<i>miäččy</i>	pallo	pallo	pall	<i>мяч</i>	labda
<i>pesk</i>	lete	<i>pesku</i>	hiita	hieta	liiv	<i>песок</i>	homok

lūd	vepsze	livvi	izsor	finn	észt	orosz	magyar
<i>tropp</i>	tehut	<i>troppu</i>	jalkatee	polku	rada	<i>тропа</i>	ösvény
<i>šuaḡ, hašmuz</i>	hašk	askel	azel	askel	aste	<i>шаг</i>	lépés
<i>dorog, tii</i>	te	<i>dorogu, tie</i>	tee	tie	tee	<i>дорога</i>	út
<i>kuar</i>	<i>kara, laht</i>	lahti	lahti	lahti	laht	<i>кара</i>	öböl
<i>kladbišč, kaužim</i>	kaumišt	kalmisto	hautajaiz- maa	hautausmaa	kalmistu, surnuaed	<i>кладбище</i>	temető
<i>dereiñ</i>	külä	kylä, hieru	kylä	kylä	küla	<i>деревня</i>	falu
<i>sused</i>	<i>sused</i>	<i>susiedu</i>	naapuri	naapuri	naaber	<i>сосед</i>	<i>szomszéd</i>
<i>tovariš</i>	sebranik	<i>dovariššu, ystävy</i>	ystävä	ystävä	sõber	<i>товарищ</i>	barát
<i>gost', adiv</i>	adiv	<i>gost'u, ad'vo</i>	veeraz	vieras	külaline	<i>гость</i>	vendég
<i>vunuk</i>	<i>vunuk</i>	<i>vunukku</i>	<i>vunukka</i>	lapsenlapsi	lapselaps	<i>внук</i>	<i>unoka</i>
<i>roditel', vahnemb</i>	vanhembad	vahnembat	vanhemmat	vanhemmat	vanem	<i>родитель</i>	szülő(k)
<i>čest'</i>	arvostand	arvonando, kunnivoičus	kunnia	kunnia	austus	<i>честь</i>	tisztelet
<i>pravd, tozi</i>	toduz', tozi	todevus, tozi	tottuuhuz	totuus	tõde, tõsi	<i>правда</i>	igazság
<i>riäd</i>	jono	jono	<i>räätty</i>	jono	järg	<i>ряд</i>	sor
<i>kruug</i>	kehkeruz, ümbruz	kierros, pyörikkö	pöörä	kehä, ympyrä	ring	<i>круг</i>	kör
<i>plistik</i>	lapak	lačču	littiä	litteä	lapik	<i>плоский</i>	lapos
<i>sousem, kaikneze</i>	kogonaz, täüzin	kogonah, kaikkineh, täyzin	kaikkenee	kokonaan, täysin	täiesti	<i>совсем</i>	teljesen
<i>naverno</i>	voimusine	toinah	ehki	mahdollinen	võimalik	<i>наверно</i>	lehetséges

lūd	vepsze	livvi	izsor	finn	észt	orosz	magyar
<i>vott</i>	naku	kačo, gaku	<i>vot</i>	katso	<i>vaat</i> , näe	<i>вот</i>	íme
<i>spassibuuta</i> , <i>kiitta</i>	<i>spasiboita</i> , kitta	<i>passiboija</i> , kiittiä	kiittää	kiittää	tänama	[<i>спасибо</i>]	megköszön
<i>Puupta</i> , <i>armastada</i>	armastada	armastua	suvata	rakastaa	armastama	<i>любить</i>	szeret
<i>duumaada</i>	meletada	<i>duumaija</i> , smiettie, ajatella	<i>duumata</i>	miettiä, ajatella	mõtlema	<i>думать</i>	gondol
<i>zavodida</i> , <i>rubeta</i>	<i>zavodida</i> , augostada	ruveta, algua	alkaa	ruveta, alkaa	algama	<i>заводить</i>	elkezd
<i>zagotovida</i> , <i>vaumištada</i>	vaumištada	valmistua	valmistaa	valmistaa	valmistama	<i>заготовить</i>	elkészít
<i>pilida</i>	<i>pilda</i>	<i>pilata</i>	sahata	sahata	saagima	<i>пилить</i>	fűrészrel
<i>strojida</i>	sauda	<i>srojie</i>	rakentaa	rakentaa	ehitama	<i>строить</i>	épít
<i>kruašta</i>	mujutada	<i>kruassie</i> , mualata	<i>kraazata</i>	maalata	maalima	<i>красить</i>	fest
<i>bles'ta</i> , <i>losnida</i>	loštta	losnie	paistaa	paistaa	paistma	<i>блестеть</i>	fénylik
<i>čistta</i> , <i>puhtastada</i>	puhtastada	puhtastua	puhistaa	puhdistaa	puhastama	<i>чистить</i>	tisztít
<i>sohranida</i> , <i>vard'uuta</i>	varjoita	vardoija, säilyttiä	vahtia	vartioida, vahtia	säilitama	<i>сохранить</i>	őriz
<i>uitta</i> , <i>lähta</i>	lähtta	lähtie	lähtiä	lähteä	lahkuma	<i>уйти</i>	elmegy
<i>kirgaata</i> , <i>heikaata</i>	<i>kirkta</i> , heikahtada	<i>kirguo</i>	huutaa	huutaa	hõikama	<i>крикнуть</i>	kiált
<i>šumida</i> , <i>kohišta</i>	robaita	kohista	vurissa	kohista	kohisema	<i>шуметь</i>	zúg
<i>tuskita</i>	mokitas	muokatakseh, kiduija	kiuzantua rankata	kärsiä, kitua	vaevlema piinlema	<i>тосковать</i>	kínlódik
<i>kuuřda</i>	pipkutada	<i>kurie</i>	polttaa	polttaa	suitsetamata	<i>курить</i>	dohányzik

Végezetül az, hogy ezek a nyelvek hangtani tekintetben miként változtatják a névszók és az igék szótöveit, és milyen mértékben és milyen helyzetekben alkalmazzák a fokváltakoztatást, szintén összehasonlításra érdemes. Az itt következő néhány példa azoknak a szavaknak a köréből való, amelyek a lúd nyelv megoldásaira jellemzőek.

A névszók sorában az egyes számú nominativus szerinti alakot az egyes számú genitivus és partitivus alakjai követik. Az igék sorában az I. infinitivus alakját a kijelentő mód jelen idő egyes szám I. személyű és múlt idő (imperpektum) egyes szám 3. személyű alakjai egészítik ki. A szótári szóalaktól választóvonal különíti el a változatlanul maradó hangalakrészt, ezt utána tilde (~) helyettesíti.

lúd	karjalai	finn	izsor	vót	észt	orosz	magyar
kev ž ~den ~t	kev ät ~yän ~ättä	kev t ~än ~ttä	kev ät ~vääen ~vättä	tševä d ~ä ~ttä	kevad ~e ~et	весна	tavas
lamb az ~han ~ast	lam mas ~pahan ~masta	lam mas ~pahan ~masta	lam maz ~ppaahan ~mast	lam maz ~paa ~massa	lam mas ~ba ~mast	овца	juh, bárány, birka
lüh ü d ~dan ~t	lyhy t ~ön ~ttä	lyhy t ~en ~ttä	lyh yt ~hyyvven ~yttä	lüh ü d ~ü ~ttä	lühike ~se ~st	короткий	rövid
oc c ~an ~cad	ot tša ~šan ~tšaa	otsa ~n ~a	oc ca ~an ~caa	õt tsa ~sa ~tsaa	ots ~a ~a	лоб	homlok, csúcs
rug iž ~hen ~išt	ru is ~kehen ~ista	ru is ~kihin ~ista	ru iž ~kkiihen ~ist	rü iž ~tšii ~issä	ruk is ~kki ~ist	рожь	rozs
kat ta ~tan ~uu	kat toa ~tan ~oi	kat taa ~tan ~oi	kat taa ~an ~toi	kat taa ~an ~tõ	kat taa ~an ~s	крыть	betakar, befed
le ta ~ndan ~nd'zii	len teä ~nen ~ti	len tää ~nan ~ti	len tää ~nän ~si	lent ää ~ään ~ii	len nata ~ndan ~ndas	лететь	száll, repül
lä h ta ~hton ~ksii	lä h tie ~hen ~ksi	lä h teä ~hden ~ksi	lä h tiä ~hen ~ksi	läh tiä ~en ~z	lahku da ~n ~s	уходить	elmegy
tie ta ~dan ~žii	ti etyä ~ijän ~esi	tie tä ~den ~si	ti i tää ~ijän ~isi	tää tää ~n ~ti	tea da ~n ~dis	знать	tud
up ota ~tan ~sii	up ota ~puon ~poi	up ota ~poan ~posi	up ota ~poon ~poiz	up uta ~puan ~puz	up puda ~un ~pus	тонуть	elmerül, elsüllyed